

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 29 · 12. desember
Sesjonen 2022–2023

Fra 1. oktober 2019 har Stortinget innført ny vateringsordning med faste vateringstidspunkter. Derfor vil saksreferat og tilhørende vatering i perioder være i ulike hefter. Dette er markert i referatet.

Møte mandag den 12. desember 2022 kl. 10

President: Masud Gharahkhani

Dagsorden (nr. 29):

1. Stortingets vedtak til lov om endringer i havenergi-
lova (utlysning og tildeling av areal)
(Lovvedtak 9 (2022–2023), jf. Innst. 81 L (2022–
2023) og Prop. 143 L (2021–2022))
2. Stortingets vedtak til lov om regnskapsførere (regn-
skapsførerloven)
(Lovvedtak 10 (2022–2023), jf. Innst. 75 L (2022–
2023) og Prop. 130 L (2021–2022))
3. Stortingets vedtak til lov om låneformidling (låne-
formidlingsloven)
(Lovvedtak 11 (2022–2023), jf. Innst. 67 L (2022–
2023) og Prop. 2 L (2022–2023))
4. Stortingets vedtak til lov om endringer i lov om
europiske selskaper (SE-loven) og lov om europe-
iske samvirkeforetak (SCE-loven) mv. (forskrifts-
hjemler for saksbehandlingsregler)
(Lovvedtak 12 (2022–2023), jf. Innst. 86 L (2022–
2023) og Prop. 124 LS (2021–2022))
5. Stortingets vedtak til lov om endringer i patentlo-
ven (unntak fra beskyttelse ved eksport til tredje-
land mv.)
(Lovvedtak 13 (2022–2023), jf. Innst. 88 L (2022–
2023) og Prop. 140 LS (2021–2022))
6. Stortingets vedtak til lov om endringer i lovgje-
vinga som følge av innføring av ny kjønnsnøytral
tittel på Sivilombodsmannen
(Lovvedtak 14 (2022–2023), jf. Innst. 78 L (2022–
2023) og Prop. 121 L (2021–2022))
7. Stortingets vedtak til lov om endringer i lov om
Norges nasjonale institusjon for menneskerettig-
heter
(Lovvedtak 15 (2022–2023), jf. Innst. 102 L (2022–
2023) og Stortingsvedtak 929 (2020–2021))
8. Stortingets vedtak til lov om endringer i EOS-kon-
trolloven
(Lovvedtak 16 (2022–2023), jf. Innst. 102 L (2022–
2023) og Stortingsvedtak 984 (2020–2021))
9. Stortingets vedtak til lov om endringer i lov om
Stortingets ombudsmann for Forsvaret
(Lovvedtak 17 (2022–2023), jf. Innst. 102 L (2022–
2023) og Dokument 8:7 L (2022–2023))
10. Stortingets vedtak til lov om endringer i pasient- og
brukerrettighetsloven og spesialisthelsetjenestelo-
ven (avvikling av godkjenningsordningen i fritt
behandlingsvalg)
(Lovvedtak 18 (2022–2023), jf. Innst. 104 L (2022–
2023) og Prop. 5 L (2022–2023))
11. Stortingets vedtak til lov om kommunenes ansvar
på det boligsosiale feltet
(Lovvedtak 19 (2022–2023), jf. Innst. 85 L (2022–
2023) og Prop. 132 L (2021–2022))
12. Stortingets vedtak til lov om endringer i forsvarslo-
ven (utvidet adgang til å inngå kontrakt om tjenes-
teplikt mv.)
(Lovvedtak 20 (2022–2023), jf. Innst. 74 L (2022–
2023) og Prop. 134 L (2021–2022))
13. Stortingets vedtak til lov om endringer i midlerti-
dig lov om stønad til husholdninger som følge av
ekstraordinære strømavgifter (forlenget strøms-
tønad)
(Lovvedtak 21 (2022–2023), jf. Innst. 105 L (2022–
2023) og Prop. 11 L (2022–2023))
14. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om bevilg-
ninger på statsbudsjettet for 2023, kapitler under
Olje- og energidepartementet, Nærings- og fiskeri-
departementet og Klima- og miljødepartementet
(rammeområdene 12 og 13)
(Innst. 9 S (2022–2023), jf. Prop. 1 S (2022–2023) og
Prop. 1 S Tillegg 2 (2022–2023))
15. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om End-
ringer i statsbudsjettet 2022 under Klima- og miljø-
departementet, Endringer i statsbudsjettet 2022
under Nærings- og fiskeridepartementet, og
Endringer i statsbudsjettet 2022 under Olje- og
energidepartementet
(Innst. 121 S (2022–2023), jf. Prop. 22 S (2022–
2023), Prop. 26 S (2022–2023) kap. 2440 og 5440 og
Prop. 27 S (2022–2023))
16. Innstilling fra justiskomiteen om Representantfor-
slag fra stortingsrepresentantene Guri Melby,
Sveinung Rotevatn, Ingvild Wettrhus Thorsvik,
Grunde Almeland og Alfred Jens Bjørlo om bedre
personvern på sosiale medier
(Innst. 100 S (2022–2023), jf. Dokument 8:167 S
(2021–2022))
17. Innstilling fra justiskomiteen om Representantfor-
slag fra stortingsrepresentantene Guri Melby,
Sveinung Rotevatn, Grunde Almeland og Ingvild
Wettrhus Thorsvik om utsettelse av ikrafttredelse av
voldserstatningsloven
(Innst. 92 S (2022–2023), jf. Dokument 8:29 S (2022–
2023))
18. Innstilling fra justiskomiteen om Samtykke til god-
takelse av forordning (EU) 2019/1896 om den euro-
peiske grense- og kystvakten (videreutvikling av
Schengen-regelverket)
(Innst. 98 S (2022–2023), jf. Prop. 108 S (2021–
2022))
19. Innstilling fra justiskomiteen om Lov om informa-
sjonstilgang m.m. for det uavhengige utvalget som
skal evaluere myndighetenes håndtering av covid-
19-pandemien samlet sett, og i tillegg evaluere

omikronhåndteringen i perioden fra 1. november 2021 til mai 2022 (Koronautvalget), og endringer i voldserstatningsloven (ny forskriftshjemmel)

(Innst. 91 L (2022–2023), jf. Prop. 12 L (2022–2023))

20. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Endringer i utlendingsloven (visitasjon og undersøkelse i forbindelse med registrering av søknad om beskyttelse mv.)

(Innst. 82 L (2022–2023), jf. Prop. 137 L (2021–2022))

21. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Lov om informasjonstilgang m.m. for Ekstremismekommisjonen

(Innst. 103 L (2022–2023), jf. Prop. 10 L (2022–2023))

22. Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Endringer i folketrygdlova og enkelte andre lover (oppfølging av forslag i statsbudsjettet 2023)

(Innst. 109 L (2022–2023), jf. Prop. 9 L (2022–2023))

23. Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Endringer i folketrygdloven (kapittel 8 og 9) og arbeidsmiljøloven

(Innst. 106 L (2022–2023), jf. Prop. 7 L (2022–2023))

24. Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Endringer i arbeidsmiljøloven m.m. (inn- og utleie fra bemanningsforetak)

(Innst. 108 L (2022–2023), jf. Prop. 131 L (2021–2022))

25. Referat

Presidenten [10:00:04]: Representantene Tellef Inge Mørland, Sverre Myrli, Trond Helleland, Kathy Lie og Erlend Wiborg, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Fra Høyres stortingsgruppe foreligger meddelelse om at den innvilgede permisjonen for representanten Lene Westgaard-Halle i tiden fra og med 12. til og med 16. desember endres til å gjelde i tiden fra og med 14. til og med 16. desember. – Denne meddelelsen tas til etterretning.

Fra Høyres stortingsgruppe foreligger søknad om å forlenge innkallingen av den møtende vararepresentanten for Oslo, Michael Tetzschner, til å gjelde til og med 17. desember under representanten Mathilde Tybring-Gjeddes innvilgede permisjon i tiden fra og med 1. oktober til og med 17. desember. Denne søknaden foreslås behandlet straks og innvilget. – Det anses vedtatt.

Det foreligger fem permisjonssøknader:

- fra representanten Marius Arion Nilsen om permisjon i tiden fra og med 13. til og med 17. desember
- fra representantene Sofie Marhaug, Birgit Oline Kjerstad og Siv Mossleth om permisjon i tiden fra og med 13. til og med 18. desember, og fra representanten Ola Elvestuen om permisjon i tiden fra og med 13. til og med 16. desember – alle for å delta ved

partsmøtet for biomangfoldkonvensjonen, CBD COP 15, i Montreal, Canada.

Disse søknadene foreslås behandlet straks og innvilget. – Det anses vedtatt.

Fra første vararepresentant for Aust-Agder, Andreas Arff, foreligger søknad om fritak fra å møte i Stortinget under representanten Marius Arion Nilsens permisjon, jf. Stortingets forretningsorden § 5 annet punktum.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i Stortinget i tiden fra og med 13. til og med 16. desember:

For Aust-Agder: Steinar Rørvik

For Hordaland: Terje Kollbotn

For Møre og Romsdal: Kim Thoresen-Vestre

For Nordland: Hans Gunnar Holand

For Oslo: Sofie Høgestøl

Presidenten [10:01:45]: Representanten Helge André Njåstad vil framsette et representantforslag.

Helge André Njåstad (FrP) [10:01:57]: På vegner av Framstegspartiets stortingsrepresentantar Erlend Wiborg, Himanshu Gulati, Sylvi Listhaug og meg sjølv har eg gleda av å setja fram eit forslag om å endra inndelingslova, slik at det ikkje blir unødig byråkratisk og dyrt å oppretta Haram kommune.

Presidenten [10:02:11]: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten opplyse om at møtet i dag fortsetter utover kl. 16.

Sakene nr. 1–13 vil bli behandlet under ett. Sakene er andre gangs behandling av lover og gjelder lovvedtakene 9–21.

Sak nr. 1 [10:02:31]

Stortingets vedtak til lov om endringer i havenergi-lova (utlysing og tildeling av areal) (Lovvedtak 9 (2022–2023), jf. Innst. 81 L (2022–2023) og Prop. 143 L (2021–2022))

Sak nr. 2 [10:02:31]

Stortingets vedtak til lov om regnskapsførere (regnskapsførerloven) (Lovvedtak 10 (2022–2023), jf. Innst. 75 L (2022–2023) og Prop. 130 L (2021–2022))

Sak nr. 3 [10:02:31]

Stortingets vedtak til lov om låneformidling (lånformidlingsloven) (Lovvedtak 11 (2022–2023), jf. Innst. 67 L (2022–2023) og Prop. 2 L (2022–2023))

Sak nr. 4 [10:02:31]

Stortingets vedtak til lov om endringer i lov om europeiske selskaper (SE-loven) og lov om europeiske samvirkeforetak (SCE-loven) mv. (forskriftshjemler for saksbehandlingsregler) (Lovvedtak 12 (2022–2023), jf. Innst. 86 L (2022–2023) og Prop. 124 LS (2021–2022))

Sak nr. 5 [10:02:31]

Stortingets vedtak til lov om endringer i patentloven (unntak fra beskyttelse ved eksport til tredjeland mv.) (Lovvedtak 13 (2022–2023), jf. Innst. 88 L (2022–2023) og Prop. 140 LS (2021–2022))

Sak nr. 6 [10:02:31]

Stortingets vedtak til lov om endringer i lovgjevinga som følge av innføring av ny kjønnsnøytral tittel på Sivilombodsmannen (Lovvedtak 14 (2022–2023), jf. Innst. 78 L (2022–2023) og Prop. 121 L (2021–2022))

Sak nr. 7 [10:02:31]

Stortingets vedtak til lov om endringer i lov om Norges nasjonale institusjon for menneskerettigheter (Lovvedtak 15 (2022–2023), jf. Innst. 102 L (2022–2023) og Stortingsvedtak 929 (2020–2021))

Sak nr. 8 [10:02:31]

Stortingets vedtak til lov om endringer i EOS-kontrollloven (Lovvedtak 16 (2022–2023), jf. Innst. 102 L (2022–2023) og Stortingsvedtak 984 (2020–2021))

Sak nr. 9 [10:02:31]

Stortingets vedtak til lov om endringer i lov om Stortingets ombudsnemnd for Forsvaret (Lovvedtak 17 (2022–2023), jf. Innst. 102 L (2022–2023) og Dokument 8:7 L (2022–2023))

Sak nr. 10 [10:02:31]

Stortingets vedtak til lov om endringer i pasient- og brukerrettighetsloven og spesialisthelsetjenesteloven (avvikling av godkjenningsordningen i fritt behandlings-

valg) (Lovvedtak 18 (2022–2023), jf. Innst. 104 L (2022–2023) og Prop. 5 L (2022–2023))

Sak nr. 11 [10:02:31]

Stortingets vedtak til lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet (Lovvedtak 19 (2022–2023), jf. Innst. 85 L (2022–2023) og Prop. 132 L (2021–2022))

Sak nr. 12 [10:02:31]

Stortingets vedtak til lov om endringer i forsvarsloven (utvidet adgang til å inngå kontrakt om tjenesteplikt mv.) (Lovvedtak 20 (2022–2023), jf. Innst. 74 L (2022–2023) og Prop. 134 L (2021–2022))

Sak nr. 13 [10:02:31]

Stortingets vedtak til lov om endringer i midlertidig lov om stønad til husholdninger som følge av ekstraordinære strømavgifter (forlenget strømstønad) (Lovvedtak 21 (2022–2023), jf. Innst. 105 L (2022–2023) og Prop. 11 L (2022–2023))

Presidenten [10:02:32]: Ingrid Fiskaa har bedt om ordet.

Ingrid Fiskaa (SV) [10:02:43]: Det gjeld sak nr. 12 på dagens kart, vedtak til lov om endringer i forsvarsloven. Ved ein glipp stemde ikkje SVs gruppe imot dette til slutt, etter å ha blitt nedstemt på ein del endringsforslag. Det skulle me ha gjort.

Presidenten [10:02:59]: Da er det forklart.

Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 1–13.

Sakene nr. 14 og 15 vil bli behandlet under ett.

Sak nr. 14 [10:03:12]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2023, kapitler under Olje- og energidepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet og Klima- og miljødepartementet (rammeområdene 12 og 13) (Innst. 9 S (2022–2023), jf. Prop. 1 S (2022–2023) og Prop. 1 S Tillegg 2 (2022–2023))

Sak nr. 15 [10:03:33]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2022 under Klima- og miljødepartementet, Endringer i statsbudsjettet 2022 under Nærings- og fiskeridepartementet, og Endringer i statsbudsjettet 2022 under Olje- og energidepartementet (Innst. 121 S (2022–2023), jf. Prop. 22 S (2022–2023), Prop. 26 S

(2022–2023) kap. 2440 og 5440 og Prop. 27 S (2022–2023))

Presidenten [10:04:01]: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten ordne debatten slik:

Arbeiderpartiet 25 minutter, Høyre 20 minutter, Senterpartiet 15 minutter, Fremskrittspartiet 10 minutter, Sosialistisk Venstreparti 5 minutter, Rødt 5 minutter, Venstre 5 minutter, Miljøpartiet De Grønne 5 minutter og Kristelig Folkeparti 5 minutter.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil fire replikker med svar etter innlegg fra partienes hovedtalere og sju replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen.

De som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Marianne Sivertsen Næss (A) [10:04:47] (komiteens leder): Verden preges i dag av energikrise og klimakrise – begge er globale, og begge er av fundamental karakter for folk, samfunn og natur. Løsningen på den ene ligger i løsningen av den andre, i gjensidighet.

Det siste året har med full styrke vist oss energitrimlemmaet vi står i. Energi spiller en grunnleggende rolle i å møte samfunnets primære behov og å sikre internasjonal stabilitet og velstand. Å sikre tilgjengelig og rimelig energi med lave utslipp til alle er kanskje vår tids største utfordring. Oppgaven vi står overfor, å bygge et lavutslippssamfunn, er en enorm oppgave. Vi må redusere utslipp. Vi må øke produksjonen av fornybar energi og utvikle teknologier for nye næringer. Det vil kun være mulig å gjøre dette hvis myndigheter, samfunn, industrier og organisasjoner jobber tett sammen.

Vi er allerede i gang med en av de største snuoperasjonene verden har stått overfor, nemlig å erstatte fossil energi med fornybar. Den globale etterspørselen etter fossil energi må reduseres. Samtidig må vi sørge for at alternativene kommer på plass, for hva skjer hvis alternativene ikke er på plass dersom man kutter olje og gass og kommer i en situasjon med energimangel? Det har man på mange måter fått demonstrert det siste året med energikrisen i Europa. Har vi energimangel, har det stor påvirkning på folks liv, for næringsliv, arbeidsplasser og trygghet. Derfor er vi opptatt av å ha flere tanker i hodet på samme tid.

Vi er tydelig på at norsk petroleumsindustri skal utvikles, ikke avvikes, samtidig som vi skal nå ambisiøse klimamål og omstille oss til et lavutslippssamfunn i 2050. I omstillingen av Norge vil tilgangen på og bruk av fornybar energi være nøkkelen. I våre satsinger innenfor havvind, hydrogen, ammoniakk og CO₂-håndtering vil kompetansen i petroleumssektoren være helt avgjørende. Vi ser mange nye prosjekter som krever mye av den samme industrien og kompetansen som ligger i denne

høyproduktive industrien. De nye næringene vil gi store bidrag for å kutte utslipp, men de vil også trygge arbeidsplasser.

Nå skjer det mye på kort tid. Siden vi kom i regjeringskontorene, har det skjedd et temposkifte i havvindsatsingen. I budsjettet for 2023 har vi prioritert havvind gjennom bl.a. midler til grunnundersøkelser, kartlegging av sjøfugl og økte bevilgninger til energimyndighetene, som vil bidra til raskere utbygging av havvind. Vi har gjort endringer i havenergiloven, som gir en tydeligere og mer detaljert regulering enn tidligere, og vi har sendt på høring rammene for utbygging av Utsira Nord og Sørlege Nordsjø II. Vår havvindsatsing skal skje på en måte som skaper innovasjon og ny teknologi, og ikke minst skal den sørge for å bygge norsk leverandørindustri og bidra med ringvirkninger for norsk næringsliv i form av oppdrag og tilgang på store mengder fornybar energi.

Samtidig er det ikke bare innen utbygging av fornybar energi vi trenger et temposkifte. Vi trenger raskere utbygging av strømmettet. Med årets budsjett er vi i gang med å utvikle neste generasjons kraftsystem. Vi sørger for flere hender i arbeid og effektiviserer konsesjonsbehandlingen. Norske energimyndigheter må rigges for å følge opp behovene til samfunnet, ikke motsatt. Dette er en styrking som egentlig burde ha vært startet og satt i gang for flere år siden, for på kun tre år ser vi at NVE har gått fra å kunne behandle nettkonsesjoner etter hvert som de kom, til nå å ha 120 saker i kø. Det holder ikke. Vi sørger nå for raskere utbygging av både nett og fornybar kraft.

Den reneste og billigste kraften er den vi ikke bruker. Potensialet er stort for energieffektivisering. Derfor legger vi med dette budsjettet til rette for energieffektivisering i alle deler av norsk økonomi.

Virkningene av klima- og naturkriser med hyppigere ekstremvær, flom og tørke merkes i Norge så vel som i verden. Omstillingen Norge skal igjennom, skal bidra til at vi når våre klimamål, samtidig som vi bygger nye, grønne næringer og bærekraftige samfunn for fremtiden.

Regjeringen legger fram den første utgaven av sin klimastatus og -plan sammen med statsbudsjettet. Dette er nybrottsarbeid. De har for første gang tallfestet den beregnede klimaeffekten av forslag til virkemidler framlagt i statsbudsjettet. Det nye styringssystemet vil hjelpe oss til å sette kursen mot klimamålene.

Samtidig må vi hele tiden sørge for at det vi gjør, gir en rettferdig klimapolitikk som legger til rette for at vanlige folk i hele Norge skal ha lik mulighet til å leve bærekraftig, sirkulært og fornybart. Ikke minst må vi ta hensyn til næringslivet og den samlede kraftbalansen i Norge. Veien mot 2030 er ikke bare rett fram. Mange pro-

sjekter for utslippskutt kan ha lang utviklingstid, men gi betydelige utslippskutt når de realiseres. Det betyr at vi ikke kan forvente en lineær utvikling i utslippsreduksjoner. Det viktigste nå er å få satt i gang disse prosjektene selv om det de gir i utslippskutt, kanskje ikke kommer før slutten av 2020 eller i begynnelsen av 2030.

Arbeidet med å løse klima- og naturkrisen kan ikke settes på vent, selv om verden står foran mye usikkerhet. Vi legger nå fram et budsjett som gir store, nødvendige kutt av klimagassutslipp. Dette gjør vi samtidig som vi tar hensyn til folks krevende hverdag. Vi er i gang med å rigge samfunnet for en rask og rettferdig omstilling som kutter utslipp og skaper jobber.

Jeg er sikker på at når vi ser tilbake om ti år, vil mye ha endret seg – sannsynligvis ikke alt til det bedre, men jeg er sikker på at veldig mye er blitt mye, mye bedre enn i dag. Vår ambisjon er å bygge et Norge med lave utslipp, Europas laveste strømpriser og trygge arbeidsplasser, med Norge som en ledende aktør i framtidens grønne næringsliv. Dagens budsjett tar oss flere viktige skritt i den retningen.

Så vil jeg, helt til slutt som komitéleder, takke komiteen for et godt samarbeid i arbeidet med dette statsbudsjettet og ser fram til en god debatt her i dag.

Presidenten [10:11:57]: Det blir replikkordskifte.

Ove Trellevik (H) [10:12:12]: Russlands krigføring har ført til store omveltingar i energipolitikken og energimarknaden i Europa. Gass frå Noreg har aldri vore viktigare, og me er vel den største gassleverandøren for tida. EU har inngått avtalar med andre land, bl.a. Qatar, om levering av gass i 15 år frå 2026. Me ventar ein reduksjon på sokkelen frå 2024, og me ventar eit stort fall i norsk produksjon i 2030. Så kan me vera einige om at TFO-rundane er det viktigaste, men også her ser me ein reduksjon i antal funn, og område vert også haldne tilbake av regjeringa etter det nye budsjettforliket med SV. For eit par veker sidan kunne me sitera statsråden frå eit oppslag i Dagens Næringsliv, der han seier at 26. konsesjonsrunde ikkje er ein del av budsjettforhandlingane – men det vart ein del av budsjettforliket. Då er mitt spørsmål: Korleis tenkjer Arbeidarpartiet i den situasjonen som me står i no?

Marianne Sivertsen Næss (A) [10:13:20]: Sikkert likedan som Høyre ville gjort hvis de satt i regjering og skulle forhandle med Venstre, som også har tydelig politikk på at de ikke ønsker verken å lete eller å utvikle flere prosjekter på norsk sokkel.

Når det er sagt, er vi veldig tydelig på at vi fortsatt skal ha et høyt aktivitetsnivå på norsk sokkel, og vi skal utvikle og ikke avvike denne næringen. Representanten nevnte TFO-rundene. Det er riktignok 28 blokker i Ba-

rentshavet som er ute gjennom TFO-runder. Det er en betydelig mengde. Samtidig ser vi også de PUD-ene som nå kommer inn på løpende bånd, kanskje det største antallet vi har hatt på flere år. Det skal ikke være noen tvil om at vi skal holde et høyt aktivitetsnivå i årene som kommer framover.

Samtidig tror jeg det er viktig å ta inn over seg at den aktiviteten som er på norsk sokkel, jeg nevnte det i innlegget mitt, og etterspørselen etter fossil energi må ned, og vi må sørge for å bygge opp en kapasitet til å kunne overta og gå inn i de nye næringene. Vi må finne balansen der – å holde oppe aktivitetsnivået for den viktigste næringen vår, som er norsk olje og gass, samtidig som vi har muskler og investeringer til det som skjer innenfor fornybart.

Terje Halleland (FrP) [10:14:36]: Det er litt i samme leia som Trellevik var innom. Vi ser en 26. konsesjonsrunde som er utsatt på ubestemt tid. Vi opplever et Wisting som ikke kommer som vi hadde tenkt. Vi ser at en eksportløsning for gass fra Barentshavet lar vente på seg. Vi har et EU som ikke ønsker oljeaktivitet i Arktis. Er det sann at vi ser begynnelsen på slutten av petroleumsumsaktivitet i Barentshavet, egentlig litt før den kom i gang?

Marianne Sivertsen Næss (A) [10:15:11]: I aller høyeste grad ikke. Jeg har lyst til å begynne med det som representanten nevnte om eksportløsning for gass, som lar vente på seg. Jeg må minne om at mens Fremskrittspartiet satt med statsråden, var det nettopp de som la utredningen fra Gassco i skuffen og ikke gjorde noe mer med det videre arbeidet for å få på plass akkurat det. Nå er det riktignok tatt opp igjen fra den berømte skuffen som Fremskrittspartiet puttet den nedi, for nettopp å se på hvordan vi kan styrke infrastrukturen for gass i Barentshavet, sann at de områdene skal være mer interessante å lete i, og fordi de gassreservene som ligger der i dag, skal kunne være mulig å hente opp.

Når det gjelder Wisting og 26. konsesjonsrunde, er det fra mitt ståsted selvfølgelig ikke et ønsket resultat, men jeg vil igjen minne om at den regjeringen som Fremskrittspartiet var en del av, og som måtte samarbeide med Venstre, som er helt imot å utvikle mer på norsk sokkel, ville ha stått i akkurat samme diskusjoner og forhandlinger når man skulle få igjennom et budsjett. Jeg er veldig spent på hvordan de resultatene ville ha blitt.

Lars Haltbrekken (SV) [10:16:18]: Jeg skal ikke dvele ved de viktige oljeseirene som SV fikk i budsjettforliket. Det har de to foregående talerne gjort. Jeg har lyst å utfordre representanten på natur og naturvern. Vi er nå midt i et toppmøte om natur i Montreal, og vi ser at skal vi klare å ta vare på våre viktige naturverdier, er det å

hindre storstilt nedbygging også av norsk natur viktig. En stor trussel mot norsk natur er den omfattende hyttebyggingen som vi ser i landet. I 2001 hadde Arbeiderpartiet miljøvernministeren. Det var Siri Bjerke. Hun tok den gangen til orde for å sette en grense for nye hytter på maksimalt 100 m². Mitt spørsmål er om representanten kan tenke seg lignende grep for å få bukt med den voldsomme hyttebyggingen.

Marianne Sivertsen Næss (A) [10:17:23]: Jeg er helt enig med representanten Haltbrekken i at vi har en stor oppgave foran oss når det gjelder å hindre nedbygging av natur. Derfor har vi sagt i Hurdalsplattformen at vi skal ha et naturregnskap for å holde tall på eller oversikt over hvordan vi ivaretar vår natur. Vi vet at utbygging av hytter, fritidsområder, boliger, veier – alt sammen bidrar til nettopp den nedbyggingen av natur som er til skade for bl.a. opptak av CO₂. Til spørsmålet som går ut på om jeg er interessert i å ha et hytteforbud: Det er vel noe av det som diskuteres når man skal se på regulering av fritid – ja, det er noe som ligger i planene for det videre arbeidet, hvor man også vil vurdere det spørsmålet som Haltbrekken stiller. Hvorvidt man skal gå inn og legge sterke begrensninger, kan jeg ikke konkludere med for øyeblikket, men det er viktig, ja.

Sofie Marhaug (R) [10:18:35]: Det er helt riktig, som representanten sa i innlegget sitt, at den mest naturvennlige energien er den vi ikke bruker. I budsjettforliket mellom SV og regjeringen ble man enig om å kutte 280 mill. kr til enøk, som man i utgangspunktet hadde satt av, og i forrige uke kuttet man i kommunalkomiteen ytterligere 40 mill. kr fra Husbanken. Vi går mot kraftunderskudd, ifølge de mest pessimistiske anslagene. Man kan godt snakke om havvind i 2029, men hvis jeg skal være helt ærlig, er energieffektivisering det eneste som monner på kort sikt. Hvordan kan representanten forsvare et budsjett som senker ambisjonene for energieffektivisering etter budsjettforliket med SV, og hvordan er dette i tråd med det vi samstemt har vedtatt i komiteen i høst?

Marianne Sivertsen Næss (A) [10:19:37]: Jeg vil gjenta det jeg sa om at energieffektivisering og potensialet der er stort. Det er ikke riktig slik som representanten Marhaug legger det fram, at vi har senket ambisjonsnivået eller har noen planer om ikke å følge opp Stortingets flertall. Det er vår absolutte tilnærming at vi står bak de vedtakene vi har gjort her i Stortinget, og vi vil komme tilbake når regjeringen har sett på de anmodningsvedtakene som har blitt gjort, med hvordan det skal løses.

Jeg vil minne representanten om at den svekkelsen eller det kuttet som hun viser til, faktisk er en økning vi

la inn. Så har det riktignok vært et budsjettforlik, og det har resultert i at den økningen ble litt mindre, men det er fortsatt en økning. Vi satser betydelig på energieffektivisering i dette budsjettet og har bl.a. satt av en økning på 1,4 mrd. kr til Enova, til sammenligning med det opprinnelige salderte budsjettet dette året.

Presidenten [10:20:25]: Replikskordskiftet er avsluttet.

Ole André Myhrvold (Sp) [10:20:46]: Jeg tror ingen av oss som stilte til valg i fjor høst, gjorde det fordi vi trodde at vi skulle måtte håndtere ekstraordinære strømpriser og energikrise i Europa, eller at Russland skulle gå til angrep på et av sine naboland. Likevel er det det vi har stått overfor det siste året. Vi kan ikke si som grevinnen og hovmesteren: «Same procedure as last year!» Derfor har det budsjettet vi debatterer i dag, et dramatisk bakteppe. Budsjettet tar nye og radikale grep for å sikre trygghet for folk, men det er også et budsjett for å bygge Norge videre og ta oss inn i en ny tid med lavere klimagassutslipp, nye arbeidsplasser og en ny energivirkelighet.

Det siste året har vi hatt skyhøye kraftpriser og stått overfor mulig kraftrasjonering. Vi har sett et energisystem utfolde seg i all sin, skal vi si, prakt – uforståelig for de fleste av oss. Familier og næringsliv rammes. Jeg er derfor glad for at regjeringen har slått fast at det ikke skal bygges nye utenlandsforbindelser i denne perioden. Jeg er også glad for at regjeringen har satt ned en energikommisjon som skal gjennomgå systemet og levere en rapport på nyåret.

For husholdningene forlenget Stortinget i forrige uke sikringsordningen for å gi trygghet og forutsigbarhet i møte med de høye strømprisene. For næringslivet er det innført en strømstøtteordning som skal stimulere til økt energieffektivisering, og fra nyttår vil det også være mulighet for fastpriser for den delen av næringslivet som ønsker økt forutsigbarhet.

Regjeringens grep for å holde igjen vann i norske vannmagasiner har fungert. Der vi i sommer fryktet en situasjon med forsyningsutfordringer, har vi nå en situasjon der fyllingsgraden i magasinene i de sørlige områdene ligger over medianen for årstiden. Samtidig vil det være nødvendig også å vurdere nye tiltak for å sikre forsynings sikkerheten i kommende vintre. Det siste året har gitt oss en dramatisk innsikt i systemets svakheter. Det jobbes derfor nå med å innføre en styringsmekanisme som skal sikre at mer vann spares i magasinene ved lave magasininnvåer, og at eksporten av kraft i slike tilfeller begrenses.

Selv om det siste årets utfordringer i energimarkedet i stor grad ligger utenfor Norge, vil det være behov for å øke kraftproduksjonen innenlands for å nå regjer-

ingens mål om nok og rimelig kraft til folk og industri. Ikke minst trengs det mer kraft for å snu fra en petroleumsdrevet økonomi til en fornybar økonomi. Derfor styrkes nå satsingen ikke bare på lokal strømproduksjon og energieffektivisering, men også på kortsiktige tiltak for å stimulere til strømsparing. Alt dette gjøres for å nå målene om mer kraft, mer nett og mer effektiv bruk av energien vår.

Et av de viktigste tiltakene for å nå det langsiktige målet om mer kraft og å bygge verdier på det fornybare er satsingen på havvind, noe det heldigvis er relativt bred enighet om. Her kan Norge få utnyttet sine store fortrinn med store og dype havområder og videreutvikle den kompetansen og teknologien vi allerede besitter som følge av årtier med en omfattende offshore-næring og aktivitet i nettopp disse områdene.

I mai lanserte regjeringen en omfattende ambisjon der vi har som mål å produsere 30 000 MW havvind innen 2040. Første utlysning er planlagt allerede første kvartal neste år. Samtidig jobbes det parallelt med ytterligere områder. Forrige uke kunngjorde regjeringen sitt syn på hvordan dette skal gjøres, og sendte det ut på høring. Det har altså skjedd mer de siste åtte månedene enn det gjorde de åtte foregående årene med Erna Solberg.

Senterpartiet er et nøkternt parti som styrer etter linjen om at vekst ikke er å forbruke mer, men å forvalte bedre. Derfor har vi gjennom en rekke år vært en pådriver for økt energieffektivisering. Den billigste og minst konfliktfylte energien er den vi ikke bruker. Lenge har de lavest hengende fruktene blitt hengende, men nå satses det. Blant annet skal Husbanken styrkes for å støtte energioppgradering av kommunalt eide utleieboliger, sykehjem og omsorgsboliger og studentboliger. Innsatsen for bedre informasjon om energieffektivisering og energisparing i husholdninger, næringsliv og det offentlige styrkes, og NVE tydeliggjøres som en koordinator for enøkfeltet.

Klimadebatten her hjemme hardnet til i høst, og jeg vil advare mot en utvikling der man øker polariseringen. Det er ingen tvil om at klimakrisen må løses, og at vi må gjennom en kraftig omstilling. Samtidig må vi gjøre det på en måte som ikke øker de geografiske og sosiale forskjellene. Reduserte utslipp kommer til å kreve mye av oss, og de fleste av oss vet hvor stor usikkerhet det skaper bare man skal gjennom en liten omstilling på egen arbeidsplass. Klimaendringene krever at hele samfunnet omstiller seg. En eskalerende polarisering som bryter ned tilliten og truer både folkestyret og evnen til å nå klimamålene, må unngås.

Det er bare gjennom rettferdige og troverdige løsninger at vi kan samle folk. Det må være rettferdighet mellom de rike og de med normal eller lavere inntekt,

det må være rettferdighet mellom generasjoner, og det må være økonomisk og geografisk rettferdighet.

Det er viktig å huske at vi i den andre enden vil komme ut med en sterkere økonomi, tryggere arbeidsplasser og store verdier til fellesskapet. Med dette statsbudsjettet ligger Norge an til å nå målene vi har satt sammen med EU om kutt i klimagassutslipp i 2023, noe som er helt nødvendig.

Presidenten [10:25:45]: Det blir replikkordskifte.

Ove Trellevik (H) [10:26:01]: Det er ein krevjande forsyningsstryggleiks- og forsyningsssituasjon på kraftsida, og me går mot eit kraftunderskot om få år. Eg har høyrte Senterpartiet seia at ein ønskjer meir kraftproduksjon, havvind, lokal straumproduksjon osv.

I vinter diskuterte me elektrifisering av norsk sokkel. Marit Arnstad frå Senterpartiet var ivrig på at me måtte tenkja nytt når det gjaldt elektrifisering av sokkelen. Høgre fremja difor eit forslag den gongen der intensjonen var at me framleis måtte elektrifisera sokkelen. Me måtte føresetja at me hadde god krafttilgang, og at det var god nettilgang der ein kopla på krafta ut til sokkelen.

I dag fremjar me eit forslag her i Stortinget der ein ønskjer å greia ut lokal CO₂-fangst og -lagring frå gasskraftverka offshore. Føremålet er å produsera kraft i nye og eksisterande installasjonar ved hjelp av CCS og gassen på sokkelen. Kvifor kan ikkje Senterpartiet vera med og støtta eit slikt forslag?

Ole André Myhrvold (Sp) [10:27:06]: Det er ingen tvil om at vi kommer til å trenge mer kraft i framtiden. Vi skal halvere klimagassutslippene i Norge fram mot 2050, og vår industri og næring innen olje og gass vil stå for mye av det. Vi trenger som sagt å kutte klimagassutslippene. I Hurdalsplattformen er man klar på at det skal skje med elektrifisering eller annen teknologi om mulig. Senterpartiet har vært en pådriver for bl.a. å styrke havvindutbyggingen. Vi ser nå en mulig realisering av Trollvind, som vil være én måte å bidra til elektrifisering av offshoresektoren på.

Senterpartiet er også åpne for andre typer teknologi, og dette er noe regjeringen ser på og følger løpende. Vi har sagt at elektrifiseringen av offshoresektoren ikke skal gå på bekostning av folk og industri innenlands, og det står vi ved.

Terje Halleland (FrP) [10:28:19]: Nå gleder vi oss alle til næringslivet skal få tilbud om fastprisavtaler på kraft. Regjeringen har tilrettelagt for å bedre fastprisavtalene og har egentlig utfordret kraftnæringen til å komme med konkurransedyktige tilbud.

Finner representanten at en fastprisavtale på rundt tre ganger prisen av det en betalte for to år siden, er bra, og kommer det til å være Senterpartiets politikk at prisene vil ligge på dette nivået de neste sju årene?

Ole André Myhrvold (Sp) [10:28:52]: Senterpartiets mål er at industri og husholdninger skal ha nok og rimelig kraft her i landet. Det er vårt hovedmål. Så har regjeringen tatt noen grep for å kunne tilby rimeligere fastprisavtaler enn man har hatt i markedet til nå, for den delen av næringslivet som ikke tåler å stå i et spotmarked, som i framtiden kommer til å svinge mer enn det nå gjør. Dette fastprismarkedet ble lansert i forrige uke, hvor Statkraft la fram tilbud. Jeg er enig i at det tilbudet er på et for høyt nivå foreløpig, men det vil gi en trygghet. Det er klart at 80 øre er ganske mye mer enn man f.eks. opplever i spotprismarkedet i dag, men for de virksomhetene som trenger forutsigbarhet, vil det være bedre enn å være i spotprismarkedet.

Når markedet nå er åpnet, forventer vi konkurranse. Jeg forventer at kraftbransjen følger opp med gode avtaler, og at konkurransen i markedet vil vise det.

Birgit Oline Kjerstad (SV) [10:29:59]: Eg reknar med at representanten frå Senterpartiet er oppteken av fotosyntesen og landbruket i den situasjonen som er. Matproduksjonen i verda er utfordra, og rundt om i våre kommunar opplever veldig mange bønder at dei gamle beiteområda deira og dyrkamarka er sett under press av utbygging. Vil Senterpartiet vere med på å styrkje jordvernet og kome med nasjonale føringar når det gjeld både hyttebygging og nedbygging av myr i åra som kjem?

Ole André Myhrvold (Sp) [10:30:35]: Vi er helt enige om denne problemstillingen – at vi må stoppe nedbyggingen av dyrkamark. Vi er også enige i statsbudsjettet om at vi ønsker å ha et forbud mot nedbygging av myr. Det står vi sammen om.

Så har Senterpartiet stor tillit til at våre lokale folkevalgte kan gjøre gode disponeringer. Selv kommer jeg fra Indre Østfold kommune, som har vedtatt en nullvisjon for nedbygging av matjord. Det må være litt opp til den enkelte kommune å se hvilke forutsetninger man har, men for Senterpartiet er det viktig å være med på å styrke matjordmålet, og det har vi gjort i Stortinget flere ganger.

Ola Elvestuen (V) [10:31:31]: Budsjettforslaget fra regjeringen prioriterer ikke natur. Det er kutt i stort sett alle poster som handler om å ta vare på natur. Det kuttes også til en del organisasjoner som jobber for å ta vare på kulturlandskap.

I 2021 la representanten Myhrvold fram et Dokument 8-forslag i Stortinget sammen med Per Olaf Lundteigen – det var vel tre stykker som la det fram – hvor man gikk inn for å øke støtten til Maridalens Venner, som tar vare på kulturlandskapet i Maridalen. Representanten Myhrvold gikk da inn for at denne støtten måtte økes til 1 mill. kr. I budsjettet som nå vedtas, fjernes all støtte. Mener representanten at det forslaget han la fram i 2021, var feil, og at Maridalens Venner ikke fortjener støtte for å ta vare på kulturlandskapet i Maridalen?

Ole André Myhrvold (Sp) [10:32:35]: Som jeg sa i min hovedinnledning, er dette et krevende budsjett hvor man har tatt ned utgiftssiden dramatisk. Jeg støtter fortsatt Maridalens Venner. Jeg synes Maridalens Venner gjør en utmerket innsats i det området de jobber i.

Selv om man har ryddet opp i organisasjonsstøtten i statsbudsjettet, kan disse organisasjonene fortsatt søke om midler i statsbudsjettet. Den oppryddingen tror jeg det var på tide at man tok, for støtten har lagt på seg år for år i statsbudsjettet. Da er det viktig at man heller har poster som er søknadsberettigede, hvor organisasjonene kan søke år for år, men Maridalens Venner gjør en fremragende innsats for å pleie kulturvernlandskapet i Maridalen.

Presidenten [10:33:27]: Replikorkordskiftet er avsluttet.

Terje Halleland (FrP) [10:33:45]: Hvorfor har vi skatt på tobakk, og hvorfor har vi skatt på alkohol? Jo, det er fordi vi ønsker at det skal drikkes og røykes mindre. Hvorfor har vi da skatt på kraftproduksjon? Er det fordi vi ønsker at det skal produseres mindre? Det er nok ikke det. Men det blir konsekvensen av en politikk der man skattlegger så sterkt at investeringene ikke lenger lønner seg.

Økt grunnrente, høyprisbidrag, er kanskje regjeringens løsning på økt behov for inntekter, men det er ingen løsning for verken kraftkrisen eller priskrisen på kraft, snarere tvert imot. Vi trenger økt kraftproduksjon, både for å imøtekomme et kraftunderskudd og for å få reduserte kraftpriser. Da trenger vi ikke et skattesystem som bidrar til akkurat det motsatte.

Etterspørselen etter kraft i Norge har eksplodert. Nå sier både Statnett, NVE, DNB, PwC, og hva de nå heter alle sammen, at det forventes kraftunderskudd allerede i 2026. Det er ikke mange årene til. Når vil regjeringen tro på det samme underskuddet? Og kanskje viktigst av alt: Når har de tenkt å gjøre noe med det?

Miljødirektoratet antyder et økt kraftbehov på 34 TWh. Det er ikke først og fremst for prisenes eller næringsutviklingens del, men for at vi skal nå klimamålene

som regjeringen har en målsetting om å nå før 2030. Samtidig har vi en næringsminister som fremdeles springer rundt og skal etablere kraftkrevende næringer rundt hvert et nes, men hvor kraften skal komme fra – ja, det vet ingen.

Uten økt kraftproduksjon vil prisene i Norge forbli høye, og forblir prisene høye, kommer investeringene til å utebli. Sol og vind kan vanskelig bli løsningen, men skal vi lykkes med sol og vind, som regjeringen snakker så mye om, må vi styrke effekten på kraftsystemet vårt. Det var næringen i ferd med å gjøre, men setter nå alle bremsene på fordi regjeringens nye skattesystem gjør disse investeringene ulønnsomme. Når vi får både effekt- og kraftunderskudd om få år, vil dette selvfølgelig gå ut over næringslivet vårt, som allerede er hardt rammet av mangel på kraft og høye priser.

Så hvordan skal vi gjøre oss mindre sårbare? Jo, ved å sikre at vi både får mer kraft og ikke minst skaffer mer effekt i kraftsystemet. Da må regjeringen få tilliten tilbake fra kraftprodusentene og gjøre det lønnsomt å investere i kraftproduksjon og ikke minst se på innretningen av høyprisbidraget for å få investeringer som fører til økt effekt.

Jeg tror ikke det er tillit nok der ute til at regjeringens nye skatter bare er midlertidige, til at vi skal klare å få de ønskede investeringene til å komme på rett spor igjen. Jeg håper at vi fremdeles har et felles mål om å få Norge til igjen å bli den energinasjonen som har rikelig og rimelig fornybar kraft tilgjengelig. På klima ønsker vi å gjøre endringer før det er for sent. Vi kan ikke tillate oss ikke å gjøre det samme på energi. Et fossilfritt energisystem trenger mer effekt, og skal vi sikre kraftsystemet vårt, sikre at vi har nok kraft der vi trenger den, når vi trenger den, må vi begynne på den jobben nå.

Nok en gang svikter denne regjeringen Barentshavet og Nord-Norge ved å utsette 26. konsesjonsrunde. Jeg gikk jo rundt og håpet på at den nye situasjonen med krig i Europa ville føre til en revurdering av regjeringens avtale med SV om å utsette 26. konsesjonsrunde. I stedet forlenger man den. Forstå det den som vil. Nå fikk vi også nettopp en utsettelse av Wisting. På grunn av stor kostnadsvekst får man utsettelse av et svært viktig prosjekt for Finnmark og Norge. Det kunne vært det første av mange nye prosjekter i et område der Oljedirektoratet mener at to tredjedeler av våre uoppdagede ressurser ligger. Uten nye funn vil norske leveranser minke – for mye. De vil minke altfor mye i årene som kommer, og i 2035 vil over halvparten av dagens kapasitet for gass være vekk. Det er verken norske budsjetter eller europeiske energisystemer forberedt på.

Det er veldig synd at det ikke er så mange som tar dette på alvor, når det også skapes usikkerhet om det vil bli tatt et valg om eksportløsning i Barentshavet. Det

burde absolutt vært på plass, både for å sikre en aktiv 26. konsesjonsrunde og et Wisting som viste vei. Nå er det spørsmål om SV og kamerat Haltbrekken vil få rett, at det ikke kommer noen 26. konsesjonsrunde, og at oljesatsingen i Barentshavet avsluttes før den er kommet helt i gang.

Jeg tar opp de forslagene Fremskrittspartiet er med på.

Presidenten [10:38:50]: Representanten Terje Halleland har tatt opp de forslagene han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Siv Mossleth (Sp) [10:39:10]: Fremskrittspartiet foreslår politikk med en høy prislapp. Denne høye prisen er de ikke selv villig til å betale. Finansdepartementet anslo i sitt svar på Fremskrittspartiets budsjettspørsmål at Fremskrittspartiets strømstøtteordning vil koste 101,5 mrd. kr for første halvår av 2023. På tross av dette legger Fremskrittspartiet bare inn 66,7 mrd. kr til strømstøtte. Fremskrittspartiet mangler altså nærmere 35 mrd. kr for å betale den strømstøtteordningen de i disse dager høylytt lover det norske folk. Alle kan spørre hvorfor Fremskrittspartiet i det hele tatt tar seg bryet med å sende spørsmålet til departementet, når de uansett, i kjent stil, ikke tenker å forholde seg til de reelle kostnadene av sine egne forslag.

Terje Halleland (FrP) [10:40:11]: Vi har fremmet spørsmål til finansministeren både om reaksjoner på drivstoffstøtten, om å kompensere for strømstøtten og om å halvere matmomsen, og det vi får som svar tilbake, er at dette vil dempe inflasjonen i Norge. Når en ser at pengebruken til regjeringen underbygges av at det skal hindre økt inflasjon, er det klart at vi med Fremskrittspartiets løsning ville fått mindre inflasjon, mindre press på renten, og dermed har vi muligheten til å bruke de pengene og budsjettere med dem.

Marianne Sivertsen Næss (A) [10:41:08]: Fremskrittspartiet styrte Olje- og energidepartementet syv av åtte år under Solberg-regjeringen. To år etter at Fremskrittspartiet forlot roret, er vi nå i en situasjon der vi er kraftig på underskudd. Da vi overtok, var det full stopp i vind på land, det var bare utbygd 0,2 TWh sol, og et halvt årsverk jobbet med havvind – altså stø kurs mot kraftunderskudd. Det vil si: Noen planer var det jo. Tord Lien ville ha dyrere strøm, kunne vi lese i Teknisk Ukeblad. Han var begeistret for de to utenlandskablene. Han håpet at de ville øke strømprisene, slik at fornybar energi ble mer lønnsomt å bygge ut. Fremskrittspartiet måtte til og med tvinges av Arbeiderpartiet til å ikke bygge en tredje kabel til Skottland. Dette kan være greit å huske på når de springer fra ansvaret i opposi-

sjon. Mitt spørsmål til representanten er: Føler Framskrittspartiet at de har noe ansvar for dagens strømpriiser?

Terje Halleland (FrP) [10:42:00]: Ja. Jeg tror det er mange som skal ta ansvar for at vi har den situasjonen som vi har i dag. Om det utelukkende skyldes kablene, en feilslått klimapolitikk i Europa eller en krig i Europa – vi kan sikkert enes om at det er en del av mange årsaker. Kraftsituasjonen i Norge har endret seg enormt. Når regjeringen prøver å få det til å bli at NVE skal styrkes, og at NVE ikke har vært rigget for et kraftmarked, må vi ta med oss at kraftsituasjonen har endret seg fundamentalt de siste årene. I 2019 var det i min region en forespørsel etter kraft på 600 MW. To år senere er den på 3 000 MW. Det er den store endringen. Det er på regjeringens skift at dette skjer, og da må de reagere deretter.

Birgit Oline Kjerstad (SV) [10:43:17]: Det er ganske spesielt å sitte og høre på innlegget til Framstegspartiet og korleis representanten kritiserer regjeringa for å prøve å dra inn den ekstra profitten som har vore i offentlig eigde kraftselskap. Tidlegare har ein kritisert nettopp det at det har vore ekstraordinære inntekter, og snakka om det som ein ekstraskatt. Då lurar eg på korleis Framstegspartiet har tenkt. Når ein vil ha makspris på 50 øre, vil det auke utgiftene ganske kraftig. Korleis har Framstegspartiet tenkt å få budsjettet til å gå opp utan å leggje meir skatt på den ekstraordinære inntekta som har vore i offentlig eigde energiselskap?

Terje Halleland (FrP) [10:44:14]: Vi har et skattesystem i Norge som det er veldig viktig å ha en balanse i, sånn at en føler at det er rettferdig, og at en kan opprettholde de investeringene som er nødvendige for å levere den varen en skal ha. Det gjelder for alle næringer. På kraftproduksjon har vi en grunnrente. Det er noe alle har støttet, og det er også noe som næringen selv har støttet. Når en spesielt med høyprisbidraget klarer å komme med et skattenivå som er så høyt at investeringene uteblir, må en gå tilbake til regnebordet og revidere de tiltakene en har gjort.

Når det gjelder strømskotten, har staten aldri fått høyere inntekter på høy strømpris, så det er ingen problemer med å finansiere den strømskotten som Framskrittspartiet er ute etter.

Presidenten [10:45:18]: Replikskordskiftet er avsluttet.

Nikolai Astrup (H) [10:45:34]: Vi har bare én klode, og det er ikke bare en arv fra våre forfedre. Det er også et lån fra våre barn. Det forplikter. De neste årene må vi gjennom en enorm omstilling. Vi skal nå bærekraftmålene innen 2030. Vi skal stanse naturkrisen som har ført

til at 70 pst. av jordens dyreliv er utryddet de siste 50 årene, og vi skal begrense den globale oppvarmingen ned mot 1,5 grad. Det betyr at vi må kutte utslippene til netto null innen 2050. Vi skal fra fossilt til fornybart, fra lineær- til sirkulærøkonomi, fra høye utslipp til et samfunn med netto null utslipp. Aldri før gjennom menneskehetens historie har vi måttet endre så mye for så mange så raskt.

Samtidig leste vi i VG i forrige uke at statsministeren har meislet ut syv prioriterte politikkområder som Arbeiderpartiet i regjering skal legge til grunn for sitt arbeid. Klima er ikke blant dem, heller ikke natur. Det holder ikke.

Dette året har vært en påminnelse om at klimændringene er her nå, sterkere og mer synlige og mye tidligere enn det selv klimaforskere trodde. Da blir det veldig kortsiktig å dreie oppmerksomheten bort fra klimapolitikken. Selvsagt er det andre svært store og viktige utfordringer som også skal og må løses: inflasjon, resesjon, global energikrise og en pandemi som fremdeles setter sine spor. Energikrisen har rammet folk og bedrifter hardt.

Samtidig er mitt budskap dette: Vi kan ikke, som statsministeren, velge hvilken av krisene vi skal løse. Krig i Ukraina har synliggjort at energi, sikkerhet og klima henger sammen. Det har det gjort lenge, men nå er det tydelig for alle, og det må vi ta konsekvensen av. Akkurat nå trenger verden energi fra alle kilder der vi kan få tak i det, men kampen for å bli uavhengig av russisk energi må samtidig være en kamp for et raskere grønt skifte, en raskere utbygging av fornybare energisystemer. Vi er ikke sårbare for Putins herjinger med energimarkedene fordi det er bygget for mange vindturbiner og solparker i Europa, men fordi det er bygget for få.

På kort sikt er det bare én løsning på strømpriene her hjemme: Staten må stille opp for folk og bedrifter som sliter. Mye tyder på at regjeringen har vært for optimistisk om at fastprisavtaler skal være redningen for bedrifter som sliter. Det løser uansett ikke den underliggende utfordringen: at det er for lite kraft tilgjengelig. Vi må rett og slett bygge ut mer kraft, og her er det ikke ett svar. Vi må ha mer av det meste: oppgradering av vannkraftverk, mer småkraft og flere vindparker der det er ønsket, og solkraft. Vi må også bruke den energien vi har, mer effektivt. Energien vi ikke bruker, er tross alt den aller mest miljøvennlige.

Det virkelig store potensialet for ny kraftproduksjon ligger til havs. Vi har Europas beste vindressurser. På bare 1 pst. av arealet på norsk sokkel kan vi bygge ut havvind tilsvarende all norsk vannkraftproduksjon. Det haster å komme i gang, og det fremstår helt uforståelig at regjeringen utsetter halvparten av utbyggingen av Sørli-ge Nordsjø II til 2025 – men det er ingen skam å snu.

Det grønne skiftet vil kreve mye mer kraft enn vi har i dag, og det vil også kreve store investeringer i hver enkelt virksomhet i alle bransjer og i alle sektorer. Min bekymring er at beslutningssystemer og rammevilkår ikke er tilpasset at vi nå trenger en radikal endring, raskt. Å få konsesjon til å bygge et nytt nett eller ny kraftproduksjon tar mange år. Å bygge ut et offshore strømmnett tar tid å planlegge og år å bygge ut. Det samme gjelder effektiv distribusjon av hydrogen. Å bygge ut gruver som kan møte Europas behov for mineraler i det grønne skiftet, fremstår nærmest som en uoverkommelig oppgave.

Slik kan det ikke fortsette. Gradvis forbedring er ikke tilstrekkelig. Forvaltningen må rigges for en ny virkelighet. Hvis ikke risikerer vi at kraftkrisen forsterkes, at det grønne skiftet forsinkes, og at industrielle muligheter forringes.

Samtidig må vi ta inn over oss at også helt vanlige små og mellomstore bedrifter skal omstille seg, og til det trenger de kapital. Da er det grenser for hvor mye regjeringen kan heve skattene. Til de store industrielle satsingene kreves det også kapital, og mye av den må komme fra utlandet. Da er det spesielt uheldig at regjeringen aktivt har bidratt til å svekke Norges omdømme som et forutsigbart sted å investere. Det vil ta tid å bygge opp tiliten som er revet ned i høst. En god begynnelse vil være å erkjenne at vi har et tillitsproblem, og at det er menneskeskapt – for ikke å si politikerskapt.

For å oppsummere: Vi skal gjennom en stor samfunnsendring de neste tiårene. Vi kommer til å trenge alle verktøyene i verktøykassen for å lykkes. Men vi trenger også en regjering med større ambisjoner, med mer forståelse for den gjensidige avhengigheten mellom privat og offentlig sektor, og en statsminister som setter klima på prioriteringslisten. Politisk vilje er heldigvis en fornybar ressurs.

La meg til slutt si at det er godt å se at presidenten fortsatt er frisk og rask etter å ha vært ute og hugget juletre.

Jeg tar opp forslagene Høyre har sammen med Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti.

Presidenten [10:50:05]: Representanten Nikolai Astrup har tatt opp de forslagene han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Marianne Sivertsen Næss (A) [10:50:20]: Jeg registrerer at Høyre i sitt alternative budsjettforslag har lagt inn hele 1,1 mrd. kr i auksjonsinntekter for tildeling av areal for havvind. Jeg vil tro at denne inntekten forklares med bygging av hybridkabel, men det hadde likevel vært spennende å få en forklaring på hvordan Høyre har regnet seg fram til det tallet. Er det fellesskapet som skal gi bort flaskehalsinntektene, med den konsekvens at strømkundene på land må ta en større andel av regn-

ingen for infrastrukturen? Skal kraften selges direkte til Europa uten at vi her i Norge får nyte godt av økt produksjon? Og vil Høyre fjerne kriteriene i regjeringens forslag som sikrer industriutvikling, bærekraft og sameksistens i utbyggingen av Sørliche Nordsjø II?

Nikolai Astrup (H) [10:51:06]: Vi har tatt utgangspunkt i tilsvarende auksjoner i andre deler av verden, herunder Skottland, sett på hva som er mulig å få til, og lagt inn et veldig konservativt anslag for hva som er auksjonsinntektene på et areal som Sørliche Nordsjø II.

Den jobben jeg mener regjeringen nå burde gjøre, er for det første å se på hva som må til av investeringer i nett på land for å kunne bygge ut fase en og to samtidig, og ikke vente til 2025, gitt den kraftsituasjonen vi står i. Så burde man gå i gang med en jobb for å se hva som skal til for å øke utbyggingen på Sørliche Nordsjø II. Det mener jeg bør være mulig innenfor en forsvarlig ramme – med sameksistens med andre næringer og ivaretagelse av naturen.

Men her må det gjøres en jobb, og da ville muligens også auksjonsinntektene kunne bli vesentlig høyere. Det er positivt for fellesskapet. Da kan vi videreutvikle velferdssamfunnet, som jeg opplever at både representanten og jeg er opptatt av.

Gro-Anita Mykjåland (Sp) [10:52:22]: Jeg har lyst til å fortsette litt rundt det med havvind og de 1,1 mrd. kr som Høyre har tenkt å få i inntekt allerede neste år – for det er jo ikke fram i tid, det er neste år. Det høres ut som representanten Astrup snakker om at vi skal ha gode prosesser, og at det er viktig å ta vare på naturmangfoldet og sikre at vi får en god sameksistens, men hvordan skal Høyre få tid til det, når vi allerede neste år skal få disse inntektene?

Det jeg opplever at regjeringen har gjort, og som er blitt godt mottatt av næringslivet, er at vi har gjort det vi kan for å tilrettelegge for at denne tildelingen kan skape nye lokale arbeidsplasser.

I sitt innlegg snakket Astrup veldig varmt og fint om den omstillingen vi skal gjennom, og da undrer jeg meg veldig over hvordan vi skal klare å stå i den omstillingen og sørge for at det er flere arbeidsplasser dersom vi legger opp til en ren auksjonsmodell for havvind det neste året.

Nikolai Astrup (H) [10:53:24]: Vi legger ikke opp til en ren auksjonsmodell for havvind, men vi legger opp til bunnfast havvind på Sørliche Nordsjø II, sånn at det er mulig å få auksjonsinntekter, og det legger også regjeringen opp til.

I forrige uke ble det sendt ut et høringsnotat med prekvalifiseringskriterier for Sørliche Nordsjø II, men jeg merker meg fra det representanten nå sier, at regjering-

en åpenbart ikke har tenkt å lyse ut og tildele disse arealene i 2023. Det er selvfølgelig underlig, all den tid statsråden har lovet at det skal skje i første kvartal.

Vi tenker at det er viktig at dette blir tildelt endelig i løpet av 2023, og vi har dårlig tid gitt den kraftsituasjonen vi står i. Derfor er det veldig synd at regjeringen har valgt å halvere ambisjonsnivået for Sørlege Nordsjø II på kort sikt og skyve halvparten ut i tid. Det er ikke en forsinkelse vi trenger nå.

Lars Haltbrekken (SV) [10:54:28]: Vi er midtveis i det store NATO-toppmøtet i Montreal i Canada, hvor landene skal forpliktes til å ta vare på naturen og artsrikdommen der. Her hjemme vet vi at over halvparten av de truede artene lever i skogen. Allikevel finner ikke Høyre penger i sitt budsjett til en økt satsing på å ta vare på skogen og disse artene. Tvert imot finner partiet plass til og betimelig å kutte bevilgningene med ytterligere nesten 8 mill. kr sammenlignet med regjeringens forslag. Så mitt spørsmål er: Hvordan i all verden skal Høyre klare å innfri våre internasjonale naturvernforpliktelser når partiet kutter mer enn regjeringen i et av de viktigste områdene for å ta vare på naturen?

Nikolai Astrup (H) [10:55:26]: Jeg er helt enig i at skogvern er svært viktig, og det var grunnen til at Solberg-regjeringen økte bevilgningene kraftig til frivillig skogvern. Dette var en utmerket ordning som daværende miljøvernminister Børge Brende fikk på plass, og som har vist seg å være en stor suksess.

Vi står nå i en helt ekstraordinær budsjettssituasjon. Det er det ikke noen tvil om. Det var nødvendig å gjøre noe for å dempe den avsindige skatteøkningen som regjeringen hadde lagt opp til, og det betyr at det også var nødvendig å omprioritere noe på budsjettene. Det er viktig, også fordi næringslivet nå må ha rammevilkår som gjør det mulig nettopp å omstille seg så raskt som klimakrisen og naturkrisen krever. Vi vet at er det noe som bidrar til tapt arts mangfold, er det sterke klimændringer. Det å sette bremsen på for den omstillingen for næringslivet er det siste vi trenger for å nå klimamålene og dermed også bidra til å begrense tap av arter.

Sofie Marhaug (R) [10:56:31]: Jeg vil fortsette på samme spor som forrige taler, nemlig natur, for det kan på mange måter virke som representanten Astrup er mer som en revolusjonær enn en konservativ når det gjelder natur. Han snakker om hvor viktig det er å utvinne mer olje og gass, og om hvor viktig det er å bygge ut mer kraft på land og til havs, men det som havner helt i bakevjen i et sånt regnestykke, er jo naturen.

Akkurat nå er det et naturtoppmøte. Vi vet at naturnedbygging er et selvstendig problem som forsterker klimakrisen, men som også er et problem i seg selv, som man

ikke løser med å legge beslag på enda mer areal, sånn som Høyre legger opp til i sitt alternative budsjett. Mitt spørsmål er om Høyre i det hele tatt har noen som helst bekymring, og tiltak som monner, for å redde naturen.

Nikolai Astrup (H) [10:57:33]: La meg først si at representanten Marhaug og jeg er helt enige om at vi må ivareta naturen. Jeg tror også vi er enige om at det er noen dilemmaer på veien. Dette er ikke rett frem, det er ikke enkelt. Vi vet f.eks. at vi trenger mer fornybar energi, og at det også kommer til å medføre arealinngrep. Det er viktig at det gjøres på en så skånsom måte som overhodet mulig, og at vi ivaretar naturen så langt det er mulig.

Der skiller representanten Marhaug og jeg lag, for representanten Marhaug skal få kraftregnestykket sitt til å gå opp uten å bygge ut ny kraftproduksjon. Det regnestykket går rett og slett ikke opp, mens mitt regnestykke går opp. Er det noe vi er ganske gode på i Høyre, er det å regne.

Presidenten [10:58:19]: Replikskordskiftet er omme.

Birgit Oline Kjerstad (SV) [10:58:39]: Vi lever i ei dyrtid og i ei tid då konsekvensane av menneskeleg påverknad på klima og miljø blir meir og meir tydelege. Det er vår største oppgåve at globale, nasjonale og lokale rammer sikrar ei meir rettferdig og berekraftig utvikling, og vi må bruke politikk til å gjere folk i stand til å møte dyrtida. Samtidig er det meir og meir tydeleg at vi må få til meir heilskapleg forvaltning, der alle departementa dreg i same retning. Skal vi greie omstillinga med å fase ut fossil energi og redusere areal- og materialforbruket til eit nivå som natur og miljø toler, må det først ein heilskapleg politikk, der alle er med og skaper ei betre framtid for dei som kjem etter oss.

Budsjettet til SV byggjer på ein ansvarleg politikk, der vi ikkje aukar oljepengebruken innanlands. Men vi er glade for at det i budsjettavtalen blei einigheit om at regjeringa i første halvår av 2023 skal fremje forslag om eit rammeverk for eit større fleirårig bidrag til gjenoppbygging og støtte til Ukraina og internasjonal innsats for å redusere dei negative konsekvensane av den krigen.

Den tydelege prioriteringa i vårt alternative budsjett er å redusere ressursane til oljerelatert verksemd, som t.d. oljeforskning, for å kunne auke investeringane i teknologi og tiltak som kan få ned utsleppa på ei rekkje område. Vi har svært kort tid på å stanse naturtapet og kutte klimagassutsleppa om vi skal unngå ei øydeleggjande global oppvarming. Kutta må skje på ein rettferdig måte, samtidig som vi bidreg til ny næringsutvikling og meir berekraftig matproduksjon.

Vi må få fart på omstilling av industrien, kollektivsatsing og nullutsleppsteknologi for transport, både til

sjøs og på land. Vi vil bruke både pisk og gulrot – reguleringsringar, avgiftssystemet og investeringsfond – for å nå måla. Vi meiner det er nødvendig å gjere det dyrare å bruke fossil energi, samtidig som vi gjev kraftfulle insentiv til å investere i nullutsleppsteknologi og bruke kollektivtransport.

I vårt alternative budsjett har vi sett av midlar til ei kraftig styrking av Enova med 850 mill. kr, til eit eige punktutsleppsprogram i Enova, til å styrkje enøksatsinga i bygg, i tillegg til tilskot for å investere i karbonfangst og -lagring ved åtte kommunale avfallsforbrenningsanlegg i byar i heile landet. Vi har midlar til ladeinfrastruktur i distrikta og Klimasats i kommunar og fylke.

Naturkrise er like stor som klimakrise, og ein må sjå det i samanheng. Ein må stanse arealforbruket og gje grøntareal og natur eit sterkare vern i all forvaltning. I tillegg må ein velje smarte naturbaserte løysingar. Difor vil vi innføre Natursats etter modell av Klimasats som eit verktøy for kommunane.

Vi vil ha økologiske grunnkart, på både sjø og land, for å gje betre arealforvaltning. Vi vil ha utgreidd byggjeforbod på myr og reversere dei store kutta i det frivillige skogvernet, og vi vil setje av midlar både til trua naturtypar og til naturrestaurering. Vi vil reversere kutta til frivillig innsats med strandsonerydding og mange av dei namngjevne postane som går til kompetansearbeidsplassar innan forvaltning av kulturlandskap og natur. Vi vil også bruke meir til flaum- og skredsikring.

Det var vårt alternative budsjett – men å forhandle er å gje og ta. Vi har gått inn i ein budsjettavtale, og når det gjeld rammeområde 12 og 13, har vi ikkje fått inn alle prioriteringane våre i den budsjettavtalen, men vi har fått vidareført Klimasats. Vi har også fått oppretta eit punktutskriftsprogram og eit skikkeleg løft for Enova på 850 mill. kr i forhold til det som var lagt fram. På området natur fekk vi stansa tre TFO-utlysingar i iskanten. Vi har fått inn eit verbalforslag om å greie ut byggjeforbod på myr. Vi har reversert det meste av kutta i frivillig skogvern og nokre av kutta til Runde Miljøsentar og auka satsinga på Mareano-prosjektet, som er kjempeviktig for å få meir kunnskap om havet. Eit styrkt kunnskapsgrunnlag for hav- og kystøkologi er viktig.

Vi er opptekne av å finne løysingar og skape håp for framtida. Vi har ikkje alle svara, men vi må vidare. Vi skal forhalde oss aktivt til budsjettavtalen, men samtidig vere eit opposisjonsparti som set fordeling, klima og natur høgt på dagsordenen.

Presidenten [11:03:36]: Det blir replikkordskifte.

Nikolai Astrup (H) [11:03:49]: SV har et tett og nært samarbeid med regjeringspartiene. Det er det ingen tvil om. Jeg tenkte jeg skulle spørre representanten Kjerstad om hva hun synes om at vi har en statsminis-

ter – som hun har gitt sin støtte til – som nå har syv politiske prioriteringer for sitt virke fremover, hvorav klima og natur ikke er blant dem. Er representanten Kjerstad tilfreds med å gi støtte til en regjering som ikke prioriterer klima og natur?

Birgit Oline Kjerstad (SV) [11:04:23]: SV er eit opposisjonsparti, samtidig som vi har gått inn i ein budsjettavtale. Grunnen til at vi har valt å ikkje vere med i ei regjering, er nettopp at vi ikkje er fornøgde med prioriteringane, særleg når det gjeld fordeling, klima og natur, som er hovudprioriteringane i vårt arbeidsprogram, og som vi gjekk til val på.

Marius Arion Nilsen (FrP) [11:05:03]: SV har vunnet fram store seire mot regjeringen innen olje- og gassfeltet. I praksis ser SV ut til å sitte med vetoretten for oljepolitikken som føres. Det jeg lurer på, er: Norsk olje og gass kommer til å falle med ca. 50 pst. fra 2035, hvis ikke nye felt letes etter og bygges ut. I dag er 12 av de 15 største olje- og gassprodusentene diktaturer. Er representanten Kjerstad fra SV komfortabel med at politikken de fører, og tvinger regjeringen med på, i praksis gir mer makt til diktaturer, og da gir dem energimakt over demokratier i Europa?

Birgit Oline Kjerstad (SV) [11:05:47]: Eg er ikkje einig i denne måten å sjå det på. For norsk olje og gass kjem til å produsere, og kjem til å levere, i åra framover. Det SV er imot, som vi også har støtte frå IEA pluss generalsekretæren i FN for, er at vi må slutte å leite, særleg i Arktis. For vi skal nå Paris-måla. Det er det som er det overordna. Vi må kutte klimagassutslepp for at vi skal kunne sikre dei som kjem etter oss, ei leveleg framtid.

Sofie Marhaug (R) [11:06:30]: Det er veldig mye bra i SVs budsjett, ikke minst når det kommer til enøk og energieffektivisering. Derfor var det skuffende at en i budsjettforliket med regjeringen bruker enøk som inndekning for å bruke penger på andre ting. Så har representanter fra regjeringspartiene sagt at de fortsatt øker penger til enøk. Det er ikke en sannhet i det hele tatt. Da regner man med strømstøtteordningen til næringslivet, som jeg mener er å overdrive sterkt. Det skal det, for det første, utbetales mye av før jul, og vi vet egentlig ikke effekten av det for energieffektivisering. Sammenlignet med budsjettforliket i fjor er det en reduksjon på 40 mill. kr til energieffektivisering. Så spørsmålet mitt til SV er om det kan være aktuelt å støtte løse forslag om å øremerke noen av midlene til enøk.

Birgit Oline Kjerstad (SV) [11:07:33]: Vi er bundne av budsjettavtalen, og vi er ein seriøs samarbeidspartnar med regjeringa. Samtidig skal vi vere offensive på enøk framover. Det at ein ikkje øyremerker det på same

måten som i tidlegare budsjettavtalar, betyr ikkje at vi har senka ambisjonane våre om at vi skal få til meir i enøk framover. Det er også slik at desse høge prisane vil utløyse ganske mykje investeringar i enøk uansett, fordi det vil løne seg mykje meir å kjøpe glasull og gjere veggane tjukkare. Vår ambisjon om å auke enøksatsinga, om å skaffe til vegar meir kraft utan at ein treng å bygge ned så mykje natur, er ikkje senka med denne budsjettavtalen.

Ola Elvestuen (V) [11:08:38]: SV sier de vil at fossilt drivstoff skal bli dyrere, og at nullutslippsløsninger skal bli billigere. Samtidig er resultatet av budsjettforhandlingene at elbilfordelene blir borte – det er lite som er igjen. Veibruksavgiften går ned, og grunnavgiften blir borte. Det er akkurat som at SV har mange egne forslag for å ta vare på natur, og i budsjettenigheten legges penger tilbake på frivillig skogvern, men det blir likevel et kutt fra i fjor, og det er også kutt til sammen på tiltakene som går til natur i dette budsjettet. Så da blir mitt spørsmål: Er ambisjonsnivået til SV egentlig bare skadereduksjon i forhold til regjeringens budsjett? Og vil vi nå klima- og naturmålene hvis vi ikke styrker budsjettene hvert år framover?

Birgit Oline Kjerstad (SV) [11:09:39]: Eg reknar med at representanten Elvestuen frå Venstre har god erfaring med å vere i forhandlingar og å måtte både gje og ta. Slik har det vore for SV i desse budsjettforhandlingane – vi har mått gjeve og teke. Men til forskjell frå Venstre har vi valt å stå utanfor regjeringa nettopp for å gje oss eit større handlingsrom til å vere eit opposisjonsparti framover. Eg reknar med at heile Stortinget kan kome til å engasjere seg i desse viktige spørsmåla, og at vi må få til god politikk og gode forlik framover for både å redusere klimagassutslipp, få fart på kollektivsatsing og få redusert motorvegbygging osv.

Presidenten [11:10:26]: Replikordskiftet er avsluttet.

Sofie Marhaug (R) [11:10:44]: I dag nærmer strømprisen i Sør-Norge seg 8 kr/kWh på det meste, og snittprisen nærmer seg 5 kr/kWh med avgifter. Strømpriskrisen påvirker så å si alle deler av økonomien. Prisene stiger for folk flest, for næringsliv, men også for offentlige institusjoner. En politisk regulert strømpris ville fått konsekvenser for hele budsjettet. Rødt vet at det ikke er flertall for vårt forslag om et kostnadsbasert prissystem, en makspris på vanlig forbruk og en dyrere pris på luksusforbruk, selv om det er stor oppslutning om det blant folk og i grasroten i fagbevegelsen.

Med et annet flertall på Stortinget kunne vi tatt tilbake kontrollen over de skyhøye prisene. I årets budsjett

har vi forholdt oss til at det er høye strømpriser, og derfor øker vi minsteytelsene i velferdsstaten mye mer enn noen andre partier på Stortinget. Vi øker barnetrygden, setter ned egenandelen i helsevesenet, bruker nærmere 3 mrd. kr på en tannhelsereform som monner, kutter i prisene til kollektivtransporten og styrker kommuneøkonomien – for å nevne noe.

Jeg vet at dette ikke sorterer under energi- og miljøkomiteen, men når strømprisene løper løpsk i en økonomi der hele infrastrukturen er basert på elkraft, får det så enorme konsekvenser at regjeringen – selv ikke etter budsjettforliket – har klart å dempe effektene tilstrekkelig. Dette er tiden for å bygge ut velferdsstaten, ikke bare lappe på de største sårne.

I Rødts budsjett for energi og miljø er et av de viktigste grepene vi tar, at vi setter av 1 mrd. kr, som er øremerket energieffektivisering og lokal produksjon av solkraft. Dette er det som monner på kort sikt om vi virkelig går mot kraftunderskudd, som mange har pekt på at vi gjør. Dette er også et grep som ikke legger beslag på naturen, for vi står nemlig ikke bare i en klimakrise, men også i en naturkrise.

Rødt øker også potten til øvrige klimatiltak, gjennom bl.a. Enova, med flere hundre millioner kroner, for vi er nødt til å gjøre begge deler, både spare energi og kutte utslipp. Og hvis vi ikke klarer å se disse problemene i sammenheng med hverandre, bærer det galt av sted. Derfor er jeg så skuffet over at man har senket ambisjonene for enøk i budsjettforliket.

Andre viktige, store poster i Rødts energi- og miljøbudsjett dreier seg om å restaurere naturen. Vi innfører en egen natursats for kommunene, bruker 300 mill. kr mer på skogvern, styrker flomberedskapen i regi av NVE, som man også i budsjettforliket har brukt som inndekning.

Så bruker Rødt over en halv milliard kroner på konkrete prosjekter som bidrar til karbonfangst og -lagring. Det siste er vi nødt til å gjøre mer av for å få ned klimagassutslippene. I årets budsjett har vi også inkludert et regnskap. Jeg ble anklaget for ikke å kunne regne – jeg skulle ønske jeg hadde selvtilliten til en Høyre-mann og kunne si det samme om andre – men det er faktisk slik at også vi i Rødt har kalkulator og kan regne. I vår klimaplan viser vi hvordan vi skal kutte utslipp fram mot 2030 og inkludere dette i budsjettet vårt, og hvordan vi helt konkret kan fatte vedtak som bidrar til kutt.

Skal vi nå klimamålene, er vi avhengig av at de som forbruker mest, kutter mest. Det betyr at Norge må kutte mer enn de fattigste statene i verden, men det betyr også at de 10 pst. rikeste her hjemme må kutte langt mer enn det folk med dårlig – eller til og med vanlig – råd må gjøre. Derfor må luksusforbruk bli dyrere, skattene til de rikeste må bli høyere, og vi må i fellesskap satse på miljø-

vennlig infrastruktur, slik at vi kommer oss gjennom krisene sammen.

Jeg er bekymret for at hvis vi ikke tar tilbake den demokratiske kontrollen over kraften, eller hvis vi ikke klarer å levere handlekraftig og rettferdig miljøpolitikk, kommer forskjellene bare til å bli større. Det skaper fattigdom, det skaper klima- og naturødeleggelser, og det undergraver tilliten til politikken. Og da er vi på ville veier, for det haster å gjøre noe, i stedet for å «la markedet få virke uten innblanding», for å bruke ordene til en av regjeringens egne ministre fra i fjor. Nei, vi fikk ikke et venstreside-flertall for å la markedet virke uten innblanding.

Med dette er våre forslag fremmet.

Presidenten [11:15:47]: Dermed har representanten Sofie Marhaug tatt opp de forslagene hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Stein Erik Lauvås (A) [11:16:04]: Rødt har tydelig vist sin motstand mot havvindsatsingen, og de ser ikke ut til å forstå at vi må produsere mer fornybar kraft. Samtidig foreslår Rødt å stanse all leting etter olje og gass fra og med i dag. Rødt foreslår også å ikke tildele flere lisenser på norsk sokkel, gjeldende fra og med i dag. Vi skal tydeligvis ha lave strømpriser, men ikke produsere mer energi. Hva vil Rødt si til alle medlemmene i Fellesforbundet, Industri og Energi og EL og IT Forbundet som ville mistet sin jobb og sin trygghet dersom forslagene fra Rødt skulle fått flertall?

Sofie Marhaug (R) [11:16:50]: Til dem vil jeg si at mange av de kan miste jobben sin med dagens høye strømpriser. Det er dem vi må få ned. Det er i hovedsak fornybar elkraft og ikke olje og gass vi driver industrien på fastlandet med. Det er helt riktig at vi ikke ønsker å utvinne mer olje og gass, men det vil fortsatt være olje- og gassproduksjon på norsk sokkel i mange år framover med det vi har funnet til nå.

Det er ikke riktig at Rødt ikke vil produsere noe ny fornybar energi. Det vil vi. Vi vil oppgradere eksisterende vannkraftverk, bygge lokal solkraftproduksjon, bruke mer på bergvarme, som ikke kan brukes i industrien, men som kan brukes i husholdningene, og vi vil utnytte biogass til mer oppvarming, for å nevne de viktigste, store grepene.

Det aller viktigste vi kan gjøre, er å forbruke mindre. Der kommer enøk og energieffektivisering inn i regnestykket, noe vi prioriterer langt mer enn regjeringen.

Stein Erik Lauvås (A) [11:17:55]: Jeg tenker at det svaret som Rødt her gir til medlemmene i Fellesforbundet, Industri og Energi og EL og IT Forbundet, som ble

nevnt, er ikke særlig beroligende med tanke på at de skal kunne ha trygghet for sin inntekt og sin arbeidsplass i årene som kommer. Det Rødt egentlig foreslår her i salen i dag, er en nedlegging av titusenvis av arbeidsplasser rundt omkring i hele Norge. Det er realiteten. Rødts forslag om at vi skal kunne spare oss ut av dette, kommer ikke til å gå. Vi er nødt til å produsere mer fornybar kraft inn.

Hvorfor kan ikke Rødt være med på at havvindsatsingen er noe av det mest fornuftige vi kan gjøre når det gjelder å skaffe mer ren, fornybar energi inn til Norge?

Sofie Marhaug (R) [11:18:55]: For det første vil jeg minne representanten om at mange av medlemmene i Fellesforbundet på LO-kongressen foreslo å regulere strømprisene. De er ikke fornøyd med denne regjeringens strømpolitikk, for den løser ikke problemene som fastlandsindustrien står overfor i dag. Ja, vi trenger mer kraft. Jeg har pekt på hvor Rødt skal hente mer kraft. Men vi må også forbruke mindre. Det må være en kombinasjon av mange grep hvis dette skal gå. Da kan vi ikke basere oss på å utvinne mest mulig olje og gass i evig framtid, men vi skal ikke skru av kranen over natten, sånn som det kan høres ut som på dette spørsmålet.

Gro-Anita Mykjåland (Sp) [11:19:48]: I Norge skal altså 150 TWh fossil energibruk fases ut. Vi står i en stor omstilling. Vi er enige om at vi skal sikre husholdninger og næringsliv nok og rimelig kraft også fram i tid. Det som kanskje er den største forskjellen mellom Senterpartiet og Rødt her, er at det ikke er tvil om at vi kommer til å trenge mer kraft i den omstillingen. En ting er at vi skal elektrifisere og stå i en stor omstilling, men det er, som sagt, 150 TWh fossil energibruk som skal fases ut.

Rødt har i det siste brukt mye tid på å fortelle hva de er imot, men hvordan tenker Rødt at de skal erstatte de 150 TWh med fossil energi, og hvor lang tid tror Rødt de vil bruke på den omstillingen dersom vi ikke skal tillate havvind eller landbasert vindkraft?

Sofie Marhaug (R) [11:20:53]: Å omstille seg fra å være avhengig av olje og gass til å få en mer mangefasettert økonomi enn vi har hatt til nå, tar lang tid. Det jeg er opptatt av, er at vi gjør det gjennom politisk kontroll og ikke gjennom markedsstyrte løsninger som ikke tar hensyn til at folk skal ha jobber å leve av i framtiden. Derfor er jeg så opptatt av at vi ikke starter den omstillingen med å legge ned fastlandsindustrien, som er det vi er i ferd med å gjøre nå, når vi ikke klarer å regulere prisene. Det hjelper ikke å bygge ut mye mer kraft – og ustabil kraft, som er det man i virkeligheten tar til orde for med vindkraftsatsingen – så lenge man ikke klarer å få ned prisene og klarer å regulere prisene politisk. Vi

må få 40 nye TWh inn i systemet – det er en rekke prosjekter og variabler i det regnestykket – for at vi skal kunne frikoble oss fra de europeiske strømprisene. Og alle skjønner at det ikke går.

Marius Arion Nilsen (FrP) [11:22:07]: Rødt skulle, sist jeg sjekket, kutte 73 pst. av totalutslippene og 64,5 pst. av Norges CO₂-utslipp innenlands. Partiet ønsker ikke elektrifisering av sokkelen, det er vi enige om, men på forskjellig grunnlag. Vi mener at det er et kostbart, unyttig og uvirksomt klimatiltak, mens Rødt har hatt litt andre grunner. Men det ekstreme kuttet i CO₂-utslipp må da tas på fastlandet. Det vil koste milliarder, og det vil gjøre tilværelsen for mange, både bedrifter og vanlige folk, både kostbar og umulig. Olje- og gassnæringen bringer inn mer skatt til statskassen enn alle andre næringer til sammen. Det har blitt snakket om kalkulator her, så jeg er spent på regneferdighetene og ønsker at representanten skal forklare hvordan dette regnestykket med ekstreme klimamål går opp, samtidig som man ønsker oljen og skatten derfra vekk.

Sofie Marhaug (R) [11:23:14]: Man har alltid så god selvtilit når det gjelder regneferdighetene, på høyresiden. Man bruker det litt som et autoritetsargument. Men vi regner selvfølgelig også på våre planer, og det er klimaplanen vår representanten refererer til. Jeg mener at denne utfasingen skal skje gradvis og over tid, og det skal skje gjennom en rekke tiltak. Det skal skje gjennom karbonfangst og -lagring, ikke gjennom elektrifisering av sokkelen, det er helt riktig. Vi viser til andre steder vi kan produsere mer kraft, men det er som regel mange små tiltak som i sum monner. Det har egentlig vært noe av problemet med deler av klimapolitikken, politikken for øvrig og kraftpolitikken i Norge: Man peker på én ting som skal løse alt, enten det er havvind eller vindkraft på land. Det skal liksom løse alle våre problemer, men det er jo ikke sånn det fungerer i virkeligheten. I virkeligheten er det summen av veldig mange tiltak. Og jeg er som sagt redd for at vi på veien dit raserer fastlandsindustrien, som er den vi må ta vare på gjennom en politisk regulering av prisene.

Presidenten [11:24:16]: Replikordskiftet er omme.

Ola Elvestuen (V) [11:24:34]: Det viktigste som skjedde i klimaforhandlingene i COP27 i Sharm el-Sheikh og resultatet av dem, er at verden holder fast ved målet om at vi skal holde den globale oppvarmingen under 1,5 grader, og at vi må føre en politikk for å nå det målet. Og – også når jeg hører på debatten her – det gjør at både regjeringspartiene, Fremskrittspartiet og Høyre i årene framover også må være med og diskutere produksjonssiden av olje- og gassvirksomheten i

Norge. Både UNEPs Gap-rapport og IEAs rapporter viser at hvis vi ser på de olje- og gassfunnene verden har i dag, vil bare halvparten av dem kunne hentes opp for at vi skal nå 1,5-gradersmålet. Det vil si at dette må vi også diskutere.

Det å sette i gang med nye, større oljefelt ut på 2030-tallet, som det vil være snakk om når det er nye funn, innebærer at enten mener disse partiene at 1,5-gradersmålet er noe vi ikke når, eller så mener disse partiene at lønnsomheten i feltet ikke er viktig. Det er bra at SV har fått inn at vi ikke skal gå videre med den 26. konsesjonsrunden, men det er likevel ikke det avgjørende. Det avgjørende, når det tildeles nye felt, er tildeling i forhåndsdefinerte områder. Jeg håper at man i den enigheten som SV er en del av, heller ikke åpner for utvidelser av TFO-områdene. Det er det som er gjort tidligere – når konsesjonsrunder har vært utsatt, er TFO-arealene likevel utvidet. Så det kunne det være fint å få en bekreftelse på.

Vi skal redusere våre utslipp med 55 pst. Det har vi sammen med EU meldt inn til FN, og det er klimaavtalen med EU som kommer til å bli den avgjørende faktoren for å få dette til. Nå skal vi redusere med 40 pst. i ikke-kvotepliktig sektor, men EU jobber med å lage nye regler, innenfor både Klar for 55-pakken og RePower EU. Det kommer en mengde nye regler og krav som må innføres også i Norge, så raskt som det gjøres i EU, slik at vi også kan nå våre mål og være med på å drive dette framover. Det vil være avgjørende i det året vi går inn i, at regjeringen bruker sine muligheter for å påvirke disse direktivene nå. Når de først er vedtatt, må de vedtas også her.

Regjeringens forslag til budsjett er skuffende. Elbilfordelene tas bort i mye større grad enn det som er varslet tidligere. Veibruksavgiften går ned. Grunnavgiften forsvant i de siste forhandlingene. Det blir dyrere med nullutslippsløsninger og mindre avgifter på fossile drivstoff. Fra Venstres side fortsetter vi elbilsatsingen. Vi reduserer ikke fossile avgifter. Vi forsterker Klimasats, ikke bare henter det tilbake, og også Enova. Vi har en betydelig kollektivsatsing. Vi øker også innblandingskravene på biodrivstoff.

Men vi har også en naturkrise, og hvilken politikk vi skal føre, henger sammen med klimaavtalen med EU. Det Grønn bok ikke svarer på, er hvordan vi skal dekke opp de 6,7 millioner tonnene som vi har av utslipp i skog- og arealbruksendringer. Der kommer det også nye regelverk på plass, som vi må følge opp.

I budsjettet er det ingen nye initiativ for natur. Tvert imot – det er betydelig nedprioritert. Alle poster reduseres stort sett, og i tillegg er det vanskeligere å få oversikt fordi mange poster slås sammen. Det er kutt på vannforvaltning, marin forsøpling, truede arter og naturtyper,

arbeidet mot fremmede arter. I Venstres alternative budsjett dekker vi opp dette, og vi styrker det, fra regjeringens forslag, med ca. 700 mill. kr. Og vi innfører en ny ordning med Natursats. Men det må styrkes hvert år – nå blir det svekket.

Jeg tar til slutt opp Venstres forslag.

Nils T. Bjørke hadde her teke over presidentplassen.

Presidenten [11:29:48]: Då har representanten Ola Elvestuen teke opp dei forslaga han refererte til.

Det vert replikkordskifte.

Stein Erik Lauvås (A) [11:30:06]: Venstre har en rekke forslag her i dag:

«Stortinget ber regjeringen om å stanse all letting etter olje og gass.»

«Stortinget ber regjeringen om ikke å tildele nye lisenser på norsk sokkel.»

«Stortinget ber regjeringen om å ikke utvide konsesjonsrundene på norsk sokkel som hører inn under «tildeling i forhåndsdefinerte områder» (TFO-ordningen).»

Om dette hadde blitt vedtatt, hadde det vært stopp i aktiviteten på norsk sokkel allerede fra i kveld. Venstre sier gjerne at de ikke vil legge ned næringen over natten, men forslagene som fremmes her, forteller en helt annen historie – det er nettopp det som skjer. Hva vil Venstre si til de titusenvis av menneskene som ville fått oppsigelsesbrevet levert i morgen og stått uten jobb om de forslagene skulle blitt vedtatt? God jul og godt nyttår hadde vel neppe vært passende?

Ola Elvestuen (V) [11:31:03]: Det Venstre vil si, er det regjeringen ikke vil si, og det er at vi skal føre en politikk for å nå 1,5-gradersmålet. Det vil si at Norge også må diskutere produksjonssiden. Som jeg sa i mitt innlegg: Med de funnene som er gjort i verden, kan vi bare hente opp halvparten av dem for å nå 1,5-gradersmålet. Det vi sier, er at vi også må føre en politikk fra vår side. Det gir ingen mening å sette i gang med nye, større oljefelt på 2030-tallet dersom vi skal nå 1,5-gradersmålet. Det er å fortelle en næring enten at vi ikke bryr oss om målet, eller at vi fører en politikk med tillatelser som de aldri vil kunne tjene penger på.

Siv Mossleth (Sp) [11:32:05]: Venstres politikk gjør det vanskeligere å bo utenfor de store byene. Venstre, Høyre og Miljøpartiet De Grønne finner hverandre i ikke å ville redusere drivstoffavgiftene. Venstre vil ikke beholde gratis ferger. Venstre kutter i investeringstilskuddet i en allerede inngått jordbruksavtale. Venstre kutter i etablering av skogsbilveier. Dessuten vil Venstre

re at bare trikk og tog, som er byens transportmidler, skal få kompensert for økt strømstøtte.

Representanten Elvestuen har beskyldt Senterpartiet for å være klima- og naturfiendtlig. Dette er selvfølgelig ikke sant. Men Senterpartiet og Hurdalsplattformen sier at gode forvaltertradisjoner ofte gir et bedre og mer langsiktig vern enn bare det formaliserte vernet. Vil Venstre egentlig sette en osteklokke over distriktene og så la vekst og utvikling skje i byene?

Ola Elvestuen (V) [11:33:07]: Venstre vil at hele landet skal være med på den omstillingen vi skal igjennom. Da er det helt uforståelig for oss at Senterpartiet nå – når nullutslippskjøretøyene, elbilene, er tilgjengelige og gode nok for hele landet – tar vekk de støtteordningene som vi har, og gjør det dyrere for folk som har vært mer avhengig av å ha de mer tradisjonelle bilene tidligere fordi elbilene ikke var et alternativ. Nå er det nettopp de som må betale mer.

Ser vi på klimapolitikk og næringsutvikling, ser vi at klimapolitikken driver næringsutviklingen over hele landet. Man kan gå til enhver kommune og se at den politikken som vi har – en offensiv politikk – gir muligheter over hele landet. Det å ha en offensiv miljø- og klimapolitikk er en god distriktpolitikk.

Marius Arion Nilsen (FrP) [11:34:16]: Norsk olje og gass er en av verdens reneste. Den har et karbonfotavtrykk som er et av verdens beste, på ca. en tyvendedel av gjennomsnittlig globalt karbonfotavtrykk per produserte fat olje og gass. Dette er fordi vi har sikker og ren produksjon. Vi bruker gassen – vi fakler den ikke, men vi sender den til Europa og hjelper Europa nå med enorme mengder energi.

1,5-gradersmålet blir nevnt her. I 2050 er det fremdeles ca. 22 millioner fat olje om dagen og ca. 50 pst. gass. Som jeg har nevnt tidligere, er 12 av de 15 største olje- og gassprodusentene diktaturer. Venstre vil med sin politikk redusere norsk olje- og gassproduksjon og norsk olje- og gasseksport til Europa. Det vil la mye mer skitten gass, produsert av diktatoriske regimer, fortrenge den rene gassen som Europa trenger. Mener Venstre at dette er en god idé?

Ola Elvestuen (V) [11:35:18]: Det er en veldig god idé å nå 1,5-gradersmålet. Vi produserer mer gass nå – det trenger Europa, og det trenger vi på kort sikt. Det viktigste bidraget vi gir til Europa, er å være med på den omstillingen til fornybar energi som Europa trenger. Utvekslingskablene er viktige, dem bør vi være for. Til Fremskrittspartiet som også er opptatt av å kutte utslipp i petroleumssektoren: Det å også kutte på sokkelen er en viktig del av det for å holde på den miljøvennlige produksjonen som er i Norge.

Som jeg sier: Vi kan bare hente opp 50 pst. av de volumene som allerede er funnet. Hvis vi tar det land etter land, vil det si at hvis vi henter opp alle funnene i USA, er det maks av det vi kan hente opp for å nå 1,5-gradersmålet. Det er altså mulig å nå 1,5-gradersmålet og begrense og samtidig ha produksjon i demokratiske land.

Birgit Oline Kjerstad (SV) [11:36:38]: Eg er glad for at representanten Elvestuen er enig med SV når det gjeld leiting etter olje og gass, og særleg i Arktis – der har vi funne kvarandre. Men eg oppfattar også Venstre som eit parti som er oppteke av biologisk mangfald og kulturlandskap. Samtidig er ein ganske liberal og nesten liberalistisk når det kjem til handelspolitikk med mat. Det blir fort også eit miljøspørsmål når det er snakk om beiteland osv.

Korleis tenkjer representanten Elvestuen at norsk landbruk skal greie å oppretthalde både matkornproduksjon og bruken av beiteareal i framtida dersom vi svekkjer tollvernet og slik sett legg dårlegare til rette for at vi skal oppretthalde den bruken som faktisk kan gje variert biologisk mangfald?

Ola Elvestuen (V) [11:37:34]: Nå svekker ikke Venstre tollvernet i sitt budsjettforslag. Det vi trenger å gjøre, er at vi må ha et mye mer miljøvennlig landbruk, vi også, der vi støtter mer det som er miljømål, der vi støtter mer det som er opprettholdelse av kulturlandskap, der vi – som i den klimaavtalen vi inngikk med landbruket og landbrukets organisasjoner – fører en politikk fra det offentliges side sånn at vi når de helsemessige målene med tanke på hvordan vi spiser, og at vi legger om landbruket for at vi skal nå målene med mindre forbruk av kjøtt, med et mer miljøvennlig landbruk, mer urbant landbruk og mer økologisk landbruk. Det er mange ting vi kan gjøre for å få en mer miljøvennlig matproduksjon i Norge, og det er i Norge vi også skal ha den.

Presidenten [11:38:37]: Replikordskiftet er omme.

Kristoffer Robin Haug (MDG) [11:38:50]:

«Å være menneske er en sykdom.

Helbredelse er umulig,

men all vår streben består i

å finne et smertestillende middel.»

Dette er dikteren Hans Børli's ord.

Det smertestillende middelet vi har forsøkt fram til nå, er å forbruke, spise opp og sage over den grenen vi sitter på, nemlig naturen, og vi kaller det framskritt.

For noen av oss er egenverdien av naturen en selvfølge. Men selv de som kun ser den instrumentelle verdien i naturen, vet utmerket godt at det vi skal leve av i framtiden, er det vi alltid har levd av: ren luft, friskt vann og sunn mat. Alt dette får vi fra naturen.

Likevel står vi i en situasjon som FNs generalsekretær beskriver som krigføring mot naturen. FNs naturpanel slår fast at én av åtte millioner arter er utrydningstruet, herunder en tredjedel av alle korallrev og en tredjedel av alle marine pattedyr. Derfor er naturtoppmøtet som pågår i Montreal akkurat nå, så uhyre viktig. Vi trenger en ny, ambisiøs og bindende avtale for naturen, men skal disse avtalene ha noen effekt, må det følges opp med konkrete tiltak.

I valgkampen ble vi lovet at natur og klima skulle være rammen for all politikk i Norge. Selv om stans i 26. konsesjonsrunde er et aldri så lite lyspunkt, fortsetter 95 pst. av oljeletingen som før, gjennom TFO-ordningen, og de store partiene kappes i dag om å være mest ambisiøse med å utvikle aktiviteten i Barentshavet.

Også den lokale klimadugnaden fikk seg en knekk da klimasatsordningen ble foreslått fjernet. Vi takker SV for at de fikk tvunget regjeringen tilbake på dugnaden, men vi står igjen med et kutt på 60 pst. Fossilt drivstoff blir billigere, elbiler blir dyrere, og motorveiplaner gjennom vernede våtmarker ligger fast. Det kom ingen krisepakke til en kollektivtransport som ligger med brukket rygg etter pandemien.

Dag for dag ofrer vi naturen i framskrittets navn. Men hva betyr ordet framskritt for oss? Betyr framskritt å bygge ned og rasere natur for å få plass til nye veier, hyttefelt og industriområder? Betyr framskritt å lempe på nasjonale krav til forvaltning av strandsonen, kulturminner og reguleringer på flom og rasfare? Betyr framskritt å kutte i tiltak for å redusere marin forsøpling, vannforvaltning og miljødata?

Det vi trenger, er en grunnleggende endring av norsk naturforvaltning. Vi må sikre oss bedre kunnskap om økosystemene våre, stanse tap av natur og snu trenden fra naturforringelse, først til arealnøytralitet og så til naturpositivitet. For mens Norge har signert «Leaders Pledge for Nature», om å reversere tap av biologisk mangfold innen 2030, er realiteten at Norge ikke har nådd et eneste av de 20 naturmålene verdens land satte for 2020, og ca. en tredjedel av kjente norske arter risikerer å bli utryddet. Mens Norge leder det internasjonale havpanelet som støtter 30 pst. vern og 100 pst. bærekraftig bruk av havet, er realiteten at Norge nå sier at vi istedenfor skal åpne for gruvedrift på havbunnen, og vi fortsetter med olje- og gassleting.

Hva er De Grønnes svar? I vårt budsjettforslag viser vi en tydelig prioritering av bevaring av natur. Vi ønsker en handlingsplan for naturen for å vise hvordan Norge kan oppfylle 30 pst. vern av hav og land, og vi viser hvordan vi kan få til en betydelig reduksjon av fotavtrykket, både fra produksjon og fra forbruk. Vi viser hvordan vi kan restaurere 15 pst. av forringede økosystemer innen 2025, og hvordan vi skal dekke utslippsgapet i skog- og

arealbrukssektoren. Vi sikrer et statsbudsjett med kommuner som har nok midler og et kunnskapsløft for å få plass til naturregnskap, og vi legger en plan for hvordan Norge kan bli først arealnøytralt og så naturpositivt – hvis bare vi får gjennomslag for vårt budsjett.

Ikke minst bruker vi klimabelønning for å få en positiv dugnad der det lønner seg å gjøre klimavennlige valg, og vi innfører igjen en storsatsing på enøk. Varmepumper til dem som har lite fra før, ville ha kommet godt med i den kalde tiden vi er inne i nå.

Med det tar jeg opp forslagene fra Miljøpartiet De Grønne.

Presidenten [11:43:24]: Då har representanten Kristoffer Robin Haug teke opp dei forslaga han refererte til. Det vert replikkordskifte.

Bård Ludvig Thorheim (H) [11:43:39]: Vi trenger masse mineraler, strategisk viktige mineraler, for å nå klimamålene. Vi vet nå at Kina kontrollerer både produksjon og prosessering av opp mot 90 pst. av mineralene Europa trenger. Norge er et mineralrikt land. Vi har muligheten til å bidra til at Europa blir bedre forsynt med mineraler, sånn at Europa kan nå klimamålene. Vi skal bygge enormt med fornybar kraft, både solcellepaneler og vindmøller. Da trenger vi bl.a. masse kobber, som vi er veldig rike på i Norge.

Kan Miljøpartiet De Grønne forklare hvilke gruveprosjekter de er pådrivere for i Norge, og redegjøre for det?

Kristoffer Robin Haug (MDG) [11:44:36]: Jeg takker for spørsmålet. For oss i De Grønne er det viktigste at all menneskelig aktivitet skjer innenfor planetens tålegrenser, nettopp for ikke å ødelegge vårt eget livsgrunnlag. Det er interessant å se at f.eks. i Førdefjordenprosjektet, som er et meget omtalt prosjekt, er det andre aktører som har kommet med tilbud om å drifte på en betydelig mer bærekraftig måte enn de tilbudene som har fått tilslag. Det er mulig å gjennomføre prosjekter i samråd med naturen på en helt annen måte.

Det handler ikke bare om at vi kan gjennomføre selve gruveprosjektene på en mer bærekraftig måte; vi kan også drive med «urban mining». I dag sender vi utrolig mange verdifulle ressurser ut av landet, ressurser vi ellers kunne hatt kontroll på gjennom å gjenvinne dem på samme måte som man driver gruvedrift og utvinning av sjeldne jordartsmineraler og andre mineraler. Fra jomfruelig berg kan man også drive den typen virksomhet med de ressursene vi allerede har hentet ut, men som vi i dag skusler bort.

Siv Mossleth (Sp) [11:45:49]: Senterpartiets svar er at vekst ikke er å forbruke mer, men å forvalte bedre.

FNs klimapanel anbefaler at skogplantingen økes. Skogene våre tar opp over halvparten av klimagassutslipene; det er det bred vitenskapelig enighet om. Et aktivt skogbruk er bra for klimaet. Alt som kan lages av olje, kan også lages av tre.

Fotosyntesen – eller timotei, tømmer og torsk, som representanten Lundteigen bruker å si – er viktig for å gå fra svart karbon til grønn karbon. Miljøpartiet De Grønne kutter midler til skogplanting selv om aktivt skogbruk er et billig og effektivt klimatiltak. Miljøpartiet De Grønne kutter også over 5 mill. kr til å videreføre et pilotprosjekt for stedegne treslag i budsjettet. Det er en uforståelig klimapolitikk, stikk i strid med FN's klimapanels anbefaling.

Kristoffer Robin Haug (MDG) [11:46:53]: Takk for spørsmålet, og særlig takk for fokuset på skog. Vi er veldig bekymret over at regjeringen kutter midlene til frivillig skogvern, og setter pris på at SV har fått tilbake en god del av de midlene. Her må vi stikke fingrene i jorden, og hvis man stikker fingrene i jorden, finner man et rikt økosystem med sopp og mange andre arter som er utrolig viktige nettopp for å fange karbon i skogen.

Det er en misforståelse å tro at det kun er tømmeret, kun trestokkene, som fanger karbon. Den aller største delen av karbonfangsten finner vi i det sårbare økosystemet som ligger under bakken. Det økosystemet forstyrres og kan også svekkes betydelig dersom man ikke drifter skogen på en svært skånsom måte. Bant annet gjennom stor flatehogst kan vi risikere å tape betydelig mer karbon enn det som blir fanget i tømmerstokkene.

Marius Arion Nilsen (FrP) [11:48:03]: Norsk olje og gass er blant verdens reneste. Det nevnte jeg i sted, men jeg sier det igjen. Det har bl.a. vesentlig lavere karbonfotavtrykk enn de fleste andre produksjonsmetoder her i verden, og det er en fordel at energien kommer fra Norge.

Verden trenger fossil energi. I dag står fossil energi for ca. 85 pst. av verdens energiforbruk, og ifølge IPCCs og IEAs 1,5-gradersmål vil det i 2050 fremdeles være mye olje og gass som behøves.

Derfor er spørsmålet mitt om representanten er enig i at det er bedre at den energien, oljen og gassen kommer fra Norge – norsk olje og gass – i dag og også i tiårene framover, enn fra en skitnere og mer udemokratiske produksjon.

Kristoffer Robin Haug (MDG) [11:48:55]: Det er ingen av partiene på det norske storting som beslutter hvordan etterspørselen skal gå for olje og gass i framtiden. Det kommer først og fremst av de internasjonale klimakravene og at våre kunder, Europa, nå gjør et desperat forsøk på raskest mulig å komme seg bort fra nettopp de råvarene vi gambler med at de skal etterspørre i all framtid.

Representanten har tidligere nevnt diktaturene i andre land. Jeg synes det er synd at vi skal konkurrere med dem om å bli de siste som klamrer seg til det som ikke er framtidens næring. At disse diktaturene kommer til å gå på en stor smell når de gjør seg avhengig av å eksportere en ressurs som resten av verden nå er i ferd med å gjøre seg uavhengig av, får stå for deres egen regning. Jeg synes Norge er bedre tjent med å bygge opp flere ben å stå på, og at det er der vi burde putte inn ressursene.

Sofie Marhaug (R) [11:50:05]: Det er mye vi er enig i i Miljøpartiet De Grønnes budsjett, men det er også noen ting vi er uenig i. Da representanten siterte Hans Børli, kom jeg på et annet sitat av Børli jeg synes er flott, nemlig «vi eier skogene, slik barnet eier si mor».

Det jeg synes er synd med Miljøpartiet De Grønnes politikk, er at man ikke er like opptatt av offentlig eierskap når det gjelder fornybar energi. Miljøpartiet De Grønne har bl.a. i budsjettet sitt tatt til orde for å droppe en del av skatteøkningene. Det kan man for så vidt argumentere for, men noe av begrunnelsen er at dette gjelder for vindkraft. Vindkraftproduksjonen i Norge har i stor utstrekning skjedd gjennom utenlandsk eierskap på en måte som ikke er spesielt fordelaktig for de menneskene som bor der naturen blir bygget ned. Vi opplever også et økt press på naturen, bl.a. fra vindbaroner i landet. Spørsmålet er: Hvordan kan Miljøpartiet De Grønne forsvare dette?

Kristoffer Robin Haug (MDG) [11:51:14]: Vi er enig i at norske ressurser må beholdes i Norge. Hjemfallsretten og alle sånne regler er vi absolutt for å bevare, men i motsetning til Rødt mener vi at framtidens løsninger må skje i en dugnad mellom det offentlige og private aktører, deriblant også kommersielle aktører. Næringslivet kan spille en viktig rolle, men det må selvfølgelig være innenfor stramme rammer. Markedet kan ikke på egen hånd løse utfordringene vi står overfor, men det er massevis av aktiviteter og initiativer som kan hjelpe oss med å nå de utrolig store målene vi har framfor oss, som også henger sammen med næringslivet.

Vi er opptatt av forutsigbare rammer for næringslivet. Det er derfor vi har gått inn for de forslagene vi har, for å spille på lag med næringslivet. Selvfølgelig er vi enig med representanten i at vi må stille strenge krav til at ressursene – ikke nødvendigvis prosjektene, men ressursene det er snakk om – bevares i Norge, og selvfølgelig at alt skjer innenfor naturens tålegrenser.

Presidenten [11:52:16]: Replikordskiftet er avslutta.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [11:52:32]: Klima- og miljøkrisen er den største utfordringen vi står overfor,

som vi alle må jobbe med å løse, og som jeg tror vi alle er enige om at vi ikke klarer å løse raskt nok og iallfall ikke får gjort nok.

2022 er blitt nok et år der vi har sett både brutale og vonde eksempler på at klimaendringene er her allerede, og ikke minst at de oftest rammer de aller fattigste. Derfor vil jeg starte med å si at jeg synes det er veldig bra at regjeringa la fram et eget klimabudsjett sammen med statsbudsjettet. Så mener Kristelig Folkeparti riktignok at regjeringa ikke klarer å synliggjøre at en når eller klarer å kutte til 55 pst. innen 2030, men dette er et viktig virkemiddel – en start som jeg tror kan videreutvikles og hvert eneste år brukes for å lettere se hvilke tiltak som ligger inne, og om vi må legge inn flere, og det skal sikre at vi faktisk skal nå målene.

Sammen med klimaloven, som Kristelig Folkeparti er veldig opptatt av, og også samarbeidet med EU om utslippsmålene som kommer med juridisk forpliktende utslippskutt, både håper og tror jeg at vi skal klare dette.

Vi vet at jo raskere vi får tatt utslippskuttene, jo bedre er det. Derfor ønsker Kristelig Folkeparti i det alternative budsjettet vi har lagt fram, å kutte enda mer. Nå vet vi også at det å beregne utslippseffektene av utslippene ikke er enkelt, men vi har prøvd å tallfeste på egen hånd og også sammen med ulike miljøorganisasjoner. De tiltakene vi har lagt inn, er blitt beregnet til om lag 450 000 tonn mer enn det regjeringa har foreslått. Det handler om å fortsette med klimatiltakene i kommuner og fylkeskommuner, doble støtten til Bionova, som jeg tror kan bli viktig for å få gjennomført kuttene i landbruket, men også 1 mrd. kr ekstra til Enova til energieffektivisering i bygg, for husholdninger eller til næringsliv, differansekontrakter for å sikre et marked på hydrogen og sikre at vi får fortgang i det, og også en rekke andre ulike tiltak.

Samtidig er vi offensive internasjonalt, og der er jeg glad for at klimaministeren jobber i ulike sammenhenger. Vi ønsker å ta et enda større ansvar både i fornybar energi-satsingen og ikke minst når det gjelder klimatilpasning, som vi vet blir alvorlig for de fattigste. Derfor har vi lagt inn store ekstra tilskudd, både fordi vi da når 1 pst.-en, og ikke minst fordi vi dobler tilskuddet til bl.a. klimainvesteringsfondet, som også skal holdes utenfor bistandsbudsjettet.

Over til mer energi og ikke minst strøm: 2022 har også blitt preget av strøm. Min store bekymring er at vi som politikere ikke klarer å løse dette godt nok for innbyggerne. Jeg vil si at noe av det som har gjort mest inntrykk på meg i det året som har gått, er selvsagt de lange køene på matsentralene og de som virkelig har behov for hjelp, men også alle de som vel kalles ny-fattige, eller de som har vanlige jobber, men som allikevel ikke klarer å få betalt regningene sine.

For mange av oss kan det være godt å oppleve at ting blir litt trangere, og at det ikke alltid bare er å kjøpe det en vil, eller å kjøre på, som en har gjort i mange år. Men hverdagen for disse menneskene er helt annerledes enn akkurat bare det. Derfor har vi prioritert knallhardt i Kristelig Folkepartis alternative budsjett. Vi har valgt å prioritere 100 pst. kompensasjon over 50 øre/kWt, som jeg har snakket om, og som jeg mener at regjeringa burde gjort. Det koster over 12 mrd. kr, men vi dekker det inn. Vi dekker det bl.a. med en midlertidig økning i skatt for dem med over 1 mill. kr i inntekt, fordi det også vil gi et mer sosialt utslag på ordningen.

Så er jeg bekymret for frivilligheten. Det har jeg tatt opp i mange sammenhenger, men frivilligheten og ideelle organisasjoner får ikke god nok strømstøtte. Vi vet at det er mange som har satt opp kontingenten, eller som har måttet stenge haller. Jeg er også bekymret for de signalene som kommer om at det er mange barn og unge som ikke går på fritidsaktiviteter fordi det koster for mye. Konsekvensene av for dårlig støtte der er veldig fort at en må skru opp kontingenten. Det som overrasker meg veldig, er at regjeringa ikke har lagt inn støtte lenger enn til mars. Jeg kan ikke forstå at en tror at strømpriskrisen er over innen det. Det er uansvarlig å ikke budsjettere for støtte utover det. Det er et stort svik mot frivilligheten.

Det samme gjelder taket på strømstøtteordningen for landbruket, som går ned fra 60 000 kWt i måneden til 20 000 kWt fra den 1. januar. Det er et svik mot dem som fikk beskjed om å produsere som før. Kristelig Folkepartis alternativ er mye bedre. Det er tydeligere prioriteringer når det gjelder klima, men også å hjelpe dem som sliter mest med strømgregningene i landet.

Presidenten [11:57:36]: Skal representanten ta opp forslag?

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [11:57:36]: Ja, det skal jeg – jeg tar opp Kristelig Folkepartis forslag.

Presidenten [11:57:37]: Då har representanten Kjell Ingolf Ropstad teke opp det forslaget han viste til. Det vert replikkordskifte.

Gro-Anita Mykjåland (Sp) [11:57:54]: For Senterpartiet og Arbeiderpartiet er det viktig å beholde CO₂-kompensasjonsordningen, som bidrar til å sikre konkurransekraft i norsk industri. Med dagens strømpris er det helt klart at deler av industrien har nok å stri med. Innføring av kvoteprisgulvet er krevende for deler av industrien, men det er nødvendig å ta hensyn til den krevende budsjettsituasjonen som vi står i. Kristelig Folkeparti foreslår å øke dette kvoteprisgulvet fra 200 kr til 270 kr, og jeg må si at jeg ble overrasket. Nå

snakket representanten her fra talerstolen om svik, men det er helt klart at dette er veldig krevende for industrien. Alcoa har vært tydelig på at kvoteprisgulvet treffer dem hardt. CO₂-kompensasjon har vært svært viktig for Alcoas konkurranseevne, særlig for anlegget på Lista. Så jeg må si at jeg ble overrasket når Kristelig Folkeparti nå vil øke kvoteprisgulvet med 70 kr, noe som betyr 1 milliard mindre i CO₂-kompensasjon for norsk industri.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [11:58:58]: Jeg synes det er litt spesielt med dette angrepet når en for første gang har innført et beløp på 200 kr – all den tid vi har klart å bevare den hele tida uten dette. Så at vi kan bidra med 70 kr – det er ikke den representanten som har mest troverdighet i et sånt angrep. Det henger også sammen med at vi prioriterer annerledes når det gjelder skatter og avgifter, og denne regjeringa har lagt massive skatteregninger over på næringslivet. Innføringen av arbeidsgiveravgiften, som rammer dem med over 700 000 kr, vil også ramme bedrifter – som representanten selv viser til – med til sammen 6,4 mrd. kr. Det er et stort beløp. Så at vi har omprioritert for å få rom til å fjerne det, og da har økt fra 200 kr til 270 kr per tonn når det gjelder CO₂-kompensasjonen, synes vi er en riktig prioritering. Jeg er sikker på at bedriftene også ville kommet bedre ut med den løsningen vi har.

Linda Monsen Merkesdal (A) [12:00:13]: Kristeleg Folkeparti har fleire gonger vore ute og gjeve folk lovnader om 100 pst. straumstøtte over 50 øre. Ifølgje departementet vil dette kosta rundt 100 mrd. kr, men i Kristeleg Folkeparti sitt alternative budsjett er det lagt inn 56 mrd. kr til straumstøtte. Det manglar altså ikkje berre litt finansiering, det manglar nesten over halvparten av finansieringa, og då framstår 100 pst. straumstøtte litt som ein bløff. I ei tid då folk betalar meir for straum enn nokosinne, og folk er usikre på økonomien sin, føler Kristeleg Folkeparti at det er riktig å gå rundt og gje desse lovnadene og falske forhåpningar? Kvifor lovar Kristeleg Folkeparti 100 pst. straumstøtte når ein ikkje har tenkt å betala for det?

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [12:01:09]: Her har representanten Merkesdal dessverre misforstått totalt, for det hun sier, er helt feil. Jeg tror det hun viser til, kanskje er Fremskrittspartiets spørsmål som gjelder både industri og næringsliv og alt som er. Vi har spurt Finansdepartementet presist hva det ville koste å gi 100 pst. kompensasjon over 50 øre for husholdningene. Det ville koste 12,4 mrd. kr mer enn det regjeringens ordning koster, og det har vi lagt inn. Det er en veldig krevende prioritering, så vi har gjort mange kutt i budsjettet, men vi står veldig godt i dem. Vi har i tillegg økt

barnetrygden med 4 000 kr i måneden, noe som også ville ha hjulpet veldig mange av de familiene som nå sliter med strømregningen.

Så jeg kan med stor frimodighet stå her og fortsatt snakke om 100 pst. kompensasjon over 50 øre, som jeg tror ville vært en mye bedre ordning, som ville gitt hjelp til veldig mange av dem som sliter, men også gitt en trygghet for alle som er urolige, og som det nesten går på helsen løs for, fordi de synes det er vanskelig å vite når en skal kunne bruke strømmen, fordi det varierer så mye.

Linda Monsen Merkesdal (A) [12:02:15]: Då vil eg snu litt på spørsmålet mitt, når representanten Ropstad svarar på den måten han gjer. I desse 56 milliardane – kven skal ikkje få straumstøtte? Ein snakkar om hushaldningar, men er bedriftene utelatne, er det frivillige utelate? Kven er utelaten frå straumstøtta til Kristeleg Folkeparti?

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [12:02:41]: Vi har hele veien vært tydelige på at vi prioriterer husholdningene, og at vi prioriterer frivilligheten. Så er det også dette tallet på landbruk, som jeg ikke fatter og begriper at regjeringa har valgt å senke fra 60 000 kWh til 20 000 kWh i måneden. Det er jo helt absurd at en har sagt til landbruket at de skal produsere, og så tar en det bort når en kommer til 1. januar. Jeg har også sagt det fra talerstolen her mange ganger, at jeg støtter det som er blitt gjort på fastprisavtalen, for jeg tror det er den riktige veien å gå når det gjelder næringslivet. Dessverre må jeg si at de første signalene ikke virker så lovende, fordi det er veldig krevende med en fastprisavtale på kanskje 1,60 kr, eller noe sånt, over tre år. Men vi har vært veldig tydelige på at det er husholdningene vi prioriterer. Nå er disse anslagene veldig varierende, men for en husholdning som bruker 20 000 kWh, ville det betydd 15 000 kr mer i støtte.

Så er det slik, som jeg sa – for å være helt ærlig og presis – at vi også har valgt å øke skatteinntektene noe på trinnskatten, på trinn 4 og 5, fordi vi mener at det fordelingsmessig er riktig at en betaler noe mer skatt når en får økt strømstøtte.

Lars Haltbrekken (SV) [12:03:58]: Jeg har en etterlysning å komme med. Tidlig på 2000-tallet, nærmere bestemt den 9. mars 2000, skrev Kristelig Folkeparti seg inn i norsk miljøhistorie med gullskrift. Partiet nektet å la seg tvinge av Arbeiderpartiet og Høyre til å bygge sterkt forurensende gasskraftverk. Partiet satte hardt mot hardt og gikk av. Dette er nå snart 23 år siden, og det kan virke som om miljøkampen har gått i den store glemmeboken til Kristelig Folkeparti. Det finnes knapt spor etter en satsing på natur og klima i partiets alternative budsjett. Jeg hører om et utslippskutt på 400 000

tonn, og det er sagt at differansekontrakter neste år skal ta en stor del av kuttet. Det tror jeg dessverre er å overdrive. Det vi derimot ser, er at det plusses på i utbygging av nye motorveier, og det kuttes i satsingen på jernbane. Mer natur skal under asfalt, utslippene skal opp, og jernbanen skal gå for lut og kaldt vann. Hvor ble det av miljøkampen hos Kristelig Folkeparti?

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [12:05:06]: Takk for påminnelsen om 9. mars. 2000. Selv meldte jeg meg inn i Kristelig Folkeparti noen uker etterpå. Det var en stor tid og en stolthet i partiet, og den stoltheten er der fremdeles. Både klima og miljø står sterkt i Kristelig Folkeparti. Det handler om forvaltertanken og forvalteransvaret. Derfor har vi prioritert det i vårt budsjett. Som jeg sa, har vi til sammen lagt inn 1 mrd. kr ekstra til Enova og til en rekke andre typer tiltak. Jeg er enig med representanten i at disse anslagene på utslippskutt ikke nødvendigvis er slik at de ville kommet i 2023, men det ville iallfall vært mye mer enn det regjeringen la fram, og mer enn det forliket som representanten Haltbrekken skrev under på.

Vi kommer til å fortsette å prioritere disse feltene, og det har vi gjort. Jeg mener at den historien vi har hatt i regjering, der vi samarbeidet godt med Høyre og Venstre for å få ned utslippene, også har bidratt i den retningen. Det gjelder bl.a. de viktige målsettingene som ble satt, og klimaplanen som ble lagt fram for å vise veien dit, og den kommer vi også til å jobbe videre med herfra.

Presidenten [12:06:09]: Replikskordskiftet er omme.

Statsråd Espen Barth Eide [12:06:28]: Klima- og naturkrisen kan ikke settes på vent. Nettopp derfor er det en så tydelig prioritet i budsjettet, ikke bare i Klima- og miljødepartementets budsjett, som faktisk øker med 19 pst. fra 2022, saldert, til 2023, men også fordi vi har satt i gang et arbeid på tvers av alle departementer, da veldig mye av det vi snakker om her, er sektorovergripende og krever en systemisk omstilling av hele økonomien.

Vi må få til våre utslippskutt, både fordi vi skal ta vår del av den store dugnaden, og også fordi vi må tilpasse oss til en verden hvor markedene endrer seg, og hvor det faktisk lønner seg for verdiskaping og jobbskaping at vi er med på reisen mot lav- og nullutslipp. Framtiden er fornybar, sirkulær og bærekraftig og må også være naturpositiv.

Derfor har vi lagt fram grønn bok, klimastatus og -plan, som nettopp går ut på å gjennomføre denne systemendringen i hvordan vi tenker budsjett, hvordan vi tenker helhetlig styring av samfunnet. Den vi la fram i år, som ledsaget årets statsbudsjett, er første eksempel på noe vi skal videreutvikle, styrke og gjennomarbeide

ytterligere. Jeg gleder meg over at vi både her i salen og i innstillingen fra mange partier, også fra opposisjonen, har anerkjent betydningen av det grepet, for det vi fra regjeringens side ønsker, er ikke bare å vise hva vi gjør, men også vise hvilken ramme vi kan føre debatten om klimakutt i, at vi får en felles referanseramme for hvordan vi kan regne på en god måte. Man kan bare tenke seg om vi skulle hatt budsjettdebatt uten at en regjering først hadde lagt fram et forslag til budsjett. På samme måte må vi kunne gjøre dette også når vi skal telle utslipp slik vi teller penger.

Grønn bok skal rapportere på utslippskuttene som var, hvordan det gikk. Den skal beskrive klimaeffekten av neste års budsjett, og den skal vise hvordan neste års budsjett passer inn i reisen mot 2030, da vi skal kutte 55 pst. av alle norske utslipp – alle sektorer, alle klimagasser. Dette skal være rammeverket.

Jeg har lyst til å påpeke at det er viktig å være ærlig på at når det gjelder å beregne framtidige utslipp, er det beheftet med betydelig usikkerhet. Derfor kommer vi til å ha høy prioritet på å jobbe med å styrke metodikken, styrke kunnskapsgrunnlaget for hvordan man kan koble et bestemt virkemiddel, graden av det, opp mot graden av utslippskutt. I dag er det slik at man har noen modeller som viser hvordan f.eks. avgiftsendringer eller endrede krav til innblanding av biodrivstoff påvirker utslippene, men for en rekke tiltak, f.eks. effekten av økt bevilgning til Enova for å styrke omstillingen i transport og industri, hvor man vet at det vil ha effekt, sannsynligvis betydelig effekt, er det vanskelig å sette det nøyaktige tallet. Det kommer vi til å jobbe mer med – til eget bruk, men også slik at Stortinget, opposisjon, offentlighet, organisasjoner kan bruke det virkemidlet.

Et grønt budsjett ble grønnere med avtalen med SV, og jeg er glad for de tiltakene som kom der, men har igjen lyst til å minne om at det i stor grad var tiltak som var hentet nettopp fra regjeringens grønne bok. Når det gjelder ikke-kvotepliktig sektor, det som heter innsatsfordelingsordningen i samarbeid med EU, vil vi oppfylle det budsjettet vi har fått for 2023. I regjeringens opprinnelige budsjett viste vi hvordan 500 000 tonn ville komme med statsbudsjettet og 200 000 tonn med ting vi arbeidet med for innføring i 2023 i andre kanaler. Det som nå har skjedd, er at veldig mye av det vi arbeidet med, er framskyndet gjennom budsjettavtalen, og så har vi tilført ytterligere grep som gjør at vi mener at vi nå går godt forbi målet på 700 000 tonn, som var det vi trengte i denne sektoren for neste år.

Vi er på vei inn i et naturtoppmøte, og nå må det være naturens tur. Derfor har vi en ambisiøs naturpolitikk i dette budsjettet. Det er ikke riktig at pengene til natur er kuttet. De er faktisk økt når man ser på helheten i det budsjettet som nå ligger på bordet. Restaurering av

natur, Oslofjord, Mareano, forbud mot nedbygging av natur og videreføring av frivillig skogvern er eksempler på det. Også her trenger vi en helhetlig og sammenhengende naturpolitikk, for veldig mye av det som skal gjøres på dette feltet, ligger ikke bare i budsjett, men også i hvordan vi disponerer i andre budsjettkapitler. Det gleder jeg meg til å komme tilbake til.

Presidenten [12:11:38]: Det vert replikkordskifte.

Nikolai Astrup (H) [12:11:54]: Naturtoppmøtet er underveis, og vi er enige om at det er viktig å ta vare på naturen. Vi er også enige om at det skal gjøres ved havvindutbygging. I Stortinget i juni ble det fattet et vedtak om at ny havvindutbygging skal ha svært lav eller positiv samlet naturpåvirkning over tid. I forrige uke ble det lagt frem et høringsnotat med prekvalifiseringskriterier for utbygging på Sørlige Nordsjø II, og der var ikke natur nevnt. Så spørsmålet mitt er: Snakker dere ikke sammen i regjeringen?

Statsråd Espen Barth Eide [12:12:30]: Vi snakker godt sammen i regjeringen – den herværende olje- og energiministeren Terje Aasland og jeg snakker mye, ikke minst om dette, og jeg kan definitivt garantere at jeg kommer til å fortsette det gode samarbeidet for å sørge for at vi har et godt og helhetlig grep også om miljø- og naturkonsekvenser av den viktige utbyggingen av havvind.

Vi har nå annonsert at vi skal lage en havmiljølov. Vi jobber med forvaltningsplaner for neste forvaltningsplan for norske havområder, og vi jobber tett på tvers av departementene med hvordan vi skal få til både næringsutvikling gjennom næringsplaner og god forankring i verdens beste forvaltningstradisjon når det gjelder bruk av og utvikling og næring i havet. Nettopp det vi predikerer til andre land gjennom havpanelet, som Palaus president og Norges statsminister leder, gjør vi hjemme, og det arbeidet skal vi styrke, også når det gjelder havvindutbygging.

Nikolai Astrup (H) [12:13:29]: Jeg er glad for at statsråden trekker frem havpanelet, som ble etablert av tidligere statsminister Erna Solberg. Det er viktig at det videreføres. Men det er jo slik at natur ikke er nevnt i disse prekvalifiseringskriteriene for utbygging på Sørlige Nordsjø II. Nå sier statsråden at dette kommer til å komme, men betyr det da at det er noe som vil komme inn fra sidelinjen på et senere tidspunkt, slik at aktørene ikke vet hva de har å forholde seg til? Eller vil aktørene på et aller annet tidspunkt nå raskt få beskjed om at natur også er viktig?

Statsråd Espen Barth Eide [12:14:01]: Jeg mener det er helt klart at vi nå, slik som tidligere, skal sørge for at

miljøhensyn, som selvfølgelig i stor grad er det samme som naturhensyn – dette er to ord for det samme fenomenet – skal tas hensyn til også når det bygges havvind. Slik har det vært før, og slik skal det være. Vi er godt kjent med de vedtakene som ble gjort i Stortinget i sommer, og som er gode. I det arbeidet om nettopp dette som olje- og energiministeren, næringsministeren og jeg driver med sammen, legger vi selvfølgelig vekt på de tingene.

Terje Halleland (FrP) [12:14:52]: Statsråden var innom at det er vanskelig å beregne utslippskutt på enkelte områder, og det er det ikke vanskelig å slutte seg til, men noe vet vi, og det er at det er et betydelig behov for tilgang på kraft. Miljødirektoratet har kommet med en rapport som viser et behov for ekstra kraft på rundt 34 TWh for å være i nærheten av å nå regjeringens klimamål for 2030. Dette er tiltak som er unntatt den nye satsingen på batterifabrikker, industri og datalagring, men som er satt på bakgrunn av det som allerede er vedtatt.

Hvor og når har regjeringen tenkt at denne kraften skal komme?

Statsråd Espen Barth Eide [12:15:41]: Nå sitter olje- og energiministeren i salen, og han vil naturligvis også svare på de spørsmålene.

Det er ingen tvil om at Norge kommer til å ha et betydelig økt kraftbehov. Vi har hatt og har fortsatt et kraftoverskudd når man ser på Norge som helhet, men det kraftoverskuddet vil bli spist opp når vi både skal elektrifisere det vi gjør i dag, og i tillegg gjøre mye nytt med ren kraft. Derfor trenger vi å få fortgang i arbeidet med å bygge ut både havvind og kraftproduksjon på land og framføring av linjer der man trenger det mest. Det krever strategi, det krever evne til å prioritere, og det krever gode, men raske prosesser.

Og igjen: Dette er noe som går på tvers av flere departementer, og vi jobber nært og godt sammen om det. Vi har mange unnlattelsessynder bak oss når det gjelder forsinket utbygging av kraft. Det er på tide å få opp farten. Det er nødvendig for det grønne skiftet.

Birgit Oline Kjerstad (SV) [12:16:52]: 90 pst. av vårt fotavtrykk er knytt til det å hente ut råstoff og produsere varer og selje dei. 5. november la SINTEF fram ein rapport der dei såg på resirkulering av viktige mineral, kva som er behovet framover, og kva som er vegen vidare. Rapporten konkluderer med at med rett teknologival og meir resirkulering kan utvinning av havbotnsmineral, som regjeringa har ein prosess gåande på, rett og slett vere unødvendig. Både havpanelet si ekspertgruppe og Havforskningsinstituttet, pluss ei rekkje miljøorganisasjonar, átvarar mot utvinning av mineral på havbotnen.

Korleis stiller klima- og miljøministeren seg til utvinning av mineral på havbotnen? Meiner han at kunnskapsgrunnlaget no er godt nok til å starte opp?

Statsråd Espen Barth Eide [12:17:50]: Jeg vil først vise til den rapporten fra SINTEF som representanten nevnte. Den er veldig tydelig på at selv om vi i det lange løp – etter 2050 – vil ha nok mineraler i omløp til å kunne resirkulere oss videre, trenger vi betydelig økt gruvedutvinning fram til 2050. Det står klart og tydelig i SINTEF-rapporten. Hvis man da ikke vil hente de mineralene fra havbunnen, må man hente dem fra land, og da får man problemstillinger knyttet til hvor det skal være gruver, med tanke på både arbeidsetiske spørsmål og miljøspørsmål knyttet til ny mineralutvinning.

Det regjeringen har gjort, er å si at heller ikke vi mener at kunnskapen er god nok i dag til å starte med havbunnsmineraler. Vi har heller ikke sagt at det kommer til å skje, men vi har sendt ut på høring et opplegg til hva man nå skal tenke videre om dette, ikke minst knyttet til at vi trenger mye bedre utredninger av de miljømessige forhold og også av de kommersielle betingelsene rundt dette. Dette må ses som en helhet.

Sofie Marhaug (R) [12:19:06]: Jeg skal stille enda et spørsmål om energieffektivisering, for det er ikke riktig, sånn jeg forstår det, at man øker satsingen på energieffektivisering, iallfall ikke i husholdninger. Da regjeringen la fram sitt budsjett, var det en økning på 280 mill. kr. Det har statsråd Espen Barth Eide svart i skriftlig spørsmål til meg. Så har man brukt det til inndekning i budsjettforhandlingene, og i tillegg har man kuttet 40 mill. kr etter at budsjettforliket ble lagt fram. Så kan man si at strømstøtten til næringslivet også er en slags enøksatsing, og det sier statsråden også i et skriftlig svar til meg, men jeg mener at det er høyst usikkert hvor mye det bidrar til energieffektivisering. I tillegg tar man da penger fra kommunale boliger, sykehjem og studenthybler. Synes statsråden det er en riktig prioritering?

Statsråd Espen Barth Eide [12:20:10]: Den samlede innsatsen for energieffektivisering går opp i forhold til saldert budsjett, og det inkluderer den strømstøtten til næringslivet hvor bedrifter vil få mer penger hvis de gjennomfører både energieffektiviseringskartlegging og -tiltak. I det ligger det en betydelig energieffektivisering.

Det gjør det også i Enovas alminnelige virksomhet, for en del av klimatiltakene som Enova driver med, vil ha energieffektivisering som sideformål. For eksempel er det slik at bedriften Bolidens reduksjon av bruk av kraft og økende produksjon av sink representerer det som ville vært minst 10 000 boligers energieffektivisering – eller mer.

Så summen av dette går definitivt opp. Men det er riktig at det opprinnelige forslaget fra regjeringen for kommunale boliger var høyere, og dette var en del av den endelige avtalen vi inngikk med SV. Så kom vi tilbake til Stortinget med oppfølging av de forventningene som ble stilt tidligere i oktober.

Ola Elvestuen (V) [12:21:29]: Statsråden viser til at det er en økning på Klima- og miljødepartementets budsjett på 19 pst., men det er vel først og fremst CO₂-kompensasjonsordningen, som vel er 1,9 mrd. kr i økning på dette budsjettet. Jeg vil fortsatt hevde at det er kutt på natur, bl.a. slås flere poster sammen. Noe vi har snakket mye om, er frivillig skogvern. Det ble kuttet i og mer enn halvert fra regjeringens side. Nå er det nesten puttet tilbake fra SV, så nå er det vel kutt på 11 mill. kr. Samtidig er det lagt andre oppgaver inn i den samme posten. Blant annet skriver regjeringen at en mulig nasjonalpark i Østmarka også skal finansieres over de samme midlene som går til frivillig skogvern.

Da blir mitt spørsmål: Kan SV, når det er lagt inn mer penger til frivillig skogvern, være trygg på at det faktisk brukes til frivillig skogvern, eller risikerer man at dette brukes til verneformål, nasjonalpark eller andre formål?

Statsråd Espen Barth Eide [12:22:38]: Den siste delen av spørsmålet strever jeg litt med å forstå, for skogvern er vel skogvern selv om det skjer nær Oslo. Hvis spørsmålet er om pengene til frivillig skogvern skal gå til frivillig skogvern, er svaret på det ja.

Når det gjelder de samlede bevilgningene til natur, kan jeg oppklare litt. De var i 2022 på 1,405 mrd. kr. Nå er de på 1,424 mrd. kr. Det er en økning på 19 mill. kr. Det betyr at påstanden om at vi har kuttet i de samlede overføringene til natur, ikke er riktig. Tvert imot går de opp, og jeg er glad for at mye av det går til f.eks. restaurering av myr, kartlegging osv.

Så gjør vi noe som jeg mener er vel så viktig, og det er å sette i gang et stort arbeid med å tenke natur gjennom hele systemet. Noen ganger er det billigste og beste man kan gjøre for å ta vare på natur, å la være å bygge den ned, og derfor må vi ha en ny helhetlig naturpolitikk som i mye større grad passer på at vi ikke bygger ned den vi allerede har, for det er egentlig gratis.

Kristoffer Robin Haug (MDG) [12:23:48]: Statsminister Støre sa at klima skulle prege hele regjeringens gjerning. Hvis vi skal nå målet i Hurdalsplattformen om 55 pst. kutt innen 2030, må vi ca. seksdoble den farten i klimakutt som vi så under Solberg-regjeringen. Likevel ser vi tiltak fra regjeringen som 46 nye oljeprosjekter under oljeskattepakken, vi ser lavere pris på bensin og diesel, vi ser svekkelse av elbilfordelene, vi ser kutt i Klimasats, osv.

Hvordan ser statsråden for seg at vi med dette statsbudsjettet skal kunne bidra til denne seksdoblingen av tempoet i klimapolitikken, som vi er nødt til for å nå regjeringens eget klimamål?

Statsråd Espen Barth Eide [12:24:28]: Det overordnede svaret på det er at det skal vi vise i de årlige utgavene av klimastatus og -plan, som har et tydelig mål om at vi skal kutte 55 pst., og vi skal hele tiden tilpasse virkemiddelbruken for å gjøre det mulig. Veldig mye av det vi legger inn i Enova – og økningen i Enova-tiltak i mitt budsjett er på 1,4 mrd. kr til sammen – går på å utvikle den teknologien som trengs for dyp avkarbonisering av industri og transport, altså ikke bare i marginene, men å gå inn i kjernen av prosessene i industrien, gå inn i kjernen av transportsystemene og andre områder for faktisk å kutte systematisk hele veien. Det skal vi rapportere på, ha tiltak for og dele med Stortinget – år for år fram mot 2030.

Det er helt riktig at vi ikke har hele planen klar, og det er det ingen andre som har heller, men det er viktig at vi har et styringssystem som tar oss den veien. Som representanten Haug helt riktig påpeker, er det like viktig å ta vare på natur, og derfor må dette styringssystemet også gå inn i hvordan vi forvalter vårt samlede naturareal.

Presidenten [12:24:35]: Replikskordskiftet er avsluttet.

Statsråd Terje Aasland [12:25:52]: Russlands brutale krig i Ukraina har skapt en humanitær katastrofe for folk i Ukraina. Nå angripes den ukrainske strømforsyningen målrettet for å ta fra folk strøm og varme til vinteren. Samtidig bidrar krigen til en dyp energikrise i Europa, og det er ingen tvil om at Europa nå står overfor store utfordringer på energisiden. Det er stor mangel på gass og knapphet på kraftproduksjon. Dette har ført til svært høye og ustabile energipriser, både i Europa og i Norge, og det er en svært alvorlig situasjon.

Norge er nå Europas største og viktigste leverandør av gass. Både selskapene og myndighetene har gjort tiltak for å øke produksjonen. Vi vil levere rundt 122 milliarder m³ gass til Europa i år, en økning på 8 pst. mer enn vi gjorde i fjor, og økningen alene utgjør 100 TWh. Samlet leverer vi nå 1 300 TWh energi til Europa. Det er betydningsfullt.

Norges gasseskport er svært viktig for Europas forsyningssikkerhet, og Norges viktigste bidrag til å avhjelpe energikrisen i Europa er å opprettholde gasseskporten på et så høyt nivå som mulig, så lenge vi kan. TFO-rundene er viktig for å sikre tilgang på areal til nye prosjekter, slik at vi kan videreutvikle vårt energipartnerskap med Europa framover.

Russlands struping av gass til Europa påvirker også prisene her i Norge på en måte vi aldri har opplevd tidligere. Samtidig er det bra at ressurssituasjonen har bedret seg betraktelig i Norge utover høsten. Rapporteringsordningen regjeringen har etablert, fungerer, og produsentene har spart på vannet. Sammen med mildt vær, mye nedbør og lavt forbruk har magasinfyllingen i Norge kommet opp på et normalt nivå. Energimyndighetene anser nå at forsyningssikkerheten gjennom vinteren er god, og at sannsynligheten for rasjonering i Sør-Norge gjennom kommende vinter er svært liten. Det er likevel viktig å understreke at situasjonen i kraftmarkedet framover er usikker, og at vi vil oppleve høye og ustabile priser så lenge Europa mangler energi. Det er viktig at aktørene fortsatt utøver aktsomhet og tar høyde for at situasjonen neste vinter er mer usikker enn vanlig. Derfor blir den varslede styringsmekanismen også svært vesentlig de kommende vintrene.

Vi ser nå at strømprisene er på vei oppover, ja, ekstremt høye, og det er kaldt vær, og denne vinteren må vi være forberedt på høye strømpriser. Vi står derfor veldig tydelig ved vårt løfte om at vi skal stille opp så lenge det er nødvendig. Derfor er jeg glad for at vi har Europas mest omfattende ordning for husholdningene, at denne forlenges ut 2023, og at vi har lagt til rette for et bedre tilbud av fastprisavtaler til næringslivet.

På lengre sikt er det bare tre tiltak som virkelig monner, og det er å sørge for at vi får mer kraft, mer nett og mer effektiv energibruk. Skal disse tiltakene virke raskt, er det en forutsetning at ikke myndighetene er en flaskehals. Derfor er den satsingen som regjeringen foreslo i kommende statsbudsjett om å styrke energimyndighetene, viktig, både for saksbehandlingskapasiteten i NVE og for å øke tempoet i konsesjonsbehandlingen. I tillegg skal vi bidra til å legge til rette for energieffektivisering i alle deler av norsk økonomi, som igjen raskt kan redusere energibehovet og dempe konsekvensene av de høye strømprisene for både husholdningene og næringslivet.

Mye av den kraften vi trenger i framtiden, kan komme fra vindkraft til havs, og noe av det jeg egentlig er mest stolt av at vi har fått til det siste året, er et markant temposkifte i havvindsatsingen. Regjeringen sendte nylig ut en høring om kriteriene for tildeling på Sørliche Nordsjø II og Utsira Nord, og jeg opplever at mange mener utgangspunktet treffer svært godt på målet om både å få på plass mer fornybar kraftproduksjon og samtidig skape grunnlaget for nye kompetansearbeidsplasser i Norge. Jeg gleder meg til å jobbe videre med dette og andre spørsmål knyttet til hvordan vi skal nå målet på 30 000 MW innen 2040.

Energikrisen i Europa påvirker oss i Norge, som sagt, ved vår tilknytning til det europeiske energisystemet. Regjeringen vurderer alle tiltak som kan bidra til at vi får

ned prisene uten å sette forsyningssikkerheten i spill. Ja, vi skal snu hver stein – og det holder vi på med. Samtidig må vi være ærlige om at det ikke finnes enkle, kortsiktige løsninger på dagens krise. For regjeringen har det vært avgjørende å få på plass et statsbudsjett som bidrar til langsiktige og varige løsninger, noe som igjen vil sikre at vi får tilstrekkelig tilgang på rimelig energi som et fortrinn i Norge. Samtidig som vi avhjelper den svært krevende situasjonen mange opplever her og nå, med strømstøtteordningen, skal vi også videreutvikle vår rolle som en trygg og langsiktig energiaktør i et europeisk marked.

Presidenten [12:30:56]: Det vert replikkordskifte.

Nikolai Astrup (H) [12:31:09]: Statsråden sa at vi nå trenger mer kraft og mer nett, og det er det lett å slutte seg til. Statsråden har tidligere også sagt at vi nå skal komme i gang igjen med vindkraft på land. Det er jo positivt. Samtidig stilte Høyre et budsjettsspørsmål i høst, og da fikk vi svar fra Finansdepartementet om at man ikke kunne regne med at det kom noe ny vindkraft på land overhodet innen 2030. Det står i kontrast til både statsrådets utsagn om at vi har behov for mer kraft, og om at vi nå skal komme i gang igjen med vindkraft på land. Hvem er det som har rett? Er det Finansdepartementet, eller er det olje- og energiministeren? Jeg kan følge opp det jeg startet med i sted: Snakker man ikke sammen i denne regjeringen?

Statsråd Terje Aasland [12:31:58]: Vi snakker veldig godt sammen, og i motsetning til høyreregjeringen, som vi heldigvis avløste, og som stoppet behandlingen av konsesjoner for vindkraft på land, er vi veldig tydelige på målet om at vi skal ha vindkraft på land igjen.

Vi kommer nå til å sende ut på høring et forslag om grunnrentebeskatning på vindkraft. Det mener jeg er helt riktig og viktig. I det skal det også være veldig stor trygghet for at de kommunene, altså vertskommunene, som stiller areal til disposisjon, skal sitte igjen med mer av verdiskapingen, nettopp for å sørge for at vi får kommunene med på laget og ikke mot oss, slik høyreregjeringen sørget for.

Nikolai Astrup (H) [12:32:39]: Det var mye i den historiefortellingen det var veldig fristende å kommentere, ikke minst Arbeiderpartiets støtte til at det ble stans i vindkraftkonsesjonene på det tidspunktet det ble, men la nå det ligge.

Statsråden nevnte grunnrente på vindkraft, og det henger sammen med om det blir noen nye vindkraftverk på land fremover. Nå er det ganske tydelige tilbakemeldinger fra aktørene om at hvis de ikke får tilført ka-

pital i den situasjonen de er i nå, risikerer mange av dem å gå konkurs. Det er en alvorlig situasjon.

Tror statsråden virkelig at dette forslaget, som trer i kraft 1. januar – altså om under en måned – men som fortsatt ikke er sendt på høring, kommer til å friste flere til å investere i vindkraftverk på land, eller tror han kanskje at det kan bidra til at noen betakker seg og heller satser i Sverige, Finland eller andre steder som legger til rette for vindkraftsatsing med forutsigbare rammevilkår?

Statsråd Terje Aasland [12:33:39]: Når vi sender dette grunnrenteskatteforslaget ut på høring, er det fordi vi vil høre det. Vi vil gjøre eventuelle nødvendige justeringer hvis det blir behov for det, nettopp for å sikre at det blir investert i vindkraft på land, at kommunene sitter igjen med mer av den verdiskapingen som er der, og at vi nå får innlemmet vindkraft i plan- og bygningsloven. Det gjør at kommunene, som har vært den største stopperen for dette, faktisk føler at de sitter med ikke bare en hånd på rattet, men egentlig begge hendene på rattet og kan være med på å legge til rette for utbygging av vindkraft i sin kommune på en trygg måte. Det ser jeg fram til – at vi har et sånt tydelig rammeverk. Da er jeg helt overbevist om at vi kommer til å ha mye vindkraft, også som potensial, i god tid før 2030.

Marius Arion Nilsen (FrP) [12:34:40]: De siste ukene har vi sett rekordhøy eksport av kraft igjen. Nå har vi fått normalt fylte vannmagasin flere steder i landet. Sørlige deler av Norge er fremdeles 10 pst. under medianen, og de normalt fylte vannmagasinene kan fort lide samme skjebne som de gjorde i fjor, der de gikk fra breddfulle til bunnskrapte.

Statsråden sa fra talerstolen: «mer kraft, mer nett og mer effektiv energibruk». Ikke minst er løsningen på alt mer havvind fra 2029–2030. Krafteksporten, derimot, gjøres det ingenting med, og med tanke på hvor mye økt kraftproduksjon som må til for å redusere prissmitten fra Europa og hvor få planer om ny kraftproduksjon som foreligger de nærmeste årene, ser det ut til at regjeringen aksepterer europeiske priser ut dette tiåret. Hvis dette derimot ikke stemmer, hva er da regjeringens planer for å korrigere dagens situasjon og løse krisen på kort sikt?

Statsråd Terje Aasland [12:35:42]: Da Fremskrittspartiet satt i regjering og bestyrte Olje- og energidepartementet, hadde de ett mål: å bygge flere utenlandskabler og legge enda mer til rette for eksport av norsk vannkraft ut av Norge. De var fascinert av at Norge ble omtalt som det grønne batteriet for Europa.

Vi fikk stoppet den tredje utenlandsforbindelsen, NorthConnect, da vi forhandlet fra opposisjon. Vi har sagt veldig tydelig i Hurdalsplattformen at vi ikke skal ha

flere utenlandskabler i denne stortingsperioden. Vi ser tydelig og godt gjennom situasjonen vi er i, og som vi har håndtert. For det første har vi sagt til vannkraftprodusentene at de må holde igjen på vannet, sånn at vi har forsyningssikkerhet gjennom den kommende vinteren. Vi har innført en rapporteringsordning som virker stabiliserende, og som gir oss ny kunnskap om situasjonen. I tillegg skal vi ha på plass en ny styringsmekanisme i god tid før våren, sånn at vi ikke kommer i samme situasjon som vi var i i sommer, altså at vannmagasinene er svært lave eller kritisk lave.

Marius Arion Nilsen (FrP) [12:36:47]: Fremskrittspartiet videreførte Stoltenberg-regjeringens, ved Åslaug Haga og Ola Borten Moe, visjon om det grønne skiftet. I retrospekt, når vi ser hvor dårlig energipolitikk Europa har ført og fortsetter å føre, ikke minst klimapolitikk, der man nå har «dunkelflaute», som det kalles i Tyskland, med null sol og null vind og ekstreme priser, kan man stille spørsmål om det var fornuftig.

Statsråden svarte ikke på spørsmålet mitt. Strømpri-sene er rekordhøye. Vi har i dag en pris som går opp mot 8 kr per kWh i Oslo-området. Det er uakseptabelt. Det er fullstendig uholdbart og vil ødelegge økonomien til mange. Hvordan tenker regjeringen å gjøre noe med dette? Skal man vente fram til 2029–2030, når havvindmøllene kommer, og bare akseptere prisene fram til da, eller kommer det noe konkret fra regjeringen?

Statsråd Terje Aasland [12:37:46]: Som jeg sa i innlegget mitt, er prissituasjonen i Norge og Europa akkurat nå veldig alvorlig, for den rammer industri, den rammer arbeidsplasser, og den rammer ikke minst husholdningene. Derfor er regjeringens veldig tydelige mål at vi skal ha energiprisene ned. Vi skal ha tilstrekkelig tilgang på rimelig energi som et fortrinn i Norge i fortsettelsen. Derfor legger vi til rette for at en skal kunne bygge ut langt mer fornybar energi i årene framover, bygge nett mye raskere enn det en har gjort fram til nå. Vi har innført en strømsøtteordning som avlaster husholdningene med konsekvensene av de ekstremt høye prisene. Vi har fått på plass en fastprisavtaleordning eller en grunnrentebeskatning og et kontraktsunntak for bedrifter og produsenter som inngår langsiktige kraftkontrakter. Jeg håper og tror at når det markedet får virket noe mer enn en uke, skal det bidra til mer stabilitet og forutsigbarhet for norsk næringsliv.

Lars Haltbrekken (SV) [12:38:57]: Det siste året med de skyhøye strømpri-sene og muligheten for å dra inn en del av de ekstraordinære inntektene fra kraftbransjen viser hvor utrolig viktig det er med et offentlig eierskap til kraften. Over 90 pst. av vannkraftproduksjonen i Norge er offentlig eid. Det betyr også at vi kan

bruke en del av disse inntektene til en rettferdig omfordeling. Når det gjelder vindkraften, er over halvparten av den eid av private og utenlandske aktører. Mitt spørsmål er om statsråden vil komme med forslag til Stortinget om å innføre krav til offentlig eierskap også for vindkraften. Jeg kan avsløre at han vil ha støtte fra Senterpartiet til det, i alle fall slik de stemte i forrige periode.

Statsråd Terje Aasland [12:40:03]: Jeg er helt enig med representanten Haltbrekken i at det offentlige eierskapet er en kvalitet når det gjelder vannkraften vår. De forvalter fellesskapets ressurser, og det er viktig at vi har full kontroll over det, noe vi faktisk har. Når det gjelder vindkraft på land, har vi utredet og holder på å utrede ulike eierforhold til det. Det vi ønsker å gjøre, er å stimulere til mer vindkraft på land, sørge for at kommunene får en større del av verdiskapingen, at det også kan være interessant for kommuner f.eks. å eie deler av vindkraftutbygging i egen kommune i tilknytning til industri. Jeg ser mange positive utviklingstrekk ved det. Når det gjelder hvordan vi endelig skal ramme inn eierskapet knyttet til vindkraft, har ikke regjeringen tatt stilling til det, men jeg tror det er et forsterket potensial for nasjonalt offentlig eierskap, og at det kommer til å være behov for å ha en stabil tilgang på eierskap og kapital som vil være med og bygge ut vindkraft, med tanke på andre innsatsfaktorer enn det offentlige.

Ola Elvestuen (V) [12:41:21]: Som jeg var inne på i innlegget mitt: I budsjettforliket med SV utsettes den 26. konsesjonsrunden, og det er bra, men de fleste tildelingene i forhåndsdefinerte områder skjer likevel. Mitt spørsmål blir: Når den 26. konsesjonsrunden utsettes, innebærer det også at det ikke blir utdelelser av arealene som utlyses i TFO-ordningen, når det utlyses på nytt?

Statsråd Terje Aasland [12:42:01]: Denne regjeringen ønsker å utvikle og ikke avvikle norsk olje- og gassaktivitet, og vi tror det er særdeles viktig at vi lykkes med det, for olje- og gassaktiviteten vår har store muligheter både i forbindelse med en omlegging mot grønt hydrogen, med bidraget til havvind og ikke minst med karbonfangst og -lagring.

Når det gjelder de ulike TFO-rundene, har vi ikke tatt stilling til det. Til våren kommer vi til å presentere hvordan vi i tiden framover tilnærmer oss tildelingene av TFO-rundene, som er den viktigste tildelingsmetoden for å få opprettholdt den aktiviteten som vi ønsker å underbygge også i fortsettelsen, for nettopp å utvikle olje- og gassindustrien videre.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [12:42:54]: En av de kanskje viktigste og største endringene i dette budsjettet er

de ganske oppsiktsvekkende endringene i grunnrente. Vi har diskutert det lite i dag. Kristelig Folkeparti er enig i at en må beskatte kraftnæringen hardere, ikke minst fordi vi ønsker en bedre strømstøtteordning enn regjeringens, men vi ønsker at det skal være midlertidig, på samme måte som høyprisbidraget avvikles etter to år. Vi mener at den egentlig ganske oppsiktsvekkende og litt historiske justeringen av forholdet mellom kommune og stat – for det er veldig ofte det det handler om – der en nå øker grunnrenten fra 37 pst. til 45 pst., betyr en massiv flytting av kapital, men også utbytte for mange distriktskommuner, inn til stat. Det betyr også noe for muligheten til å bygge ut ny fornybar energi, så det kan statsråden for så vidt kommentere.

Vel så dramatisk er disse endringene i grunnrente for vind. Jeg tror det kan være riktig, men jeg skjønner likevel ikke hvorfor en forhaster seg slik med at det må innføres fra nyttår. De signalene som kommer, er at det vil være veldig vanskelig for mange selskaper. (Presidenten klubber.) Så hvorfor kunne man ikke vente, og tror ikke statsråden på dem som nesten tror de vil gå konkurs?

Presidenten [12:44:00]: Tida er ute.

Statsråd Terje Aasland [12:44:03]: Det at vi har satt en innføring av de grunnrenteskatteforslagene som vi har fremmet på havbruk og på vindkraft, til 1. januar 2023, tror jeg er helt avgjørende, for da har vi satt en dato – da kommer den ordningen. Når det gjelder vindkraft på land, skal det på høring. Vi ønsker å legge til rette for – selv med en grunnrentebeskatning på 40 pst. – at en kan investere i framtidige vindkraftanlegg på land, samtidig som vi understreker behovet for at vertskommunene sitter igjen med noe mer av verdiskapingen.

Så er det en diskusjon som pågår der ute om litt eldre vindkraftanlegg, og hvordan disse blir rammet av dette. Jeg går ut fra at dette kommer klart fram i forbindelse med høringsprosessen, og at vi etter høringen får vurdert det.

Presidenten [12:44:46]: Replikskordskiftet er avsluttet.

Stein Erik Lauvås (A) [12:45:06]: Det kan nok ikke gjentas for ofte: Vi er i en svært krevende tid. På vei ut av en pandemi fikk vi en angrepskrig i Europa; Russland gikk til fullskala krig mot Ukraina og brukte sin makt over energileveranser til Europa som et ledd i sin krigføring. De ville altså sørge for at Europa skulle bøye seg og la Russland ta over Ukraina uten innblanding, og Russlands ledelse innførte energikrig mot Europa. Energi og tilgang til en rekke andre produkter som Europa

og Norge trenger, ble plutselig vanskelig tilgjengelig. Da begynte prisene å gå opp. Da begynte inflasjonen å gå opp, og da fulgte det renteoppgang med det. Det var ikke lenger mulig å drive videre som om ingenting hadde hendt, og det bærer statsbudsjettet preg av – at vi har en trygg økonomisk styring, og at vi har et tydelig omfordelende budsjett hvor det er grunnleggende viktig at de som har mest, bidrar mest. At vi ser landet under ett, og at vi utjevner geografiske og sosiale forskjeller, er grunnleggende viktig.

Strømprisene er på alles lepper, som det heter, og det er naturlig, da vi alle – stort sett – er avhengige av strøm på et eller annet vis. Russlands struping av energitilførsel til Europa må ta den største skylden for en galopperende strømpris. Regjeringen innførte Europas sterkeste strømstøtte til husholdningene i Norge. Det var både riktig og nødvendig, og det bidrar til at økonomien i vanlige husholdninger ikke kolliderer. Tilgangen på kraft, som har vært både billig og ren, har vært et fortrinn for både industri og husholdninger i Norge, og det må vi sørge for at blir virkeligheten også de neste tiårene. Da må vi bygge mer kraft, mer fornybar kraft. Vi må bygge et sterkere og bedre strømmnett, og vi må bli flinkere til å spare på strømmen. Men vi klarer ikke å spare oss ut av dette: Vi må bygge mer kraft. Det er det ikke noen vei utenom.

Derfor er det underlig at vi har partier som er prinsipielt imot havvindsatsing, en satsing som vil skaffe oss sårt tiltrengt kraft og flere arbeidsplasser. Og det er underlig at vi har partier som mener at vi bør avvike olje- og gassnæringen, og som i praksis fremmer forslag om det her i dag. Forslagene nr. 8, 9 og 10, fra Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne, er en ren avliving av olje- og gassnæringen og er helt uforsvarlig og vil knekke tittusenvis av arbeidsplasser og økonomien i stort, men det er det de foreslår. Norge skal fortsatt være en stabil og langsiktig leverandør av olje og gass til den europeiske energimiksen. Det må vi være tydelige på, og vi må ikke bidra til å spre usikkerhet om det.

Da er det på tide å rose Høyre og Fremskrittspartiet litt, for de omtaler dette i sine merknader. De legger seg på regjeringens linje, og det synes jeg er bra. Det er veldig bra at vi også får en sterk satsing på å utvikle grønn industri, en betydelig satsing, bl.a. gjennom Enova.

Så må jeg få lov til å bruke litt tid på å nevne at i dag åpner Follobanen offisielt, og reisetiden fra Mysen til Oslo kortes ned ca. 10 minutter hver vei. Det er et stort steg i riktig retning for å gjøre toget konkurransedyktig mot bilen. Satsingen, som har kostet over 36 mrd. kr – til dem som klager på samferdselssatsingen i dette landet – vil gi store ringvirkninger, helt fra Ørje, der jeg selv bor, og for resten av Indre Østfold. Jeg har lyst å si at kommunene i Indre Østfold – på tvers av alle partifarger – har

stått samlet i kravet om at østre linje skulle få bruke den nye, tynne tunnelen. Det har vært helt avgjørende. Det politiske trykket fra kommunestyre og ordførere har gitt resultater.

Omstillingen i det norske samfunnet må oppleves rettferdig. Det er et felles løft vi skal gjennom for å kutte utslippene. Da kan ikke noen betale urimelig mye mer enn andre for å nå de målene som settes. Vi må ha folk og næringsliv med oss og ikke mot oss når jobben med å nå klimamålene skal gjøres. Og heldigvis – i Norge har vi ressursene både økonomisk og kompetansemessig, og vi har betydelige muligheter for å lykkes. Vi har en regjering som vil satse på mer kraftutbygging, og som tar klima- og miljøutfordringene på alvor. Vi har alle muligheter for å lykkes med dette. Det er lov å ha tro på framtiden. Regjeringens politikk tar oss i riktig retning.

Ove Trellevik (H) [12:50:03]: I motsetnad til førre talar meiner eg at budsjetteinigheita mellom regjeringsspartia og SV ikkje er det beste alternativet for landet, klimaet eller våre europeiske samarbeidspartnarar. Regjeringa og SV si handtering av leitetpolitikken er svært dårleg nytt for klimaet, energibalansen i Europa og energiprisane me alle opplever i det daglege. Det verste er no at brua mellom det fossile energiforbruket i EU og netto null-målet i 2050 har fått ein alvorleg brest.

Russlands krig i Ukraina har ført til store omveltningar i energimarknaden i Europa. For eitt år sidan dekte russiske gassleveransar rundt 40 pst. av det europeiske forbruket – i år har dei levert 10 pst. Noreg er dermed den største leverandøren av gass til Europa. Gass frå Noreg bidreg til at energisituasjonen i Europa ikkje er endå meir krevjande enn det me opplever no. Utan norsk gass ville krisa i Europa vore mykje verre.

Skulle me ført regjeringsspartia sin samarbeidspartnar SVs petroleumspolitikk, ville me ikkje hatt nokon gass i det heile å bidra med. Det er grunn til å frykta SVs petroleumspolitikk og kva han vil ha å seia for framtida i negativ forstand.

Allereie i 2024 er det venta reduksjon på norsk sokkel i produksjonen, og i 2030 ligg det an til å falla ganske kraftig. Mykje kan tyda på at når regjeringa no gjer knefall for SVs petroleumspolitikk, kan det forverra energisituasjonen og klimagassutsleppa i EU. Det er merkeleg å høyra dei representantane som meiner at me har funne nok olje og gass i verda. Ja, isolert sett har me det, men skal me utvinna den fossile energien, må me gjera det med dei metodane me nyttar i Noreg.

På Johan Sverdrup slepper me ut 0,64 kilo CO₂ per oljeekvivalent. Dei verste plassane i verda er talet over 30. Gjennomsnittet er 17 kg per oljeekvivalent. Då bør sjølv sagt norsk sokkel vera den siste ein skal slutta å produsera frå. Difor må me leita meir.

EU har inngått ein avtale med Qatar om kjøp av LNG-gass i minst 15 år frå 2026. LNG-gassen frå Qatar har 80 gonger høgre utslepp av klimagassar enn naturgassen levert i rør frå Noreg har. Ved å skyva på 26. konsesjonsrunde svekkjer ein i realiteten moglegheitene for å nå netto nullutsleppsmåla i 2050.

Regjeringa og EU var også einige i sommar om å auka gassleveransane på kort og lang sikt. «EU og Noreg har gjensidig interesse av at petroleumssektoren blir utvikla vidare, slik at Noreg også etter 2030 kan vere ein stor eksportør av olje og gass», sa Aasland i sommar. – Me blir ikkje store om ikkje me leitar meir.

I felleserklæringa om energisamarbeidet vert det streka under Noregs spesielle særstilling, der EU støttar at ein framleis leitar etter petroleum for å kunna levera olje og gass til dei europeiske marknadene i framtida. Dei gassfunna me kjenner til i dag på norsk sokkel, vil ikkje kunna møte etterspurnaden i EU, verken på kort eller på lang sikt. Me treng ein stabil leitepolitikk der dei nummererte rundane inngår og TFO-områda aukar gradvis.

Ei av årsakene til at EU vil satsa på gass, og at gasskraft er ein del av EUs taksonomi, er at gassen kan reinast for CO₂ ved kraftproduksjon og ved produksjon av blått hydrogen og ammoniakk. Me ser at gassen kjem til å verta brukt på ein annan måte i framtida, ein meir berekraftig måte. Difor må me leita meir og utvinna gassen på ein meir berekraftig måte. Store mengder gass, men då forbrukt med CCS eller som hydrogen eller ammoniakk, inngår i EUs energimiks etter 2050. Gjer me ikkje dette, vil me heller ikkje nå klimamåla våre i 2050.

Difor er Høgre positiv til å elektrifisera sokkelen, og både utvinning og bruk av norsk gass må gjerast på ein klimavenleg og miljøvenleg måte.

Men det er ikkje uavgrensa med kraft til dette føremålet heller. Både Statnett og NVE peikar på kraftbehov og underskot om få år. Difor føreslo Høgre i vinter, då me diskuterte elektrifisering av sokkelen i denne sal, at elektrifiseringa måtte sjåast i samanheng med kraftsituasjonen og tilgangen på kraft når nye felt skal planleggast for elektrifisering. Regjeringspartia støtta ikkje det forslaget. Dei støtta heller ikkje forslaget som vert fremja i dag, om å greia ut moglegheiter for å delelektrifisera sokkelen med gasskrafta med CCS-løysing. Dei støttar heller ikkje forslaget i dag om å vurdere verkemidla for at «Direct Air Carbon Capture», altså DACC, kan verta lønsamt ved bruk av CO₂-avgift eller kvotesystem.

Netto null betyr at me òg må bruka karbonfangst og -lagring for å nå netto null-måla.

Siv Mossleth (Sp) [12:55:29]: Fornybar energi er viktig, for det er nøkkelen til omstillingen av Norge. Vi

skal ha rikelig med ren og rimelig energi til folk og industri i Norge. I debatten i dag er det mange som har satt søkelys på hvordan vi skal bygge ut mer ren energi. Vi må også anerkjenne utfordringene vi står overfor, fordi utbygging av fornybar energi har konsekvenser for natur og areal.

En viktig verdi som ikke så enkelt lar seg tallfeste i et budsjett, enten det er et budsjett for utbygging eller et statsbudsjett, er verdien av natur. Naturens egenverdi veier sjelden tungt når den avgjørelsen skal tas. Det gjør heller ikke den kulturelle verdien, slik som jakt og fiske, eller den åndelige betydningen av naturen.

Et viktig verktøy i dette arbeidet kan være naturregnskapet, som er under etablering, men det er vanskelig å måle naturverdier i et regnskap. Hva betyr gode utmarksbeiter i en tid hvor vi tror at vi for all evighet kan importere førråvarer fra Brasil? Hva betyr utmarksbeite dersom økt selvforsyning blir mye mer nødvendig for å ha mat til egen befolkning i en urolig verden, både politisk og i forbindelse med klimautfordringer?

Vi må energieffektivisere ved å se på energiproduksjon med minst negative konsekvenser, og vi må ta kunnskapsbaserte valg før vi velger å bygge ut. Vi må balansere økonomi, økologi og sosial bærekraft. Siden det nå pågår et FN-toppmøte om en naturavtale, viser jeg til det som står i Hurdalsplattformen om at Norge skal være en aktiv pådriver i arbeidet for å sikre en best mulig naturavtale som balanserer bruk og vern. Hurdalsplattformen er også tydelig på at langsiktig og bærekraftig forvaltning av naturressursene er grunnprinsippet i regjeringas miljøpolitikk. Gode forvaltningstradisjoner gir ofte et bedre og mer langsiktig vern enn bare det formaliserte vernet. Mye av det biologiske mangfoldet i Norge er avhengig av menneskelig bruk, bl.a. beiteområder og slåttemark.

I statsbudsjettet er det et nasjonalparkløft på 10 mill. kr for å styrke forvaltningen av nasjonalparkene gjennom økt bevilgning til besøkssentre, nye stillinger som nasjonalparkforvaltere og økte tiltaksmidler til verneområdestyrene. Den lokale forvaltningen av verneområdene har gitt positive ringvirkninger i form av lokal verdiskaping og større aksept for vernet, uten at det går på bekostning av verneverdiene. Det er viktig å styrke den lokale forvaltningen.

Det er 1,2 mill. kr til norsk friluftsliv. Det vil gi bedre helse og livskvalitet for folk, med særlig fokus på barn, unge, personer med nedsatt funksjonsevne og personer med innvandrerbakgrunn.

Innsatsen for å bedre tilstanden i Oslofjorden er styrket betraktelig. Arbeidet mot pukellaks styrkes fra 10 mill. kr til over 25 mill. kr, og det er viktig for villaksen, som vi har et spesielt ansvar for. Det kommer en stortingsmelding om villrein i Norge for å sikre reinens

overlevelse. Det er satt av 4 mill. kr til forskning på skrantesyke, som er usedvanlig viktig å stoppe.

Når det gjelder villrein, vil jeg berømme regjeringa for ikke å gjennomføre et ekstraordinært uttak av rein på Hardangervidda denne vinteren. Nyten ville ikke stått i forhold til ulempen. Beslutningen er bra for villreinen, og den er bra for samarbeidet mellom statlige myndigheter og lokale aktører.

Regjeringspartiene vil føre en mer restriktiv rovdyrpolitikk som bygger på Bernkonvensjonen og rovdyrforliket. Vi vil styrke de lokale og regionale rovviltmyndighetenes rolle. I budsjettet avvikles ordningen med tilskudd til driftsomstilling av sauebruk til annen landbruksvirksomhet på grunn av rovviltskader.

Marius Arion Nilsen (FrP) [13:00:51]: Norge har fram til for 1–1,5 år siden hatt rimelig kraft til norske strømkunder. Dette har vært en av våre styrker.

Siden den tid har strømprisene satt stadig nye rekorder i negativ forstand, uten tegn til bedring. Vannmagasin som var breddfulle i starten av fjoråret, ble tømt rekordraskt med rekordhøy eksport av kraft, elektrifisering av sokkelen og generell rekordhøy kraftproduksjon i et mindre vått år enn vanlig. I denne perioden fulgte regjeringen situasjonen tett og fulgte nøye med, men gjorde ingenting. Vi i Fremskrittspartiet fremmet mange gode forslag, deriblant om begrensning og regulering av krafteksporten for å sikre forsyningssikkerheten og om normalisering av prisene, for mer enn et år siden. Alt ble stemt ned av regjeringspartiene, mens ingen egne tiltak kom.

Vi befinner oss på nytt i nesten samme situasjon. Normalt fylte vannmagasin tømmes rekordraskt, krafteksporten går for fullt, og prisen per kilowattime her vi står i dag, er 6 kr. Det er 20 ganger mer enn normalt. På det verste i dag ser vi en pris her i sør på opp mot 8 kr per kWh.

Regjeringen tror ikke at situasjonen kommer til å bli bedre, snarere verre. I budsjettet settes det av 44,7 mrd. kr for 2023. Det er opp fra 34 mrd. kr for 2022, som ble anslått medio august. For rettferdighetens skyld skal jeg ta med at tallet for 2022 nok blir høyere siden strømprisene har økt mer enn man forventet i august, men situasjonen er dramatisk.

Næringslivet sliter stort. Hadeland Glassverk, etablert i 1762, har overlevd to verdenskriger og spanskesyken, bankkrise, finanskriser og mer, men regjeringen Støres handlingslammelse er det ikke sikkert at Hadeland Glassverk overlever. Halvparten av staben er nå permittert. Strømregningen har gått fra 2 mrd. kr til 40 mrd. kr i året.

De er ikke de eneste – over hele landet hører vi det samme. Utallige bedrifter sliter, utallige bedrifter går til

det skrittet å permittere. Enkelte må si opp, og enkelte andre bedrifter går konkurs. Folk som sliter med å betale strømregningen allerede, får det ikke enklere når de mister jobben og ikke har stabil inntekt. Flere kommer det til å bli, for enten forstår ikke regjeringen alvoret i situasjonen, eller så har de ingen tanke om hvordan de kan løse krisen.

Fastprisprosjektet som skulle fikse situasjonen for næringslivet, som kom fra statsråd Vestre for en uke siden, ser ut til å havarere før det engang har kommet i gang. Fastprisen som tilbys, er mange ganger historisk normal. Det kan ses på som bransjens dom over regjeringens energipolitikk, og bransjen har ingen tro på regjeringens evne til å løse problemet.

Snart 15 måneder ut i krisen har regjeringen ennå ikke tatt til orde for en bred samling her på Stortinget – en bred samling av partier som kan jobbe fram og finne fram til gode løsninger som ville monnet, som ville vært forankret i denne salen. Istedenfor aksepterer man passivt krisen, mens minstepensjonister, barnefamilier, alle de som tidligere slet, nå opplever en krise i økonomien sin. Folk som før hadde grei økonomi, er nå kommet i det man kaller nyfattigdom. Det er mange som sliter.

Fremskrittspartiet foreslår derfor strømsøtte som hjelper alle skikkelig, men det som er enda viktigere, er at vi også kommer med representantforslag og foreslår politikk som vil korrigere og ta tak i den situasjonen vi har nå, som forslaget vårt forrige uke om fortsatt konkurransedyktige strømpriser i Norge ved å koble de norske strømprisene fra de europeiske i større grad. Dessverre har ikke regjeringen tilsvarende forslag i emning, og statsbudsjettet bærer preg av at regjeringen ser ut til å ha kapitulert i kampen mot strømpriskrisen. Vi vil advare sterkt mot dette, og vi vil appellere innstendig til at stortingsflertallet finner sammen og tar tak i situasjonen, jobber fram gode løsninger og ikke aksepterer at strømpriskrisen er kommet for å bli, som det kan virke som enkelte gjør.

Vi er nødt til å få mer kraft. Vi er nødt til å få en bedre og mer fornuftig bruk av kraften, men vi er også nødt til å få kontroll over krafteksporten. Så må vi slutte å bruke strøm til tiltak som bare vil øke prisene og ikke gi andre effekter enn det, som elektrifisering av sokkelen.

Morten Wold hadde her overtatt presidentplassen.

Linda Monsen Merkesdal (A) [13:06:02]: Klima, omstilling, kraft og ressursar heng saman med fortid, notid og framtid. I det historiske bildet såg me på naturressursar som noko som tilhørte dåtidas generasjonar. Vatn, olje og mineralar blei sett på som utømelege kjelder som me kunne bruka til evig tid, men samtidig behandla me desse ressursane med respekt.

Det gav oss ein industriell revolusjon som skapte arbeidsplassar i by og bygd. Det me produserte og utvikla av nye arbeidsplassar, blei inntekter som skulle gå til å utvikla gode til fellesskapet, velferdsstaten vår. I dag veit me at det ikkje er utømelege kjelder, og menneskeskapte klimaendringar er med på å utfordra korleis me ser på og brukar ressursane våre.

Så kvar er me no? Me er i ei tid der kunnskap og fotavtrykket vårt har innhenta oss. Me veit at det er på tide å endra kurs, og me kan ikkje fortsetja som me gjer. Det er politikarane i dag, som sit i denne salen, som skal vera med på å utforma framtida.

Samtidig som me skal endra kurs, skal me òg sørgja for arbeidsplassar og industri i bygd og by. Det skal vera produksjon i framtida, produksjon som skal gje oss inntekter til å vidareføra velferdsstaten. Dagens regjering med Støre i spissen er motoren for korleis me skal byggja framtida for innbyggjarane i Noreg, for me skal utvikla og ikkje avvika industrieventyret. Det må me gjera i fellesskap og i tett og godt samarbeid med næringslivet og fagforeiningar for å sikra utsleppskutt og ei rettferdig og rask omstilling.

Me må òg sjå oss sjølve i samanheng med resten av verda, sjølv om enkelte parti meiner at me burde tenkja på oss og deretter andre. Det kunne ha vore mogleg i ei anna tid, men i dagens situasjon, med krig i Europa, energimangel, klimakrise og stadig aukande polariserande debatt, er dette eit tankesett og ein logikk som ikkje held seg til fakta og verkelegheita.

Noreg har store føresetnader for å vera i front i dette skiftet. Me har arbeidsfolka, me har bedriftsleiarane som ser løysingane, og som ser framover. Me har tett samarbeid med fagrørsla, og saman skal me utforma løysingane.

Når me står i den tida me er i, er eg veldig glad for at det er dei sosialdemokratiske løysingane som skal visa retning, slik at omstillinga gagnar fellesskapet. Vanlege folk skal koma ut som vinnarar, for me skal byggja landet basert på sosialdemokratiske verdiar. Me skal gjennomføra tøffe klimakutt, byggja grøn industri og fornybar kraft, og Noreg skal vera leiande.

Representanten Astrup kan vera heilt trygg på at klima og natur skal vera ramma rundt all denne politikken. Det har me presisert i Hurdalsplattforma. Det vil seia at me må tenkja nytt. Nye tankar gjev rom for nye næringar. Grøn industri vil byggjast av fornybar energi. Sirkulærøkonomi, digitalisering, smarte løysingar og energi-effektivisering – dette vil gje nye arbeidsplassar.

Mange parti ønskjer lette løysingar, men det finst ikkje lette løysingar, for me er midt i ei endringstid der løysingar ikkje kan vera tufta på popularitet, men på trygg økonomisk styring. Kva meiner eg med trygg økonomisk styring? Då tenkjer eg på trygg styring når det

gjeld utvikling av nye energikjelder, trygg styring når det gjeld nye grønne næringar, trygg styring når det gjeld å kutta klimagassutslepp, for dette handlar om menneske og forandringar som vil påverka kvardagen til menneske direkte. Det krev endringar i dei tusen heimar, men eit grønt skifte basert på sosialdemokratiske verdiar er eit rettferdig grønt skifte der folk kjem ut med eit betre liv, der me byggjer landet og skapar framtidige grønne arbeidsplassar samtidig som me sikrar innbyggjarane våre Europas lågaste straumprisar. Det er slik eit rettferdig grønt skifte ser ut, og dette Noreg er me i gang med å byggja.

Bård Ludvig Thorheim (H) [13:11:15]: Jeg skal innom samme tema som siste taler, men med et noe annet perspektiv.

Nå går togene for store grønne industriinvesteringer i Europa. På 2020-tallet forventes de største nyetableringene som blir løsningene for fornybarsamfunnet for tiår framover. De landene som griper den muligheten, vil bli morgendagens vinnere, i form av framtidsrettede jobber, teknologi, verdiskaping og velferd.

I Norge er vi best stilt blant sammenlignbare land for å utnytte de store, nye mulighetene, med en 100 pst. fornybar kraftsektor og store utnyttede ressurser som vi kan ta i bruk hvis vi utviser politisk vilje til det.

Vi har en regjering som knapt ser ut til å rekke noen av de togene som går nå. Det skyldes ikke næringslivet, som har vilje, kunnskap, folk og kapital. Det skyldes at økt kraftkonsum ikke følges opp med ny kraftproduksjon. Flere av morgendagens store industrimuligheter går dessverre på spor som leder til konkurrerende land, hvor de finner større kraftoverskudd. Nylige rapporter fra PwC og DNV understreker alvoret, med et forventet kraftunderskudd i siste del av 2020-tallet. Vi måtte økt vår kraftproduksjon med 50 pst. fram til 2030 for å gripe industrimulighetene og samtidig oppfylle våre klimaforpliktelser.

Fra Høyres ståsted har vi forsøkt å vise vei, men det er fra regjeringskontorene den praktiske jobben må gjøres og lederskap utvises. Det gir ingen mening å snakke om havvind i 2030 når norsk industri taper konkurranser, her og nå og de nærmeste årene, på grunn av for liten tilgang på kraft.

La oss se på de mulighetene som forblir uutnyttet – for det første solkraft. Etter forslag fra Høyre bestemte Stortinget å fjerne en rekke regler og barrierer for å muliggjøre en rask og stor solkraftutbygging. Det kan gi mye ny kraft raskt inn i kraftsystemet vårt, men ut fra signalene fra NVE er det usikkert hva det blir av den endringen.

Vannkraften vår har fremdeles et stort potensial, men regjeringen har foreslått en skatteskjerpelse på topplinjen heller enn på bunnlinjen, noe som skader, og

ikke skjermer, ethvert insentiv for å investere i oppgradering og effektivisering av eksisterende anlegg. Det må også vurderes å inkludere sideelver fra vernede vassdrag for enkelte av oppgraderingene for å få full effekt og hvis vi skal mene alvor med å få ny kraftproduksjon.

Når det gjelder vindkraft på land, ser vi at skatte-skjerpelsene vil føre til at en del vindkraftselskaper vil gå konkurs og kanskje måtte legge ned. Vi mister dermed kraft. Det er også stor usikkerhet for investeringer i havvind i Norge.

For småkraften har Høyre foreslått å forenkle og liberalisere for å få enda mer kraft ut av den, noe som har blitt nedstemt. Vi har foreslått hurtigspor for nettutbygging, som også olje- og energiministeren sa var en av løsningene på strømpriskrisen, og vi har foreslått og fått til slutning til et tilleggsmandat for Enova for energieffektivisering, som også er en del av løsningen.

Det er mulig å iverksette langt mer fornybar kraftproduksjon også før 2030. Løsningene ligger i kompromisser som regjeringen kan gjøre ved å lene seg til høyresiden på Stortinget. Spørsmålet er om regjeringen prioriterer symbolpolitikk med Sosialistisk Venstreparti heller enn å gripe mulighetene for norsk industri. Togene går nå. Jeg skulle likt å se at regjeringen var på stasjonen.

Michael Tetzschner (H) [13:15:48]: Jeg vender tilbake til et element i statsråd Barth Eides engasjerte innlegg fra denne talerstolen tidligere i dag, der statsråden reklamerte for grønn bok, en nyskapning som også kalles klimabudsjett. Nå står ikke det på omslaget, det står Regjeringas klimastatus og -plan, men la gå.

Et budsjett i vanlig forstand er jo en bindende aktivitetsplan hvor det er mulig å ettergå post for post om man har lyktes, om man har hatt den aktiviteten som skal til. Slik sett svarer ikke klimabudsjettet til merkelappen. Den inneholder en del interessante utdrag fra særdepartementene. Det jeg særlig finner interessant, er beskrivelsen av et nytt klimastyringssystem, som er inn tatt på side 9 i dokumentet. I mangel av forpliktende tallstørrelse står det en del om organiseringen, som også er en del nyskapning og nybrottsarbeid. På side 13 heter det:

«Klima- og miljødepartementet har det sektorovergripende ansvaret for klimapolitikken, men ansvaret for å utvikle og implementere mange av dei viktigaste politiske grepene for å få utsleppa ned ligg i andre departement.»

Det er interessant at Finansdepartementet sammen med Statsministerens kontor i stigende grad gjennom de siste årene egentlig er de samordningsinstansene man har i regjeringen. Dette at man samordner på tvers av sektorer, betyr at man har makt til å tvinge to depar-

tementer til enighet der de måtte ha motstående interesser. I så henseende er det ikke en liten forvaltnings- og forfatningsmessig omveltning vi er vitne til, idet klima- og miljøministeren da er blitt overordnet både Finansdepartementet og SMK i disse spørsmålene – hvis man skal ta disse ordene for pålydende, og det bør man jo gjøre i et dokument til Stortinget.

Det er ikke sikkert Vedum, vår gode finansminister, har lest detaljene her, men vi har også merket oss at statsministeren i en opplisting av syv prioriteter ikke hadde med klimasaken. Jeg regner med at også Statsministerens kontor etter hvert blir informert om dette klimastyringssystemet, som har gjort statsråd Barth Eide til den sektorovergripende samordner av høyeste rang.

Nå kan man si at dette er en lek med ord, men det er ikke det, for hvis man går inn og leser den organisatoriske beskrivelsen, har noen av oss såpass lang erfaring med organisering av både budsjetter og innsatser fra offentlig sektor at veldig mye av dette fremstår som både uklart og uavklart. Det er uheldig for klimapolitikken at man på den ene siden sier den nå skal ramme inn all politikk – det er selvfølgelig fullmaktene til statsråden, som han er begeistret for – mens når det gjelder denne bruken av ansvar, delansvar og implementeringsansvar, oppløser det seg i noe noen kunne falle på å sammenligne med et veikart for kaos, et veikart for uklarhet, et veikart for ansvarsoppsplitting og egentlig en fluktrute ut av ansvar, når man etter hvert konstaterer at dette er en ineffektiv arbeidsfordeling som gjør at man ikke når klimamålene, slik det er beskrevet.

Dette er en stor bekymring, også fordi det gir anledning til nettopp å rømme unna ansvar når det er beskrevet så diffust. Da vet vi i hvert fall at vi når den tid kommer, får henge ansvaret på det øverste ledd, som for tiden er statsråd Barth Eide.

Presidenten [13:20:35]: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Gro-Anita Mykjåland (Sp) [13:20:46]: Budsjettdebatten er en debatt for neste år, men året 2022, med Russlands invasjon av Ukraina, energikrise i Europa og sterk prisvekst, kan vi dessverre ikke legge bak oss. Vi tar det med oss inn i det neste året, og dette budsjettet bærer tydelig preg av det. Hvem hadde tenkt at vi skulle bevilge nærmere 45 mrd. kr av det norske statsbudsjettet for å avlaste husholdningene for skyhøye strømreregninger? Hvem hadde tenkt at vi skulle huse tusenvis av ukrainske kvinner og barn som har flyktet fra krig i sitt hjemland? Utenriksdepartementet anslår at innen 2023 er omme, kan det ha ankommet 70 000 ukrainske flyktninger til Norge. Store, økte bevilgninger til sikkerhet og beredskap er en nødvendighet inn i året 2023.

Historien om Norges energipolitikk er at den har vært brukt for å utvikle Norge. Den har gitt grobunn for store industrietableringer, gitt lys og varme til våre hjem og vært helt avgjørende for den velferden vi har skapt i Norge, og det skal vi fortsette med. Vi skal fortsette å utvikle Norge som energinasjon – sa jeg idet lyset gikk. Gjennom ny vannkraft, vindkraft og solkraft skal vi legge til rette for satsinger som gir mulighet for å skape nye arbeidsplasser, og som gir tilgang til mer fornybar energi. Lokal kraftproduksjon og energieffektivisering er viktige tiltak som vi satser mer på i året som kommer.

Det er ikke tvil om at vi vil trenge mer fornybar energi i årene som ligger foran oss. For Senterpartiet er det en selvfølge at vi må kunne sikre vår egen forsyning gjennom strengere regulering, sånn at husholdninger og næringsliv kan være trygge på at de har den kraften de trenger, sommer som vinter. Jeg er derfor glad for at regjeringen vil innføre en ny styringsmekanisme som skal sikre at vi sparer mer vann og dermed begrenser eksporten vår når vi står i fare for å komme ned mot lave nivå i vannmagasinene.

Ny kraftproduksjon er viktig, men vi må også bruke energien på en mer effektiv måte. I budsjettet har regjeringen lagt fram en pakke med nye og eksisterende virkemidler og en plan for å nå målet om 10 TWh redusert energibruk i bygg i 2030.

For mange av oss er det en sammenheng mellom strømpris og strømforbruk, og fokuset på energieffektivisering henger ofte sammen med prisen vi betaler for strømmen. I budsjettet for 2023 setter vi av midler via Enova og Husbanken til dem som trenger mest hjelp for å gjennomføre tiltak for å spare energi. Samtidig er det mange i Norges land i dag som har mulighet til å gjennomføre energieffektiviseringstiltak uten støtte, og min oppfordring går til dem, for her ligger et stort potensial.

Å øke tempoet i saksbehandlingen er et viktig grep vi gjør i neste års budsjett for å sikre at norske husholdninger og næringsliv skal få nok og rimelig kraft også i framtiden. Jeg ser fram til neste år inn i energiens rike.

Presidenten [13:23:52]: Presidenten er ikke kjent med at det skal foretas demping av belysningen i stortingssalen. Vi får håpe det kommer på plass igjen i løpet av kort tid.

Lars Haltbrekken (SV) [13:24:16]: Det blir stopp i 26. konsesjonsrunde, sårbare områder i iskantsonen blir ikke utsatt for oljeboring. Det skal utredes opprettelse av petroleumsfrie områder, altså områder som skal gis et varig vern mot petroleumsvirksomhet. Det skal utredes og innføres forbud mot nedbygging av myr. Det skal utredes og innføres forbud mot bruk av fossile brensler til energiformål. Vi skal få på plass differansekontrakter for hydrogen. Det skal stilles krav om lavutslipp og null-

utslipp fra oljeselskapenes supplyflåter. Det skal innføres forbud mot bruk av fossil gass i byggvarme.

Bruken av miljøvennlig biodrivstoff skal trappes opp – ikke den type biodrivstoff som den forrige regjeringen likte å fylle på tanken, nemlig den som ødelegger regnskogen, men vi skal bruke avansert biodrivstoff basert på avfallsressurser. Nullutslippskrav til bybuss skal framskyndes, slik at vi både kutter utslipp av klimagasser og får renere byluft. Vi skal få en matkastelov i 2024 for å redusere matsvinnet. Vi skal få innfasert null- og lavutslippsfly på kortbanenettet. Det skal inngås en CO₂-avtale med industrien om å kutte utslippene. I løpet av 2023 skal det også stilles strengere krav til gruvevirksomheten om tilbakefylling i gruvene og økt ressursutnyttelse. Vi skal ikke lenger bare ha fossilfrie anleggsplasser, vi skal ha utslippsfrie anleggsplasser.

Hva er fellesnevneren for det som jeg har nevnt her? Fellesnevneren er at de kutter utslipp, de tar vare på naturen, og de er en del av den budsjettavtalen som SV fikk framforhandlet. Vi er nødt til å ta nye skritt hver eneste dag i årene framover, store skritt, i retning av å ta vare på naturen, kutte utslippene av klimagasser og sørge for at vår felles framtid blir en framtid på en levelig klode. Den oppgaven er SV klar å ta – hver eneste dag framover.

Birgit Oline Kjerstad (SV) [13:27:29]: Øydelegging av natur skjer ikke over natta, men litt etter litt. Altfor ofte tapar naturen i konsesjonsprosesser. Vi legg kraftgater gjennom naturreservat, vi bygger motorveg gjennom våtmarksområde, hytter og infrastruktur i myr, vindkraftverk midt i dei viktigaste trekkleiene for fugl og oppdrettsanlegg rett over fiskeplassar og gyteplassar i sårbar fjordnatur.

Vi må ha ei endring. Den menneskelege påverknaden skjer bit for bit, litt etter litt, og til slutt er summen av det naturen må bere, for stor. Ein må sjå klima og natur i samanheng, og samfunnet må gjennom ei omfattande omstilling. Difor må vi ikkje berre ha ei grøn bok for klima, men også for natur. Det meste vil på ein eller annan måte måtte handle om arealbruk.

Det har vore snakk om vindkraft her i dag, vindkraft på land, og regjeringa har opna for nye konsesjonshandsamingar. Eg og mitt lokalsamfunn er nok ein av grunnane til at det var bom stopp. Vi tapte kampen om Haramsfjellet, og det har blitt slik vi frykta. No blir det funne mykje død fugl på fjellet, og eg registrerer når eg er heime, at når det er kaldt og stille, blir det produsert lite.

Om heile Europa går i takt og satsar på vind, blir det å handtere kraftsituasjonen og å unngå utkoplingar krevjande og dyrt. Statsråd Aasland snakka om meir nettutbygging og meir vindkraft på land, men ikkje om kva som skal levere krafta når det er lite vind og kaldt, slik som no. Det er der problemet ligg.

Vi treng meir realistiske planar og analysar. Vi treng grunnleggjande endring med meir samanheng i politikken. Skil natur forvalta på ein ansvarleg måte, må ein ta tak i konsekvensutgreiingane og sikre kvaliteten i dei og ha ei meir transparent og forsvarleg systematisk vektning av natur i forvaltninga. Konsekvensutgreiingsforskrifta er viktig her, og også tiltakshierarkiet, der ein skal førebyggje før ein øydelegg, slik at ein ikkje risikerer det som har skjedd i Sandnes, der naboane må gå med lyd på øyret for i det heile teke å takle å vere i sitt eige lokalsamfunn – og heller ikkje slik det var gjort med dei gamle vindkraftkonsesjonane, der ein kunne lure på om det var eit poeng å plassere anlegga der dei skulle gjere mest skade.

Skal vi byggje tillit i samfunnet, skal vi nå måla våre for klima og natur, må vi rett og slett ha ein gjennomgang av konsekvensutgreiingane og korleis forvaltninga brukar dei.

Siv Mossleth (Sp) [13:30:38]: Jeg kunne ha tenkt meg å stemme for å senke belysningen i salen dersom det betydde at vi kunne øke temperaturen en ørliten grad, men jeg har tatt på ull, så nå holder jeg vel ut til debatten er over.

Ordningen med tilskudd til omstilling av sauebruk til annen landbruksvirksomhet grunnet rovvilt er utviklet, og 6 mill. kr flyttes fra posten med forebyggende og konfliktdepnende tiltak til finansiering av kunnskapsdata om rovvilt. Det er viktigere å få eksempelvis bedre registrering av gaupebestanden enn å kvitte oss med flere sauebruk.

Siden jeg allerede i forrige innlegg snakket om natur som var vanskelig å sette tall og verdi på, har jeg lyst til å fortsette med en annen sak som er litt vanskelig å sette tall på. Jeg vil snakke om klimapartnerskapet, for det er en arena for strukturert dialog mellom stat og næringsliv på bransjenivå. Klimapartnerskapet skal ha som overordnet mål å sette fart på den grønne omstillingen i næringslivet og baseres på gjensidig forpliktende avtaler. Det vil være et godt verktøy for raskere utslippskutt uten å redusere det overordnede handlingsrommet staten har i klimapolitikken. Prosessene med klimapartnerskapene starter med utforming og signering av en intensjonsavtale mellom staten og hovedorganisasjonene i arbeidslivet. Det er et godt trepartssamarbeid som kan brukes til nytte for både mennesker og miljø.

Jeg har også lyst å nevne veikartet for et grønt industriløft. Det peker på hvor viktig det er med samarbeid både med industri og med partene i arbeidslivet, og med andre land. Det er pekt ut sju særlige innsatsområder for et grønt industriløft: havvind, batteri, hydrogen, CO₂-håndtering, grønne prosjekter i eksisterende fastlands-

industri, som prosessindustrien, skog- og trenæringen og annen bioøkonomi og den maritime verdikjeden.

Ola Elvestuen (V) [13:33:46]: Når jeg hører denne debatten, er det mange ting jeg er glad vi fikk på plass i de tidligere stortingsperiodene, bl.a. at vi har utenlandskablene våre, og at vi er en del av et europeisk energisamarbeid som vi kan utvikle videre, og som vi også vil ha fordel av når vi trenger kraft til Norge. Det er klart at dette er noe vi trenger å bygge på, og som vi burde ha bygget videre på allerede, når vi nå er i gang med en havvindsatsing som regjeringen ikke har satt tempo på. Man var godt i gang med Hywind Tampen fra forrige regjering, og man har halvert Sørlege Nordsjø II, i tillegg til at man ikke direkte går med på en hybridkabel som gjør at vi knytter oss til utviklingen som ellers går rundt Nordsjøen.

Den andre delen jeg er veldig glad for at kom i forrige stortingsperiode, er klimaavtalen med EU. Den tror jeg ikke ville blitt vedtatt med det Stortinget og den sammensetningen vi har i dag, særlig ikke når en ser hvilken utfordring det kommer til å være å nå målene. En ting er å nå målene som vi skal nå innenfor ikke-kvotepliktig sektor. Vi skal vel ned på 23,4 millioner tonn i 2023. Det er bra at regjeringen sier at man vil nå det. Ofte er det sånn at om man sier en ting mange nok ganger, blir det en sannhet, men slik er det ikke i klimapolitikken. Dette skal telles opp i etterkant, det skal måles, og det vi ikke når, må vi kompensere for senere.

Der vi vil bli særlig utfordret, er i det å ta vare på natur. Der er det skog- og arealbruksendringer hvor det er beregnet et utslipp på 6,7 millioner tonn. Det må i null før 2030. Utslippene fram til 2030 må også kompenseres med utslippskutt andre steder. Det må føre til omfattende endringer i hvordan vi planlegger, og hvordan vi har arealbruk i Norge. En må ha nasjonal styring ned i kommunene på en helt annen måte enn tidligere. I Drammen, nå i ettermiddag, skal det være en demonstrasjon mot kommuneplanen slik den er foreslått, hvor det vel er 250 fotballbaner med utbyggingsarealer som ligger inne i forslaget. Sånn kan det ikke fortsette.

Helt til slutt: Jeg synes ikke det er bra når regjeringen kutter disse mindre summene til folk som jobber med å ta vare på natur. Jeg nevnte Maridalens Venner tidligere, som Senterpartiet var veldig for i opposisjon. Nå tar man ned utslippene. Man har Nabo i Bergen, som er i Lokal Agenda 21. Det burde vært fortsatt.

Så, helt til slutt, må jeg si at det er en feil i forslag nr. 46 fra Venstre. Der skal det stå at det er et tilskudd til Maridalens Venner på 0,8 mill. kr.

Presidenten [13:36:59]: Representanten Ola Elvestuens rettelse til forslag nr. 46 vil bli tatt til følge.

Sofie Marhaug (R) [13:37:13]: Jeg kan forsikre forrige taler om at det ville blitt utenlandskabler med ulike partier, som det også har blitt. Der har flere partier på begge ender av bordet samarbeidet om å underlegge Norge den europeiske kraftbørsen og å bygge flere utenlandskabler også.

Det jeg egentlig tegnet meg for å si noe om, gjelder diskusjonen om kraftbehov og kraftpriser. Det jeg tror er viktig å huske på, er at vi i tiden framover må tenke mye mer på prioritering av kraften. Nå snakker man om utbyggingsprosjekter en eller annen gang i framtiden som skal løse alt, enten det er havvind, vindkraft på land eller til og med utbygging av vernede vassdrag, som noen i denne salen er for. Sannheten er at vi nok må prioritere hardere. Vi må si nei til utvinning av kryptovaluta. Det er f.eks. veldig mange som ønsker å etablere seg i Nord-Norge – der strømmen i hvert fall til nå har vært ganske billig – fordi det er billig strøm. Vi er nødt til å prioritere nettet strengere. Vi kan kanskje ikke si ja til alt.

Rødt ønsker at vi da skal prioritere fastlandsindustrien foran elektrifisering av sokkelen. Det handler om at vi synes det er håpløst å bygge opp en infrastruktur for å holde liv en næring som skal leve lenge, det er ikke det, men vi bruker rein kraft for å produsere fossil energi som brennes og brukes i utlandet. Det mener vi er en uklok prioritering, og det er feil vei å gå inn i det grønne skiftet på, for man legger ned fastlandsindustrien for å forlenge en industri som ikke varer evig, enten man liker den eller ikke.

Så synes jeg det er merkelig å framstille nyliberal handelspolitikk som solidaritet. Det er veldig rart at det som er veldig lønnsomt for toppene i kraftbransjen, skal være solidaritet med Europa. Misforstå meg rett: Rødt og jeg er for å eksportere overskuddskraft, og vi kan godt diskutere hvilken pris vi skal eksportere den til også, men at det skal være ensbetydende med solidaritet, at det noen tjener veldig gode penger på, skal være solidarisk, går jeg ikke med på. Jeg er tvert imot bekymret for at det som skjer med kraftpolitikken i Norge nå, ødelegger en kraftpolitikk som har fungert før. Vi ser at f.eks. Statnett har direktørstillinger og lederlønninger som eser ut, i millionklassen, mens folk betaler skyhøye strømpriser. Det er et system som mister tillit, og som ikke fungerer godt nok i dag. Prisene ser ikke ut til å bli lavere framover heller.

Statsråd Terje Aasland [13:40:35]: Jeg kunne kanskje ha avsluttet debatten, men det er noen innlegg som fortjener litt oppmerksomhet.

For det første sier representanten Nilsen at det ikke har vært noen antydninger om brede løsninger på energifeltet. Med respekt å melde, det mener jeg er veldig feil. Er det en sak som har blitt diskutert gjentatte ganger i

Stortinget i løpet av det siste året, så er det energisituasjonen og energiløsninger. Vi har hatt energimeldingen, vi har hatt en redegjørelse, og vi har behandlet strømstøtteordningen en rekke ganger i Stortinget, sist forrige torsdag. Det at en ikke er en del av et flertall, at representantens forslag ikke får flertall, kan ikke bety at det ikke er antydninger om brede løsninger.

For det er ganske bred tilslutning til hovedtrekkene i energipolitikken. Det tror jeg vi skal være veldig glad for, for det er langsiktige investeringer. Det er usedvanlig viktig at vi klarer å gjennomføre det vi nå har startet med, og som skyldes denne regjeringen. Det er faktisk at vi har en storstilt utbygging av mer fornybar energi, at vi legger til rette for å bygge ut nett raskere enn det vi gjør i dag. Det er med på å understøtte nettopp det som skal være industriens behov og industriens muligheter i tiden framover.

Jeg er langt på vei enig i det meste som representanten Thorheim tar opp og snakker om, men det er jo ting som regjeringen allerede jobber med – en rekke tiltak som regjeringen enten har på kartet eller er godt i gang med.

Når representanten Elvestuen sier at det ikke har blitt satt fart på havvind, så er det, med respekt å melde, feil. Denne regjeringen har virkelig tatt tak i det og både løftet ambisjonene og nå gått i gang med gjennomføringen av det.

Helt til slutt har jeg lyst til å understreke overfor representanten Marhaug hva det er industrien trenger i fortsettelsen. Industrien trenger mer nett, de trenger mer kraft og en stabil situasjon. Det kan kun løses gjennom de tiltakene. Et lite eksempel: I min hjemregion, i Herøya Industripark og på andre siden av fjorden, trengs det 4 500 MW. Det er et enormt stort kraftpotensial. I dag bruker Vestfold og Telemark 750 MW, tror jeg. Det skal mangedobles inn mot industrien. Da må vi bygge ut mer kraft. Vi må ta i bruk de mulighetene vi har, for både havvind, solenergi, energieffektivisering, landbasert vindkraft og oppgraderinger og utvidelser av vannkraften vår for å lykkes. Dette er vår mulighet i tiden framover – nettopp å legge til rette for at vi kan ta det løftet og bygge energinasjonen, fornybar energi-nasjonen, Norge videre.

Statsråd Espen Barth Eide [13:43:41]: Debatten går mot slutten, og jeg synes det har vært en god debatt. Jeg har lyst til å si litt overordnet at jeg virkelig er glad for å ha æren av å være klima- og miljøminister i et land hvor de aller fleste partiene kappes i å kutte mer.

Jeg mener at regjeringen har gode svar på hva som står i både klimastatus og -planen, og hva som ligger i budsjettavtalen mellom SV og regjeringspartiene. At det er målestokken, er viktig. Vi skal ikke så fryktelig langt

vekk fra Norges grenser før det ikke er sånn, og det sender også et signal til samfunnet og næringslivet om at dette er alvorlig ment.

Det er faktisk svært bred enighet om at vi skal nå klimamålene våre. I den grad vi er uenige, er det om hvor fort det går, og hvilke grep vi tar. Det er også et helt sentralt poeng i arbeidet med klimastatus og -planen, som ikke vi har beskrevet som et klimabudsjett – det sier jeg til representanten Tetzschner – men vi kaller det nettopp klimastatus og -plan, og vi mener at det er det det er.

Så forstår jeg at representanten Tetzschner frykter at det nå er innført et slags diktatur, der Klima- og miljødepartementet styrer alt. Det kan jeg avkrefte. Det er ikke slik. Regjeringen er fortsatt kollektivt ansvarlig for sine avgjørelser, både om budsjettet og ellers.

Men det er riktig at klima- og miljøministeren nå er gitt et særlig samordningsansvar. Det er rett og slett fordi at skal man gjøre klima og natur til en ramme rundt all politikk, kan man ikke nøye seg med å se på den politikken som ligger under Klima- og miljødepartementet. Det er ikke der de store utslippene er. Det heller ikke der de store naturtapene påføres. Da må man ha en gjennomgående funksjon. Jeg kan også berolige representanten Tetzschner med at dette dokumentet er regjeringens dokument, og det er finslippt i nært samarbeid med både det nevnte Finansdepartementet og Statsministerens kontor, som seg hør og bør, for dette er et nybrottsarbeid i hvordan vi prøver å styre Norge, slik at vi faktisk oppnår noen overordnede klima- og naturmål.

På slutten av debatten til Elvestuens påpekning av LULUCF og behovet for sterke grep innenfor skog- og arealbrukssektoren: Det jeg er enig i. Der må det jobbes mye. De tallene som ble referert, er framskrivinger fra den tiden han selv satt ved makten, eller var støtteparti, og det er viktig at vi er nødt til å gjøre ting på to områder: ta vare på jordvernet og redusere nedbyggingen av natur og forvalte skogen bedre. Derfor er jeg glad for å kunne fortelle at det nå kommer en ny skogstandard som skal virke fra 1. mars neste år, som legger mer vekt på plukkhogst og reduserer bruken av flatehogst. Vi innfører noe som heter småflatehogst, og det skal settes til side 5 pst. av særlig biologisk viktig areal der hvor det er store bruk.

Så det skjer en del ting på forvaltning, som næringen, miljøorganisasjoner og fagmiljøer har fått til i fellesskap. Dette er de praktiske grepene for å få ned utslippene for natur.

Presidenten [13:46:49]: Representanten Birgit Oline Kjerstad har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Birgit Oline Kjerstad (SV) [13:47:05]: Fredag fekk eg sjå ein fantastisk film frå 800 meters djup, der det låg blekksprutar og ruga på egga sine, dei låg opp ned. Ak-

kurat der var temperaturen slik at nytt liv kunne oppstå. Anten vi snakkar om på land eller i havet, er naturen kompleks. Han er samansett i eit fantastisk økosystem som vi er ein del av, og vi må for alt i verda ikkje se-
tje oss i ein situasjon der vi øydelegg han. Difor stiller vi meir og meir spørsmålet: Må vi ikkje også begynne å diskutere om vi berre skal godta premiss om at all industri, uansett kva ein finn på, skal ha den krafta som dei forlangar?

Terje Halleland (FrP) [13:48:07]: Debatten går mot slutten, men jeg ønsker å knytte noen få kommentarer til spesielt representantene for regjeringsapparatet, statsrådene våre. Det kommer veldig mange fine ord, og en er veldig selvtilfreds med den posisjonen en har fått, og de løsningene en har lagt fram, men jeg klarer ikke med min beste vilje å se at det er kommet noe som helst svar på de utfordringene som samfunnet vårt står overfor akkurat nå.

Vi har priser som truer næringslivet vårt, og vi har mangel på kraft som også truer nye etableringer og næringslivet vårt. Det er ingen løsning på kraftsituasjonen som jeg hører fra noen av statsrådene eller representantene fra partiene deres.

Det er noe magisk med dette. 2030 er et årstall som vi skal merke oss godt, som går igjen i de fleste debatter. Så spør vi da om hvor den kraften skal komme fra, den som skal klare å realisere de målsettingene som regjeringen har fram til 2030. Er det havvind? Hvor mye havvind har vi tro på at det vil bli produsert i 2030? Er det vind på land? Hvor er køen av aktører som ønsker å etablere vind på land? Er det å utnytte potensialet som vi har på vannkraft? Da kommer statsråd Barth Eide umiddelbart og sier at det går ut over naturen vår, så det kan vi ikke gjøre.

Så går statsråd Aasland opp igjen og snakker om en storstilt utbygging og nettetablering. Da må jeg få lov til å spørre: Hva er det som skjer? Når kommer dette, når får vi se resultatene av det? Det skjer veldig lite.

Det er snakk om at Fremskrittspartiet og den forrige Solberg-regjeringen var en pådriver for at Norge skulle være et grønt batteri for Europa. Har dere virkelig en slik korttidshukommelse at dere ikke husker Åslaug Haga, som sto fram og egentlig etablerte begrepet, og Ola Borten Moe, som sto fram og var forkjemperen for å få utenlandskablene? Vel har mange skyld i det som har skjedd, men jeg tror ikke dere skal fraskrive dere deres eget ansvar.

Hva er forskjellen på denne regjeringen og den tidligere regjeringen? Det denne regjeringen nå har klart å etablere, er politisk risiko. En kommer og endrer rammevilkårene for næringslivet vårt over natten. Her kommer en med grunnrenteskatt, her kommer en med nye

skatter som får tilbakevirkende kraft. En har etablert et høyprisbidrag som fører til at den lille kraften som vi så gjerne skulle ha hatt, ikke blir realisert. En innfører arbeidsgiveravgift, og i skattepolitikken innfører en endring av friinntekten. Det er dyrt å drive butikk i Norge. Vi er et høykostland, og vi har høye lønnskostnader. Men skal vi drive slik at vi ikke klarer å ha stabile rammevilkår, flytter de siste ut.

Presidenten [13:51:04]: Presidenten minner om at talen skal rettes til presidenten, ikke til statsrådene i salen.

Marianne Sivertsen Næss (A) [13:51:21]: Det har vært en god debatt. Mye har blitt sagt, og jeg kjenner at det er riktig å kommentere en del av det.

Jeg vil starte med å si noe om det som blir sagt fra høyrepartiene, særlig fra Høyre, om det å svekke Norges omdømme. Det er noe jeg ser Høyre har brukt tid på i tilnærmet alle sine innlegg i dag, men også under finansdebatten, at man snakker om det skatteopplegget som sikrer staten mer inntekter fra dem som høster av fellesskapets ressurser. Det som kanskje er mest oppsiktsvekkende, er ikke den koordinerte nedsnakkingen som man har gjort i disse debattene, men det at Høyre faktisk i stor grad legger til grunn de samme prinsippene om at de som bruker norske naturressurser, skal være med og betale tilbake noe av dette til fellesskapet. Så jeg vil påstå at de som virkelig bidrar til å snakke ned Norges omdømme, er nettopp partiene på høyresiden.

Så til Fremskrittspartiet og Halleland, som nevnte at nå har man virkelig sviktet Barentshavet, og han dro opp en rekke eksempler og særlig det som går på energi, altså på infrastrukturløsning for gass i Barentshavet. Jeg må gjenta det jeg sa i replikkordskiftet: Det var nettopp med en statsråd fra Fremskrittspartiet at man tok den første utredningen som kom om en infrastruktur for gass i Barentshavet, og la i skuffen og sa at dette gjør vi ikke noe mer med. Det har vi i stor grad Fremskrittspartiet å takke for, at vi ikke har en slik infrastrukturløsning på plass her og nå. Så kan man også diskutere både Wisting og kostnadsdrivende greier der, men det er nå i alle fall ikke denne regjeringens politikk at Wisting nå er lagt bort.

Så tenker jeg også å kommentere det som sies om at det er et knefall for SV i olje- og energipolitikken. Vel, det ville sett ganske likt ut hvis høyresiden skulle sittet og forhandlet med Venstre, som da hadde sagt nei til stort sett alt og hadde lagt ned næringen gjennom dette statsbudsjettet.

Til det som gjelder kraftsituasjonen: Ja, den er krevende. Det er ingen av oss som står her og forsvarer at det skal være strømpriser slik vi ser i dag, men når man tar til orde for, slik Fremskrittspartiet og Nilsen gjorde, og legger fram en rekke forslag: Jeg tror det er veldig vik-

tig i den situasjonen vi står i nå, at man ikke velger en tilnærming som handler om å eksperimentere og ikke ha kunnskap nok om hva som vil hjelpe på lengre sikt. Vi har satt ned en energikommisjon. Den kommer til å levere 1. februar, og den vil kunne si ganske mye om veien videre, men fortsatt finnes det ingen kvikkløst ut av den strømpriskrisen som vi har opplevd i det siste året, og det kommer til å vare en stund.

Til de forslagene som går på makspris: Jeg synes det er ganske interessant at man fortsetter å forsvare det. Hva hjelper det – i en situasjon hvor man har energiknapphet – med full fest og makspris og å kjøre på, hvis resultatet av det ender opp i rasjonering og industridød? Så her må man i hvert fall ha gode insentiver for å fortsette å spare.

Nikolai Astrup (H) [13:54:41]: Jeg gjorde et forsøk på å tegne meg sist, men det gikk åpenbart ikke. Grunnen til at jeg tegnet meg, var for det første for å takke for debatten. Jeg er enig med dem som har sagt at det er – heldigvis – bred enighet om en del lange linjer, både i klima- og miljøpolitikken og også i energipolitikken. Det er viktigere enn noen gang at vi klarer å stå sammen om noen hovedlinjer i politikken.

Det er ikke noen tvil om at vi står i en veldig krevende situasjon. Det er derfor vi har terpet så mye på at det er uheldig at vi akkurat nå har fått økt politisk risiko ved å investere i Norge. Det er ikke for å plage regjeringspartiene at vi tar dette opp, men det er fordi det er en reell bekymring. Den bekymringen kommer ikke fra politikere, den kommer fra næringene der ute. Den kommer fra internasjonale kapitalmiljøer som nå sier at de heller vil investere i land som Finland, Sverige, Danmark, USA eller til og med Den dominikanske republikk enn i Norge, fordi rammevilkårene nå er ustabile i Norge. Det knytter seg spesielt til forslaget om å innføre grunnrenteskatt på landvind, som trer i kraft 1. januar. De er riktig, som statsråden sier, at det skal på høring, men høringen er ikke sendt ut. Like fullt trer dette i kraft 1. januar, og selskapene må forholde seg til det fra 1. januar, uten å vite hvordan den endelige innretningen blir. Det er en unorsk måte å gjøre det på og svært uheldig når vi nå skal i gang med en stor satsing på havvind.

Statsråden sier også at det er under denne regjeringen havvindsatsingen virkelig har skutt fart. Mon det, det var Stortinget som klarte å fremtvinge at regjeringen satte et mål for hvor mye havvind som skulle lyses ut innen 2040, etter at statsråden selv bare noen uker tidligere hadde sagt det var lite hensiktsmessig å sette et nasjonalt mål for nettopp havvindutbyggingen.

Det er denne regjeringen som må ta ansvar for at ambisjonene for Sørlige Nordsjø II er skjøvet ut i tid. Det er kun halvparten som skal lyses ut nå, istedenfor hele det

opprinnelige området, og det mener jeg er spesielt uheldig i den situasjonen vi står i nå. Det er ingen grunn til å vente på dette. Det må bygges ut mer nett for å få det til. Det må diskuteres ilandføringspunkter for å ta imot så mye kraft, men vi trenger mer kraft på kort sikt, og da er det veldig underlig at det er det løpende seminaret mellom Arbeiderpartiet og Senterpartiet som skal avgjøre hvor mye kraft som skal bygges ut på norsk sokkel, og ikke behovene som det norske samfunnet står overfor.

Det er fortsatt litt uenighet å ta tak i, og det er ikke minst viktig med strømpriser som nå kanskje går mot 8, 10, kanskje 20 kr. Det understreker alvoret i situasjonen. Vi er nødt til å bygge ut mer, og vi er nødt til å bygge ut raskt. Vi er i en helt annen situasjon enn det vi var før Russland invaderte Ukraina.

Presidenten [13:57:39]: Representanten Sofie Marhaug har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Sofie Marhaug (R) [13:57:51]: En kort merknad: Vi har diskutert kraftbehovet mye, og det er viktig, men vi løser ikke priskrisen med å produsere mer kraft så lenge vi er knyttet til et stort, ustabilt, dyrt og markedsliberalt europeisk energiregime. Det er noe av bakgrunnen for at Rødt foreslår en kostnadsbasert prisfastsettelse på strømmen. Det kan man gjerne kombinere med en dyrere pris på overforbruk dersom man er redd for sløsing.

Det som er noe av problemet til denne regjeringen, er at de gjør mye bra på veldig mange områder, men så lenge man ikke klarer å få kontroll på de skyhøye strømprisene, er det fritt leide for Erna Solberg & co ved neste stortingsvalg. Jeg unner ikke regjeringen det, og jeg unner ikke det norske folk det heller, det er helt ufortjent, men da må man løse strømpriskrisen.

Presidenten [13:58:53]: Representanten Nikolai Astrup har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Presidenten vil forsiktig antyde at det meste som skal sies i denne saken, trolig kanskje nå er sagt.

Nikolai Astrup (H) [13:59:09]: Vi kunne holdt på lenge ennå, men jeg skal gi meg med dette, for taletiden min er ute.

Til siste taler, representanten Marhaug: Rødts kraftpolitikk løser absolutt ingenting. Tvert om vil Rødts kraftpolitikk og energipolitikk bidra til at det blir mindre energi tilgjengelig, både i Norge og i Europa, og det vil føre til rasjonering, industridød og ha svært uheldige konsekvenser for både folk og bedrifter over hele landet.

Rødt har ikke noe svar på dette, og det å sette en pris på strømmen ut fra hvor mye det koster å produsere

den, er den sikre oppskrift på nettopp rasjonering og strømbrydd. Det er gjerne i land som Rødt kan ha et forhold til, at man har testet ut denne modellen, og det fører alltid til det samme resultatet, nemlig at man går tom for strøm lenge før behovet tar slutt.

Presidenten [14:00:09]: Representanten Ola Elvestuen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Ola Elvestuen (V) [14:00:26]: Jeg skal være kort, jeg også.

Vi skal ta strømpriskrisen på alvor, men vi må huske på hvorfor vi har strømpriskrisen. Den er der på grunn av Russlands angrep på Ukraina, og den er der fordi Europa skal slutte med russisk gass. Derfor er det bra at vi produserer mer gass nå og eksporterer den til Europa. Samtidig må Europa også redusere bruken av både olje og gass, og vi skal støtte opp under det.

Så dette er et stort, bredt samarbeid det er riktig at Norge med våre kraftressurser er en del av, men der vi også skal være med og nå det målet vi i fellesskap skal nå, nemlig at vi skal bli uavhengig av russisk olje og gass – sammen med resten av Europa – samtidig som vi skal bidra til å redusere utslippene og nå de målene vi har satt oss i fellesskap i Europa, og gjøre det vi trenger for å holde 1,5-gradersmålet.

Lars Haltbrekken (SV) [14:01:46]: De skyhøye strømprisene som vi har vært vitne til denne vinteren og sist vinter, er totalt uakseptable. Derfor fikk SV tidligere i høst gjennomslag, i forhandlinger med regjeringen, for at man skal se på hvordan prisfastsettingen av strøm kan frikobles fra det europeiske gassmarkedet. Det er urimelig at prisen på forurensende gasskraft skal være det som driver også prisen på vannkraft i Norge.

Den offentlige utredningen som skal komme om dette, forhåpentligvis i løpet av neste år, vil kunne gi oss mange svar på hvordan vi faktisk skal løse den priskrisen som vi står oppe i. Den kan ikke vedvare dersom vi skal få til den satsingen som vi er avhengig av på grønn industri, og sikre husholdningene i Norge strøm til akseptable priser som ikke gjør at de blir flådd, slik som i dag.

Jeg kan love at vi i SV kommer til å følge opp både arbeidet med mandatet til den utredningen og utredningen i etterkant og fremme forslag som vil sikre at vi får større kontroll over kraftressursene og over hvordan prisen på strøm, som en avgjørende innsatsfaktor, faktisk settes.

Presidenten [14:03:32]: Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 14 og 15.

Sak nr. 16 [14:03:37]

Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Guri Melby, Sveinung Rotevatn, Ingvild Wettrhus Thorsvik, Grunde Almeland og Alfred Jens Bjørlo om bedre personvern på sosiale medier (Innst. 100 S (2022–2023), jf. Dokument 8:167 S (2021–2022))

Presidenten [14:03:55]: Etter ønske fra justiskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på 3 minutter.

Sveinung Stensland (H) [14:04:21] (ordfører for saken): Dette forslaget omhandler behovet for bedre personvern på sosiale medier, og, for å si det kort, det trengs. Komiteen er i stor grad enig om at en må jobbe mer med det. Det finnes knapt grenser for hva enkelte er villig til å utlevere på sosiale medier, og det finnes knapt grenser for hva enkelte aktører innen denne industrien er villig til å ta vare på for framtiden.

Representantene fra Venstre har fremmet sju forslag. I tillegg har det dukket opp et par forslag underveis i behandlingen, men det gir meg stor glede at vi klarte å samle oss om to flertallsvedtak, og enda mer gleder det meg at kommunalministeren var så tydelig på at her trenger vi hjelp utenfra, og at vi skal samarbeide med EU for å komme i mål.

Jeg vil gjerne lese fra statsrådets svarbrev:

«Forslaga omhandlar problemstillingar som konsekvens av at personopplysningar blir transporterte over landegrenser og blir behandla av selskap som ikkje har kontor i Noreg. Fleire av desse problemstillingane må derfor også takast tak i gjennom europeisk og internasjonalt samarbeid. Vidare vil eg peike på at konsekvensar for personvernet ved bruk av sosiale medium, ligg inne i Personvernkommisjonen sitt mandat. Eg meiner derfor at vi bør vente på rapporten frå kommisjonen før vi tek stilling til vidare personvernarbeid på dei områda forslagsstillarane omtaler, inkludert moglege tiltak eller ytterlegare utgreiingar.»

Det oppsummerer på mange måter det som det er flertall for. Det er to forslag utenom dette der vi ber om å se på hvor mye Norge kan gjøre, ved siden av det som ligger i Digital Services Act, DSA, og Digital Markets Act, DMA, med tanke på å vurdere konsekvensene av et eventuelt norsk forbud mot reklame basert på masse-

innsamling av personopplysninger. Jeg regner med at de andre partiene gjør rede for sine standpunkt.

Dette er et godt forslag. Her trenger vi å jobbe sammen med resten av EU for å få gode løsninger som står seg. Jeg tror Norge er for lite til å håndtere dette fullt ut på egen hånd.

Jeg tar opp det forslaget Høyre er en del av.

Presidenten [14:06:34]: Representanten Sveinung Stensland har tatt opp det forslaget han refererte til.

Ivar B. Prestbakmo (Sp) [14:06:53]: Samfunnet har blitt stadig mer digitalisert, og som enkeltmennesker er bruk av digitale verktøy og sosiale medier en stor og viktig del av hverdagen vår. Digitalisering av samfunnet og bruk av sosiale medier har selvfølgelig mye positivt i seg og gir oss både som samfunn og enkeltmennesker flere muligheter. Verden blir mindre, oppgaver kan løses enklere, og hver og en av oss kan oppleve det som positivt.

Det er imidlertid liten tvil om at deling av informasjon om oss selv og det vi gjør, byr på utfordringer, spesielt knyttet til personvern, som representantforslaget tar opp. Hensynet til personvernet er grunnleggende i et liberalt demokrati som vårt, og viktigheten av å legge til rette for at godt personvern kan ivaretas for hver enkelt av oss i ulike sammenhenger, også på sosiale medier, kan ikke understrekes sterkt nok. Det innebærer nødvendigheten av å stille strengere krav til store teknologi-plattformer og til personvern på sosiale medier.

Senterpartiet og Arbeiderpartiet har i Hurdalsplattformen slått fast at man vil vurdere krav om datadeling fra private selskaper og beskytte innbyggere mot digital overvåkning og påvirkning. I forlengelsen av det vil man utarbeide en nasjonal strategi og rettleiding for personvern og digitalt privatliv.

Personvernkommisjonen har hatt i sitt mandat bl.a. at man skal se på konsekvensene for personvernet ved bruk av sosiale medier. Personvernkommisjonens rapport ble nylig lagt fram. Regjeringen har sendt rapporten på høring og varslet at man vil utarbeide en nasjonal strategi basert på rapporten og høringsinnspillene. Det er viktig.

Personvernkommisjonen redegjør i sin rapport for flere interessante og viktige problemstillinger, med anbefalinger som det vil være viktig å ta tak i, i lys av høringen. Noen av dem berøres av representantforslaget, men det vil ikke være naturlig å foregripe høringsprosessen ved å gjøre konkrete vedtak i forbindelse med behandlingen av representantforslaget.

I behandlingen er det imidlertid naturlig å be regjeringen utrede omfanget av og utfordringer rundt lagring av biometriske data fra norske forbrukere på sosiale medieplattformer. Vi bruker til daglig biometriske data, som øyeskannere, ansiktsgjenkjenning og fingeravtrykk, til bl.a. å låse opp digitale enheter. Dersom biometriske data

kommer på avveier eller blir utsatt for misbruk, ser de fleste at det vil kunne ha alvorlige konsekvenser på mange vis. Håndteringen av biometriske data er derfor en helt sentral del av personvernarbeidet vårt.

Implementering av DMA og DSA er viktig, men det vil òg være viktig å se på hvilke grep Norge kan ta på egen kjø, og slik sett bidra til å styrke kravene til personvernet for norske forbrukere av medieplattformer. DSA regulerer forbud mot markedsføring målrettet mot barn samt markedsføring basert på profilering ut fra særlige kategorier, som etnisitet, politisk standpunkt eller seksuell orientering. En vurdering av handlingsrommet for å innføre reguleringer utover forordninger fra EU kan gjøres i forbindelse med regjeringens arbeid med nasjonal personvernstrategi og bør omfatte både bruk, innhenting og eventuelt salg eller utlevering av personopplysninger.

Et enkelt land kan på egen hånd heve standarden for personvernet. Norge kan være et slikt land gjennom å stå opp for personvernet og stille strengere krav enn andre. Det vil kle oss godt. Derfor er Senterpartiet og Arbeiderpartiet glad for at det blir flertall for forslaget om å be regjeringen vurdere hvilket handlingsrom Norge har til å regulere digitale tjenester utover reguleringer i Digital Services Act og Digital Markets Act, med tanke på å vurdere konsekvensene ved norsk forbud mot reklame som er basert på masseinnsamling av personopplysninger og sporing og profilering av enkeltpersoner på digitale plattformer. Utredningen bør også omfatte innhenting, bruk og som sagt salg eller utlevering.

Hver enkelt av oss har rett til å kontrollere informasjon om vår egen person. Stortinget gjør i dag noen viktige vedtak for å styrke den retten, og det gleder meg at regjeringen, med statsråden i spissen, har en offensiv holdning til det videre arbeidet.

Andreas Sjalg Unneland (SV) [14:11:34]: Store deler av livet vårt skjer på digitale plattformer. Vi bruker de digitale plattformene til å diskutere, kommunisere, bestille mat, finne kjæreste og dele fra livet vårt med venner og kjente.

Samtidig er det blitt tydelig for flere og flere at det ikke er kun vi som bruker de sosiale mediene. De sosiale mediene bruker også oss. Din atferd blir til en salgsvare for sosiale medier. Dataene om deg blir kjøpt og solgt, og desto mer data sosiale plattformer kan generere om deg, jo mer er de dataene verdt. Derfor utvikles algoritmer som skal få deg til å tilbringe mest mulig tid på plattformen. Frances Haugens avsløringer viste hvordan Facebooks algoritmer forsterket negative og polariserende budskap fordi de skapte engasjement, som igjen var viktig for å sikre sponsorinntekter for selskapet.

Heldigvis har politikerne begynt å regulere de digitale plattformene bedre. GDPR, EUs personvernforordning, var et paradigmeskifte. Men vi ser fremdeles at forordningen ikke blir fulgt i tilstrekkelig grad, og European Data Protection Board kom nylig fram til at Meta ikke kan tvinge brukere til å akseptere personifisert markedsføring. Her er det viktig å si at ett av problemene er at brukervilkårene til aktører ofte er så omfattende og med et så komplisert språk at det er så å si umulig for vanlige folk å forstå hva de egentlig sier ja til. Det er et problem, og det bør stilles krav til standardisering, kortfattet og klarspråk i personvernerklæringer på sosiale medieplattformer som skal operere i Norge.

Jeg er glad for at vi får et flertall for å vurdere handlingsrommet Norge har til å regulere digitale tjenester, og SV kommer til å stemme for alle forslagene som ligger på bordet, men vi burde ha gått lenger. Personvernkomisjonen anbefaler at det utredes hvorvidt et generelt forbud mot atferdsbasert markedsføring er nødvendig for å beskytte norske og europeiske forbrukere. Flere aktører i høringsrunden ga støtte til utredning av et generelt forbud, slik som Teknologirådet, Amnesty International, Attac Norge og Datatilsynet. Nobels Fredssenter viser også til fredsprisvinnerne Maria Ressa og Dmitrij Muratovs indirekte støtte til et slikt forslag.

Vi burde i dag si klart at det er behov for et algoritmetilsyn som er underlagt Datatilsynet. Vi burde bruke statens muskler når det gjelder innkjøp, til å stille krav om at personvern og prinsipper for beskyttelse av data blir fulgt, og at de skal være strenge. I tillegg er det en rekke prosesser som skjer internasjonalt, som kan gjøre det forbudt for myndigheter å kreve innsyn i kildekoder, slik forslaget legger opp til. Dette gjelder pågående forhandlinger om frihandelsavtaler under såkalte e-handelskapitler samt Verdens handelsorganisasjons forhandlinger om en e-handelsavtale. Skal vi ha en helhetlig politikk for mer kontroll over kildekoder, er det mangelfullt om frihandelsavtaler skal kunne hindre dette.

Det er blitt pekt på av tidligere talere at vi er nødt til å jobbe sammen med EU for å få til gode reguleringer på dette feltet. Det er jeg helt enig i, men det er ingenting i veien for at Norge kan gå i front og vise EU-landene og andre land hvordan man kan regulere disse aktørene på en god måte. Vi kan være pionerene og gjøre det nybrottsarbeidet som viser hvordan man kan tøyse disse aktørene. Her er jeg glad for at representanten fra Senterpartiet er tydelig på at Norge skal gå i front og gå lenger enn EU på dette området, og det er noe vi i SV også støtter.

Jeg tar med dette opp de forslagene i saken SV har alene eller sammen med Venstre, og orienterer igjen om at SV støtter alle forslagene det vil bli votert over.

Presidenten [14:16:01]: Da har representanten Andreas Sjalg Unneland tatt opp de forslagene han refererte til.

Tobias Drevland Lund (R) [14:16:16]: Vi lever i en tid da noen veldig få, store kommersielle aktører, IT-giganter, vet nærmest alt om oss: hvor du var i går, og når du var der, hvem du var med, og hva du gjorde. Noe av den informasjonen har vi jo «valgt» å gi fra oss, men noe blir også innhentet mot vår vilje og deretter solgt videre.

I en digital tid, som vi alle lever i, trengs det mye strengere regulering av IT-gigantene og økt beskyttelse mot misbruk av informasjon. Vi i Rødt aksepterer ikke at noen få, store kommersielle amerikanske eller kinesiske selskaper i praksis skal ha full kontroll med livet vårt eller den digitale infrastrukturen i samfunnet vårt. Vi må sikre personvernet til den enkelte i en verden som stadig blir mer digitalisert.

Rødt støtter derfor alle forslag som ligger på bordet her i dag, og vi støtter tilrådingen. Vi skulle helst sett at forslagene til Venstre og SV ble vedtatt, men likevel er tilrådingen her i dag et steg i riktig retning. Framover har vi i Rødt store forventninger til at vi får på plass en mye strengere regulering, at vi beskytter privatpersoner enda bedre, og at vi på sikt kanskje kan få på plass en statlig skytjeneste, bl.a.

Ingvild Wettrhus Thorsvik (V) [14:18:03]: Norske borgere bruker mye tid på internett. 76 pst. av internettbrukere er også på sosiale medier. Det gir folk mulighet til å kommunisere med hverandre og holde kontakt med folk i hele verden.

Ettersom mer av samhandlingen i den private sfæren i stor grad flyttes over på elektroniske møteplasser, er det viktig å verne om privatlivet i slike sammenhenger. Deler av internett vil derfor kunne defineres som en mellomting mellom offentlige og private rom.

Dette gir helt fantastiske muligheter, men det har også en del baksider. Feltet preges av en rekke store, multinasjonale selskaper som har hatt en stor grad av frihet til å utforme den reklamebaserte forretningsmodellen som er drevet av brukerdata som omsettes. Dialog mellom myndigheter og de store aktørene har bedret seg, men avsløringene til bl.a. Facebook-varsler Frances Haugen viser at det fremdeles er utfordringer knyttet til algoritmene som legger til rette for deltakelse på sosiale medier. Venstre mener derfor at det er et sterkt behov for å gi brukerne av plattformene flere muligheter til å avgrense måten vi deler våre data på.

Som det ble nevnt, viste bl.a. Frances Haugens avsløringer hvordan Facebooks algoritmer forsterket negative og polariserende budskap fordi det skapte engasjement.

Personvernkommisjonens rapport har kommet, og kommisjonens flertall peker nettopp på behovet for å utrede regulering av atferdsbasert markedsføring, nettopp fordi vi kjenner skadevirkningene som forretningsmodellene innebærer, bl.a. filterbobler, kaninhull, muligheten for å diskriminere, muligheten til å manipulere valg, osv.

I dag foreligger det sterke økonomiske insentiver for aggressiv sporing og overvåking av nettbrukere, gjerne i det skjulte, for å tilpasse markedsføring til dem. Slik inn-gripende praksis undergraver personvernet og bryter med grunnleggende prinsipper i personvernretten, som rettferdighet, åpenhet og proporsjonalitet. Vi har ikke kontroll over hva personopplysningene våre brukes til, eller om de brukes mot oss eller på manipulerende måte. Vi har heller ikke oversikt over hvem opplysningene deles med. Et forbud av denne typen, mot overvåkningsbasert markedsføring, vil ikke fjerne alle muligheter for målrettet reklame, men det vil legge til rette for en forretningsmodell der brukerne har større eierskap til egne data.

Norge må bruke handlingsrommet i EØS-avtalen for å styrke personvernet for norske brukere av sosiale medier. Jeg er derfor veldig glad for at et flertall nå vil vurdere hvilket handlingsrom Norge har for å utrede mulighetene for et forbud mot overvåkningsbasert markedsføring, men jeg skulle selvfølgelig gjerne ha sett at flertallet i denne salen ville støttet resten av Venstres forslag, for i større grad å sikre norske borgeres personvern, og til slutt også demokrati.

Jeg er også veldig glad for at det blir flertall for å utrede omfanget av, og utfordringene rundt, lagring av biometriske data fra norske forbrukere på sosiale medieplattformer. Vi vet at innsamling av den type data, som lyd og videoopptak, har blitt en viktig del av nordmenns tilstedeværelse på sosiale medier. Omfanget av denne innsamlingen er heller ikke kjent: hvordan det lagres, og hva det brukes til. Alt dette forblir uklart. Samtidig vet vi at denne typen informasjon blir stadig mer verdifull i en virkelighet som er preget av bl.a. «the internet of things».

Vi har med dette muligheten til å beskytte norske borgere mot store aktører som til tider er mer opptatt av penger enn av personvern. Jeg synes det er fryktelig synd at vi lar denne sjansen til å beskytte norske borgeres personvern gå fra oss. Det skulle bare mangle at offentlige myndigheter ikke bidrar til å styrke norske borgeres personvern i møte med store teknologiselskaper i bruk av sosiale medieplattformer.

Derfor er det synd at man ikke støtter dette, og at man heller ikke støtter forslaget om et algoritmetilsyn under Datatilsynet og krav til standardisering og klarspråk i personvernerklæringer.

Det er faktisk bare «the bare minimum» at norske myndigheter gjør det de kan for å beskytte sine borgeres personvern, og i den sammenheng også vårt demokrati.

Jeg varsler at Venstre støtter forslaget som SV står alene om i innstillingen.

Statsråd Sigbjørn Gjelsvik [14:23:02]: Av og til kan utviklinga gå raskare enn ein kan følgje med på, inklusive debattane i stortingssalen, men det er eit viktig tema som er til debatt.

Personvern er ein menneskerett og ein grunnleggjande verdi. Eg er difor glad for representantforslaget, som set kår personvernet har i vårt digitale samfunn, i fokus. På vegner av departementet tok eg imot rapporten frå personvernkommisjonen den 26. desember i år. No arbeider vi med oppfølginga og har sendt rapporten på høyring.

Personvernkommisjonen peiker på fleire av problemstillingane representantane tek opp i forslaget sitt. Blant anna skriv kommisjonen om den digitale forvaltninga, personvernet til forbrukarane og behovet for internasjonalt samarbeid.

Kommisjonen peiker på behovet for ein nasjonal personvernpolitikk. Det samsvarer med punktet i Hurdalsplattforma og Senterpartiet og Arbeidarpartiets ambisjon om å utarbeide ein nasjonal strategi og retningslinjer for personvern. Dette er eit arbeid regjeringa og departementet allereie har starta oppfølginga av.

Eg er einig i at det bør greiast ut om vi skal stille strengare krav til teknologiselskapa i Noreg. Vi må sikre at norske innbyggjarar kan nytte digitale tenester utan å uroe seg for personvernkreinkingar. Vi støttar difor òg forslaget om å greie ut konsekvensane av eit norsk forbod mot åtferdsbasert reklame. Dette vil regjeringa sjå nærmare på i arbeidet med ein nasjonal personvernstrategi.

Komiteen peiker på utfordringane knytte til lagring av biometriske data frå norske forbrukarar. Biometri er eit sterkt identifiserande kjenneteikn som det som regel er umogleg å endre. Det kan difor vere grunn til å vere særleg varsam ved registrering av biometriske data. Regjeringa støttar såleis forslaget om å greie ut omfanget av og utfordringar ved lagring av biometriske data frå norske forbrukarar på sosiale medieplattformer. Temaet høyrer naturleg heime i ein nasjonal personvernstrategi og bør greiast ut som ledd i arbeidet med ein slik strategi.

Ei stor utfordring for personvernet er mangelen på samordning på tvers av sektorar. Vi må sjå heilskapleg på personvernet og vareta det på tvers av ulike tenester og tenesteområde. Regjeringa vil bruke den tida som er naudsynt for å vurdere rapporten frå personvernkommisjonen og høyringsinnspela, med tanke på å skape

ein god og heilskapleg personvernpolitikk for framtida – ein politikk som òg tek vare på personvernet som ein verdi i seg sjølv. Regjeringa vil difor ta med seg alle representantforslaga inn i det vidare arbeidet med ein nasjonal personvernstrategi – òg forslaga frå mindretalet.

Presidenten [14:26:57]: Det blir replikkordskifte.

Ingvild Wettrhus Thorsvik (V) [14:27:13]: Statsråden peker i sitt innlegg og brev på tilsynsmyndighetene. For å håndheve både DSA, DMA og GDPR er man avhengig av at aktørene kan ettergås, og derfor er det viktig at man har et tilsyn med tilstrekkelig mandat og ressurser.

Datatilsynet sier åpent at de ikke har nok ressurser til å håndheve de reglene vi har i dag. Hvordan vil statsråden sikre at man har et effektivt tilsyn, bl.a. for å kunne etterkomme reglene med det som bakgrunn?

Statsråd Sigbjørn Gjelsvik [14:27:49]: Eg takkar representanten for eit godt og viktig spørsmål. Det er heilt riktig at skal reglane ha ein effekt, er det til sjuande og sist viktig at dei vert etterlevde, og at ein òg har kontrollmyndigheiter som har tilstrekkelege ressursar til å følgje opp.

Eg har merka meg det representanten viser til, og det er sjølvsagt av dei tinga vi vil sjå nærmare på når vi skal lage ein strategi og følgje opp dei ulike anbefalingane til personvernkommisjonen. Då må vi både sjå på kva det kan vere behov for av endra regelverk, sjå på kva det kan vere behov for av auka innsats frå offentlege myndigheiter på ulike område for å vareta personvernomsynet betre, og sjå på kapasiteten til kontrollorgan.

Ingvild Wettrhus Thorsvik (V) [14:28:43]: DSA og DMA har allerede blitt vedtatt. Vi ser at disse lovverkenne til dels har blitt utvannet, bl.a. på grunn av påvirkning fra lobbyister i EU, og ikke vil gi et så godt vern som mange legger til grunn. Eksempelvis gjelder DMA kun for de største plattformene. DSA gjelder heller ikke for alle aktørene i markedet, sånn at mange av selskapene som faktisk selger våre data, ikke vil rammes. DMA forbyr noe datadeling internt i de største plattformene, men ikke alt. DSA forbyr bare profilering av barn der det er rimelig sikkerhet for at vedkommende er mindrerårig.

Er statsråden enig i at dette er uheldig, og hvordan vil statsråden arbeide opp mot EU for å styrke reglene på dette området?

Statsråd Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [14:29:38]: Eg takkar igjen for eit veldig viktig spørsmål. Frå norsk side er vi opptekne av å påverke regelverksutviklinga i EU på dette området for å finne reglar som varetek norske

synspunkt godt. I den sammenhengen vil eg seie at det å vareta personvernomsynet er eit viktig nasjonalt om-syn. Representanten peikte på ei rekkje utfordringar med regelverket slik det er i dag. Samtidig vil eg òg seie at vi heile tida utforskar kva slags nasjonalt handlings-rom som er, eksempelvis i spørsmålet eg tok opp i mitt innlegg, knytt til åtferdsbasert marknadsføring. Vi ser òg på korleis vi kan bidra til å vidareutvikle regelverket og gje innspel til det.

Presidenten [14:30:34]: Replikordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Grunde Almeland (V) [14:30:51]: Det er hyggelig å få stå på talerstolen i dag og starte med å si at jeg er glad for at det i dag ligger an til flertall for to viktige vedtak. Å vurdere konsekvensene av et norsk forbud mot reklame som er basert på masseinnsamling av personopplysninger, sporing og profilering av enkeltpersoner på digitale plattformer, vil gi et svært viktig grunnlag for å kunne utforme et lovforbud her i Norge. Det gir også et viktig signal internasjonalt og er et viktig bidrag til å presse fram viktig internasjonal lovgivning som tar personvernet til alle innbyggere, både i Norge og i Europa, på alvor.

Vi vet at personopplysningene våre blir stadig mer verdifulle i den digitale verdenen vi lever i. Derfor trenger vi effektiv regulering, og dette er et felt som krever internasjonal lovgivning dersom reguleringen skal være effektiv nok. Det betyr ikke at vi skal sitte her hjemme og vente på at eksempelvis EU bare skal fikse alt for oss. Vi trenger å være offensive nettopp for å vise at dette er mulig å regulere, og vi trenger ikke å akseptere at personvernet ofres på alteret til de internasjonale teknologi-gigantene.

Samtidig som regjeringen, bl.a. i sitt innlegg her i dag og i uttalelsen til komiteen, viser til at det er noen begrensninger for hva man kan gjøre nasjonalt, og at man må vente noe på det internasjonale, er det én ting vi må gjøre her hjemme for at reglene skal fungere – rett og slett at man ikke bare skal ha rett, men også få rett – og det er å sørge for et effektivt tilsyn. Derfor er jeg skuffet over at flertallet i dag ikke stemmer over Venstres forslag om å opprette et eget algoritmetilsyn. Nettopp det å styrke tilsynsmyndigheten er med på å sørge for at dette ikke bare er rettigheter på papiret, men også rettigheter i virkeligheten.

Det er en rekke forslag jeg mener vi ikke hadde trengt å vente på personvernkomisjonens oppfølging av, men rett og slett kunne startet med å gjøre her i dag. Eksempler på det er standardisering og klarspråk i personvernerklæringer, noe som er helt mulig å gjøre na-

sjonalt. Vi hadde ikke trengt å vente på å vurdere hvordan man skal følge opp det.

Jeg er likevel glad for at statsråden i dag er ganske offensiv. Jeg håper han er like offensiv i dette spørsmålet også internt i regjeringen, for det kommer til stadighet forslag til Stortinget der det er tydelig at personvernet ikke har stått høyest i kurs når man har utformet ulike forslag. Når statsråden viser til at man trenger bedre samordning, håper jeg han tar seg selv på ordet og sørger for det framover. Så forventer jeg at det er en like offensiv statsråd som leverer forslag til oppfølging fra personvernkomisjonen.

Svein Harberg hadde her overtatt president-plassen.

Presidenten [14:33:53]: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 16.

Sak nr. 17 [14:33:57]

Innstilling fra justiskomiteen om Representantfor-slag fra stortingsrepresentantene Guri Melby, Sveinung Rotevatn, Grunde Almeland og Ingvild Wettrhus Thorsvik om utsettelse av ikrafttredelse av voldserstatningsloven (Innst. 92 S (2022–2023), jf. Dokument 8:29 S (2022–2023))

Presidenten [14:34:18]: Etter ønske fra justiskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Ivar B. Prestbakmo (Sp) [14:34:49] (ordfører for saken): Representantforslaget om utsettelse av ikrafttredelsen av voldsoffererstatningsloven fremmes av representantene Melby, Rotevatn, Almeland og Wettrhus Thorsvik fra Venstre.

Stortinget vedtok lov om erstatning fra staten til voldsutsatte ved lovvedtak 3. juni i år. Loven erstatter voldsoffererstatningsloven og voldsofferforskriften. I lovens § 17 ble myndighet til fastsettelse av ikrafttredelsestidspunktet gitt Kongen, og det er således vedtatt ikrafttredelse 1. januar 2023 av regjeringen i statsråd 23. september i år.

Lovens formål er å sørge for en enkel, forutsigbar, rettferdig og mer effektiv voldserstatningsordning samtidig som rettssikkerheten styrkes. De nevnte forslags-stillerne begrunner i all hovedsak sitt forslag om utset-

telse til 1. januar 2024 med berørte aktørers informasjonsbehov.

Stortinget har i mange år ønsket endringer i voldserstatningsloven. Blant annet vedtok et enstemmig storting i 2020 at regjeringen skulle fremme forslag til ny lov. Det ble etter en omfattende høringsprosess fremmet forslag til ny lov av regjeringen Solberg i 2021. Stortingets behandling i vårsesjonen 2022 medførte en del endringer i Solberg-regjeringens forslag og ble vedtatt av et bredt flertall i denne sal.

I det videre legger jeg til grunn at mindretallet i saken vil redegjøre for sitt syn, så jeg går videre til å si litt mer fra mitt ståsted, som representerer flertallet i saken.

Det har over lengre tid vært enighet om at gjeldende voldsoffererstatningslov fungerer dårlig i flere henseender og derfor burde endres. Det understrekes av at et enstemmig storting i 2020 vedtok at regjeringen skulle fremme forslag om det. Regjeringen Solberg, som også forslagsstillernes parti var en del av, fremmet som nevnt forslag til ny lov i 2021 etter en omfattende høringsprosess både før og etter at forslaget var kommet fra regjeringen.

Stortinget hadde også en ganske grundig behandling av forslaget, som skal medføre at voldsofre sikres en enkel, rettferdig, forutsigbar og mer effektiv ordning, samtidig som man selvsagt sikrer rettssikkerheten til både voldsutsatte og skadevolder.

Forutsigbarhet er viktig. Derfor er det for Senterpartiet, Arbeiderpartiet og komiteens flertall viktig at ikrafttredelsestidspunktet står fast. Når det fra forslagsstillernes side er uttrykt bekymring for at det er kort tid til lovens ikrafttredelse med tanke på både overgangsregler og informasjon, viser statsråden i sitt svarbrev til at det gis en overgangsregel som medfører at fristene for å framsette krav etter ny lov regnes fra ikrafttredelsestidspunktet 1. januar 2023 i stedet for fra tidspunktet for rettskraftig dom eller endelig påtaleavgjørelse. Dette gir voldsutsatte mer tid til å fremme søknad om erstatning, og slik sett imøtekommes utfordringene på dette området.

Med tanke på informasjon er det selvsagt slik at informasjon er viktig, og det ivaretas bl.a. gjennom en kunngjøring på relevante myndigheters hjemmeside. Den er enkel, den beskriver endringer som kan ha betydning, og kunngjøringen er også sendt relevante aktører, slik at videreformidling til aktuelle kan gjøres.

Ny lov gir et enklere regelverk, og når virkeområdene knyttes til straffebud, gjør det at om lag 70 pst. vil få utbetalt erstatning fra staten tilnærmet automatisk etter rettskraftig dom. I de saker som ikke ender med domstolsbehandling, vil den voldsutsatte få informasjon om ordningen, og søknad om erstatning kan fremmes enkelt. Ny lov gir en ny og enklere behandlingsmåte. Det er

både bra og viktig at et flertall i denne salen sikrer nettopp det.

Til slutt: Jeg har registrert at det er krevende for forslagsstillerne å stå inne for at deres parti i regjering fremmet lovforslaget i 2021, og videre at et flertall gjennom behandlingen her på huset må sies å ha forbedret Solberg-regjeringens forslag til voldserstatningslov, men sånn er det. Jeg har for så vidt også registrert at Venstre i media har blitt sitert på – med forbehold om at sitatet er rett – at forrige regjering trakk saken. Det må i så fall bero på en betydelig erindringsforskyvning.

Andreas Sjalg Unneland (SV) [14:39:48]: Jeg tror alle i denne sal er enig i at det var behov for en ny voldserstatningslov. Det var uenighet i Stortinget om hvordan denne loven skulle se ut. SV mente ved behandlingen av loven at den ikke var god nok, og at arbeidet burde starte på nytt, og foreslo å sende hele loven tilbake igjen til regjeringen.

Når loven likevel ble vedtatt, har det ganske mye å si hvordan man implementerer endringene. Den 23. september 2022 erklærte regjeringen at ny voldserstatningslov trer i kraft 1. januar 2023. I løpet av tre måneder kan tusenvis miste retten til å søke erstatning for volds- eller seksuallovbrudd, og dette har skapt sterke reaksjoner.

Målet med den nye loven var at ordningen skulle være enkel, forutsigbar, rettferdig og mer effektiv, samtidig som rettssikkerheten til partene styrkes. Når tusenvis mister retten til erstatning, er det vanskelig å se at de målene kan oppfylles. Dersom man fikk sin sak henlagt mellom 1. januar 1975 og 1. januar 2022, er saken dermed foreldet etter ny lov. Juridisk rådgiver i Stine Sofies Stiftelse oppsummerer situasjonen slik:

«Den nye loven vil i praksis si at dersom du er en tolv år gammel gutt som har blitt utsatt for overgrep i 2020, hvor saken blir henlagt og det enda ikke er søkt om erstatning, vil saken etter nåværende lov ikke være foreldet. Han kan da søke om erstatning når han bli eldre. Men dersom vedkommende søker om erstatning etter at den nye loven har tredd i kraft, så vil den avvises fordi det er mer enn ett år siden saken ble henlagt.»

Den korte fristen for å kunne søke erstatning er problematisk. Et av hovedfunnene i Oxford Researchs rapport om voldserstatningsloven fra 2019 var at det betyr mye å motta voldsoffererstatning. Rapporten fant at det viktigste ikke var beløpets størrelse, men betydningen av å bli trodd og anerkjent som et offer. Det samme uttaler faren til et barn som er blitt utsatt for seksuelt overgrep, til Dagsavisen 13. oktober 2022:

«Men ved å få erstatning fikk vi et brev som bekreftet det som hadde skjedd med barnet vårt. Dette

var en trøst og en anerkjennelse. Vi fikk noe vi kan vise til når barnet vårt blir stort. Et bevis på at barnet ble trodd, selv om det ikke ble noen strafferettslige konsekvenser for tiltalte. Uten bekreftelsen hadde det blitt vanskelig for oss å komme oss videre etter det som hadde skjedd.»

I stortingsbehandlingen påpekte SV at flere viktige områder faller utenfor virkeområdet til den nye loven, som hensynsløs atferd, trusler og kroppskrenkelser. La det ikke være tvil om at SV kommer til å fortsette å arbeide for å forbedre voldsoffererstatningsloven. Jeg håper virkelig at regjeringen revurderer sitt syn på loven og i hvert fall er villig til å utsette ikrafttredelsen av ny lov for å gi ofre bedre tid til å innrette seg og eventuelt fremme erstatningskrav etter den gamle loven. Det har mye å si for de menneskene det gjelder. Derfor håper jeg regjeringen vil snu.

Med det tar jeg opp SVs forslag.

Presidenten [14:43:33]: Representanten Andreas Sjalg Unneland har tatt opp mindretallets forslag i saken.

Tobias Drevland Lund (R) [14:43:46]: Denne loven samt ikrafttredelsen av den vil svekke rettighetene til mange voldsutsatte mennesker i Norge, for fra og med 1. januar 2023 vil tusenvis av personer miste retten og muligheten til å søke om voldsoffererstatning. Mange av disse ville tidligere hatt rett til voldsoffererstatning, men vil ikke lenger være omfattet av denne ordningen når loven trer i kraft om snau tre uker.

Rødt støtter mindretallet, som ønsker å utsette ikrafttredelsen av den nye loven. Jeg mener vi må gi dem som vil miste retten og muligheten til å søke om erstatning, mulighet til fortsatt å omfattes av den, og lenger. Det handler om rettssikkerhet og vårt ansvar for å gi dem som blir utsatt for vold, rett til oppreisning. Det er vårt samfunnsansvar å sørge for at ofre for vold får den oppreisningen de skal ha. Dersom denne loven trer i kraft 1. januar 2023, vil det innebære at berørte aktører, som voldsutsatte, hjelpeorganisasjoner og offentlige instanser, kun har litt over tre måneder på å omstille seg etter den nye loven. Det er helt opplagt at dette er snaut med tid.

Et vilkår i loven er at søknad om voldsoffererstatning sendes innen ett år etter at saken er henlagt hos politiet i de sakene der det ikke foreligger dom, og saker som er henlagt før 1. januar 2022, vil derfor bli avvist. Konsekvensen av dette er at titusenvis av voldsofre som egentlig har rett på erstatning, vil kunne ende opp i en situasjon hvor saken deres er foreldet etter den nye loven.

Voldsofre er sårbare, og for mange kan det være veldig krevende å være fornærmet i en straffesak og gå gjennom den prosessen dette medfører. Ofte tar det tid fra

en henleggelse til ofre er klare for å gå videre med et erstatningskrav, nettopp fordi de står i en utrolig krevende situasjon og en prosess som kan være svært traumatiserende.

Jeg skulle ønske at flertallet her i dag kunne gått med på at det er rett og rimelig at denne lovens ikrafttredelse utsettes for å bedre rettssikkerheten og rettighetene til de voldsutsatte, men den gang ei. Rødt vil i det minste ta til orde for at mennesker som blir utsatt for vold, får den oppreisningen de har krav på, og at de ikke skal miste denne fordi den nye loven stikker kjepper i hjulene for dem.

Ingvild Wettrhus Thorsvik (V) [14:46:23]: Det er et samfunnsansvar å hjelpe dem som blir rammet av en voldsforbrytelse. Voldsoffererstatningsloven har fungert som en anerkjennelse fra staten til den volds- eller overgrepsutsatte. Som representanten Unneland var inne på, viste Oxford Researchs rapport om voldsoffererstatningsloven fra 2019 at det betyr mye for folk å motta voldsoffererstatning, og at det ikke nødvendigvis er beløpets størrelse som er viktig, men betydningen av å bli trodd og anerkjent som fornærmet.

Når den nye voldserstatningsloven trer i kraft, er det svært mange som i dag ville hatt rett på voldsoffererstatning, som står i fare for å miste dette. Etter den loven som gjelder i dag, har man krav på erstatning dersom man har lidd en personskade som følge av en straffbar handling som krenker liv, helse eller friheten til en person. Vilkåret står og faller i dag med personskade. Med den nye loven er det saklige virkeområdet basert på handlinger nevnt i gitte bestemmelser i straffeloven, og det er en rekke lovbrudd, alt fra trusler, kroppskrenkelse, seksuelt krenkende adferd og alvorlig personforfølgelse til seksuelt krenkende adferd overfor barn under 16 år, som ikke er med i oppramsingen.

Det å få saken sin henlagt hos politiet kan være noe som er veldig tøft for mange, og som det kan ta tid å komme over. Med den nye loven innføres det altså en frist på ett år fra henleggelse til å søke om erstatning. En annen stor forskjell mellom den gamle og den nye loven er at den nye loven gjelder for saker der første søknad om voldsoffererstatning er sendt etter den nye lovens ikrafttredelse, altså etter 1. januar 2023.

Saker om mishandling, vold i nære relasjoner og voldtekt blir oftere henlagt enn andre straffesaker om voldslovbrudd, og lovendringen vil derfor særlig ramme volds- og overgrepsutsatte kvinner. Riksrevisjonens rapport av juni 2022 viser at noen politidistrikt henlegger omtrent 50 pst. av alle saker om vold i nære relasjoner. Det er heller ikke sånn at det er egne foreldelsesfrister for barn, noe som er grunnleggende på andre områder hva angår foreldelse knyttet til personskade.

Dette har ikke blitt en treffsikker ordning. Det har blitt et dårlig fordekt innsparingstiltak som går ut over personer i ytterst sårbare situasjoner.

Så er det veldig viktig å skille mellom de sakene hvor det foreligger dom, og saker hvor søknad sendes inn etter henleggelse hos politiet. Etter vår oppfatning har voldsoffererstatningsordningen en svært viktig rolle spesielt i de sakene hvor saken blir henlagt. Fra min erfaring som tidligere advokat var det for klientene utrolig viktig å få den anerkjennelsen fra det offentlige, som viser at man blir trodd. Summen kommer ofte i andre rekke, men anerkjennelsen er utrolig viktig.

Det vi står igjen med, er etter mitt syn en langt dårligere lov, men den er vedtatt. Sånn er det enn så lenge. Det som dog er bakgrunnen for vårt forslag, er at rettsikkerheten til de som er omfattet av den voldsoffererstatningsloven vi har i dag, ikke ivaretas i overgangen fra gammel til ny lov. Når den nye loven trer i kraft, er det mange som tidligere har hatt rett på voldsoffererstatning, som ikke lenger vil være omfattet av ordningen. Det gjelder både de som ikke lenger faller inn under lovens virkeområde, de som befant seg i utlandet, eller de som får kravet sitt foreldet ett år etter henleggelse.

På litt over tre måneder skal altså de som mister sin rett til voldserstatning, rekke å gjøre seg kjent med denne endringen og potensialet for bortfall av sin rettighet, og dermed legge inn en søknad om voldsoffererstatning. Jeg kan ikke se hvordan det skal være mulig å kontakte alle fastleger, bistandsadvokater og organisasjoner som jobber med volds- og overgrepssatte, på den korte tiden. Dette er en katastrofalt dårlig håndtering, spesielt på et felt hvor vi vet at det for mange kan ta tid å områ seg etter en eventuell henleggelse.

Statsråden viser i sitt brev til at regjeringen arbeider med å gi en overgangsregel. Denne regelen vil kun gjelde i de sakene som angår foreldelse, og vil ikke hjelpe dem som mister sin rettighet med bakgrunn i de andre endringene som følger av loven. Det er en mager trøst for de som ikke lenger omfattes av loven, at statsråden sier at den er mer effektiv og forutsigbar. De endringene som er gjort nå, kan ikke rettferdiggjøres med effektivitetshen syn. Jeg synes det er synd at ikke flere partier ser hvilken katastrofe dette er, og velger å ikke prioritere rettssikkerheten til personer som er utsatt for vold og overgrep.

Statsråd Emilie Mehl [14:51:41]: Representantforslaget om å utsette ikrafttredelse av voldserstatningsloven er fremmet av fire representanter fra partiet Venstre. Innledningsvis vil jeg bemerke at dette er et litt spesielt forslag, for Venstre la selv fram denne lovproposisjonen da de satt i regjering – en måned før Arbeiderpartiet og Senterpartiet tok over. Venstre, Høyre og Kristelig Folkeparti hadde lagt opp til at loven

skulle tre i kraft 1. juli 2022 – nesten et halvt år før den fastsatte ikrafttredelsesdatoen som Senterpartiet og Arbeiderpartiet har lagt opp til.

Senterpartiet og Arbeiderpartiet har også gjort noen endringer i det lovforslaget som kom fra bl.a. Venstre, som gjør at det blir en litt dyrere ordning. Formålet, og det som var viktig for oss, var å sikre de voldsutsatte bedre og sørge for at virkeområdet til loven er litt videre enn det som opprinnelig var foreslått av bl.a. Venstre. Jeg er glad for at vi har fått på plass de endringene, og nå mener jeg at vi har en god lov.

Jeg er ikke enig i at ikrafttredelsen av ny voldserstatningslov bør utsettes enda lenger. Jeg mener det er viktig å få på plass en ny ordning fordi dagens ordning fungerer for dårlig. Det har det lenge vært enighet om på Stortinget. I dag er det sånn at voldsutsatte må vente mer enn 450 dager i snitt på å få saken sin ferdig behandlet. Med en ny lov sikrer vi voldsutsatte en mer rettferdig, forutsigbar og langt mer effektiv ordning, og ved at erstatningskravene domstolsbehandles, får voldsutsatte en rettsikker behandling av saken og slipper ytterligere behandling i etterkant. Det betyr at erstatning kan utbetales tilnærmet automatisk i om lag 70 pst. av sakene. Det letter en betydelig byrde med usikkerhet og lang ventetid fra voldsorfrenes skuldre. Det er også noe som har stor betydning for de voldsutsatte, ifølge Oxford Researchs rapport om ordningen.

Regjeringen mener at gode overgangsregler og god informasjon om overgangen til ny lov sikrer de voldsutsatte bedre enn en utsettelse av lovens ikrafttredelse vil gjøre. Derfor har vi fastsatt overgangsregler som gir utsettelse til søknadsfrist til voldsutsatte i saker som er avgjort før lovens ikrafttredelse. I disse sakene vil fristene for å fremme søknad om erstatning regnes fra lovens ikrafttredelse istedenfor fra tidspunktet for rettskraftig dom eller påtaleavgjørelse. Med denne loven oppnår vi også de positive virkningene som ikrafttredelsen medfører.

Vi er alle opptatt av å ivareta de voldsutsatte. Det oppnår vi best ved å iverksette loven som planlagt. En ny voldserstatningsordning har vært etterlyst i lang tid, og jeg mener at en utsettelse av loven ikke vil være til de voldsutsattes fordel.

Presidenten [14:54:57]: Det blir replikkordskifte.

Andreas Sjalg Unneland (SV) [14:55:10]: Jeg sendte ministeren et skriftlig spørsmål 20. oktober om hun ville vurdere å utsette ikrafttredelsen av loven. Da svarte ministeren:

«Jeg har ønsket at det gis ut god informasjon om ny lov så bredt som mulig. Dette for å sikre at personer som vil kunne ha krav på erstatning etter dagens ordning skal få mulighet til å søke om det, før denne muligheten bortfaller.»

Siden da har det kommet flere sterke reaksjoner, bl.a. fra Stine Sofies Stiftelse, som arbeider mye med voldserstatningssaker. Jeg har lyst å spørre ministeren om hun er trygg på at en tilstrekkelig andel av befolkningen har blitt opplyst om disse nye endringene.

Statsråd Emilie Mehl [14:55:58]: Jeg har vært opptatt av at det informeres så godt og så bredt som mulig om denne loven. Relevante offentlige myndigheter har gått ut med kunngjøring på sine nettsider. Det er en kunngjøring som har et enkelt språk, som beskriver endringene i loven som kan påvirke retten til voldserstatning. Det er viktig at språket er enkelt, slik at det er forståelig også for dem som leser det. Kunngjøringen er i tillegg sendt bredt ut til relevante aktører, slik at disse også kan videreformidle informasjonen til sine medlemmer og brukere.

Andreas Sjalg Unneland (SV) [14:56:37]: Det er bra at det er gjort en del arbeid for å spre informasjon om loven. Det er jo å forvente, men det gjøres ganske store endringer i denne loven fra det tidligere systemet til det nye systemet. Når flere av de aktørene som ministeren viser til at har fått informasjon, er de aktørene som reagerer på den korte ikrafttredelsesfristen for den nye loven, burde man gjøre seg noen refleksjoner rundt at det er et uttrykk for at tiden kanskje er vel knapp til å spre den informasjonen til sine medlemmer, når man i stor grad lener seg på at det er de som skal gjøre informasjonsarbeidet. Så jeg vil spørre ministeren: Hvilke refleksjoner gjør ministeren seg når det nettopp er de aktørene som reagerer på den korte fristen før ikrafttredelse?

Statsråd Emilie Mehl [14:57:29]: Først og fremst er jeg glad for at vi har fått utsatt fristen med nesten et halvt år i forhold til det det var lagt opp til fra Solberg-regjeringen. Det betyr at vi har noe lengre tid. Det ville vært veldig kort tid etter stortingsbehandlingen hvis vi skulle ha hatt ikrafttredelse 1. juli.

Så har vi vært opptatt av å informere så godt og bredt som mulig. Det er viktig. I tillegg er kanskje overgangsreglene aller viktigst. Jeg mener at vi nå får på plass gode overgangsregler som gir en forlenget mulighet til å søke om erstatning i eldre saker. Det gir også en mulighet til å fange opp de som oppfyller vilkårene for erstatning etter ny lov, men som ennå ikke har tilegnet seg informasjon om fristreglene.

Ingvild Wettrhus Thorsvik (V) [14:58:34]: Statsråden har varslet de overgangsreglene som nevnes her, og de er knyttet til foreldelsesreglene i den nye loven. Men hvorfor vil ikke statsråden gjøre det samme for dem som mister sitt krav etter den nye loven på grunn

av innsnevring av virkeområdet, stedlig virkeområde mv.?

Statsråd Emilie Mehl [14:58:55]: Jeg mener vi nå har fått på plass gode overgangsregler. Det gir en forlenget mulighet til å søke om erstatning i eldre saker. Det står vi godt på. Det betyr at de som har fått en avgjørelse før 1. januar 2023, vil få fristen beregnet fra ikrafttredelsesdatoen istedenfor fra datoen for dom. Det fanger opp mange som kanskje ikke får erstatning etter ny lov, men som vil få det etter den gamle.

Ingvild Wettrhus Thorsvik (V) [14:59:27]: Statsråden har allerede redegjort litt for det informasjonsarbeidet som er i gang, bl.a. informasjonsskrivet på nettsidene og informasjon til relevante aktører. Men hvordan vil statsråden sikre at man når ut til dem som ikke lenger er i kontakt med f.eks. hjelpeapparat og disse organisasjonene? Vurderer statsråden det slik at det er tilstrekkelig med informasjonsskriv på offentlige nettsider?

Statsråd Emilie Mehl [15:00:00]: Ja, jeg vurderer det slik. Nå har vi informert godt, bredt og en god stund om den nye loven. Det har vi, som jeg svarte på en tidligere replikk, gjort gjennom både kunngjøring på relevante nettsider og ved å gå ut med informasjon til aktører som kan ha kontakt med medlemmer og brukere. I tillegg er det et offentlig ordskifte om loven, som gjør at man kan bli oppmerksom på dette hvis man ikke har fått det med seg på andre måter. Det som er bra med den nye loven, er at vi kanskje fanger opp en del som ikke søker om erstatning i dag, fordi man vil få utbetalt erstatning tilnærmet automatisk etter en dom. Da kan det være en del som nå ikke har søkt, enten fordi de ikke har kjent til ordningen eller ikke orker å ta den belastningen, som faktisk vil få erstatning med en ny lov på plass.

Presidenten [15:00:52]: Replikordskiftet er dermed omme.

Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 17.

Sak nr. 18 [15:01:02]

Innstilling fra justiskomiteen om Samtykke til godtakelse av forordning (EU) 2019/1896 om den europeiske grense- og kystvakten (videreutvikling av Schengen-regelverket) (Innst. 98 S (2022–2023), jf. Prop. 108 S (2021–2022))

Presidenten [15:01:22]: Etter ønske fra justiskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil fem replikker med svar etter inn-

legg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Odd Harald Hovland (A) [15:01:53] (ordfører for saka): Forordninga som me no behandlar, inneber ei vidareutvikling av Schengen-regelverket. Den opprettar Det europeiske grense- og kystvaktbyrået, også kalla Frontex, og erstattar og opphevar to forordningar som har regulert same område.

Migrasjonskrisa i 2015 og det vedvarande presset mot Schengens yttergrenser har aktualisert behovet for ytterlegare å styrkje den kollektive grenseforvaltinga i regi av det europeiske grense- og kystvaktsystemet. Hensikta med forordninga er å vidareutvikle Den europeiske grense- og kystvaktas mandat og styrkje kapasiteten til å hjelpe medlemsstatar som opplever utfordringar ved deira yttergrenser. Blant anna skal det i perioden 2021–2027 verte bygd opp ein mannskapsstyrke på 10 000 operative personell.

Rettsakta vidareutviklar systemet for heilskapleg grenseforvalting. Elementa i denne er bl.a. grensekontroll, søk og redning og trusselvurderingar knytte til så vel truslar mot indre tryggleik som mot yttergrensene. Arbeidet med retur av tredjelandsborgarar utan lovleg opphald og Schengens evalueringsmekanismer og solidaritetsmekanismer er også element som vert omfatta av den heilskaplege grenseforvaltinga.

Det skal verte utarbeidd og vidareutvikla åtferdsreglar som gjeld for alle grensekontrolloperasjonar som vert koordinerte av byrået, og for alle personar som deltek i byråets aktivitetar. Utøving av fullmakter, særleg dei som krev utøvande myndigheit, skal krevje godkjenning frå rettsstaten på eige område og må verte overhaldne av gjeldande unionsrett, nasjonalrett og folkerett.

Det er vidare slik at personell skal ha godkjenning frå både rettsstaten og heimstaten for å kunne utføre oppgåver som krev bruk av makt, også å bere våpen og bruk av tenestevåpen.

Noreg har vore knytt til Schengen-samarbeidet sidan 18. mai 1999. Noreg skal på sjølvstendig grunnlag avgjere om innhaldet i rettsakter som er ei vidareutvikling av Schengen-regelverket, skal verte godteke frå norsk side og verte innarbeidd i norsk rett.

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Høgre, Senterpartiet og Framstegspartiet meiner etableringa av meir forpliktande, systematisk og heilskapleg grenseforvalting i heile Schengen-området vil gje eit betydeleg bidrag til reduksjon i ulovleg migrasjon, grensekryssande kriminalitet og til ein styrkt tryggleik i Schengen-området, og at det også styrkjer Noregs tryggleik.

Fleirtalet i komiteen meiner det er positivt at medlemsstatanes bidrag til mannskapsstyrken i den nye forordninga vert gjort meir forpliktande, og meiner det vil gje betre framsynt planlegging med omsyn til kva personellbidrag den enkelte medlemsstaten skal gje, og vilkåra for desse bidraga.

Justiskomiteens utkast til innstilling er behandla i utanriks- og forsvarskomiteen. Medlemene der viser til merknadene frå sine respektive parti i utkastet til justiskomiteen og har ingen ytterlegare merknadar.

Tilråding er altså at Stortinget samtykkjer til godkjenning av forordninga.

Andreas Sjalg Unneland (SV) [15:05:20]: Internasjonalt samarbeid på asyl- og flyktningfeltet er viktig for å etablere en helhetlig praksis og for å sikre at rettighetene til asylsøkere og migranter blir oppfylt i henhold til Flyktningkonvensjonen og folkeretten. Det er en menneskerettighet å søke asyl og ikke bli returnert til situasjoner hvor man kan bli utsatt for tortur og annen grusom, umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff.

I juli 2022 ble det kjent at EUs antikorruptjonsmyndighet, OLAF, i en granskning har avslørt at Frontex rutinemessig har dekket over at Hellas har presset asylsøkere og migranter i Middelhavet tilbake og hindret dem i å komme i land. Til sammen har over 38 000 mennesker blitt utsatt for denne ulovlige praksisen de siste tre årene.

Granskerne fra OLAF oppdaget minst seks tilfeller der den greske kystvakten brukte skip, som delvis er finansiert av Frontex, til å presse migranter tilbake på det livsfarlige havet. Ved ett tilfelle filmet et Frontex-fly at kystvakten slepte en gummibåt med 30 migranter mot tyrkisk farvann, selv om de egentlig skulle bli tatt med til Hellas. I praksis betyr dette at Frontex har vært med på å sette menneskeliv i fare, samt at de har begått grove menneskerettighetsbrudd.

Den 19. oktober 2022 sa derfor EU-parlamentet nei til å godkjenne Frontex' årsregnskap for 2020, og Frontex' tidligere direktør har måttet gå av.

Å tilslutte oss denne forordningen innebærer at Norges bidrag til Frontex' budsjett øker, og at vi må stille med større personellbidrag enn tidligere. Med mer bidrag øker også Norges ansvar for å påse at asylsøkere og migranternes grunnleggende rettigheter ved yttergrensene blir ivaretatt i praksis og ikke bare på papiret.

Å øke Norges tilslutning med et bakteppe der Frontex har stått for grove overtramp av rettighetene til mennesker er, for å si det mildt, dårlig timing og kritikkverdig. Derfor vil SV stemme mot dette forslaget.

Tobias Drevland Lund (R) [15:08:20]: Fluktruten over Middelhavet er en av de farligste i verden. Siden 2014 har 25 000 mennesker mistet livet i et forsøk på å

krysse Middelhavet. I tillegg er det rundt 12 000 som har status som savnet til havs. Nærmest ukentlig kommer det nyheter om små, overfylte båter med mennesker som havner i nød. Noen av dem blir heldigvis reddet av skip, ofte drevet av humanitære organisasjoner, men mange ender dessverre livet sitt i bølgene. Havet gjør ikke forskjell på kvinner, barn og menn.

Å søke asyl er en menneskerett, uansett hvor i verden det er. Ethvert forsøk på å tvinge tilbake mennesker som søker beskyttelse, er således et brudd på menneskerettighetene. Det er dette Frontex, EUs grensebyrå, systematisk driver med. Tidligere i år ble det kjent at Frontex i lang tid rutinemessig har dekket over at Hellas' kyst- og grensevakt har presset flyktninger – kvinner, barn og menn – tilbake og hindret dem i å gå trygt i land, også bedre kjent som «pushbacks». Dette ble kjent etter at EUs antikorrupsjonsmyndigheter, OLAF, publiserte en rapport som viste nettopp dette.

Frontex har dekket over praksisen ved at flere skip, delvis finansiert av Frontex selv, har gått med på å presse flyktninger tilbake. Som en følge av avsløringen måtte Frontex' tidligere direktør gå av, og EU-parlamentet nektet å godkjenne Frontex' årsregnskap for 2020. Det er ikke bare på flyktningruter til havs dette forekommer. Bare de første månedene i 2022 ble 40 000 mennesker presset tilbake på den gresk-tyrkiske grensen av greske myndigheter.

Mange har lenge ropt varsko om situasjonen der flere av middelhavslandene presser flyktninger tilbake og hindrer dem i å søke asyl i Europa. Det har lenge blitt fortalt og dokumentert. En av dem som har gjort dette regelmessig, er Kristina Quintano, som i over 20 år har dokumentert skjebnene til dem som våger seg på den farefulle ferden over Middelhavet. Hun har i mange år dokumentert ulovlige «pushbacks» og hvordan flyktninger har blitt nektet redning og å komme til en trygg havn. Så langt i år har hun dokumentert at 100 000 har blitt utsatt for ulovlige «pushbacks», på fluktruter både på land og til sjøs.

Kort fortalt: Politikken vi er med på, tvinger flyktninger inn i armene på menneskesmuglere som utnytter dem for alt de er verdt, på den farefulle ferden over Middelhavet. Den tvinger mennesker tilbake på sjøen, der de ender sitt liv i havet. Det er rett og slett en inhuman, usolidarisk politikk som Rødt på alle mulige måter tar sterkt avstand fra, og som vi skulle ønske at et flertall i denne salen også etter hvert begynte å få øynene opp og tok avstand fra.

Ingvild Wetrhus Thorsvik (V) [15:11:33]: Det som er positivt med denne saken, er at samarbeidet med tredjestater blir styrket. Internasjonalt samarbeid på asyl- og flyktningfeltet er helt nødvendig for å etablere

en helhetlig praksis hvor man sikrer at rettighetene til asylsøkere og migranter blir fulgt opp. Alle mennesker har rett til å søke trygghet, og de har rett til respekt for sine menneskerettigheter, uavhengig av hvem de er, hvor de kommer fra, og når de er nødt til å flykte. Alle regjeringer har en plikt til å gjøre en individuell vurdering av beskyttelsesbehovet til en person. Mer samarbeid på dette området er bra, men vi må erkjenne at Europa ikke har klart å etablere gode systemer for å ta imot og fordele ansvaret for menneskene som kommer til våre grenser.

Forordningen innebærer at Norges bidrag til Frontex' budsjett øker. Som det allerede er nevnt, er det kjent at EUs antikorrupsjonsmyndigheter i en gransking har avslørt at Frontex rutinemessig har dekket over at Hellas har presset asylsøkere og migranter i Middelhavet tilbake og hindret dem i å komme i land. Det er snakk om såkalte «pushbacks», der båter med flyktninger taues tilbake og tvinges ut på sjøen igjen, og der det brukes unødvendig makt for å hindre mennesker i å komme til det landet de søker asyl i.

Venstre vil understreke at ved å samtykke til godtakelse av forordningen øker Norges ansvar for å påse at asylsøkere og migranternes grunnleggende rettigheter ved yttergrensene blir ivaretatt, noe jeg også vil understreke viktigheten av at regjeringen følger opp. Jeg vil også påpeke at dersom Norge var medlem av EU, hadde vi i større grad enn i dag hatt mulighet til å påse at Frontex opererer på en måte som er forenlig med våre menneskerettslige forpliktelser, sånn at rettighetene til asylsøkere og migranter blir oppfylt i henhold til flyktningkonvensjonen og folkeretten.

Statsråd Emilie Mehl [15:13:45]: Grensebyrået Frontex ble opprettet i 2004 for å bistå Schengen-statene i å ivareta sitt ansvar for de felles yttergrensene. Migrasjonskrisen i 2015 og det vedvarende presset mot Schengens yttergrenser aktualiserer behovet for å styrke den kollektive grenseforvaltningen enda mer. Det er litt av bakteppet for den forordningen som regjeringen nå ber om Stortingets samtykke til at vi slutter oss til.

Denne saken dreier seg om hvordan vi kan få løst en høyaktuell utfordring. I dag står noen medlemsstaters grenseforvaltning overfor store kapasitetsutfordringer. Forordningen har en ambisjon om å møte disse utfordringene. Det etableres en mannskapsgruppe på 10 000 personer som dels skal være ansatt av Frontex, og dels stilles til rådighet fra medlemsstatene for oppdrag av kortere eller lengre varighet. Norge bidrar inn i denne. En medlemsstat kan be om støtte fra denne mannskapsgruppen til både kontroll på grensene og bistand i forbindelse med retur av personer uten lovlig opphold. Også Norge kan be om støtte om vi skulle komme i en si-

tuasjon hvor antallet migranter ved grensene våre overstiger det vi har kapasitet til å håndtere.

Forordningen gir Frontex et bredt sett virkemidler, bl.a. en styrket rolle i å overvåke migrasjon og medlemsstatenes forvaltning av yttergrensene og i arbeidet med retur og samarbeid med tredjeland. Den gir faglig merverdi på en rekke områder, bl.a. gjennom kompetanseutvikling, utveksling av mannskaper og øvelser på mottak av bistand fra naboland.

Forordningen gir et verktøy for å styrke Schengens yttergrenser mot ulovlig migrasjon og grensekryssende kriminalitet. Etableringen av en systematisk og helhetlig grenseforvaltning i hele Schengen-området vil gi et betydelig bidrag til forvaltningen av yttergrensene og til å redusere interne forflytninger i Europa. Alt dette er også med på å styrke Norges sikkerhet. Det er dette bidraget til vår sikkerhet som jeg nå ber om Stortingets samtykke til å slutte oss til.

Presidenten [15:15:52]: Det blir replikkordskifte.

Andreas Sjalg Unneland (SV) [15:16:06]: Jeg stilte et skriftlig spørsmål til ministeren den 26. august etter at avsløringene om Frontex var kommet for en dag, altså avsløringene som viste at Frontex var medskyldig i «pushbacks» av asylsøkere i Middelhavet. Å sende mennesker i livsfarlige båter ut på havet er ikke annet enn grusomt. Spørsmålet mitt til ministeren var om hvilke grep hun ville ta for å sikre seg at Norge ikke bidrar til dette. Svaret var:

«Norske myndigheter vil gjennom vår deltakelse i byrået, i samarbeid med våre europeiske partnere, fortsette å jobbe for at byrået i sin virksomhet sikrer overholdelsen av disse rettighetene.»

Det er nå gått et halvt år siden jeg stilte dette spørsmålet. Jeg vil utfordre ministeren til å redegjøre for hva hun har foretatt seg siden dette spørsmålet ble stilt, nettopp for å forsikre seg om at Frontex ikke lenger bryter grunnleggende menneskerettigheter.

Statsråd Emilie Mehl [15:17:04]: Norge har gjennom vår representasjon i Frontex' styre vært tydelig på at Frontex aktivt må sikre at virksomheten er i tråd med helt grunnleggende rettigheter. Norge har også deltatt i utviklingen av Frontex' kompetanse når det gjelder sårbare barn, gjennom prosjektet Vega. Det innebærer spesielt nærvær av kompetent personell i operasjoner i lufthavner og på landegrense. Det er med sikte på å sikre barn mot noe av det verste de kan bli utsatt for: trafficking eller menneskehandel. Så konstaterer jeg at EU og Frontex selv følger opp rapporter om brudd, herunder «pushbacks», som representanten viser til. Et av formålene med denne forordningen er at Frontex skal gjøres mer robust og settes i stand til å iva-

reta de krevende oppgavene de har, på en god måte. Det at de får mer profesjonalitet og generelt en styrking, er også noe som kan legge til rette for en god grenseforvaltning.

Andreas Sjalg Unneland (SV) [15:18:07]: Middelhavet har blitt en av de største gravplassene i Europa. Mennesker som flykter, drukner i havet, i utrygge båter med dårlig sikkerhetsutstyr – kvinner, barn, menn. Vi har et byrå, Frontex, som har vært villig til å sende mennesker tilbake, ut på havet, når de skulle blitt møtt med hjelp. Jeg registrerer at ministeren sier de har foretatt seg en del ting, og det er bra, men med et så alvorlig bakteppe vil jeg spørre ministeren om hun nå er trygg på at dette byrået, som Norge deltar i, ikke kommer til å begå de samme grusomme handlingene i framtiden.

Statsråd Emilie Mehl [15:19:06]: Aller først vil jeg si at Frontex er et av de viktigste virkemidlene vi har for å forhindre virksomheten til kyniske menneskesmuglere som utnytter mennesker i en sårbar situasjon. Det er ingen brudd på menneskerettighetene som er akseptable. Det er også helt sentralt i Frontex' mandat å følge opp grunnleggende rettigheter for flyktninger og andre migranter. Det står sentralt i utviklingen av byråets virksomhet. Sikring av kunnskap om dette og sikring av grunnleggende rettigheter går bl.a. inn i utdanningen som utsendte mannskaper og Frontex' eget personell gjennomgår før tjeneste. Rapporten fra OLAF, som mindretallet og representanten viser til i sin merknad, er alvorlig. Det er vi enige om. Jeg noterer at den har medført endringer i administrasjonen til Frontex, og jeg tar også det som et tegn på at EU og Frontex vil følge nøyere med på hvordan yttergrensene forvaltes i framtiden.

Andreas Sjalg Unneland (SV) [15:20:10]: Den saken vi diskuterer nå, er ikke bare om vi skal delta i Frontex, men om vi skal gå enda dypere inn i det samarbeidet, og det i en tid med et svært alvorlig bakteppe der byrået har brutt helt grunnleggende rettigheter. De har ikke bare brutt de rettighetene, men på en så dramatisk måte at de setter menneskeliv i fare. Jeg registrerer at ministeren egentlig ikke svarte på spørsmålet mitt, for spørsmålet er: Når vi nå skal forplikte Norge enda mer inn i Frontex, kan vi være sikre på at lignende skandaler som det dette er, ikke gjentar seg i framtiden? Er ministeren trygg på det?

Statsråd Emilie Mehl [15:21:00]: Når det skjer alvorlige feil, er det alltid viktig å ta en fot i bakken og vurdere om man kan iverksette tiltak som vil forebygge at det samme skjer igjen. Som jeg viste til, har bl.a. den rapporten og det som har skjedd, medført endringer i

styret til Frontex. Jeg sa også at det at man får et enda mer forpliktende og sterkere Frontex, i seg selv kan bidra til at organisasjonen forbedrer seg, i tillegg til at dette med grunnleggende rettigheter og beskyttelse av menneskerettighetene står helt sentralt i mandatet og i utdanning av personell, som er viktig for å få det helt ut i førstelinjen.

Presidenten [15:21:47]: Replikskordskiftet er dermed omme.

De talere som heretter får ordet, har også en taletid på inntil 3 minutter.

Odd Harald Hovland (A) [15:22:08]: Eg skal ikkje leggje opp til nokon stor debatt om dette. Eg tenkjer posisjonen i saka er ganske avklart. Det er likevel noko med det at dersom ein vel å stille seg utanfor eit samarbeid, står ein utanfor, og vel ein å vere med, er ein med, og då har ein også ei evne og ein vilje til å påverke og sørge for at ting vert rett, og at det skjer i samsvar med gjeldande lov og ikkje minst i samsvar med gjeldande folkerett og menneskerettar.

Eg tenkjer at me i denne saka i alle fall skal ha med oss at det som er avdekt, faktisk er avdekt av EUs eiga antikorrupsjonsmyndigheit. Det er EU sjølv som har sett søkjelyset på dette. Det tenkjer eg i alle fall er eit lite kvalitetsstempel i forhold til kva som føregår. Det er likevel ingen tvil om at når me seier at me vil vere med, er det sjølv sagt fordi me vil vere med og påverke med våre verdier, våre normer og vår etiske basis, for å seie det slik. Då tenkjer eg at me har ein del å bidra med. Det har me sett i mange andre samanhengar, i andre internasjonale operasjonar, anten det er i FN-samheng med Forsvaret vårt eller med politiet vårt, at norske bidrag og norske tenestemenn er ettertrakta på grunn av dei verdiane me står for, og den kvaliteten og den kompetansen me kan bidra med. Det kan me også gjere i denne saka. Det er faktisk viktig å vere med for å endre verda, ikkje stå på utsida og fortelje korleis ting skal vere.

Presidenten [15:23:53]: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 18.

Sak nr. 19 [15:23:57]

Innstilling fra justiskomiteen om Lov om informasjonstilgang m.m. for det uavhengige utvalget som skal evaluere myndighetenes håndtering av covid-19-pandemien samlet sett, og i tillegg evaluere omikronhåndteringen i perioden fra 1. november 2021 til mai 2022 (Koronautvalget), og endringer i voldserstatningsloven (ny forskriftshjemmel) (Innst. 91 L (2022–2023), jf. Prop. 12 L (2022–2023))

Presidenten [15:24:27]: Etter ønske fra justiskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Else Marie Rødby (Sp) [15:24:58] (ordfører for saken): Det vi har til behandling, er et forslag om en lov om informasjonstilgang for det såkalte koronautvalget, som skal evaluere myndighetenes håndtering av covid 19-pandemien og i tillegg evaluere omikronhåndteringen i perioden november i fjor til mai i år. Koronautvalget vil gjennomføre det som da blir den tredje delen av vurderingen av norske myndigheters håndtering av koronapandemien. De to første delene var det koronakommisjonen som sto for.

Ved sluttpunktet for koronakommisjonens undersøkelser i oktober i fjor var ikke pandemien over, og det ble klart at også den resterende delen av myndighetenes håndtering av pandemien burde evalueres. Derfor ble koronautvalget oppnevnt av regjeringen i april i år, med mål om å få en grundig og helhetlig gjennomgang og evaluering av myndighetenes håndtering av pandemien.

Det går fram av forslaget at loven skal gi koronautvalget tilgang til informasjon som er nødvendig for at de skal kunne utføre sine oppgaver på en best mulig måte. Loven inneholder bl.a. regler om informasjonstilgang, taushetsplikt og rettsgrunnlag for behandling av personopplysninger for utvalget.

I lovforslaget er det lagt vekt på både å ivareta enkeltindividets personvern og andre hensyn som begrunner at informasjonen kan være underlagt taushetsplikt, og det å sikre at arbeidet skal kunne utføres på en praktisk og effektiv måte for utvalget.

Lovforslaget omfatter også et forslag til endringer i voldserstatningsloven av 17. juni 2022. Bakgrunnen for dette er at det i forbindelse med stortingsbehandlingen av ny voldserstatningslov ble truffet et anmodningsvedtak der Stortinget ba regjeringen fastsette i forskrift at det ikke skal løpe forsinkelsesrenter på statens regresskrav mens skadevolder soner alminnelig fengselsstraff. For å kunne følge opp Stortingets anmodningsvedtak er det behov for en hjemmel i voldserstatningsloven til å gi slik forskrift. Dette lovforslaget innebærer forslag til en slik hjemmel.

Det oppgis for øvrig at lovforslaget i liten grad vil ha økonomiske eller administrative konsekvenser, og det er en samlet komité som står bak innstillingen i saken.

Statsråd Emilie Mehl [15:27:19]: Jeg er glad for at en enstemmig justiskomite har gitt støtte til regjeringens forslag til lov om informasjonstilgang for koronautvalget mv., og endringer i voldserstatningsloven.

Covid-19-pandemien er en av nyere tids mest alvorlige kriser i Norge. Den har fått konsekvenser for private og offentlige virksomheter, lokalsamfunn, frivillige organisasjoner og den enkelte borger. Håndteringen av krisen har vært krevende. Den har involvert myndigheter i alle sektorer, og på nasjonalt, regionalt og lokalt nivå. Både regjeringen Solberg og regjeringen Støre har fattet et stort antall beslutninger om tiltak for å motvirke smittespredning og sykdom.

Vi må lære av håndteringen av pandemien. Det kan gjøre oss enda bedre i stand til å håndtere nye store kriser. Derfor oppnevnte regjeringen koronautvalget 29. april i år. Utvalget er bedt om å ta utgangspunkt i de to rapportene fra koronakommisjonen og bygge videre på relevante deler av disse. Koronautvalget skal levere sin rapport innen utgangen av mai neste år.

Koronautvalget må ha tilgang til relevant informasjon om håndteringen av krisen. Det gjelder både informasjon fra skriftlige dokumenter og informasjon innhentet gjennom samtaler med personer som har vært til stede og sentrale i krisehåndteringen.

Ved kongelig resolusjon 6. mai 2022 ble det gitt en instruks som pålegger «enhver som utfører arbeid for et forvaltningsorgan underlagt Kongens instruksjonsmyndighet», å gi utvalget «den informasjon som er nødvendig for at utvalget kan utføre sitt arbeid i henhold til mandat». Instruksen omfatter imidlertid ikke informasjon som er underlagt lovbestemt taushetsplikt.

Lovforslaget innebærer derimot at også informasjon som er underlagt lovbestemt taushetsplikt, herunder profesjonsbestemt taushetsplikt, kan utleveres til koronautvalget uten hinder av det. Lovforslaget gir samtidig koronautvalget nødvendig hjemmelsgrunnlag for å behandle den informasjonen til utvalgets formål.

I lovforslaget foreslås det også en endring i voldserstatningsloven som ble vedtatt av Stortinget 30. mai 2022. Bakgrunnen for forslaget er at Stortinget, i forbindelse med behandlingen av ny voldserstatningslov, fremmet anmodningsvedtak nr. 589 om at det i forskrift fastsettes at det ikke skal løpe forsinkelsesrenter på statens regresskrav mens skadevolderen soner alminnelig fengselsstraff.

For å kunne følge opp anmodningsvedtaket er det behov for hjemmel i voldserstatningsloven til å gi slik forskrift. Forskriftshjemmelen er utformet slik at den retter seg mot både dem som gjennomfører fengselsstraff, og dem som gjennomfører forvaring.

Presidenten [15:29:56]: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 19.

Sak nr. 20 [15:30:04]

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Endringer i utlendingsloven (visitasjon og undersøkelse i forbindelse med registrering av søknad om beskyttelse mv.) (Innst. 82 L (2022–2023), jf. Prop. 137 L (2021–2022))

Presidenten [15:30:22]: Etter ønske fra kommunal- og forvaltningskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Mari Holm Lønseth (H) [15:30:53] (ordfører for saken): Saken gjelder hjemmel til rutinemessig visitasjon og undersøkelse i forbindelse med søknad om beskyttelse. Den gjelder også adgang til å undersøke elektroniske lagringsenheter eller andre gjenstander som asylsøkere har med seg.

Formålet med lovforslaget er å ha en rask og effektiv asylsaksbehandling. Det legges også opp til enkelte endringer hva gjelder adgangen til å ta beslag, og muligheten til å fatte beslutninger om beslag skal legges til polititjenestemann. I regjeringens forslag vurderer man de personvernmessige konsekvensene på en god og grundig måte, etter undertegnede mening.

Regjeringen redegjør også for å utkvittere to anmodningsforslag. Jeg vil også bemerke at justisministeren har sendt et brev til komiteen med påpekning av en liten inkurie i proposisjonen, som jeg registrerer at det er lagt inn et løst forslag om. Forutsatt at det blir fremmet, vil Høyre stemme for det forslaget.

For Høyre er det viktig at vi får denne hjemmelen på plass nå. Vi fremmet allerede i vår et representantforslag hvor vi ba regjeringen om å komme tilbake til Stortinget med et sånt lovforslag, og vi er glad for at regjeringen har fulgt opp dette raskt. Det er viktig at vi raskt avdekker identitet for dem som søker asyl i Norge, men også har muligheten til å få innsikt i andre forhold som kan være av interesse for oss, for å ha kontroll på våre grenser. Det kan være reiserute, det kan være tilknytning til en kriminell virksomhet som gjør at vedkommende kan utgjøre en trussel på mottak eller i landet for øvrig, og det kan være interessant å vite om personer har blitt utnyttet.

Raskt å kunne kartlegge og klarlegge hvem det er som søker asyl, gjør at man raskere kan avklare om vedkommende har krav på opphold i Norge og da skal integreres i samfunnet, eller om de skal returneres. Vi vet fra mange tidligere flyktningkriser at det er mange av dem

som søker beskyttelse, som mangler identitetspapirer eller reisedokumenter. For dem kan nettopp gjenstander som mobiltelefoner eller annet være viktig for å kunne klarlegge hvem de er, noe som er helt avgjørende for om de har krav på opphold eller ikke. For oss er det også veldig viktig at vi får disse hjemlene på plass nå, særlig når vi vet at den irregulære migrasjonen til Europa øker.

Vi trenger gode systemer for å avklare identitet, og vi trenger også gode, opplyste asylsaksbehandlinger for å beholde tilliten til asylsystemet på sikt. Befolkningen må vite at de som søker beskyttelse i Norge og får opphold her, faktisk har et beskyttelsesbehov. Hvis vi ikke klarer å avdekke uriktige opplysninger som brukes for å skaffe opphold, vil det også undergrave at de som trenger beskyttelse, får det.

Lene Vågslid (A) [15:33:59] (leiar i komiteen): Takk til saksordføraren for eit godt innlegg og for ei god utgreiing av saka slik ho ligg i komiteen. For regjeringspartiet har det vore viktig å få til ei tydelegare regulering som er tilpassa den verkelegheita me står i, og som sikrar ein god balanse mellom omsynet til kontrollbehovet myndighetene har, omsynet til å bevare tilliten til asylsystemet og omsynet til personvernet for den enkelte.

Utover det saksordføraren sa i sitt innlegg, vil eg òg leggje vekt på at når det f.eks. gjeld mobiltelefonar, noko som òg kjem klart fram i innstillinga, skal det gjelde strenge avgrensingar. Dersom det er slik at asylsøkjaren motset seg ein gjennomgang av eininga, må det vurderast konkret om ei slik gjennomføring vil vere urimeleg. Mobiltelefonar kan, som kjent, innehalde mykje informasjon som har betydning for asylsaka, men dei kan òg innehalde mykje personleg informasjon som ikkje er relevant.

Med det nye lovforslaget blir det sikra eit tydelegare og betre utvikla heimelsgrunnlag for ein meir innarbeidd åtgang til å undersøkje. Ivaretaking av sikkerheit har òg blitt endå viktigare no som alle asylsøkjjarar i ein normalsituasjon skal registrere seg og innlosjerast ved det nasjonale innreisesenteret.

For å følgje opp det saksordføraren sa, vil de sjå at det ligg eit laust forslag til saka i dag. Det kjem av at me er gjorde merksame på ein inkurie i lovforslaget. I forslaget til ny § 103 b siste ledd manglar det eit tillegg til vilkår for visitasjon: at det òg er høve til å undersøkje personar eller gjenstandar. Det er då lagt fram som eit laust forslag, og eg tek med det opp forslaget og håpar at dei som stiller seg bak lovforslaget, vil stemme for det lause forslaget.

Presidenten [15:36:02]: Da har representanten Lene Vågslid tatt opp det forslaget hun refererte til.

Kari Mette Prestrud (Sp) [15:36:16]: I dag debatterer vi en lovendring i utlendingsloven med en særskilt tilleggsbestemmelse, § 103 b, om visitasjon av asylsøkere og undersøkelse av medbrakte gjenstander i forbindelse med asylregistreringen. Formålet er å avdekke opplysninger som er av betydning for søknaden om asyl, altså beskyttelse her i Norge.

Fra før har asylsøkere en lovfestet plikt til å medvirke til opplysning om sin egen identitet. Eksempelvis kan visitasjon foretas. I tillegg kan det allerede foretas undersøkelse av gjenstander de har med.

Formålet med den nye bestemmelsen er å avdekke opplysninger om reiserute og andre opplysninger av vesentlig betydning for søknaden. Det foreslås derfor å utvide formålet med visitasjonen og undersøkelsen til å omfatte nettopp dette.

Elektroniske enheter som mobiltelefon står her sentralt med hensyn til reisedokumentasjon. Av personvern hensyn gjøres det unntak dersom beslag framstår åpenbart unødvendig eller uforholdsmessig og vedkommendes ID allerede er klarlagt. Opplysninger om f.eks. reiserute kan være av stor betydning for å avdekke flyktningsspionasje.

At SV og Rødt mener at politiet ikke skal ha fullmakt til å beslutte visitasjon og beslag av dokumentasjon som viser reiserute på en mobiltelefon, er derfor en svært naiv tilnærming – særlig når PST melder om at flere statlige aktører vil kartlegge og overvåke personer som velger å bosette seg i Norge.

Å trekke inn EMK i denne debatten faller også på sin egen urimelighet, når norske myndigheter skal arbeide for å avverge at farlige mennesker kan infiltrere seg med de reelle flyktningene. De skal tross alt bo sammen med mennesker de ikke vet hvem er, på det ene nasjonale ankomstsenteret vi har, kanskje videre på flyktningmottak og kanskje også i samme kommune hvor flyktningene bosettes.

SV og Rødt bør heller være betrygget av at norske myndigheter gis bedre muligheter for å avverge flyktningsspionasje, som vi vet er en utfordring. Dersom jeg hadde vært flyktning, ville jeg vært tryggere på å dele rom og hus med andre hvis jeg visste at de også var sjekket grundig. Jeg er selv blitt fortalt om ukrainere i Norge som er redd for å bli forfulgt her. Å ha avklart ID og reiserute kan i tillegg være av stor betydning for norske myndigheters arbeid med effektiv retur dersom det skulle vise seg å være nødvendig.

Dette kan det bli større behov for ved en økt migrasjon til landet i en tid hvor mer enn 100 millioner mennesker er på flukt i verden. Da blir det enda viktigere at vi lykkes med å gi beskyttelse til dem som trenger det mest.

Presidenten [15:39:21]: Presidenten vil minne om at forslaget som ble fremmet, har fått en liten språklig endring i løpet av dagen – så alle er oppmerksomme på det.

Grete Wold (SV) [15:39:31]: Som forrige taler helt riktig har observert, støtter SV ikke forslaget til endring i utlendingsloven som er foreslått. Vi vurderer at det overhodet ikke er behov for særskilte bestemmelser om visitasjon av mennesker på flukt, ei heller beslag og undersøkelse av mobiltelefoner eller tilsvarende enheter. Selvsagt skal vi forsøke å få tilstrekkelig informasjon når noen søker om beskyttelse hos oss. Det er i alles interesse å vite hvem og hvorfor de kommer til oss, men det har man hjemmel for i dagens lovverk.

Rutinemessige bestemmelser som foreslås her, er, som NOAS anmerker, upresist og kan ikke legitimeres til gitte formål. En annen høringsinstans, Advokatforeningen, er kritisk til at det bl.a. ikke stilles krav til skjellig grunn for mistanke før man visiterer og beslaglegger. Rettspolitisk forening poengterer at de som har noe å skjule for politiet og for myndigheter for øvrig, trolig vil kvitte seg med mulige bevis i forkant av en grensepasse-ring uansett.

Det betyr i realiteten at dette rammer de minst ressurssterke asylsøkerne, de som er mest sårbare, de som har størst behov for å bli møtt med respekt, omsorg og tillit. Slik høringsinstansene understreker, kan dette forslaget være i strid med Norges menneskerettslige forpliktelser, og det kan ikke være noe vi tar lett på. Når det heller ikke er behov for denne endringen, gir det ikke mening å bevege seg i gråsoner når det gjelder internasjonale konvensjoner eller menneskerettigheter.

De menneskene som kommer over grensen, har ofte en lang, vond og slitsom flukt bak seg. De er fortsatt på flukt og opplever ikke å ha kommet fram til en trygg tilværelse enda, selv om de står på Norges grense. De er redde. De vet ikke hvem de kan stole på. De har ofte vært utsatt for svindel, menneskesmuglere, urett på grenseoverganger og – som Redd Barnas rapport viser – direkte overgrep på grenseoverganger i vårt Europa. Når de kommer til vår grense, er det ofte de erfaringene de har med seg, i tillegg til en opplevd krig og forfølgelse.

Derfor bør vi vektlegge Europarådets torturovervåkingskomité som påpeker at visitasjon og undersøkelse av allerede traumatiserte flyktninger kan medføre ytterligere og permanent skade. Er det virkelig verdt det? Kan vi ikke bruke den tiden som trengs for å avklare identitet og bakgrunn til den enkelte søknad og behov for beskyttelse? Er det slik at vi må legge til grunn at alle som kommer hit, skjuler noe, at alle lyver og unngår å samarbeide, slik at vi rutinemessig må utsette sårbare mennesker for dette? Nei, mener SV, og vi kommer derfor også til å

stemme mot forslaget og naturlig nok da også mot det løse forslaget som er fremmet i dag.

Statsråd Emilie Mehl [15:42:31]: Retten til asyl er en grunnleggende menneskerettighet som redder liv og gir mennesker en ny framtid. Derfor må asylordningen vernes om. Norske myndigheter må og skal føre kontroll med at beskyttelse gis til dem som trenger det.

Asylsøkere skal møtes med respekt. En asylsøknad innebærer imidlertid at man ber om unntak fra vanlige regler for innreise og opphold. Asylsøkere mangler ofte dokumentasjon på identitet og asylgrunnlag, og systemet er i stor grad basert på tillit.

Jeg tror de fleste vil oppleve, som forventet og rimelig, at myndighetene benytter de kontrollmulighetene som finnes. Derfor er jeg glad for at et klart flertall i komiteen støtter de forslagene som regjeringen har lagt fram.

Mindretallet i komiteen mener at visitasjon og undersøkelse av utlendingens klær og bagasje er et inngripende tiltak. Det er jeg uenig i. En slik kontroll er ikke vesensforskjellig fra det som kan skje på flyplasser. Mer inngripende personundersøkelser vil i praksis bare skje og være aktuelt i sjeldne og helt spesielle tilfeller og forutsetter et konkret grunnlag for mistanke.

At det skal gjelde en slik adgang, er heller ikke noe nytt. Det nye på dette punktet er at politiet som foretar ankomstregistreringen, ikke skal måtte innhente samtykke fra retten for å gjennomføre en slik undersøkelse uten utlendingens samtykke. Undersøkelse av mobiltelefoner er inngripende og underlegges derfor særskilte krav i lovforslaget.

Det er naturlig å spørre hvorfor det ikke stilles krav om mistankegrunnlag. Svaret er at undersøkelse må skje på det innledende stadiet, og at man ikke kan se på en asylsøker om vedkommende har oppgitt riktig ID og har en sannferdig asyforklaring. Derfor må adgangen til å foreta undersøkelser være vid. I praksis vil det på langt nær være aktuelt å foreta undersøkelser i alle tilfeller. Det vil bli foretatt en utvelgelse og prioritering.

Et kontrollregime som avdekker alle forsøk på juks, er verken mulig eller ønskelig. Lovforslagene utgjør en viktig og balansert oppdatering av regelverket og kontrollvirksomheten. Vi tilstreber kontinuerlig å utvikle kontrollen og tilpasse den nye utfordringer og muligheter for kontroll.

Presidenten [15:45:09]: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 20.

Sak nr. 21 [15:45:16]

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Lov om informasjonstilgang m.m. for Ekstremisme-

kommisjonen (Innst. 103 L (2022–2023), jf. Prop. 10 L (2022–2023))

Presidenten [15:45:29]: Etter ønske fra kommunal- og forvaltningskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Lene Vågslid (A) [15:45:56] (leiar i komiteen og ordførar for saka): Fyrst og fremst vil eg takke for arbeidet i komiteen. Det er ein samrøystes komité som står bak innstillinga, og som ein kan sjå av innstillinga, handlar dette lovforslaget om å gje ekstremismekommisjonen nødvendig informasjonstilgang for sitt arbeid, i tråd med mandatet.

Denne informasjonstilgangen er i stor grad lik informasjonstilgangen for koronakommisjonen, men skil seg på nokre punkt. Eg viser til omtalen av det i innstillinga. Det er ein samla komité som sluttar seg til lovforslaget, og vidare merknader kan ein sjå i innstillinga.

Statsråd Marte Mjøs Persen [15:46:56]: Stortinget skal i dag behandle regjeringens forslag til lov om informasjonstilgang for ekstremismekommisjonen.

Radikalisering og ekstremisme er alvorlige samfunnsutfordringer som kan få store konsekvenser for liv, helse og trygghet. Å kunne forebygge dette på en god måte er viktig, også for å ivareta demokratiet. Regjeringen har oppnevnt ekstremismekommisjonen for å gå dypere inn i hvordan ekstremisme oppstår, og lære mer om hvilke tiltak som fungerer. Kommisjonen skal fremme anbefalinger for å forbedre vår evne til å forebygge. Samtidig skal sentrale verdier som åpenhet, demokrati, menneskerettigheter, rettssikkerhet og ytringsfrihet også ivaretas.

For bedre å forstå hvordan ekstremisme kan oppstå, skal kommisjonen gjennomgå og vurdere alvorlige saker som omhandler ekstremisme. Saksgjennomgangen skal, sammen med kommisjonens øvrige arbeid, gi grunnlag for anbefalinger som kan bidra til at framtidige tilfeller forebygges og forhindres.

Lovforslaget som behandles i dag, skal gi ekstremismekommisjonen tilgang til informasjon som er nødvendig for at kommisjonen kan utføre sine oppgaver på en best mulig måte. En sentral del av forslaget er at enhver skal ha adgang til å gi kommisjonen taushetsbelagte opplysninger dersom dette er nødvendig for at kommisjonen skal kunne utføre sine oppgaver. Jeg har lyst til å understreke at lovforslaget ikke innebærer plikt til å gi kommisjonen opplysninger.

Det er i lovforslaget lagt vekt på å ivareta enkeltindivids personvern og andre hensyn som begrunner at informasjonen kan være underlagt taushetsplikt, og samtidig sikre at kommisjonen skal kunne utføre arbeidet på en funksjonell og effektiv måte. Når lovforslaget inneholder en hjemmel for å gi kommisjonen nødvendige taushetsbelagte opplysninger, legges det avgjørende vekt på de viktige samfunnshensynene kommisjonens arbeid skal bidra til å ivareta. Forebygging av radikaliserings, ekstremisme og de alvorlige konsekvensene dette kan ha, slik som f.eks. gjennomførte terrorhandlinger, er viktig for å ivareta den nasjonale sikkerheten og den offentlige tryggheten. Det er videre viktig for å forebygge kriminalitet og for å beskytte andres rettigheter og friheter. Å forebygge radikaliserings og ekstremisme er altså helt avgjørende for å ivareta svært viktige samfunnshensyn.

Lovforslaget som behandles i dag, inneholder flere elementer som bidrar til å ivareta den enkeltes privatliv og personvern. Jeg viser til at kommisjonen i lovforslaget pålegges en like streng taushetsplikt som avgiveren av opplysningene er underlagt, og at det er en svært begrenset krets som gis tilgang til taushetsbelagt informasjon. Videre kan opplysninger som ekstremismekommisjonen mottar i medhold av lovforslaget, ikke brukes som bevis i en senere straffesak eller sivilsak eller som dokumentasjon i tilsynssaker som kan gi grunnlag for reaksjoner mot enkeltpersoner. Kommisjonen skal videre i sin utredning redegjøre for læringspunktene fra saksgjennomgangen på en måte som ivaretar den enkeltes personvern. Det gjelder også der kommisjonen omtaler eventuell svikt i tjenesteapparatet e.l.

Jeg er glad for at en samlet komité stiller seg bak regjeringens forslag.

Presidenten [15:49:58]: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 21.

Sak nr. 22 [15:50:06]

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Endringer i folketrygdlova og enkelte andre lover (oppfølging av forslag i statsbudsjettet 2023) (Innst. 109 L (2022–2023), jf. Prop. 9 L (2022–2023))

Tuva Moflag (A) [15:50:41] (ordfører for saken): I og med at det er flere av komiteens medlemmer som ikke er til stede, tror jeg det er litt lurt at saksordføreren legger fram saken, slik at de andre medlemmene i komiteen rekker å komme før behandling av neste sak.

Jeg vil starte med å takke komiteen for godt samarbeid i behandlingen av denne saken. Dette er en lovproposisjon som følger budsjettet, og saken gjelder endringer i folketrygdloven samt flere rettinger av feil, presise-

ringer og lovtekniske endringer i henholdsvis folketrygdloven, tre tjenstepensjonslover og flere andre lover. Det foreslås en endring av folketrygdloven §§ 4-14 og 8-49 for å gjeninnføre et ferietillegg for dagpenger. Forslaget støttes av et flertall i komiteen bestående av Arbeiderpartiet, Senterpartiet, SV og Rødt – dette som en følge av budsjettenigheten.

Videre foreslår det samme flertallet at de foreslåtte endringene fremmet i proposisjonen angående endringer i regler for opptjeningsperioden for rett til dagpenger ikke vedtas. Foruten disse endringene er det en samlet komité som støtter tilrådingen.

Det foreslås å endre regelverket for barnetillegg for dagpengemottakere, slik at begge foreldre kan motta tillegget. Dette vil gjøre behandlingen av dagpengesaker enklere og mindre ressurskrevende.

Det foreslås å oppheve særregler for gjenopptak av dagpenger når avbruddet skyldes deltakelse i arbeidsmarkedstiltak, avtjent verneplikt eller sykdom som skyldes graviditet. Dette vil ikke ha budsjettmessige konsekvenser, men innebærer en administrativ forenkling.

Det foreslås også å hjemle den allerede vedtatte nye støtteordningen for barn som trenger briller, i folketrygdloven § 10-7 a. Utover dette er det foreslått en rekke mindre rettinger i andre lover som er støttet av en samlet komité.

Med det legger jeg fram komiteens innstilling.

Presidenten [15:52:46]: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 22.

Sak nr. 23 [15:52:50]

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Endringer i folketrygdloven (kapittel 8 og 9) og arbeidsmiljøloven (Innst. 106 L (2022–2023), jf. Prop. 7 L (2022–2023))

Eivind Drivenes (Sp) [15:53:17] (ordfører for saken): Som saksordfører takker jeg komiteen for samarbeidet. Det var ikke så skrekkelig vanskelig, for det var ingen merknader fra de forskjellige partiene, og vi var alle helt enige.

Saken er ikke mindre viktig av den grunn. I denne saken er det mange små og litt større endringer i folketrygdloven kapittel 8 og 9 og arbeidsmiljøloven. Jeg skal ikke gå veldig godt gjennom det, men jeg skal lese hovedoverskriftene.

I folketrygdloven er overskriftene følgende: unntak fra krav om å sende legeerklæring innen 14 dager, sykepenger til medlemmer med kombinerte inntekter, presisering av beregning av frilansinntekt, presisering av generelle vilkår i folketrygdloven, graderte omsorgspenger, omsorgspenger ved kronisk eller langvarig syke og

funksjonshemmede barn, krav til dokumentasjon ved omsorgspenger, pleiepenger i livets sluttfase og opplæringspenger.

I arbeidsmiljøloven er overskriftene: omsorgspenger, hvem som anses som aleneforeldre, og fordeling av stønadsdager mellom foreldre.

Innstillingen er fra en samstemt komité, og vi anbefaler at alle de foreslåtte endringene vedtas.

Presidenten [15:54:29]: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 23.

Sak nr. 24 [15:54:32]

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Endringer i arbeidsmiljøloven m.m. (inn- og utleie fra bemanningsforetak) (Innst. 108 L (2022–2023), jf. Prop. 131 L (2021–2022))

Presidenten [15:54:34]: Etter ønske fra arbeids- og sosialkomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer fra regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [15:55:22] (ordfører for saken): Først vil jeg takke for samarbeidet og forståelse fra opposisjonen for komiteens behandling av en komplisert og krevende sak.

Hvorfor er det krevende? Jo, fordi alle endringer i arbeidsmiljøloven krever at en forstår den helheten lovendringene er en del av. Arbeidsmiljøloven regulerer hva som er et lovlig arbeidsliv for lønnsinntakene. Som saksordfører har jeg selv sagt den overordnede holdningen at alt arbeid som utføres i Norge, skal være lovlig, enten det er som lønnsinntaker eller selvstendig næringsdrivende. Det er det enighet om i komiteen, og det er jeg glad for.

Spesielt blir derved: Hva skal være innholdet i arbeidsmiljølovens regulering av arbeidslivet når det gjelder endringer i lov og forskrift angående bemanningsforetakene? Det er en grunnleggende uenighet i innstillinga mellom regjeringspartiene, SV og Rødt på den ene sida og Høyre og Fremskrittspartiet på den andre sida. Jeg regner med at Høyre og Fremskrittspartiet sjøl legger fram sitt alternativ, mens jeg vil konsentrere meg om Arbeiderpartiets og Senterpartiets syn i innstillinga.

Lovproposisjonen inneholder følgende viktige forslag til endringer i arbeidsmiljøloven og arbeidsmarkedsloven:

- Innleie fra bemanningsforetak gjennom arbeidsmiljøloven § 14-12 (1) når arbeidet er av midlertidig karakter, jf. arbeidsmiljøloven § 14-9 (2) bokstav a, oppheves.
- § 14-12 (4) endres, slik at arbeidstaker som har vært sammenhengende innleid etter § 14-12 i mer enn 3 år, har rett til fast ansettelse hos innleier.
- Nytt § 14-12 sjuende ledd som gir departementet hjemmel til å gi regler i forskrift om tidsbegrenset innleie av helsepersonell og tidsbegrenset innleie av spesialkompetanse.
- Nytt § 14-12 femte ledd som tydeliggjør grensen mellom innleie og entreprise.
- Hjemmel til Arbeidstilsynet til å føre tilsyn fastsatt i forskrift til både § 14-12 (5) og § 14-12 (7).
- Forslag om hjemmel i arbeidsmiljøloven § 14-12 (6) hvor det innføres geografisk forbud mot innleie fra bemanningsforetak for byggenæringen i oslofjordområdet, altså fylkene Oslo, Viken og Vestfold.
- Med hjemmel i arbeidsmarkedsloven § 27 andre ledd etableres en godkjenningsordning for bemanningsforetak som reguleres nærmere i forskrift.

Et velordnet arbeidsliv er forutsetningen for et trygt familieliv. Direkte ansettelser i produksjonsbedriftene er best, både for bedriften og de ansatte, fordi det skaper best grunnlag for stabilitet, god ansvarskjensle, fagutvikling hos de ansatte og lærlinger samt god produktivitetsutvikling i bedriftene.

Senterpartiet og Arbeiderpartiet understreker i innstillinga at alt betalt arbeid i vårt mangfoldige arbeids- og næringsliv skal skje i lovlige former. Det er krevende å kombinere dette med et mest mulig oversiktlig og enkelt lovverk.

Arbeids- og næringslivet skal samvirke i arbeidet for å bygge gode lokalsamfunn. Gjestearbeidere som i praksis er på stedet bare for å arbeide, og som kanskje har lengst mulig arbeidsdager innenfor lovverket, er i liten grad med på å bygge samfunn. Dette ser vi på Finnmarkskysten i fiskeforedlingsindustrien, i reiselivskommunene i Innlandet og i Sør-Norge, i skipsverftssamfunnene på Møre og Romsdal eller i hyttekommunene hvor bemanningsselskap utfører en stor del av snekkerjobben.

For å bygge gode lokalsamfunn over tid må vi øke antallet direkte ansatte i produksjonsbedriftene. For arbeidsgivere skal innleie fra bemanningsselskaper være et supplement for å håndtere ekstraordinære situasjoner. Med arbeidsmiljølov og tariffavtalens krav om likebehandling av innleide med hensyn til lønn, godtgjørelse og arbeidsvilkår samt at utleier av disse arbeidsfolkene skal tjene penger ved slik utleie, vil utleid arbeidskraft være dyrere enn egne ansatte, og det vil jeg understreke.

Det sies videre at innleie i byggenæringen i Oslofjordområdet må evalueres innen utløpet av 2024. Det legges opp til en tidsbegrenset innleie av helsepersonell i en egen forskrift som skal praktiseres strengere enn det som har vært på høring, og det skal drøftes mellom partene. Det legges opp til at de lovparagrafer vi nå går inn for å vedta, skal tre i kraft fra 1. april 2023, og at det skal være en overgangsordning på 3 måneder.

Tuva Moflag (A) [16:00:25]: Arbeiderpartiet har gått til valg på en politikk som styrker det organiserte arbeidslivet. Vi har sagt at tillitsvalgte skal få mer makt og flere verktøy. I dag leverer vi nok en gang på dette.

Det viktigste konkurransefortrinnet til norske bedrifter er den norske samfunnsmodellen og kompetansen til de ansatte. Endringene vi gjør ikke bare i denne saken, men overordnet i arbeidslivspolitikken, handler om å sikre rekruttering og kompetanse for framtiden. Vi har allerede fjernet den generelle adgangen til midlertidige ansettelser. Vi har gjeninnført kollektiv søksmålsrett. Vi har styrket retten til heltidsstilling i lovverket. Samtidig følger vi opp med handlingsplaner og strategier for å hindre sosial dumping og for å bruke innkjøpsmakten i offentlig sektor. I dag strammer vi inn reglene for bruk av bemanningsselskaper, med en hovedregel som sier at innleie ved midlertidig behov bare kan skje etter avtale med de tillitsvalgte.

Kort sagt har vi endret kursen som fikk LO, Unio og YS til å gå til politisk streik i protest mot politikken til regjeringen Erna Solberg i 2015. Politikken Arbeiderpartiet-Senterparti-regjeringen fører, står i sterk kontrast til høyre regjeringen, som i sin regjeringsplattform anerkjente det uorganiserte arbeidslivet.

Bruken av bemanningsselskaper har økt kraftig gjennom 2000-tallet. I noen bransjer og geografiske områder har innleieandelen vært så høy at det går på bekostning av faste, direkte ansettelser hos arbeidsgiver. Da blir innleie en bemanningsstrategi, ikke et supplement. Vi mener dette er en strategi som gjør Norge sårbart.

Arbeidskraft vil være den knappeste ressursen i årene framover. Dette er en utfordring vi deler med resten av Europa. Vi kan ikke fortsette å belage oss på at arbeidsfolk vil forlate familie og hverdagsliv i hjemlandet for å jobbe hos norske arbeidsgivere i så stor utstrekning som nå. Det er en kortsiktig strategi, ikke en strategi som sikrer norsk konkurransekraft for framtiden. Vi må sørge for at norske ungdommer vil jobbe i bygge- og anleggsbransjen. Vi må sørge for at norske ungdommer vil ikke bare søke seg til, men også forbli i helse- og omsorgssektoren. Et strengere regelverk for innleie er en av flere ting vi gjør for å sikre dette.

Høyresiden kommer til å framstille det som at det ikke lenger er lov til å bruke innleie for å dekke midlerti-

dige arbeidskraftsbehov. Det er feil. Det vil fortsatt være mulig å leie inn arbeidskraft fra bemanningsbyrå, men da må det være etter avtale med tillitsvalgte hos fagforening med innstillingsrett. Dette er også et ledd i å stimulere til flere tariffavtaler og et mer organisert arbeidsliv.

For byggebransjen i Oslofjord-området – fylkene Oslo, Viken og tidligere Vestfold – blir det imidlertid et geografisk og bransjemessig forbud mot innleie. Lovhjemmelen for å gjøre dette er en del av arbeidsmiljøloven allerede i dag. Regjeringen vil iverksette dette forbudet gjennom en forskrift. For produksjonsbedrifter betyr dette at innleie kan skje fra andre produksjonsbedrifter – eller for å si det litt mer folkelig: Et tømrerfirma kan leie inn fra et annet tømrerfirma så lenge dette er drøftet med de tillitsvalgte.

Da reglene for bemanningsbransjen ble skjerpet med virkning fra 2019, ble det omtalt som det største nederlaget for Solberg-regjeringen – i hvert fall et av de største nederlagene. I etterkant virker det som at Høyre har slått seg litt mer til ro med endringene opposisjonen den gangen drev fram. Kanskje kommer Høyre etter også denne gangen. Det er tradisjon for at Arbeiderpartiet og venstresiden i politikken går i front for å styrke arbeidstakernes rettigheter. Det er et mål for denne regjeringen at de endringene vi vedtar i dag, er så gode og så treffsikre for både arbeidsgivere og ansatte at de står seg over tid.

Vi er stolte av gjennomslagene vi har fått så langt, og vi er stolte av lovforslaget vi behandler her i dag, men vi er ikke ferdige. Regjeringen har allerede lagt fram neste skritt i dette viktige arbeidet, og etter jul går vi løs på jobben med å klargjøre arbeidstakerbegrepet i arbeidsmiljøloven. Det ser vi fram til.

Kari Henriksen hadde her overtatt presidentplassen.

Anna Molberg (H) [16:05:20]: Å forholde seg til virkeligheten bør være en viktig rettesnor når landets politikere skal utforme ny politikk. Da kan man spørre seg hvorfor regjeringspartiene, SV og Rødt ikke gjør dette, når de i dag stemmer for både forbud og innstramninger i reglene om innleie av arbeidskraft. For virkeligheten der ute er at oppoverbakken bare blir brattere og brattere for bedriftene, med regjeringens svært lite næringsvennlige politikk, som kommer på løpende bånd. Økt formuesskatt og økt arbeidsgiveravgift tapper norske verdiskapere for kapital. Nye, strenge og byråkratiske krav gjør det vanskelig å ansette folk, og i dag skal man altså sette en stopper for å kunne leie inn folk når man står midt oppe i en produksjonstopp eller skal planlegge et prosjekt.

Det er mildt sagt dumt for den lokale entreprenøren som ikke tør å melde seg på en anbudskonkurranse for-

di han frykter at han ikke får tak i arbeidsfolk hvis byggeprosjektet hans skulle trenge det. Det er alvorlig for de mange hotellene som har 10 pst. belegg på høsten, mens det er fullt kjørt i vintersesongen. Og det kan være spikeren i kista for verftet, som skal bygge noe så uforutsigbart som et skip.

En annen virkelighet som flertallet i dag ikke tar hensyn til, er alle de som får sin første jobb gjennom bemanningsbransjen. 40 pst. av ansatte i bemanningsbransjen kommer fra arbeidsledighet. Jobbformidling er en viktig bidragsyter til det vi alle snakker så varmt om hele tiden, nemlig inkludering i arbeidslivet.

En tredje virkelighet er at ikke alle kan ansette alle fast hele tiden. Verden og næringslivet fungerer ikke slik. Behovet for midlertidig arbeidskraft vil alltid være der, avhengig av sesong- og produksjonstopper. Det får selv ikke regjeringen gjort noe med.

I dag er det 50 000 nordmenn som er fast ansatt i et bemanningsbyrå, og som sikres likelønn og jevnt arbeid. Alternativet for disse er å ikke ha en tilknytning til arbeidslivet. Men nå står flere tusen ansatte i bemanningsselskapene i fare for å miste jobbene sine. Dette er virkeligheten der ute.

Ingen i denne sal er uenige om at faste og hele stillinger skal være hovedregelen i norsk arbeidsliv, og Høyre er ikke imot alle forslag som kan være med på å oppnå et felles mål om dette. Det vi er imot, er forslag som er så inngripende at de fullstendig overkjører næringslivets behov når det gjelder å skaffe seg arbeidskraft. Det vi er imot, er forslag som stenger nye veier inn i arbeidslivet for dem som ikke har en fot innenfor i dag. Og det vi er imot, er forslag som mest sannsynlig ikke vil ha noen effekt annet enn å øke overtidsandelen for fast ansatte i dag, øke antallet permitteringer når aktiviteten er lav, og øke antallet midlertidige stillinger, fordi man ikke lenger kan leie inn. Ja, forslagene som venstresiden på Stortinget stemmer for i dag, vil også ha som konsekvens at flere selskaper ser seg nødt til å leie inn arbeidskraft gjennom utenlandske entrepriser på bekostning av norske arbeidsfolk.

Regjeringspartiene, og også representanten Moflag, forsøker å bagatellisere konsekvensene av sin politikk med at det fremdeles vil være mulig å leie inn så lenge man har avtale med tillitsvalgte. Men man unnlater ofte å nevne at dette kun gjelder på arbeidsplasser der ansatte er organisert i de aller største fagforeningene, med minst 10 000 medlemmer. Her kommer en ny virkelighetsorientering: De fleste små og mellomstore bedrifter i Norge er ikke det. Forslagene rammer med andre ord selve ryggraden i norsk næringsliv, nemlig de små og mellomstore bedriftene.

Så en liten stemmeforklaring: Høyre går primært imot alle forslag som forbyr eller strammer inn på ad-

gangen til innleie, men vi stiller oss selvfølgelig ikke i veien for forslag som er med på å moderere regjeringens politikk. Derfor stemmer vi for forslag nr. 5, fra Fremskrittspartiet, og vi stemmer for unntaket for helsepersonell. Vi stemmer også for regjeringens forslag om en godkjenningsordning for bemanningsbyråer og for regjeringens forslag om rett til fast ansettelse etter tre år. I tillegg har Høyre fremmet to løse forslag i saken, det ene om å be regjeringen utvide unntaket for helsepersonell til å gjelde alle ansatte i helsesektoren, det andre om å unnta kultur- og arrangementssektoren, siden regjeringens partiene og SV har signalisert at de er for dette i innstillingen i saken.

Jeg tar med dette opp Høyres forslag.

Presidenten [16:10:23]: Representanten Anna Molberg har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Gisle Meininger Saudland (FrP) [16:10:34]: Midt i den økonomiske og sosiale krisen Norge står i, lanserer regjeringen sin såkalte storrengjøring i norsk arbeidsliv. Med en rosenrød intensjon om at alle skal ha en direkte, fast ansettelse, erklærer de krig mot en hel næring og vil forby innleie av arbeidskraft fra bemanningsbyråer. Det spiller ingen rolle om du ønsker å jobbe via et bemanningsbyrå, eller om du ikke hadde fått en direkte ansettelse i en bedrift ellers. Jobben du har nå, er annerangs og skal forbys.

Det næringslivet trenger nå, er mer fleksibilitet i norsk arbeidsliv, ikke mindre. Nå er det bemanningsbransjen som skal tas, og det er dem man går etter. Det skjer til og med etter at man har gitt næringslivet en gigantisk skatteskjerpelse og flere forbud og påbud, riktignok med all verdens gode intensjoner. Det kommer på toppen av en galopperende prisvekst og en skyhøy strømpris.

På Sørlandet er vi vant til å takke høyere makter, men jeg skal ikke gjøre det fra Stortingets talerstol. Jeg skal nøye meg med å si at jeg er takknemlig for at jeg ikke lenger driver bedrift, men har blitt statlig ansatt i Oslo.

Regjeringen prøver å framstille endringen som noe positivt ved å si at det er bedre å være direkte ansatt i en bedrift enn å være innleid. Ja, for de fleste vil det være det, men det er jo ikke opp til meg å bestemme hvordan folk vil være tilknyttet arbeidslivet, og hvilken tilknytningsform de selv ønsker å ha til arbeidslivet.

De siste ukene og månedene har jeg møtt og snakket med dusinvis av bedrifter og næringslivsaktører som advarer mot regjeringens forslag. De vet at behovet for arbeidskraft ikke alltid er likt gjennom hele året. De vet at man noen ganger må leie inn for å ta unna en produksjonstopp. De som f.eks. gjennomfører konserter, even-ter og andre arrangementer, vet at man må ha flere folk på jobb når de gjennomføres, enn når de er ferdige.

For to uker siden ble jeg kontaktet av en fortvilet leder i en håndverksbedrift med ti ansatte. Han var fortvilet fordi han ikke visste om han skulle tørre å sende et tilbud på et oppdrag han visste at han og bedriften og de ansatte trengte – et oppdrag som ville være bra for bedriften og de ansatte. Men på grunn av innleieforbudet han skjønte ville bli innført, turte han ikke. Risikoen ble for stor, sa han. Dette er et typisk eksempel fra den virkelige verden, og han er ikke alene.

70 000 mennesker er ansatt i bemanningsbransjen. I spørretimen for to uker siden kunne ikke statsråden svare på hvor mange av dem som vil miste jobben. Regjeringen har ikke regnet på og vet ikke om det er 2 000, 10 000 eller 50 000 som vil miste jobben som følge av innstramminger som regjeringens partiene skal vedta. Regjeringen kaller det en storrengjøring. Ja, det er det virkelig, men det er ikke en positiv storrengjøring. Dessverre er det vanlige arbeidsfolk som får jobbene sine vasket bort.

I tillegg er det mange som kan miste pensjonsrettighetene sine som følge av dette. Jobber du i et bemanningsforetak, har avtalefestet pensjon og mister jobben som følge av regjeringens innstramminger, kan du miste den med et pennestøk, fordi du mister vilkåret for å ta ut AFP hvis du ikke får deg ny jobb i en ny AFP-bedrift ganske raskt. Det er, sammen med det vi har vært inne på tidligere, grunnen til at Fremskrittspartiet går imot de innstramminger som nå er foreslått. Intensjonen om at det skal være hele, faste ansettelser direkte i en bedrift, er bra. Det er bra for de fleste, men det betyr ikke at det trenger å være bra for alle. «One size does not fit all», for å si det sånn.

Med det tar jeg opp de forslagene som Fremskrittspartiet står bak.

Presidenten [16:14:44]: Representanten Gisle Meininger Saudland har tatt opp de forslagene han refererte til.

Kirsti Bergstø (SV) [16:15:00] (komiteens leder): I dag har jeg lyst til å starte med å takke regjeringen. Jeg har lyst til å takke regjeringen for å være tidlig ute og for å drive dette arbeidet helt fram, slik at vi kan behandle denne viktige saken i Stortinget nå. Både tidligere arbeidsminister Hadia Tajik og nåværende arbeidsminister Marte Mjøs Persen har drevet fram saken på klokt og grundig vis. Det er et godt og gjennomarbeidet forslag som behandles i salen i dag.

Jeg vil også takke saksordføreren for det grundige arbeidet med saken og alle dem som har stått på i fagforeninger, forbund og klubber rundt omkring, og som har vært med på å drive denne saken fram sammen med politiske parti. Det har vært politiske streiker, det har vært et aktivt arbeid over tid, det har vært avisinnlegg og debatter, og det har vært gjort et viktig arbeid med å få

dokumentasjon om ulovlig innleie. Det er nettopp dette grasrotarbeidet som har ført til de tydelige tegnene, som har gjort at det historiske forbudet mot innleie i bygge- og anleggsbransjen innenfor Oslofjord-området nå kommer på plass.

I dag tas det veldig mange skritt i riktig retning. Dette er en nødvendig start. Det er en nødvendig innstramming, og det er en nødvendig klargjøring av et regelverk som fremmer et godt og organisert arbeidsliv.

Jeg vil også takke regjeringspartiene her på Stortinget for å ha vært med på å stramme til ytterligere under komiteens behandling av saken, men SV skulle gjerne sett at noen ting var annerledes i flertallsstemmegivningen i dag. Vi skulle helst sett at det ikke kom en egen forskrift knyttet til helse, og at begrunnelsen fra departementet for å gjøre det ikke pekte på det vi må kunne kalle en normal drift av helsetjenestene. Grunnen til det er bl.a. at vi den siste tiden har sett en veldig aggressiv markedsføring og kampanje fra kommersielle bemanningsbyråer inn mot ansatte i helsetjenestene for aktivt å rekruttere dem og så leie dem ut til de samme arbeidsplassene. Det er en veldig urovekkende utvikling som må bli møtt med hardere handling og kraftigere lut.

I tillegg peker både Unio og LO – herunder særlig Fagforbundet og Sykepleierforbundet – på at en avtale mellom tillitsvalgte vil kunne trygge pasientsikkerheten og sikre likeverdige tjenester over hele landet.

SV mener at bemanningsbransjen må avvikles, og vi ber om at det kommer en plan for å oppnå det. Når vi hører høyresiden snakke, høres det ut som om det er bemanningsbransjen selv som dyrker fram arbeidsfolk. Det er jo ikke tilfellet. Det høres ut som om frihet er å være løsarbeider. Det er heller ikke tilfellet. Det ser vi veldig tydelig på organiseringsgraden, som er null mange steder. Vi ser også alvoret i de områdene som har vært preget av at innleid arbeidskraft erstatter fast ansatte – i bygg og anlegg, i industrien, innenfor helse og omsorg. Innleie bør, etter vårt syn, begrenses til å være mellom produksjonsbedrifter, selvfølgelig etter avtale med de tillitsvalgte.

Det er en alvorlig situasjon når vi ser at fagområder sliter med rekrutteringen, når vi ser at kompetanseplanlegging ikke er til stede, når vi ser at tradisjoner som man har vært stolt av, mangler tiltrekningskraft på ungdommen på grunn av forholdene. Dette viser at det er nødvendig å ta hardt i i møte med denne situasjonen. Så er det klart at ledige hender må møtes med ledige oppgaver. Derfor ønsker vi å styrke den offentlige arbeidsformidlingen.

Vi har vært utålmodige lenge, og selv om vi vil enda lenger, er dette en historisk og gledelig dag. Vi skal vedta endringer som virkelig vil bidra, som virkelig vil monne, og som vil bidra til de tillitsvalgtes arbeid. Vi må sørge

for at det følges opp av tilsyn for å sikre et trygt og seriøst arbeidsliv.

Jeg tar opp forslagene SV står bak.

Presidenten [16:20:07]: Representanten Kirsti Bergstø har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Mimir Kristjánsson (R) [16:20:15]: I likhet med representanten Bergstø vil jeg begynne med å takke regjeringen og flertallspartiene her i dag, som skal vedta disse veldig viktige innstrammingene for bemanningsbransjen i Norge og dermed legge grunnlag for et trygere og mer stabilt arbeidsliv for flere i årene som kommer. Dette har vært en langvarig kamp på mange måter. Det var det aller første forslaget Rødt fremmet da vi kom inn på Stortinget i 2017: å få på plass et forbud mot bemanningsbyråer innenfor bygg og anlegg i Oslofjordområdet. I fagbevegelsen har vi jobbet med dette i enda flere år før det. Det er fordi – stikk i strid med hva det høres ut som når man hører representanten Molberg fra Høyre – disse forslagene kommer fra virkeligheten. De kommer fra virkeligheten på byggeplassene, der tillitsvalgte og ansatte over tid har sett at denne modellen ikke gir et godt og trygt arbeidsliv. Denne modellen bygger ikke kompetanse og fører ikke til mest mulig verdiskaping. Det er på grunn av disse innspillene fra virkeligheten ute i arbeidslivet, fra tillitsvalgte og fagforeninger over hele landet, at venstrepartiene her på Stortinget nå er med på å fremme disse innstrammingene for bemanningsbyråene. Jeg har lyst å si det, for på torsdag var jeg på besøk på en byggeplass i Oslo der entreprenøren HENT hadde møte fordi de nå oppbemannet kraftig innenfor alle fag. HENT er en av de entreprenørene som har tatt disse signalene på alvor. De gjør det rette, og de sier: Vi har tenkt å bygge mye her i landet framover, så vi har rett og slett lyst til å ha våre egne ansatte. Dermed er det en rekke betongarbeidere hos HENT som nå får ny jobb. En av dem er portugiseren Fabio Ramalho. Jeg har lyst til å sitere det han sier til Klassekampen, for det er det denne saken handler om ute i virkeligheten. Fabio Ramalho har jobbet i bemanningsbyrå:

«Da fikk jeg ikke like bra betalt, ikke like bra ferie.»

Og videre:

«Bemanningsbyråer bryr seg ikke om jeg vil bo i Norge eller ikke. Hent synes det er bra om jeg bor i Norge. De vil at du skal bli del av samfunnet. Det er bra.»

Realiteten ute i virkeligheten, hos Fabio Ramalho og de andre, er at bemanningsbyråene er med på å skape en nedadgående spiral, der arbeidslivet legges til rette for dem som ønsker å bo i andre deler av verden, andre deler av kontinentet eller andre deler av landet enn der

de jobber. Det er med på, som representanten Lundteigen også sa, at vi ikke får arbeidsplasser og arbeidshverdager som er tilpasset at folk kan bo samme sted som de arbeider, og være en del av lokalsamfunnet der de faktisk driver virksomheten sin.

Det er på grunn av verdiskapere som Fabio Ramalho at vi er nødt til å vedta denne typen innstramminger, for verdiene i Norge skapes ikke i bemanningsbransjen. De skapes av de menneskene som er ute og bygger i Norge, de menneskene som legger ned arbeid i Norge, de menneskene som har skoene på, og som skaper verdiene. Det er deres fleksibilitet vi vil være med på å sikre, deres trygghet og dermed fleksibilitet i hverdagen, som vi mener det er riktig å trygge gjennom disse forslagene.

Det er blitt sagt noe om produksjonsstopper. Det finnes produksjonsstopper i det norske næringslivet, og det finnes også store muligheter til å leie inn – også med disse nye reglene – fra ulike produksjonsbedrifter eller ved visse betingelser. Men i noen deler av det norske næringslivet, f.eks. i byggebransjen, kan det føles som de har hatt en sammenhengende produksjonsstopp i flere tiår. Det er verdt å minne om den lengre historikken, altså at før 2000 hadde vi ikke et generelt frislipp for bemanningsbyråer i Norge i det hele tatt. Det var fullt mulig å bygge skip. Det var fullt mulig å drive hotell. Det var fullt mulig å drive byggeplass. Så det er rett og slett ikke sant at bemanningsbyråene er den eneste måten man kan få skapt verdier og bygd ting på i dette landet. Det mest logiske er og forblir at de menneskene som skal bygge, er ansatt hos dem som skal få ting bygd. Derfor synes vi dette er en gledens dag. Vi er veldig glade for at flertallet nå vil gå inn for et generelt forbud mot bemanningsbyråer i byggebransjen i Oslo-regionen. Vi er selvfølgelig også glad for de andre innstrammingerne som kommer her i dag.

Grunde Almeland (V) [16:25:33]: I iveren etter å følge opp noe i Hurdalsplattformen ligger det nå an til at Stortinget dessverre vedtar en ganske uferdig lov. For ansatte i ulike bransjer kan dette forslaget fort bety en smalere inngangsport til jobb og økt ledighet. At man risikerer å gå fra fast jobb i bemanningsforetak til midlertidig jobb hos kunder, er et eksempel. Det gir økt risiko for permitteringer og nedbemanningen utenfor sesong og økt bruk av overtid i sesong. Bedriftene risikerer at det blir enda vanskeligere å få tak i de folkene de trenger.

Dette er svært alvorlig for en del – egentlig ganske mange – bransjer: reiselivet, helse- og omsorgssektoren, landbruket og kulturlivet. Næringslivet vårt er avhengig av en viss fleksibilitet, og derfor er det ekstra alvorlig at dette forslaget bærer preg av at det ikke er godt nok utredet. Det er alle unntakene som man ser seg nødt til å gjøre, et veldig tydelig signal om. Denne loven er rett og

slett uferdig, for listen over ting som må fikses på nå i etterkant, har bare blitt lengre og lengre mens Stortinget har hatt loven til behandling. Politikken passer rett og slett ikke sammen med den virkeligheten og framtiden både bedrifter og ansatte møter, og da bør den heller ikke innføres overilt.

Flertallet i denne saken mener at konsekvensene for landbruket er så store at man avventer ikraftsettelse til man har utredet konsekvensene. For kulturlivet anerkjenner det samme flertallet at lovendringene vil kunne få store konsekvenser for event- og arrangementsbransjen, men det gjøres ingen tilsvarende unntak. Disse endringene trer i kraft 1. april, og hvordan det vil påvirke sommerens festivaler og kulturarrangementer, synes jeg i hvert fall aktørene burde få svar på av flertallet her i dag.

Så er det riktig at flertallspartiene i innstillingen også vil se på disse bransjene og ber regjeringen vurdere konsekvensene. Men de er ikke bekymret nok til å revurdere forslaget eller utsette dette til man har det nødvendige kunnskapsgrunnlaget. På mange måter ser det ut for meg som kulturpolitiker som om Senterpartiet har fått fullt gjennomslag for å skåne bøndene, mens kulturministeren og Arbeiderpartiet ikke har fått gjennomslag for det samme for kulturlivet. For de potensielt ansatte vil konsekvensene her kunne føre til f.eks. færre sommerjobber og økt ungdomsledighet, færre aktiviteter i sommerhalvåret en rekke steder i ulike lokalsamfunn, eller at man risikerer å gå fra fast jobb i bemanningsforetak til midlertidig jobb i en ny virkelighet.

Før sommeren gikk de fire arbeidsgiverorganisasjonene NHO, KS, Spekter og Virke offentlig ut mot regjeringen fordi de opplever at den sverter denne delen av norsk arbeidsliv. Regjeringen sier de har en rengjøring, men det er en rengjøring som i praksis betyr at det blir enda vanskeligere for de som skal jobbe i tjenestene som trenger bemanningsbyråene.

Så sent som i 2019 var Venstre med på å styrke rettighetene til ansatte i bemanningsbransjen. Dette var viktig, og det trengs sånne runder også framover. Men det som hadde vært det fornuftige her, hadde vært å la disse endringene få virke. Derfor ser heller ikke Venstre behov for å gjøre ytterligere innstramminger nå, spesielt ikke på et så magert kunnskapsgrunnlag, med konsekvenser vi ikke kjenner rekkevidden av, for da står vi igjen med en politikk som treffer dårlig, og som ikke bidrar til det regjeringen selv sier at de ønsker. Det er grunnen til at Venstre ikke kan støtte forslaget her i dag.

Kristoffer Robin Haug (MDG) [16:29:59]: De Grønne jobber for et trygt arbeidsliv hvor hovedregelen er faste og hele stillinger for dem som ønsker det, og bruk av bemanningsbyråer skal kun være et supplement. Hovedbildet i dag er at omfanget av innleide arbeidsta-

kere er lite i Norge, bare 2 pst. av alle arbeidstider, om enn noe høyere i bygge- og anleggsbransjen.

Det er likevel behov for å sette i verk tiltak for å ta vare på de ansatte. Derfor støtter vi forslaget om en godkjenningsordning for bemanningsbyråer, og vi støtter også at innleide får rett til fast ansettelse etter mer enn tre år i virksomheten de leies ut til. Det bidrar til forutsigbarhet og inkludering for den ansatte. Dette er en god og sunn omdreining for arbeidslivet, og regjeringen har lyttet godt til gode råd fra tillitsvalgte og fagforeningene.

Det vi er skeptiske til, er den generelle innstramningen som regjeringen foreslår, som begrenser innleie til å fylle vikariater. Det er foreslått måter å komme rundt dette på, men vi tror fortsatt at det vil gjøre det svært vanskelig for bedrifter som har topper i aktiviteter og sesongvariasjoner. Det kan føre til at flere blir permittert og sagt opp når aktiviteten går ned igjen, som jo er det vi ikke ønsker.

Det kan også være utfordrende for virksomheter som har behov for spesialkompetanse som vi ikke har innenlands, f.eks. i helsesektoren, kultur- og eventbransjen og en del andre sektorer. Det er vanskelig å se for seg at det som i dag er et velfungerende økosystem av eksperter som skal inn og gjøre tidsbegrensede oppdrag, enten det er kontrollfunksjoner eller installasjonsfunksjoner, skal erstattes av noen som er fast ansatt i én bedrift, og som kun har oppdrag og oppgaver hvert tredje år i den bedriften, men som da samtidig skal leies ut til andre bedrifter, f.eks.

Derfor støtter vi Høyres forslag om å utvide unntakene til flere yrkesgrupper. Vi gjør også oppmerksom på at dersom disse forslagene ikke går gjennom, er det en § 14-12, i det nye syvende ledd, hvor det i tillegg til forsvarelig drift av helse- og omsorgstjenesten nevnes tidsbegrenset innleie av spesialkompetanse, og vi håper at regjeringen sørger for at utføringen av den åpner for å ivareta dette behovet.

Regjeringen foreslår også å innføre et geografisk avgrenset forbud mot innleie i byggebransjen i Oslo, Viken og Vestfold. Et slikt forbud vil ramme spesielt små og mellomstore bedrifter som ikke har mange nok ansatte til å utføre større oppdrag. En slik bedrift er Askim & Mysen Rør, som til avisen E24 sier at de ikke vil kunne konkurrere om større anbud som nye Fjellhamar skole uten å kunne bruke innleie.

Vi mener dette ikke er god næringspolitikk, og vi er også bekymret for at det kan være lite heldig distriktpolitikk, siden det tross alt er mange små og mellomstore bedrifter utenfor de store byene.

Vi bør heller jobbe målrettet for å fikse det som er problemet, framfor å skyte spurv med kanon. Derfor kommer vi til å stemme imot den foreslåtte innstramningen. Så tross alt: Det er mange gode forslag fra regje-

ringen, men fra De Grønnes side kommer vi ikke til å støtte alt.

Astrid Aarhus Byrknes (KrF) [16:33:35]: Ut- og innleige av arbeidskraft har sidan år 2000 fått ei veksande betyding i europeiske arbeidsmarknader, også den norske. Innleige kan lette mellombelse behov for spesialkompetanse og avhjelpe flaskehalsar i produksjonen. Verksemdene kan lettare tilpasse arbeidsstokken fleksibelt og unngå å bli sitjande med kompetanse dei ikkje får nytta.

For arbeidstakarane kan mellombels tilsetjing i fleire tilfelle tene som ein god inngangsport til arbeidslivet. I andre tilfelle kan derimot mellombels tilsetjing gje arbeidstakaren svakare insentiv til å lære og arbeidsgjevarer svakare insentiv til å drive opplæring. Det kan, saman med mindre erfaring og kontinuitet, ha ein negativ effekt på produktiviteten. For den einskilde gjev det å vere leigd inn svakare rettar til løn og pensjon og lite føreseielege vilkår for framtida, f.eks. for å ta opp bustadlån og stifte familie.

Holden III-utvalet peiker på at dersom omfanget av mellombels tilsetjing blir for stort, vil det kunne svekkje grunnlaget for den tilliten og dei gode samarbeidsrelasjonane som særpregar norsk arbeidsliv.

Vi meiner at dei innskrenkingane i reglane for innleige som Kristeleg Folkeparti danna fleirtal for i 2018, har vore vellykka. Dei har sikra ein god balanse mellom omsynet til å sikre arbeidstakarane tryggleik og å halde bruken av innleige og mellombelse løysingar på eit avgrensa og berekraftig nivå. Samtidig har dei vareteke omsynet til fleksibilitet for bedriftene.

Vi registrerer med glede at dei dåverande regjeringspartia – Høgre, Framstegspartiet og Venstre – saman med NHO no ser ut til å vere positive til Kristeleg Folkepartis standpunkt, sjølv om dei i 2018 opphavleg var kraftig imot.

Kristeleg Folkeparti vil, som i 2018, avvise ønsket frå venstresida om eit forbod mot innleige, fordi det etter alt å døme vil svekkje verdiskapinga og fleksibiliteten for bedriftene. Mange kan miste ein viktig inngangsport til arbeidslivet med det forslaget venstresida i dag ligg an til å vedta. Men Kristeleg Folkeparti støttar forslaget frå regjeringa om å styrkje retten dei som er leigde inn, har til fast tilsetjing etter ein periode, og vi støttar forslaget om ei godkjenningsordning for bemanningsbyråa.

Vidare vil Kristeleg Folkeparti støtte dei lause forslaga frå Høgre.

Statsråd Marte Mjøs Persen [16:36:54]: Regjeringen ønsker et arbeidsliv preget av trygghet, forutsigbarhet og anstendige arbeidsvilkår. Vi vil at hele, faste og direkte ansettelser skal være hovedregelen i det norske arbeidslivet. Slike arbeidsforhold skaper trygghet for

den enkelte arbeidstaker og tjener dessuten et viktig kollektivt formål. Det legger grunnlag for samarbeid og tillit på arbeidsplassen, med tillitsvalgte som arbeidstakernes representanter, og bygger opp under vår tradisjon med tariffavtaler i et organisert arbeidsliv.

Vi har allerede gjennomført flere tiltak på arbeidslivsområdet. Vi har opphevet den generelle adgangen til midlertidig ansettelse. Vi har gjeninnført kollektiv søksmålsrett ved ulovlig innleie. For to uker siden vedtok Stortinget viktige tiltak når det gjelder å skape en heldidskultur i norsk arbeidsliv. Vi har også fremmet en lovproposisjon med viktige endringer knyttet til arbeidstakerbegrepet og rettigheter til arbeidstakere i konsern.

I dag skal Stortinget debattere våre forslag når det gjelder innleie fra bemanningsforetak. Disse forslagene er viktige. Forslagene er ment å skape varige endringer i norsk arbeidsliv, hvor målet er at flest mulig skal ha direkte ansettelse hos den virksomheten som skal ha jobben gjort. Jeg mener at dette vil gi oss et samfunn som er mer produktivt, mer konkurransedyktig, og der det blir investert mer i de ansattes kompetanse.

Selv om mange ansatte i bemanningsforetakene har fast ansettelse, og vi har et likebehandlingsprinsipp som skal sikre de innleide gode vilkår, så fungerer bemanningsbransjen mest som et mellomledd. Arbeidsgiverfunksjonen blir delt mellom to virksomheter. Dette trepartsforholdet kan bidra til å pulverisere arbeidsgiveransvaret. En utbredelse av slike trepartsrelasjoner bidrar etter mitt syn til å undergrave sentrale elementer i den norske arbeidslivsmodellen.

Virksomhetene må ta arbeidsgiveransvaret for folkene som skal gjøre jobben for dem. Innleie bør begrenses til å være et supplement og ikke til fortrenghet for vanlige ansettelser. Det er derfor regjeringen har vært så tydelig på at det er behov for å begrense bemanningsbransjens omfang og rolle i norsk arbeidsliv. Jeg er glad for at komitéflertallet i sin innstilling har gitt tydelige signaler om at de støtter disse viktige målene.

Vi foreslår en generell innstramming i adgangen til innleie fra bemanningsforetak, ved at det ikke lenger skal være anledning til å leie inn når arbeidet er av midlertidig karakter. Vi foreslår en avgrenset unntakshjemmel for innleie av helsepersonell og arbeidstakere med spesialkompetanse, og vi foreslår å styrke innleid arbeidstakers rett til fast ansettelse hos innleier etter en viss tid, ved at dette også skal gjelde ved innleie som skjer etter avtale med tillitsvalgte. Retten til fast ansettelse vil inntre etter tre år.

Vi foreslår en bestemmelse i arbeidsmiljøloven som tydeliggjør grensen mellom innleie og entreprise. I lovproposisjonen har vi også varslet at departementet vil fastsette forskrift om forbud mot innleie til bygningsarbeid på byggeplasser i Oslo-området. Vi ønsker også å etablere en

godkjenningsordning for bemanningsforetak og foreslår i lovproposisjonen å tydeliggjøre hjemmelsgrunnlaget for å fastsette en slik godkjenningsordning.

Med disse tiltakene tar vi et stort og viktig skritt i retning av et tryggere, mer likeverdig og seriøst arbeidsliv.

Presidenten [16:40:16]: Det blir replikkordskifte.

Anna Molberg (H) [16:40:30]: I 2021 ga bemanningsbransjen 75 000 personer muligheten til jobb, og 50 000 mennesker er fast ansatt gjennom et bemanningsbyrå i Norge i dag. Nå varsler bransjen masseoppsigelser fordi det ikke vil være mulig å tilby oppdrag til de fast ansatte i bemanningsbransjen. Vi kjenner alle regjeringens begrunnelse for innstramningene, det er jo ikke noe nytt, men hvordan regjeringen faktisk forholder seg til de konkrete konsekvensene av sin egen politikk, hører vi ikke så ofte at det svares på.

Kan statsråden garantere for at de tusenvis av fast ansatte i bemanningsbransjen som nå mister jobben, får fast jobb i en annen bedrift?

Statsråd Marte Mjøs Persen [16:41:23]: Det nevnes her at for enkelte arbeidstakere kan arbeid gjennom bemanningsbransjen selvsagt fungere som en inngangsport til arbeidsmarkedet, men bemanningsbyråene har i hovedsak orientert seg mot arbeidssøkere som kan gå rett i jobb. Mange av dem som står utenfor arbeidslivet, opplever flere utfordringer samtidig som kan gjøre det vanskelig å komme i jobb. Det knytter seg ofte til manglende kompetanse og helseutfordringer. De trenger bistand fra Nav, helsevesenet og utdanningssiden, og de offentlige myndighetene er avhengig av et godt samarbeid med arbeidsgiverne. Det er et viktig arbeid uavhengig av om man har bemanningsbransjen eller ikke, som tradisjonelt har rettet seg mot arbeidssøkere som kan gå rett i jobb. Det er nå mange bedrifter som ansetter fast. Vi leser om det i avisen. Jeg har besøkt bedrifter som forteller at de ansetter fast. Det er en omdreining av arbeidstakere gjennom et helt år, men mange av dem som har utdanning, får jobb.

Anna Molberg (H) [16:42:33]: Det virker som regjeringen ser konsekvensene av egen politikk for noen få aktører. Det skal bl.a. gis unntak for helsepersonell og konsulenter. Det gis også en utsettelse for landbruket i påvente av en evaluering fra Landbruksdepartementet, og regjeringspartiene skriver plutselig i innstillingen at det bør vurderes unntak for kultur- og arrangementsbransjen. Men det er ganske mange andre bransjer som har ropt etter unntak uten å ha blitt hørt. Kan statsråden si noe om hvorfor akkurat konsulenter, helsepersonell, bønder og kulturaktører ser ut til å slippe å bli utsett for de nye reglene?

Statsråd Marte Mjøs Persen [16:43:17]: Også helsepersonell skal, som den klare hovedregel, ansettes direkte i fast stilling. Regjeringen har nå lagt fram en samlet pakke av forslag som skal bidra til å få ned omfanget av innleie, gi innleide flere rettigheter og ikke minst sikre seriøse bemanningsbedrifter.

I helse- og omsorgstjenesten har vi sett at det foreligger noen særlige hensyn som tilsier at det i noen situasjoner kan være behov for enkelte særregler, men hovedregelen er også her direkte ansettelse i fast stilling. Grunnen til det er at staten og kommunene har hatt et lovpålagt ansvar for å tilby befolkningen forsvarlige helse- og omsorgstjenester. Det er da avgjørende at virksomheter innen helse- og omsorgstjenesten har tilgang til tilstrekkelig og kvalifisert helsepersonell. Noe annet kan i verste fall gå ut over pasientsikkerheten. Det er begrunnelsen for det unntaket. Videre gjelder loven for alle bedrifter i Norge, uavhengig av bransje.

Gisle Meininger Saudland (FrP) [16:44:33]: På spørsmål fra min kollega Dagfinn Olsen i juni om reduksjon i antall permitteringsuker for fiskeindustrien svarte statsråden:

«Bedriftene kan ha flere faste ansatte, selv om det blir en midlertidig stans eller redusert produksjon. Alternativet kan være mer midlertidige ansettelser og innleie.»

Hvorfor anbefaler statsråden innleie i fiskeindustrien hvis statsråden samtidig mener innleie generelt sett er så negativt?

Statsråd Marte Mjøs Persen [16:45:07]: Jeg har kritisert bedrifter som bruker innleie som en bemanningsstrategi. Sånn er det stort sett ikke i næringslivet. Stort sett er det faste ansettelser som er hovedregelen, og med dette forslaget styrker vi retten til fast ansettelse. Vi gjør det først og fremst for den enkelte arbeidstaker, for det å være ansatt i et topartsforhold er bedre enn ikke å være det. Når jeg har vært ute og besøkt bedrifter og unge arbeidstakere, kanskje til og med unge mennesker som har slitt med å komme i arbeid, er en av tingene de trekker fram, at de også sliter med motivasjonen. Det handler om at de ikke har fått seg fast jobb. Derfor er det bedre enn ikke å ha det, men det er ikke ulovlig å leie inn personell dersom man oppfyller lovens krav, som vi nå strammer inn.

Dagfinn Henrik Olsen (FrP) [16:46:16]: Hvis alle bemanningsforetakene i Oslo-regionen får generelt forbud mot innleie av arbeidskraft, kan det føre til at flere hundre mister jobben og dermed retten til avtalefestet pensjon. I perioden 2004–2022 kom det ganske mange mennesker til landet og jobbet innenfor bygningsbransjen, også gjennom bemanningsbyråer. For dem som

jobbet 7–9 år før de ble 62 år, er det mulig å søke om livsvarig AFP, mens de som er mellom 53 år og 62 år og mister jobben sin i et bemanningsforetak tilsluttet fellesordninger for AFP, kan miste sin livsvarige AFP. Hvilke vurderinger har man gjort av slike ting? Er dette noe man har tatt opp i problemstillingen da man jobbet med saken?

Statsråd Marte Mjøs Persen [16:47:06]: Nå ble Oslo-området nevnt i denne sammenhengen, og det er innenfor byggebransjen vi har sagt at vi ønsker et forbud mot innleie fra bemanningsforetak til bygg i Oslo, Viken og tidligere Vestfold. Det er fordi vi er nødt til å ta i bruk kraftig lut for å snu en uønsket utvikling. For dem som i dag er ansatt i bemanningsbyråer, vil ikke arbeidet forsvinne. Det er et like stort behov for arbeidskraft fremdeles, og det vil være gode muligheter for å få fast ansettelse. Mange av disse bedriftene har også AFP-ordninger og er medlem av fellesordningen, som beskrevet av representanten.

Kirsti Bergstø (SV) [16:48:06]: Vi vet at den styrkede retten til heltid ønskes veldig velkommen blant helsepersonell, og statsråden er veldig tydelig på at faste og direkte ansettelser skal være hovedregelen også for helsepersonell. Da vil jeg spørre hvordan statsråden tenker å sikre det når vi hører at den aggressive markedsføringen og rekrutteringen – fra nettopp de kommersielle bemanningsbyråene – rettet mot helsepersonell, som kanskje allerede jobber innenfor det offentlige, er så voldsom og har eskalert sånn de siste årene. Vi ser at milliarder går ut til innleie i helsesektoren nå. Både Unio og LO er ganske tydelig på at det derfor ikke trengs noen forskrift eller noen unntak. Hvordan vil statsråden sikre at hennes egne mål blir holdt?

Statsråd Marte Mjøs Persen [16:49:08]: Forslaget innebærer at helsepersonell kan leies inn til helse- og omsorgstjenesten for å sikre forsvarlig drift. Forsvarlighetskravet innebærer at virksomheten må sørge for tilstrekkelig bemanning, og at personellet har nødvendige kvalifikasjoner for å utføre arbeidet. Dersom bemanningsbehovet kan dekkes på andre måter enn ved innleie, uten at det går utover forsvarlig drift, vil det heller ikke være adgang til å benytte innleie etter den foreslåtte unntaksbestemmelsen. Innleien må også være tidsbegrenset, og slik innleie vil være lov når arbeidet er av midlertidig karakter. Forslaget åpner for innleie til både spesialisthelsetjenesten og kommunale helse- og omsorgstjenester samt til private tilbydere av helse- og omsorgstjenester. Dette skal rammes inn i tråd med det jeg nå har sagt.

André N. Skjelstad (V) [16:50:12]: Statsråden nevnte selv at den fleksibiliteten kan være en inngangsport til arbeidslivet. Så mange som 25 000 årsverk og 75 000 personer har vært sysselsatt der. Reiselivsnæringen har hatt et stort behov for det, og det vil være vanskelig å dekke opp med andre.

Jeg hører med interesse på debatten, og når det gjelder de 75 000 personene som ikke er innenfor det ordinære, men innenfor bransjen, kan det virke som statsråden mener det er mindreveldig å være innenfor utleiebransjen. Det kan virke som det oser en mistillit mot de folkene, som faktisk gjør et gagns arbeid. Er det sånn at statsråden faktisk mener dette er plassert på ark B?

Statsråd Marte Mjøs Persen [16:51:12]: Jeg har stor respekt for alle som utfører arbeid i dette landet, uavhengig av tilknytningsformen. Bakgrunnen for dette lovforslaget er å sikre dem bedre forhold, sikre dem et fast ansettelsesforhold med forutsigbare lønns- og arbeidsbetingelser og et topartsforhold til sin arbeidsgiver.

Det kan nesten høres ut som om det ikke er mulig å ansette en eneste sommervikar, etter at vi har hørt på noen av innleggene i debatten, men sånn vil det definitivt ikke være. Det er mange bedrifter som har sesongvingninger som fremdeles vil ha sommervikarer, og de aller færreste sommervikarer kommer i dag fra bemanningsbransjen i utgangspunktet. Det er studenter og andre som ønsker å jobbe i visse perioder, og der det også er store sesongvariasjoner. Så er det mange bedrifter som sliter med å rekruttere ungdom til læreplasser og jobb i næringen. Da tror jeg det er lurt at man heller har faste, hele stillinger, sånn at ungdommene faktisk ønsker seg til de næringene.

Presidenten [16:52:18]: Replikkordskiftet er ferdig.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Trine Lise Sundnes (A) [16:52:41]: Vikarbyrå, bemanningsforetak, utleiefirmaer – ukjært barn har mange navn, kan vi lese i boken Løsarbeidersamfunnet. Når vi går inn i Arbeidstilsynets register over bemanningsforetak, er det registrert 5 864 av dem i Norge. Bare i Oslo er det over 900 som lever av å leie ut arbeidskraft til andre virksomheter.

I dag hører vi innlegg fra høyresiden om bemanningsforetakene som kun representerer en liten del av den samlede sysselsettingen, om manglende utredninger, om arbeidskraftmangel og om behovene innleieforetakene fyller. Debatten synliggjør store ideologiske skillelinjer mellom høyre- og venstresiden i politikken.

I Arbeiderpartiet mener vi at ansattes trygghet og nærhet til dem som leder arbeidet, er viktig. Vi mener

kollegafelleskap med dem en jobber sammen med, er viktig. Vi mener arbeidsplassens, men også den enkeltes arbeidsmiljø er viktig. Og vi mener at tillitsvalgte skal ha en hånd på rattet når det kommer til bruken av og behovet for innleid arbeidskraft i en bedrift. Vi vet at bruken av innleie er lav i noen virksomheter og høy i andre. Noen steder er den så høy at innleide er i flertall i arbeidslaget. Sånn kan vi ikke ha det. Da undermineres den norske modellen. Da forvitrer bedriftsdemokratiet og med det også videreutviklingen av landsomfattende tariffavtaler på bransjenivå.

Blant fagforeningene i byggebransjen har det lenge vært stor uro for økende bruk av innleid arbeidskraft, særlig i hovedstadsområdet. Det meldes om tap av kompetansemiljøer, om bedrifter som ikke tar ansvar for etterveksten av fagarbeidere, og om stadig bytte av innleide, som gjør at utleide føler på jobbusikkerhet, og hvor ansatte i innleiebedriften må lære opp nytt personell om igjen og om igjen. Vi hører om innleide som er mer ulykkesutsatt enn virksomhetsansatte, om bruk-og-kast-kulturer og om useriøse aktører som skor seg på bekostning av seriøse.

Det vil fortsatt være mulig å leie ut arbeidskraft til bedrifter som har folk ute i fravær og ulike permisjoner, og til bedrifter som lager avtaler med sine tillitsvalgte. Seriøse bemanningsvirksomheter som nå er usikre på hvordan framtiden ser ut – ja, det skal vi ha forståelse for. Men mest av alt skal vi ha forståelse for behovet for forutsigbarhet og jobbtrygghet. Da 53 år gamle Piotr, som i 16 år hadde arbeidet for skiftende arbeidsgivere gjennom Adecco, endelig kunne gå til fast jobb som ansatt i Skanska, var han klar på at han ikke ville snakke Adecco ned, men at lønnen ville gå opp med fast ansettelse direkte hos entreprenør. (Presidenter klubber.)

Presidenten [16:55:55]: Presidenten minner om at taletida er inntil 3 minutter.

Anne Kristine Linnestad (H) [16:56:14]: Det er flere hundretusen mennesker som står utenfor arbeidslivet, og mange av dem går på AFT, arbeidsforberedende trening. Follo Futura er en arbeids- og inkluderingsbedrift som tar AFT-deltakerne på alvor og gjør det de kan for at så mange av dem som mulig skal få prøve seg i arbeidslivet og få en fast jobb. De aller fleste av dem står i dag i utgangspunktet langt unna en ordinær jobb, men gjennom tett oppfølging og trening får de aller fleste jobb i løpet av et års tid, eller de kommer i utdanning til et yrke som de selv mener at de vil trives med.

Hittil i 2022 har ca. 68 pst. av AFT-deltakerne hos Follo Futura fått jobb eller gått videre til utdanning. Hvem er så disse deltakerne? Jo, det er ungdommen som ikke fant seg til rette i skoleløpet, og som ikke fullførte. Det er innvandrerkvinnen som har vært lenge i Norge

og har gjort ferdig introprogrammet, men som ikke har deltatt så mye i norsk samfunnsliv og ikke vært i arbeidslivet på flere år. Hvordan klarer så Follo Futura å få så stor andel ut i arbeid? Jo, de jobber systematisk og nøye, og de har etablert sitt eget bemanningsbyrå, Stepp Inn. Gjennom tett kontakt med arbeidsgivere og tett oppfølging av vikaren eller deltakeren lykkes de med å få så store andeler ut i jobb – den første jobben på lang, lang tid, om noen gang.

For Høyre og meg blir det derfor helt feil å ta fra disse menneskene en eneste mulighet til å komme ut i jobb, føle at de bidrar, bli gode forbilder for andre som av ulike grunner står utenfor arbeidslivet, og ikke minst følelsen av å motta lønn og stå på egne bein.

André N. Skjelstad (V) [16:58:32]: 75 000 personer er involvert eller ansatt i utleiebransjen. Det oser mistro til dem fra dagens regjering og ikke minst fra de to støttepartiene, som ønsker å gå enda lenger. Dette mener de at burde ha vært forbudt ved lov. Ikke minst var SVs nestleder veldig tydelig på det. Men en kan nesten glemme at om det blir tidsbegrenset og går på forsvarlig drift, er det ikke til å komme ifra at mange sliter med å rekruttere folk, spesielt innenfor helse. Jeg ser for så vidt i merknads form at en mener at det må møtes med desentralisert utdanning og en del grep på det. Ja, det er flott, men jeg er ikke så sikker på at det skaper en situasjon som er mer balansert.

Mistilliten oser mot arbeidsgivere. Det er ingen, ingen som ønsker å legge til rette for arbeidskriminalitet – det er jo ingen. Men det oser en mistillit mot arbeidsgivere. Det oser en mistillit mot reiselivsbransjen og alle de som har behov for dette.

Jeg har aldri vært borti at en så tydelig ønsker å ha et a- og b-lag i arbeidslivet, der regjeringen sier at de som ikke er innenfor deres modell, er et klart b-lag. En prater bevisst både bedrifter og folk ned. Det er ganske selsomt å være med på, for det er nettopp denne fleksibiliteten som gjør at mange får en mulighet til å finne en jobb og komme inn i arbeidslivet. Men det ønsker dagens flertall å gjøre det vanskeligere å få til. En sender en beskjed til den oppvoksende generasjonen om at det skal bli vanskeligere å komme seg inn i jobb. Jeg synes det er selsomt.

Man kan også spørre seg: Hva er grunnlaget for at en skal stramme inn så til de grader og gi et tydelig signal om at en ønsker å gå videre – i hvert fall hvis det er opp til de to støttepartiene, som kanskje har en litt mer sosialistisk inngang enn de to som sitter i regjering? Hvorfor ikke ta noen grep der det kanskje er den største bruken, innenfor offentlig sektor, innenfor helse? Der er en nødt til å leie inn for å ha en forsvarlig drift over tid fordi en ikke klarer å rekruttere. Hvordan er de grenseoppgange-

ne gått opp? Det lurer i hvert fall jeg på, og i hvert fall etter denne debatten her i dag.

Ingrid Fiskaa hadde her teke over president-plassen.

Seher Aydar (R) [17:01:42]: Jeg husker novemberdagen i 2017, da det var politisk streik mot bemanningsbransjen. Rødt hadde akkurat kommet inn på Stortinget, og vi leverte vårt aller første forslag. Vi tok kravet fra streiken inn til Stortinget, og siden har vi fremmet fagbevegelsens krav hvert år, med varierende støtte fra de ulike partiene. Men i dag blir fagbevegelsens krav endelig hørt. Gratulerer til alle som har kjempet! Det er godt at vi har et nytt stortingsflertall.

Det er bare synd at det ikke er hele fagbevegelsen som blir hørt. Alle de berørte forbundene går mot unntaket i helsesektoren: Fagforbundet, Unio og Sykepleierforbundet. Mette Nord har sagt at forskriften er ment som et tiltak for å sikre helsesektoren arbeidskraft, men at den oppnår den motsatte effekten. Sykepleierforbundet skriver i høringssvaret sitt at unntaket i helsesektoren faktisk kan forverre situasjonen på helsefeltet og åpne opp for mer bruk av innleie. Når alle de berørte fagforeningene ikke vil ha noe unntak, må regjeringen lytte til dem og skrote det unntaket.

Helsevesenet har altfor lenge lent seg på innleie fra bemanningsbyråer. Dette har gått for langt, og nå er det på tide at denne milliardindustrien kommer på regjeringens radar. Å åpne opp for unntak i helsesektoren er helt feil vei å gå. De pengene som nå fosser ut til byråene, kunne vi brukt til å bygge opp bemanningsenheter i kommunene og sykehusene som var dimensjonert for å møte de faktiske behovene, for det må være en offentlig oppgave å bemanne offentlige helsetjenester.

De kommersielle vikarbyråene prøver å få det til å høres ut som om det er umulig for landet å klare seg uten dem, men sannheten er at det bare er tull. Fram til juli 2000 var det ikke tillatt å drive med privat arbeidsformidling og utleie av arbeidskraft. Dette forbudet kom på plass i 1971, da det var mangel på arbeidskraft og industrien opplevde at firmaer rekrutterte deres fast ansatte, for så å leie ut folk til dem til mye høyere pris. Det er akkurat det som skjer i helsesektoren nå.

Bemanningsbyråene skaper ikke og rekrutterer ikke nye folk. De rekrutterer fra sykehusene, fra de fast ansatte. Bemanningsbyråene driver aggressiv rekruttering av helsepersonell fra det offentlige. Dette er en ond sirkel som bryter opp fagmiljøer, og som påfører den offentlige helsetjenesten store, enorme kostnader. Denne utviklingen må stoppes. Nå hadde regjeringen muligheten, men mister ballen ved å åpne opp for unntak for helsesektoren. Nå renner pengene ut til kommersielle by-

råer, som igjen presser prisene opp når etterspørselen øker.

Det er uforståelig at regjeringen ikke vil sette en stopper for det offentlige som nå er blitt en storforbruker av kommersielle bemanningsbyråer.

Steinar Krogstad (A) [17:04:57]: Når vi nå skal behandle komitéinnstillingen, kunne det være litt artig også å lese den komitéinnstillingen som bidro til frisleppet, innstillinger fra 1992 til 1998 og hva det var en egentlig la til grunn. Det var et arbeidsliv hvor man så for seg et økt behov for vikarer fordi det ble flere permisjoner på både fedre og mødre. En så for seg et økt behov for spesialkompetanse, spesielt knyttet til offshore, men en så også for seg en mulig utnyttelse fra bemanningsbransjen der de såkalt kjøpte opp arbeidstakere med spesialkompetanse. Det var spesielt knyttet til helsesektoren. Derfor fikk en forskriftsadgangen til å unnta noen bransjer.

Det en ikke så for seg, var det som skjedde fem–seks år senere, nemlig EUs østutvidelse. Blaalid-utvalget og komitébehandlingen så ikke med et eneste ord for seg at vi ville få de utfordringene som vi fikk en fem–seks år senere – heller ikke SV, som prisverdig gikk imot det, ved Karin Andersen. Hun gikk imot det av prinsipielle grunner, men heller ikke der så en for seg at en ville få en helt annen type arbeidsliv på grunn av østutvidelsen. Men komiteen var ikke helt sikker, så en la også inn at det var viktig å evaluere dette etter to år for å se om regelverket fungerte etter hensikten. Det ble ingen evaluering etter to år, men etter 22 år vet vi noe.

Vi vet at de som jobber i bemanningsbransjen, har mye dårligere arbeidsmiljø. De har mer usikre arbeidsforhold. Vi har svekket produktivitet og attraktivitet i de mest utsatte næringene som bruker det. Vi har fått en svekket organisasjonsgrad, og vi har færre egne ansatte. I sum kan vi si det er en alvorlig svekkelse av den norske modellen i de utsatte bransjene.

Så til noen av argumentene imot: Det var bekymring for skipsverftene. Vel, jeg kjenner ikke et eneste skipsverft som ikke har en tariffavtale. De har fortsatt adgang. Det var en bekymring for små og mellomstore bedrifter i byggebransjen som ikke har en tariffavtale, til å ta på seg oppdrag. Vel, de kan ikke ta på seg de oppdragene i dag heller, for de har faktisk ikke adgang til å leie inn hvis de tar på seg et oppdrag. Adgangen til å leie inn er knyttet til uforutsigbare, uventede bemanningstopper – ikke planlagte, som det et anbud er. Selv har jeg 25 år i byggebransjen før innleien tok av i 2005. Det gikk, det også. Vi klarte å håndtere det. Det var betydelig bedre da enn det var i ettertid.

Til slutt vil jeg si at dette er rett forslag til rett tid. Det skulle ha kommet før, men nå er dagen her, og det er bra.

Aleksander Stokkebo (H) [17:08:09]: Norge har verdens beste arbeidsliv, med tillit og samarbeid, der faste ansettelser er den klare hovedregelen. Regjeringen mener på sin side at vi har et brutalisert arbeidsliv som trenger en storrengjøring.

Å holde det norske arbeidslivet rent er viktig. På Høyres vakt avskaffet vi derfor de usosiale nulltimerskontraktene og ga arbeidstakerne forutsigbarhet for arbeidstid og lønn mellom oppdrag. Vi styrket også de midlertidiges rett til fast ansettelse. Samtidig gikk vi målrettet etter dem som rotet – de kriminelle i arbeidslivet.

Problemet med regjeringens storrengjøring er at de vasker med bind for øynene, med støvsugeren på maks og kosting i et ukontrollert tempo. Da bommer man på støvet. De knallharde generelle innstrammingene i innleie rammer de seriøse, og tusenvis som i dag er fast ansatt i et bemanningsbyrå, risikerer å bli vasket ut av arbeidslivet.

Problemet i dagens arbeidsliv er ikke at Kviknes Hotel får inn ekstra folk om sommeren, eller at skitrekket i Sauda kan oppbemanne om vinteren. Problemet er at det finnes små hjørner i arbeidslivet der det samler seg sot, og der vi ikke klarer å vaske skikkelig fordi Arbeidstilsynet ikke har de redskapene som trengs. Når en bedrift, på tross av gebyr, kan tjene på å underbetale sine ansatte, er det noe grunnleggende galt. Derfor foreslo Høyre i Stortinget å øke gebyrtakene, mens regjeringspartiene på sin side stemmer nei og heller fortsetter å bruke kreftene på å koste mot de seriøse i arbeidslivet.

Vi har mangel på arbeidskraft. Vi har etterslep hos UDI etter korona, brexit og Ukraina-krigen, og på toppen skal altså regjeringen gjøre det enda vanskeligere å få tak i flinke folk. Men uansett hva regjeringen vedtar, vil et midlertidig behov fortsatt være midlertidig. Sesongvariasjoner vil fortsatt finnes, og når de små industribedriftene har fulle ordrebøker på samme tid, er det heller ikke mulig å hente folk fra hverandre.

Konsekvensen av regjeringens innleieinnstramming kan bli mer midlertidighet, flere permitteringer og mer utrygghet for de ansatte, samtidig som man ikke viser evne til å ta grep mot dem som faktisk er useriøse – nok et eksempel på hvorfor vi trenger et regjeringsskifte etter neste valg.

Ingunn Foss (H) [17:11:13]: Regjeringen strammer nå kraftig inn på bedriftenes muligheter til å leie inn arbeidskraft. Endringene trer i kraft 1. april 2023, men det er stor usikkerhet knyttet til overgangsordninger og hvordan de nye reglene vil slå ut.

Regjeringen vil oppheve tilgangen til å inngå avtale om innleie for bemanningsbyråer når arbeidet er av midlertidig karakter. Dette vil i praksis bety forbud mot

innleie ved arbeid av midlertidig karakter for virksomheter som ikke er bundet av tariffavtale med fagforening med innstillingsrett.

Nav melder at bedriftene mangler 70 000 arbeidstakere. Samtidig står 250 000 nordmenn uten arbeid. Da er det rart at regjeringen vil stikke kjepper i hjulene for den bransjen som matcher folk som trenger jobb, med bedrifter som trenger folk. Alternativet til bemanningsbransjen er ikke alltid en fast jobb. Det kan i mange tilfeller være arbeidsledighet.

Bedrifter som driver sesongarbeid, og produksjonsbedrifter må raskt bemanne opp i perioder med mye å gjøre. Regjeringen mener at de framfor å leie inn arbeidskraft heller skal ansette flere midlertidig, kreve mer overtidarbeid, permittere flere eller si opp ansatte. Dette skaper ikke et tryggere arbeidsliv, snarere tvert imot. Høyre er enig i at useriøse aktører skal tas, men her vil regjeringen straffe alle fordi noen bryter loven.

Bedrifter i Agder melder om at de nye reglene vil ramme bedriftene hardt og gjøre det vanskeligere å drive i en situasjon som er krevende nok fra før. NHO frykter at arbeidsstyrken hos mange bedrifter i større grad må tilpasses ved stadige opp- og nedbemanninger eller permitteringer. Det er vanskelig å se hvordan dette vil gi en bedre situasjon for de berørte arbeidstakerne sammenlignet med å være fast ansatt i et bemanningsbyrå. Dette vil skape store problemer for bygge- og anleggsnæringen, for verftsindustrien, for festivaler og konserter og ikke minst for reiselivsnæringen, som er spesielt viktig for Sørlandet.

Høyre støtter dispensasjonene som gjør disse endringene mindre smertefulle, men at det skal gis dispensasjon for helsepersonell og landbruk fordi akkurat disse virksomhetene trenger denne fleksibiliteten, er en ganske arrogant holdning overfor alt annet næringsliv og et lite prinsipielt standpunkt. Dagens regjering gjør med dette vedtaket arbeidslivet vanskeligere for både arbeidstakere og bedrifter.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [17:14:04]: Først til representanten Aleksander Stokkebø fra Høyre: Han sa at på Høyres vakt avskaffet Høyre nulltimerskontraktene. Det er usann historieskriving. Høyre strittet imot av alle krefter da man ville ha slutt på den arbeidsavtalen som heter fast ansettelse uten lønn mellom oppdrag. Det er Kristelig Folkeparti som skal ha æren for at en sammen med opposisjonen den gangen fikk slutt på dette. Jeg vil anbefale dem som lytter, og dem som ønsker å gå nærmere inn i det, å gå til kildene og sjøl lese om historien vi her diskuterer.

Jeg har lyst til å si litt om tidsbegrenset innleie av helsepersonell. Der har det vært mye diskusjon. Senterpartiet har merket seg de klare uttalelsene fra fagbeve-

gelsen, og vi har spesielt merket oss de klare uttalelsene fra Norsk Sykepleierforbunds leder, Lill Sverresdatter Larsen, som har et til de grader varmt hjerte for den delen av helsevesenet, enten det er spesialisthelsetjenesten eller primærhelsetjenesten, som i dag sliter med å få sykepleiere. Det veier veldig tungt for oss når Lill Sverresdatter Larsen sier at en ikke bør innføre en sånn forskrift. Det er en av grunnene til at Arbeiderpartiet og Senterpartiet sier i innstillinga at det skal være en snovere adgang enn det regjeringa la opp til, for her må en sette inn positive tiltak for å sikre utdanning og rekruttering av helsepersonell til det ganske land – også i lovgivningen, som nettopp sier at vi skal ha et likeverdig tilbud. Det går på utdanning, og det går på arbeidsgiverpolitikk. Dette er grunnleggende viktig, og jeg er veldig glad for at vi har blitt enige om en slik presisering.

Når det så gjelder særreguleringen for jordbruk, er det også der en villfarelse hos flere av dem som har uttalt seg. Kort oppsummert går flertallsinnstillinga ut på at særreguleringen for jordbruk skal omfatte avløserlag som eies og benyttes av gårdbrukere, og som utfører arbeid som kommer inn under allmenngjort tariffavtale mellom NHO og Fellesforbundet. Denne særreguleringen skal tre i kraft fra 1. juli neste år. De avløserlagene som omfattes av særreguleringen, skal ikke defineres som bemanningsselskap. De virksomheter som ikke omfattes av særreguleringen, må forholde seg til arbeidsmiljølovens generelle paragrafer, på samme måte som ellers. Altså: Bøndene blir ikke særbehandlet på annen måte enn for de avløserlag som ble etablert på 1970-tallet, som var noe helt annet enn bemanningsforetak. De skal reguleres gjennom særregulering.

Morten Stordalen (FrP) [17:17:26]: La meg starte med å si at det at hele, faste stillinger bør være hovedregelen, tror jeg vi alle er enig i. Men når man snakker om et geografisk område og et forbud og snakker om Oslo-regionen – så vidt jeg vet, handler vel hele dette forslaget om at man hadde noen enkelttilfeller i Oslo hvor man fant noen byggeplasser der ting kanskje ikke var helt ideelt – kommer denne regjeringen, som er kjent for å følge situasjonen og lytte nøye, på at man plutselig skal vise en enorm handlekraft, og det er å utvide til Viken og sette en kunstig grense ved gamle Vestfold og et skille mellom Vestfold og Telemark. Jeg lurar på hvem de har snakket med. De bedriftene jeg har møtt i Vestfold, som ikke skjønner noen ting av dette forslaget, er – de aller fleste – små og mellomstore bedrifter. Ja, det finnes en stor aktør i Norge som også opererer i Vestfold. De vil nok klare dette, men de andre skjønner ikke hvordan de skal klare det.

Et eksempel er et stort leilighetsprosjekt. Håndverkerbedriftene i Vestfold sier: Vi har ikke anledning til å

regne på de prosjektene lenger. Vi har ikke mulighet, for når vi vinner et anbud, får vi et varsel om at vi kanskje skal starte 1. oktober, men som følge av at det ikke er solgt nok leiligheter, blir det utsatt til mars neste år. Vi kan ikke, sier de bedriftene, ansette noen mennesker for å gå ledige og ha dem gående et halvt år uten arbeid. Det er det denne regjeringen nå setter i gang.

I tillegg forstår jeg heller ikke at man innfører det tiltaket i et område som allerede lever med et prispress. De siste måneder har vi hørt et nytt ord: dyrtid. Hvordan SV og Rødt kan gå og applaudere og si at det er en gledens dag, er for meg uforståelig. De som får det dyrere, er de som bor i de områdene, for dersom de bedriftene skal ansette folk for å gå og ikke ha noe å gjøre noen måneder, betyr det at forbrukerne må betale enda mer.

Jeg forstår heller ikke aversjonen mot bemanningsbyråer. Jeg har snakket med Manpower. I sin 57 år lange historie har de ansatt en halv million mennesker i arbeid. I 2021 fikk 23 pst. av dem som var i Manpower, fast jobb i bedrift. 40 pst. av medarbeiderne i Manpower som har fast stilling og er heltidsansatt i dag, med ordnede forhold, kom fra arbeidsledighet. Det blir færre arbeidstakere i Vestfold, det blir flere arbeidsledige. Dette er et dårlig forslag, og det er trist for Vestfold, Viken og Oslo.

Åse Kristin Ask Bakke (A) [17:20:43]: Eg synest det er rett i denne saka å starte litt med bakgrunnen for dette og kva for eit Noreg vi har hatt for arbeidsfolk dei siste åtte åra. Realiteten er at i dei siste åtte åra har vi hatt ei høgreregjering som har svekt rettane til arbeidsfolk – systematisk, nøye over tid og med full viten og vilje.

La meg minne om at i 2015 gjekk så å seie heile landet ut i generalstreik mot høgreregjeringa sine angrep for å svekke rettane til arbeidsfolk. Alle varsla kva dette ville seie for arbeidsfolk: meir usikkerheit, meir uføreseielegheit og ein meir usikker kvardag. Og dei fekk dessverre rett. Dette er berre eitt eksempel av mange på høgreregjeringa sine angrep på rettane til arbeidsfolk.

Om eg kan tillate meg å vere litt personleg: Vi var 150 håpefulle som var ferdig utdanna sjukepleiarar frå NTNU i Ålesund for eit par år tilbake. Vi fekk fortalt at det å få seg jobb som sjukepleiar ikkje var noko problem. Det var berre å velje og vrake, for det var jo sjukepleiarmangel over heile landet. Vi gjekk ut av studiet og inn i arbeidslivet med friskt mot og forventningar om ein trygg og fast jobb. Det arbeidslivet og den realiteten vi møtte, var deltidstillingar i småprosentar og vikariat på vikariat på vikariat – på startstreken av arbeidslivet, ei tid i livet der ein gjerne vil etablere seg og kjøpe sin første bustad, noko som sjølv sagt er tilnærma umogleg i ei 35 pst.-stilling med usikkerheit om når ein får neste vakt. Når ringer kanskje telefonen og ein kan få ei vakt, slik at ein får endane til å møtast denne månaden også?

Dette er arven etter åtte år med Høgre og Framstegspartiet ved roret, og på vegner av alle oss er eg glad for at denne saka er til behandling i dag – på vegner av alle arbeidsfolk som går på jobb kvar dag for vår tryggleik.

Denne regjeringa er i gang med ei storreingjering i arbeidslivet, der ein styrkjer retten til faste og heile stillingar. Den saka går hand i hand med det vi behandlar i dag, for det å stramme inn på innleige hjelper folk til å få moglegheit til ei heil og fast stilling, nettopp for å sikre kontinuitet på arbeidsplassen, som gagnar både arbeidsfolk og dei vi er til for. For alle arbeidsfolk i dag betyr dette ein ny kvardag.

Torbjørn Vereide (A) [17:23:47]: Det har vore mange andre talarar som har gått inn i materien og gjort ganske godt greie for store delar av innhaldet. Men litt i same ånd som førre talar, som eg synest ordla seg ganske så treffande: Dette handlar om tryggleiken til vanlege arbeidsfolk.

For ikkje så altfor lenge sidan var arbeids- og sosialkomiteen på studietur til USA, der vi fekk møte store delar av arbeidslivet og det som gjekk føre seg der. Det er klart at som norsk innbyggjar blir ein veldig overraska over å sjå kor svekt ein er i alle aspekt av livet i Statane fordi ein har svekte rettane i arbeidslivet. Det er nettopp då det er viktig å hugse at det ikkje er ei enkeltsak som gjer at det er så grelt og så usikkert for mange å vere arbeidstakar i USA samanlikna med i Noreg – nei, det er faktisk veldig mange enkeltsaker. Her og no i dag har vi òg ei slik sak, der det er nødvendig å stramme inn for å bidra til eit fastare og tryggare arbeidsforhold. For viss du ikkje har det, er det vanskeleg å planleggje for framtida, ikkje berre for arbeidet, men òg for livet, familie, bustad – alt som du måtte drøyme om og tru på. Nettopp difor er det viktig å slå fast at det er det det handlar om.

Det blir ofte trekt fram at når vi gjer innstrammingar i arbeidsmiljølova, som f.eks. her på innleige, rokkar vi ved fleksibiliteten i arbeidslivet og fleksibiliteten til næringslivet. Men sanninga er at store delar av den fleksibiliteten som er i dag, går ut over dei enkelte arbeidstakarane. Eg trur det er verdt å minne om at viss ein har faste tilsetjingsforhold som er direkte knytte til den bedrifta det gjeld, vil det vere meir aktuelt og meir freistande å investere i kompetanse, fordi ein veit at ein har eit eigarforhold og eit tilsetjingsforhold som står seg lenger enn over berre ein kort tidsperiode.

Så vil eg påpeike: Høgresida seier i nesten alle moglege innlegg at intensjonen her er bra, vi er jo einige, og når alt kjem til alt, er vi eigentleg alle forkjemparar for eit arbeidsliv i tråd med det som er intensjonen her. Nei, det er ikkje tilfellet! Dette har vore eit lagarbeid, men det har vore eit lagarbeid som utelukkande har skjedd på venstresida i den norske politikken. Høgresida har abdi-

sert – år etter år, gong etter gong – og det gjer dei òg denne gongen. Dei viser ein motvilje mot alle konkrete tiltak som kan skape meir tryggleik i arbeidslivet. Vel, det finn vi oss ikkje i. Vi skal gjennomføre dette, og vi skal sørge for at heile, faste, trygge stillingar er regelen i norsk arbeidsliv.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [17:27:01]: I dag må bemanningsforetak bare registreres. I næringslivet betegnes det som en papirtiger. Derfor er det veldig gledelig at vi nå får en godkjenningsordning for bemanningsforetak etter nærmere kriterier i forskrift. Vi får mer enn det. Nå nytter det ikke bare å ha søkt om godkjenning. Nå må en være godkjent i henhold til flertallets innstilling for å kunne drive lovlig. Det er veldig gledelig at Arbeiderpartiet, Senterpartiet, SV og Rødt påpeker denne viktige distinksjonen.

I innstillinga har vi også gått inn på grunnbemanningslæren. Det er viktig å påpeke det, for grunnbemanningslæren sier at en ikke kan dekke opp et fast behov for arbeidskraft med vikarer. Der er det også et flertall, med alle unntatt Høyre og Fremskrittspartiet, som mener at grunnbemanningslæren også må gjelde for innleide arbeidstakere, og at regjeringa må komme tilbake til Stortinget med nødvendige lovendringsforslag for å rette opp dette. Jeg er veldig glad for at vi fikk flertall for det i innstillinga.

Høyre sier at de ikke er enig i regjeringas prioriteringer i arbeidslivspolitikken. Det er helt korrekt, sånn har det vært lenge. Men når Høyre sier at regjeringa bruker kreftene på generelle innstramminger i innleieregulverket som rammer de seriøse aktørene, istedenfor å gå etter de useriøse og kriminelle aktørene, krever det en kommentar.

Regjeringspartiene går inn for å endre arbeidslivet i retning av direkte ansettelser. Det vil selvsagt føre til at produksjonsbedrifter må legge mer vekt på å ha egne ansatte og lærlinger. Jeg vil også understreke en annen endring som er nødvendig. Det er at de som kjøper eksempelvis byggeproduksjonsbedriftenes tjenester, eksempelvis det offentlige, må legge an en ny kultur. Vi har mange eksempler på at offentlige prosjekter har blitt utsatt. Da blir tidsrammen som entreprenørene skal utføre jobben innenfor, kortere, og dermed blir behovet for innleide folk større.

Nå må det offentlige legge an en ny praksis på dette området og gi entreprenørene bedre tid til å gjennomføre prosjektene, slik at de i mindre grad blir presset til å bruke gjestearbeidere. De kan bruke sine egne ansatte og lærlinger, og dermed får vi et samspill mellom byggefirmaene som produserer tjenestene, og de selskapene som kjøper tjenestene. Arbeidsliv og næringsliv må

samspille for at det vi gjør nå, skal få en god utvikling framover.

Kirsti Bergstø (SV) [17:30:16]: Nå har jeg sittet og lyttet til debatten, og jeg tenker at det er på tide å be om en klargjøring. Høyresiden sier på den ene siden at andelen innleide er så lav at det ikke er grunnlag for å gjøre noen grep; det er ikke nødvendig å gjøre noe med det, for det er så få som egentlig er innleid arbeidskraft. På den andre siden framstilles bemanningsbransjen som den fremste sysselsettingsstrategien for høyresiden. Man framstiller det som unges fremste mulighet for å komme i arbeid og frykter massearbeidsløshet som følge av de nye innstrammede reglene. Jeg ønsker en klargjøring av hva som er den riktige fortellingen fra høyresiden, for begge deler kan umulig være rett.

Når man hører debatten her, skulle man tro at dette forslaget var noe som kom dalende ned fra himmelen – og jeg tror Vårherre ville vært enig med oss i dag – men det gjorde det ikke. Innstramming på innleie har tvert imot vært en del av den helt grunnleggende mobiliseringen for et nytt politisk flertall, som står samlet i dag om å styrke makten til arbeidsfolk gjennom å stramme inn på innleieregulverket. Det er det samme flertallet som så viktigheten av å erstatte høyre regjeringen, som anerkjente det uorganiserte arbeidslivet, og som så absolutt brukte sin politiske kapital til nettopp det, med et flertall som er på lag med arbeidsfolk, og som erkjenner at man er nødt til å snu maktforholdene i arbeidslivet for at arbeidsfolk skal få styrket sin hverdag.

Jeg vet ikke hvor de partiene fra høyresiden som har hatt ordet i dag, har vært. Det har blitt gjennomført politisk streik, men jeg hører at de aldri har lyttet til appellene fra de tillitsvalgte og erfaringene som de bærer med seg. Jeg registrerer at de neppe kan ha fått med seg hvor krevende det har vært for Arbeidstilsynet å skille mellom lovlig og ulovlig innleie. Derfor er jeg veldig glad for at regelverket blir tydeligere i dag, ved at det strammes inn og sier at innleie av arbeid av midlertidig karakter ikke skal være tillatt. Jeg vil også legge til at om man tenker at alle blir straffet for at noen få har tatt seg til rette, er det utviklingen under ett man er nødt til å se på.

Til slutt vil jeg legge til at det er viktig å få tydeliggjort grensen mellom innleie og entreprise, at vi må sørge for at vi nå har et tilsyn som følger opp, og at brudd må møtes med sanksjoner som svir.

Jone Blikra (A) [17:33:28]: Se for deg dette: Det er sommeren 2019. En buss med 20 mann kjører fra Polen til Norge. De er alle ansatt i et baltisk bemanningsbyrå. De blir kjørt til Skien, får tildelt campingvogn og brakker å bo i. De skal leies ut til et norsk bemanningsbyrå for å utføre bygningsarbeid i Skien sentrum. Kontrakten med byrået de er ansatt i i hjemlandet, gir dem

en lønn på 5 000 kr i måneden. Firmaet de leies inn til i Norge, betaler minstelønn, 192,50 kr per time, som går rett til den baltiske arbeidsgiveren. Dette er en del av virkeligheten i norsk arbeidsliv de siste årene. Et stort marked av kyniske arbeidsgivere over deler av Europa tjener godt på regler og muligheter i norsk arbeidsliv, på bekostning av de ansatte.

I Arbeiderpartiet har vi alltid vært opptatt av at folk skal ha en trygg, god og sikker jobb som grunnlag for å leve det gode liv, kunne etablere seg og leve sammen med familie og venner i et trygt samfunn. Vi har dessverre sett over tid at lover og regelverk som skal være med og ramme inn dette gode arbeidslivet, er blitt svekket på Høyre og Fremskrittspartiets vakt. Det mest skremmende med disse svekkelsene av regelverket som har skjedd, er at de er tilsiktet og ideologisk betinget. Da Arbeiderpartiet i 2018 fikk sikret et flertall i Stortinget for å stramme inn på muligheten for innleie, beskrev daværende statsminister Solberg dette som det største politiske nederlaget det halvåret. Det var en veldig trist betraktning fra en statsminister.

Jeg har mange ganger lurt på hvordan norsk industri og næringsliv klarte seg før. Under den store industriutviklingen og oljealderens inntog hadde vi forbud mot utleie, i perioden 1971–2000. Dette håndterte norsk arbeidsliv fint. Innleie og utleie av arbeidstakere mellom produksjonsbedrifter var og er helt lovlig og fungerer bra.

Bemanningsbyråer i den form vi ser i Norge nå, er et skapt behov. Bemanningsbyråer er nå den største arbeidsgiveren på mange byggeplasser. En bedrift som baserer seg på innleie, vil nødvendigvis ikke kjenne det samme behovet for å sikre kompetanseheving. Hvem vil vel bruke penger på en innleid ansatt som neste år kanskje jobber som innleid hos konkurrenten? En annen bekymring er opplæringsbedrifter som tar samfunnsansvar, og som bl.a. driver fagopplæring. Disse vil tape på et slikt arbeidsmarked. Det er mange tapere i dette systemet, og vi i Arbeiderpartiet ønsker nå å gi dem en håndrekning – også våre polske venner.

Anna Molberg (H) [17:36:32]: Representanten Kristjánsson nevnte at man drev hoteller og bygde skip også før år 2000. Det var jo fordi markedet leide inn folk fra utenlandske entrepriser – altså de som ikke hadde det samme forholdet til norske lønns- og arbeidsvilkår som bemanningsbransjen har i dag. Det er ikke noe vi ønsker oss tilbake til. Når vi inntil i dag har hatt et regulert marked for innleie, med strenge krav til likebehandling og forbud mot nulltimerskontrakter, er det ganske merkelig å innføre innstramminger som tar oss tilbake til tiden før år 2000, da utenlandske entrepriser regjerte fritt.

Til representanten Lundteigen, som snakker om at avløserlagene i landbruket blir skjermet: Hva med innleide sesongarbeidere til landbruket? Det er fremdeles i det blå hvilke regler som skal gjelde for disse.

Til slutt vil jeg også kommentere en juridisk vurdering som ble sendt inn i høringsrunden fra et av Norges fremste advokatfirmaer innen arbeidsrett. Den konkluderer med at regjeringens forslag til innstramminger i innleieregelverket er i strid med EØS-avtalen. EØS-retten krever nemlig at innstramminger ikke må være for inngripende, og de må være nødvendige. I den juridiske vurderingen blir det også påpekt at regjeringen ikke har tatt hensyn til restriksjonene som vi innførte i 2019, og at disse ikke har fått tid til å virke. Det har heller ikke blitt tatt hensyn til likebehandlingsprinsippet som ble innført i 2013, for det har nemlig styrket rettighetene til vikarer fra bemanningsforetak. Og i regjeringens høringsnotat fra i vår innrømmer departementet selv at innleieandelen har gått ned de siste to årene, og at dette delvis skyldes de innstramminger som ble gjort i 2019. Derfor blir det disproportjonalt å stramme ytterligere til.

Den juridiske vurderingen konkluderer også med at regjeringens forslag er forhastet og ikke godt nok begrunnet i vilkårene som EØS-retten oppstiller. Det er jeg helt enig i, og det er grunn til å ta på alvor at også ESA nå har flagget de nye norske innleiereglene som vedtas i dag.

Gisle Meininger Saudland (FrP) [17:39:01]: Regjeringen er i gang med sin storrengjøring i norsk arbeidsliv, og det merkes. Nå er det vanlige folk ansatt i et bemanningsbyrå som skal tas. 70 000 mennesker kan bli berørt av regjeringens innstramminger. «Ukjære barn» brukes av Arbeiderpartiet om bransjen. Hvor mange som mister jobben, vet vi ikke. Regjeringen har ikke regnet på det. Regjeringen sier at de må finne seg en ny jobb og opparbeide seg nye rettigheter. Alternativet er Nav.

Vi vet at norsk arbeidsliv er annerledes i 2022 enn det var på 1990-tallet, som det til stadighet blir henvist til i debatten. Norge har generelt sett et godt og seriøst arbeidsliv. Det trengs ikke en storrengjøring med masseoppsigelser, men det trengs målrettede tiltak for å ta de som er useriøse. Vi må styrke kampen mot arbeidslivskriminalitet og heve statusen til yrkesfagene.

Derfor har Fremskrittspartiet kommet med en rekke forslag for nettopp dette. Vi styrket Arbeidstilsynet da vi var i regjering, vi opprettet flere a-krimsentre, vi styrket retten til heltid for dem som ønsker det, vi ønsker å hindre trygdeeksport, osv. Og sist, men ikke minst økte vi gebyrgrensen for å ta de useriøse, noe regjeringen heller ikke ønsker.

Til slutt en stemmeforklaring: Fremskrittspartiet ønsker ikke denne lovendringen. Vi mener den er unødvendig, dårlig begrunnet og vil få store negative konsekvenser for næringslivet. Vi kommer til å stemme imot. Men av respekt for dem som blir berørt, de ansatte og næringsliv fremmer vi to forslag, selv om vi er imot saken som helhet. Vi fremmer forslagene for å imøtegå dem som blir berørt av saken.

Helt til slutt vil jeg si at Fremskrittspartiet kommer til å støtte Høyres to forslag i saken.

Trine Lise Sundnes (A) [17:41:23]: I Sortland kommune jobber Victoria Thelise Næss. Victoria er en av dem kommunene sårt trenger, men den unge arbeidstakeren har flere ganger vurdert å slutte i jobben ved Lamarktunet bo- og rehabiliteringssenter. Hun stortrives med arbeidet, men uttaler i siste utgave av Fagbladet at hun mange ganger har tenkt på om det er verdt det. Hun forteller om en nærmest umulig jakt på nok timer for å få fagbrevet som helsefagarbeider.

Victoria er ansatt i 27 pst. stilling og har for tiden et vikariat, som gjør at hun til sammen jobber 65 pst. Etter over fire år som assistent på Lamarktunet har hun samlet omtrent 3 000 timer. Kravet for å ta fagbrev er ca. 8 000 timer. Dessverre er ikke Victorias historie enestående. Den speiler tilstanden i Kommune-Norge.

Noen lurer kanskje på hvorfor jeg tar opp heltidsnorm under behandlingen av denne saken, som handler om innleieregulering, men det henger sammen. Det finnes tusenvis av ledige årsverk i Kommune-Norge og i helseforetakene som bare venter på ansettelse, som en bare venter på skal være fulle stillinger. Derfor må også det vi vedtar i dag, ses i sammenheng med den nye lovgivningen om heltidsnorm, der deltidsansatte har fortrinnsrett til ledige timer framfor ny-innleie i virksomheten.

Fra nyttår skal arbeidsgivere først ansette fortrinnsberettigede i egen virksomhet før det ringes et bemanningsforetak, og det må komme Victoria og andre i hennes situasjon til gode. Vi har ikke råd til å la arbeidskraft forvitne i Kommune-Norge. Folkene er der – sørg for å gi dem hele stillinger og faste ansettelser.

Politisk kvarter på NRK omtalte i morges regjeringens forslag og det vi forhåpentligvis skal vedta her i salen i dag, som en ordentlig julevask. Det er det! Det må ses i sammenheng med den øvrige storrengjøringen for et seriøst, tryggere og forutsigbart arbeidsliv.

Henrik Asheim (H) [17:44:13]: Det har blitt sagt flere ganger fra representanter for regjeringspartiene, SV og Rødt i dag at hele og faste stillinger må være normalen i norsk arbeidsliv. Det må være å slå opp verdens største dør, for det er selvfølgelig normalen i dag. Det er

heller ingen partier i denne sal som er uenig i at det skal være normalen.

Saksordføreren redegjorde i sitt første innlegg godt for at det koster mer å leie inn folk enn å ha dem fast ansatt. Ja, naturligvis gjør det det. Så hvorfor skal da arbeidsgivere rundt om i landet likevel betale mer for den arbeidskraften i perioder? Det er jo fordi de trenger det. I perioder trenger man ekstra arbeidskraft, enten det er på et sesonghotell eller det er, helt riktig, innenfor helse- og omsorgssektoren, på et skianlegg – hva det enn måtte være.

Det ble sagt fra representanten Krogstad at det var helt unødvendig å leie inn arbeidskraft til byggenæringen, for det er en forutsetning i anbudet at man har nok folk til å gjøre jobben. Men man skal ikke snakke med så veldig mange entreprenører i byggenæringen før man får vite at når man gjør en jobb, kan det komme tilleggsarbeid, som man er kontraktfestet til å måtte gjøre, mens man ikke vet om man har folk. Senest i forrige uke snakket vi med en entreprenør i et lite byggefirma som sa nei til et anbud på Østlandet, fordi han ikke vet om han har folk til å gjøre ekstraarbeid dersom det skulle dukke opp. Det betyr kontrakter lagt bort, arbeidsplasser tapt.

Dette er ikke noe man egentlig trenger å forklare flertallet i denne salen, for de er jo enig i det for enkelte områder. De er enig i det for kultur- og eventbransjen. Der må det gjøres unntak, for de jobber, som de selv skriver, på en helt annen måte enn resten av arbeidslivet gjør. Det må gjøres unntak i landbruket av en eller annen grunn. Det er litt krevende å se den store forskjellen på bruken av innleie for et gårdsbruk og for et sesonghotell. Det gjøres unntak innenfor helse- og omsorgssektoren rett og slett fordi regjeringspartiene selv ser at dette ikke bærer i den virkelige verden der ute. Det kommer ikke til å gå hvis man også skal sørge for et forsvarlig helsetilbud over hele landet. Da er utfordringen nettopp at hvis alle er enige om at det er dyrere enn å ansette i fast stilling, hvorfor gjør man det da? Jo, fordi til tider trenger man ekstra folk med den riktige kompetansen.

Jeg må bare ta tak i noen innlegg som har vært holdt. Det ene var representanten Bergstø, som spurte: Kan det virkelig være slik at det både er få som driver med jobber i bemanningsbransjen, samtidig som det er et viktig verktøy? Ja, sånn kan det være. Det gjelder 75 000. Det er ikke en stor andel av antallet nordmenn som går på jobb, men for de 75 000 er det naturligvis veldig viktig. Og til representanten Ask Bakke, som viser til at hun selv ønsket seg en fast ansettelse i helsetjenesten: For det første er det verdt å minne om at regjeringspartiene også går imot dette på helse og omsorgsområdet, og for det andre at vi i regjering økte antall faste ansettelser, særlig blant kvinner i omsorgsykker.

André N. Skjelstad (V) [17:47:34]: Høyre har lagt fram to forslag. Dem kommer Venstre til å støtte når vi kommer til votering.

Det kan virke som det er en stor høytid for mange, ikke minst for regjeringspartiene. Det kan virke som det er høytid for SV og Rødt – de er blanke i blikket. Det er tydelig at dette er dagen.

Vi vet vi mangler arbeidskraft, og da er det fristende å gå innom representanten Blikra, som sa at det var skapt et behov. Ja vel, skapt et behov, når flere, også fra regjeringspartiene, sier tydelig at arbeidskraft er en knapphet? Hvordan skal en da klare å håndtere dette framover? Vi vet at mange innenfor helse – som er nødt til å ha vikarbyrå og slikt – ikke har norsk statsborgerskap. Hvis det blir vanskeligere for dem å komme hit og gjøre det en må gjøre innenfor helse, så opprettholder vi ikke den type tjenester innenfor spesielt primærhelsetjenesten. En kan lage unntak, men de unntakene vil uansett være vanskelig når det er knapphet på arbeidskraft.

Representanten Sundnes sier hun er glad for denne storrengjøringen – storrengjøringen på dette, der renholdere ikke er inntatt i det unntaket som representanten Lundteigen redegjorde for tidligere. Spørsmålet er hvordan en skal få en type samfunn. Er det reservearbeidskraft som en del av oss ikke klarer å se? Er det det som befinner seg innenfor Mor Norge? Jeg er ikke så sikker på det. Jeg tror at når det gjelder den knappheten som er innenfor byggenæringen, er det som ingen setter fingeren på, at når det blir knapphet, så blir det selvfølgelig også dyrere. Det regner jeg med at regjeringspartiene er fullt ut klar over, men det vil igjen gjøre at kostnadene løper enda mer løpsk.

Det er tydeligvis ikke så nøye, for det er som sagt høytid, det er snart jul. Posisjonspartiene, inkludert Rødt og SV, er blanke i blikket, så det er klart at dette er en dag for historien. Vi får tro at historien ikke varer all verdens lenge. Nettopp den fleksibiliteten for at den yngre generasjonen skal komme inn i arbeidsmarkedet, betyr selvfølgelig mindre, sånn jeg hører retorikken i dag.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [17:50:41]: Høyre skriver i innstillinga at regjeringa ikke går etter de useriøse og kriminelle. Det er jo ikke sant. Regjeringspartiene arbeider systematisk for å gjøre lov og forskrifter klarere, sånn at det blir færre gråsoner. Det som kjennetegner de useriøse, er å utnytte gråsoner. Gråsoner gir urettferdige konkurransevilkår og ødelegger enormt for de seriøse, eksempelvis håndverksbedriftene med direkte fast ansatte og lærlinger. Det skal ikke være noen som helst tvil om at regjeringspartiene står på samme side som disse, eksempelvis håndverksbedriftene, og arbeider for å bedre deres konkurransevilkår i markedet. Det er

det som må være kjernen i det som er vårt alternativ til det som har utviklet seg på 2000-tallet.

Når det gjelder kriminelle aktører som bryter loven, er det også viktig å være klar på at vi må ha et lovverk som stopper det som folk mener er feil, det som folk mener er kriminelt. Det lovverket må være så enkelt at alle parter forstår spillereglene, at en ikke trenger å være jurist for det. En vet intuitivt hva som er lov, og hva som ikke er lov, og det krever en bedre oppfølging fra Arbeidstilsynet med nødvendige hjemler til tilsyn og pålegg.

På alle disse områdene, enten det gjelder innstramninger, de useriøse eller arbeidet mot de kriminelle, har Høyre vært en bremsekloss på tross av at en gir inntrykk av det motsatte. Vi har i innstillinga ganske nøyaktig gått igjennom hva som har skjedd i bemanningssaken, og der kan folk lese sjøl og se hva som har vært Høyres holdning til disse spørsmålene, dessverre. Jeg er glad for at representanten Asheim har balanserte innlegg og viser en annen kultur enn det som har vært toneangivende fra Høyre.

Så var det representanten Molberg, som spurte: Hvordan kan en få sesongarbeidere i landbruket på lovlig måte når en ikke kan bruke bemanningsselskaper? Svaret er veldig enkelt. Det er at den enkelte gårdbruker ansetter midlertidig etter arbeidsmiljøloven § 14-9 andre ledd bokstav a. Det er den helt opplagte løsningen. Det er det vi har som regler for nettopp sånne sesongarbeidsplasser. Representanten Molberg sier også at vi har lite næringsvennlig politikk. Nei, direkte ansettelser gir rettferdig konkurranse. Det fører til at selskaper som har direkte ansettelser og lærlinger, får et fortrinn, og det skal vi styrke videre framover, for det er helt nødvendig for å få et sunnere nærings- og arbeidsliv.

Bård Hoksrud (FrP) [17:54:01]: Det er noen spennende og interessante debatter vi har vært igjennom den siste uken. Forrige uke opplevde vi en statsråd som jublet og koste seg over at man la ned arbeidsplasser hos private som drev innenfor fritt behandlingsvalg. Og her opplever jeg representanter for regjeringspartiene som er like glade i dag, selv om man skal sende mange tusen ansatte innenfor bemanningsbransjen ut i arbeidsledighet – som kan bli konsekvensen av denne politikken.

Når det gjelder den omtalen som enkelte har fra denne talerstolen, om private og de som prøver å hjelpe til og bidra, og som kaller det tull og sier at vi ikke trenger dem, som representanten fra Rødt sa fra denne talerstolen, blir jeg ganske provosert. Jeg tror man har glemt at vi har vært gjennom en pandemi. Hvis vi ikke hadde hatt det private næringslivet som kunne være med og bidra, sørge for å få folk til å stille i kommunene rundt om-

kring i landet, stille i sykehusene rundt omkring i landet, hadde hele helsevesenet knelt under de to årene med pandemi. Da blir det ganske spesielt å høre på dette fra denne talerstolen.

Jeg tror faktisk man bør ta seg en tur ut på utsiden av dette huset og prate med en del av de menneskene som har en genuin interesse for å være med og bidra. Man må av og til bygge opp kapasitet, og man må bygge ned kapasitet. Når man står på denne talerstolen og prater om offentlig sektor – 131 av ordførerne er fra Senterpartiet, SV har 6 og Arbeiderpartiet 144 – og om at man må sørge for å få heltidskultur og sørge for at folk får heltidsstillinger i kommuner og fylkeskommuner osv., ja, da må de gå hjem og forteller partifellene sine at de må sørge for å få på plass dette, sånn at man får heltidsstillinger. Det er ikke sånn at fordi man tar bort bemanningsbyråene, eller at man går til angrep på alle som ikke er offentlig ansatte, og som driver innenfor rekruttering og i bemanningssektoren, får man heltidsstillinger. Det er jo ikke sånn. I min hjemkommune, når det er trøbbel og man ikke klarer å levere tjenestene selv: Hvem ringer man da? Jo, man ringer et privat bemanningsbyrå som kan komme og hjelpe til og sørge for at man får kompetansen inn i den perioden man trenger den. For det er ikke sånn at man kan ha all kompetanse i alle kommuner. Da må man faktisk bruke noen andre eller leie inn.

Det er dét som er spesielt i disse debattene her. Jeg skjønner at denne regjeringen ikke er så opptatt av det. Veldig mange av dem som er innleid, er folk som kommer fra andre land for å jobbe i en periode, f.eks. i et veiprojekt eller andre typer ting. Nå har vi en regjering som ikke vil bygge så mye vei lenger. De vil ikke at vi skal gjøre så mye lenger, og da er det kanskje ikke noe problem. Men de som jobber med dette, ønsker at vi skal bygge mer infrastruktur, ønsker at vi skal sørge for å bygge nye sykehusbygg osv. som denne regjeringen ikke vil ha – de vil ikke bygge nye veier, de vil ikke bygge like mye jernbane, og da er det kanskje ikke behov for folk.

Jeg tror alle skjønner at vi trenger å ha en miks, vi trenger å ha innleie på enkelte områder, og derfor er det trist å høre på representanter fra de rød-grønne partiene på denne talerstolen.

Erlend Svardal Bøe (H) [17:57:15]: En skal følge ganske dårlig med i norsk helsedebatt hvis en ikke har fått med seg at den gjennomgående og største utfordringer framover er om vi har nok helsepersonell. Oslo Economics presenterte på vegne av Sykepleierforbundet i august i år nedslående tall om differansen mellom planlagt og faktisk bemanning i den kommunale helse- og omsorgstjenesten. Særlig foruroligende er det at undersøkelsen viste at avvik i bemanningen blant sykepleiere og helsefagarbeidere i stor grad dekkes av

ufaglærte. Det går i ytterste konsekvens på pasientsikkerheten løs og etterlater det autoriserte helsepersonellet på jobb med enda tyngre ansvar.

Jeg blir ikke særlig imponert over å lese merknadene til SV og Rødt i denne saken. Det er ingen erkjennelse å spore av at den offentlig eide helsetjenesten sliter med å sikre heltidskultur og har turnuser og arbeidsbelastning det er krevende å leve med for det ansatte helsepersonellet, og at det er dette som skaper behovet for innleie av personell, ikke at det finnes bemanningsbyråer. I stedet for å drøfte årsakene til personellmangelen velger man å problematisere noen enkeltstående tilfeller av innleie og arbeidsbetingelser. Hvordan tror SV og Rødt at det er mulig for en avdelingsleder på en hvilken som helst sengepost å kunne gå hjem fra jobb på ettermiddagen eller før helg dersom det ikke er mulig å dekke ledige vakter med vikarer?

Å forby bemanningsbyråene er ikke løsningen på de store bemanningsutfordringene vi har i norsk helse-tjeneste. Det er ingen av oss som ønsker utstrakt bruk av vikarer. Det kan true kontinuiteten og pasientsikkerheten at det ikke er det ordinære personellet som fyller vaktene. Men for å løse dette må vi faktisk finne ut hvordan vi skal bruke de menneskelige ressursene bedre i norsk helsetjeneste. Som en del av det må vi sikre at flest mulig jobber heltid. Hovedregelen i norsk arbeidsliv skal være faste og hele stillinger. Det ligger mange årsverk i å bruke de utdannede kloke hodene vi har, fullt ut. Vi må sikre bedre oppgavedeling mellom helsepersonell enn det vi har i dag når vi f.eks. snakker om arbeidsmiljøloven, som ikke er skapt for en helsetjeneste med drift 24 timer i døgnet hver dag, hele året.

Heldigvis er Stortinget i dag for et unntak for helsepersonell, selv om det er mer begrenset enn det Høyre foreslår, for helsepersonell på jobb er avhengig av støttepersonell rundt seg for å utføre og kunne gi god pasientbehandling. Et unntak løser ingen av de store utfordringene, det er en slags kortvarig løsning på et mye større problem, nemlig hvordan vi skal sikre kontinuitet og godt arbeidsmiljø for arbeidsstyrken i helsesektoren i årene framover. Det er viktig for å skape trygghet for at vi har god pasientbehandling i landet vårt.

Eivind Drivenes (Sp) [18:00:25]: Trygghet for ansatte og forutsigbarhet for bedrifter er jo det det handler om i denne saken. Det er fortsatt lov å leie inn, men det må gjøres litt annerledes. Det er lov å samarbeide, og det finnes alltid løsninger. Utfordringer er til for løses.

Det snakkes om mistro og at noen få ødelegger for mange. Ja, det kan godt være at det er noen få som ødelegger for mange. Det er ikke mistillit og mistro fra regjeringspartiene, men noen har dessverre utnyttet og skvist

andre, noen skviser andre og tjener grovt på andres skvis. Det er ikke like greit alltid å måtte være den som står med luen i hånden for å få lov til å jobbe og blir skvist når det er arbeid hos bemanningsbyrået.

Det har dessverre vært veldig mange triste medieoppslag de senere årene om personell fra bemanningsbyråer, utleiebransjen, som har blitt utnyttet. Det er ikke gøy å se at hytta på fjellet har blitt bygd av folk som ikke har hatt gode arbeidsvilkår og ikke blitt tatt godt vare på.

Hoksrud sier noe om sykepleiermangelen og om hvordan det har vært under pandemien. Da jeg fulgte med fra lokalpolitikken, ble det gjort mange unntak under hele pandemien og for helsevesenet. Jeg er lokalpolitiker samtidig. Jeg leder administrasjonsutvalget i Venesla. Når Hoksrud sier at Senterpartiet må gå tilbake til lokalpolitikkerne og si at de må ordne opp, tror jeg han har litt dårlige erfaringer. Det er tydeligvis lenge siden han har vært i lokalpolitikken. I lokalpolitikken i Venesla har vi hatt heltidskultur. Vi har hatt mange flere heltidsstillinger – faktisk også med vedtak sammen med Fremskrittspartiet. Jeg tror kanskje Hoksrud må ut og se på hvordan det foregår lokalt.

Det er sagt mye i salen i dag, og jeg skal ikke dra det lenger, men det er nå på høy tid med litt julerengjøring i denne bransjen.

Nils T. Bjørke hadde her teke over presidentplassen.

Alfred Jens Bjørlo (V) [18:02:53]: Sist måned blei det offentliggjort ei undersøking som syner at over 80 pst. av norske bedrifter meiner regjeringa fører ein politikk som i liten eller svært liten grad tek omsyn til deira behov. Berre 3 pst. av norske bedrifter – eit tal som er lågare enn til og med det Senterpartiet eller Venstre har fått på noka meiningsmåling det siste året – opplever at dei i stor grad blir lytta til. Det gjeld ikkje berre den saka vi har oppe i dag, som har ført til det, men det er summen av den politikken denne regjeringa fører. Næringslivet, mangfaldet av små og store bedrifter rundt om i landet, ser rett og slett ikkje ut til å bli høyrd, tekne på alvor eller tekne med på prosessen på ein seriøs måte av den regjeringa vi har fått ved roret no.

Eg høyrrer mykje frå denne talarstolen i dag, og det blir gjenteke dette med storreingjering i norsk arbeidsliv, altså at vi har eit så skittent arbeidsliv i Noreg at det ikkje berre må vaskast litt i krokane, men det må til ein total nedvask. Ein snakkar om å snu maktforholda i eit arbeidsliv og eit samfunn som eg trur er eit av dei samfunna som har kome lengst i verda når det gjeld å ha eit godt, stabilt trepartssamarbeid, som er prega av gjensidig tillit, grundige og gode prosessar og eit nært samarbeid mellom staten, arbeidstakersida og arbeidsgjevar-

sida. Som mange også sikkert vil hugse: Vi skal ikkje mange månader tilbake i tid før alle dei store arbeidsgjevarorganisasjonane gjekk ut samla og tok avstand frå måten statsministeren og regjeringa omtala norsk arbeidsliv på, som noko skittent som må storreingjerast.

Det er gjort grundig greie for av andre talarar før meg kvifor Venstre går imot den ytterlegare innstramma i arbeidsmiljølova som eit fleirtal vil innføre her i dag. Eg skal ikkje gjenta alle argumenta rundt det, men eg vil presisere at det som no blir gjort, i særleg grad går ut over dei små bedriftene. Det går i særleg grad ut over ein del bransjar som ikkje har gode vener i dei partia som no sit i regjering – i reiselivsbransjen, i kulturlivet, i brei forstand utover heile landet. Dette er dei bransjane som er prega av mange småbedrifter, gjerne lokalt eigde bedrifter. Det er der konsekvensane vil bli størst. Det er for meg uforståeleg at dette framlegget blir banka igjennom i dag, når det kjem så tydeleg fram i høyringsrunden at dette er for dårlig utgreidd. Tidlegare innstrammingar har ikkje fått lov til å verke. Dette er eit nytt døme på ei regjering som ikkje tek norsk næringsliv på alvor.

Karianne B. Bråthen (A) [18:06:13]: Hvorfor det er sånn at man leier inn selv om det koster mer, var Asheim inne på, og burde vi ikke gå ut og snakke med folk, spør Hoksrud. Det spørs jo på hvem man snakker med, hvilket svar man får.

For noen år siden var jeg så heldig å få være tilhører på et kurs som handlet om helsefremmende ledelse. Det ble illustrert med en elv der mange datt uti, og lenger ned i elven begynte man å redde dem opp. Så bygde man sykehus og begynte å ta dem imot, men det var ingen som spurte seg: Hvor i elven er det de detter? Hvor skal vi egentlig sette inn støtet? Litt av det samme opplever vi når det gjelder bemanningsbyråer. En eller annen plass på veien har vi faktisk sviktet, når det er blitt sånn at vi må opprette bemanningsbyrå for at folk skal ha en jobb og for å kunne levere tjenester.

Vi må starte en plass, og denne saken henger så tett i hop med heltidsstillingsproblematikken, som Trine Lise Sundnes også var inne på. Det er nemlig ungdommen vår som betaler prisen for at vi ikke kan tilby hele, faste stillinger, og de blir skvist ut av arbeidslivet fordi vi ønsker å ha byggeprosjekter hvor vi har innleide folk. Det koster nemlig for byggebransjen å ha lærlinger, være seriøs og legge til rette for gode arbeidsvilkår. Det koster, og det er våre ungdommer som må bære den byrden når vi ikke gjør noe med det. Selvfølgelig vil det berøre noen at vi nå setter strengere krav, men en gang må vi begynne å gjøre det.

Vi vet at på helseområdet henger kvaliteten nøye sammen med faste, hele stillinger og hvem som leverer tjenestene. Da er vi nødt til å ta grep. Asheim sier: Hvorfor leier man inn når det er så dyrt? Jo, fordi vi har kommet i

en situasjon der folk har valgt å være i et bemanningsbyrå istedenfor å søke seg til hele, faste stillinger i f.eks. et sykehus. Der er nemlig problemet at de ikke får tak i folk. Dem de får tak i, får de tak i gjennom bemanningsbyrå.

En plass må vi starte, og i dag er dagen hvor vi begynner å skjerpe inn på det, at vi tar hensyn til kvaliteten på det som skal gjøres, og at vi tar hensyn til våre ungdommer som skal ut i arbeidslivet. Det fortjener de nemlig.

Dagfinn Henrik Olsen (FrP) [18:09:25]: Det gjør meg litt trist når jeg hører hvordan enkelte på venstresiden omtaler arbeidsgiverne. Hva hadde norske arbeidstakere vært uten gode arbeidsgivere?

Det blir brukt ord som julevask og storrengjøring. Ja, for et par dager siden prøvde jeg meg på å hjelpe fruene med litt husvask, og jeg fikk en streng formaning om ikke å ha for mye vann på parketten. Det er nettopp det KS og NHO har fått i sine høringssvar også: Vær forsiktig med hva dere gjør, så dere ikke ødelegger det gode, sunne norske arbeidslivet.

Er problemet så stort som enkelte vil ha det til? Nei. Jeg vil si at det er en massiv erindringsforskyvning. Bemanningsbransjen og midlertidighet er en svært liten andel av vårt arbeidsliv. Den største brukeren er det offentlige, og det er vel derfor KS har ytret seg som de har gjort. SVs Kirsti Bergstø sa det helt korrekt: Det var politisk tuftet. Ja, det er politisk tuftet fra venstresiden. Det er et knefall for LO. Det er ideologi som trumfes igjen på bekostning av sunn fornuft.

Det ble i 2019 gjennomført endringer som man burde ha gitt tid til å virke på en god måte før man setter i verk ytterligere tiltak. Det er mange som jobber i bemanningsbransjen, som har et ønske om å være der, fordi det passer deres arbeidssituasjon – det kan være studenter eller ungdom som har behov for å fylle opp cv-en sin med forskjellige typer jobb – men i denne sal høres det ut som det er styggedommen selv. Det er faktisk en del av et ordnet arbeidsliv vi har hatt i Norge. Det er ikke slik at det bare er useriøse aktører.

Det gjør meg trist, rett og slett, at man gir så lite «credit» til det norske bemanningsbyrået har bidratt med. Hvis man husker litt tilbake i koronapandemien, så man også at til og med det offentlige, gjennom Helsedirektoratet etc., var ute hos bemanningsbransjen og fikk sine tjenester dekket. Slik er det. Det er ikke et stort problem i norsk arbeidsliv. Det er en massiv erindringsforskyvning.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [18:12:23]: Representanten Henrik Asheim hadde et veldig interessant innlegg her tidligere. Han sa at bruk av arbeidsfolk fra bemanningsbyrå ville koste mer. Han sluttet seg til det som Arbeiderpartiet og Senterpartiet skriver i innstillinga. Det er helt korrekt, for når en skal likebehandle beman-

ningsfolk med egne ansatte, altså gi samme lønns- og arbeidsvilkår, pensjoner og ytelser som til egne ansatte, pluss at bemanningsselskapet skal tjene penger på å leie ut folka, vil det bli dyrere for bedriftene å bruke bemanningsfolk.

Når vi imidlertid har fått den store diskusjonen om bemanningsfolk, skyldes ikke det at det har vært sånn bestandig, for å si det diplomatisk. Det har ikke i alle tilfeller vært sånn at bemanningsfolk har vært dyrere enn egne ansatte. Det er årsaken til at en i en del bransjer har fått en konkurransesituasjon på arbeidsmarkedet som er sånn at bemanningsfolk har medvirket til å presse lønns- og arbeidsvilkår nedover, til stor frustrasjon for både arbeidsgivere og ansatte.

Nå får vi strengere regler for bruk av bemanningsfolk, men det som er det aller viktigste, er at hvis Asheim og Arbeiderpartiet og Senterpartiet er enige om å legge til rette for at bruk av bemanningsfolk skal praktiseres, kontrolleres og reguleres slik at det blir dyrere, vil markedet ordne opp i større grad, sånn at det ikke blir så mange bemanningsfolk. Da vil det bare være når det er en ekstraordinær situasjon, altså en sikkerhetsventil.

Ellers synes jeg at et av de mest interessante innleggene var innlegget til Steinar Krogstad, som gikk tilbake til Blaalid-utvalget, hvor temaet var vikarer og spesialkompetanse. Temaet den gangen var ikke å erstatte vanlige jobber med fast ansatte bemanningsfolk. Krogstad sa også at han ikke så for seg EUs østutvidelse. Her har vi noe helt grunnleggende og viktig: Ved EUs østutvidelse og den ukontrollerte arbeidsinnvandringen fikk vi ikke lenger et nordisk arbeidsmarked, men et EØS-arbeidsmarked. Det førte til at situasjonen ble ganske annerledes. Når en da kombinerte det med EUs vikarbyrådirektiv, som la opp til at en skal ha ukontrollert bevegelse over landegrensene, la en grunnlaget for den situasjonen vi er i, og som vi nå møysommelig forsøker å stramme til igjen, sånn at vi nok engang får på plass den norske arbeidslivsmodellen.

Seher Aydar (R) [18:15:38]: Jeg har tenkt å starte med å sitere lederen i Norsk Sykepleierforbund, som i dag kommenterer at kommunene og helseforetakene til sammen bruker over 2 mrd. kr på innleie. Hun sier:

Det er en enorm kostnad i forhold til fast ansatte, både for pasienttrygghet og for kontinuitet i pleie, som er helt annerledes med fast ansatte.

Jeg mener vi skal ta det på alvor. Vi skal ta på alvor at alle fagforeninger som er berørt, er imot dette unntaket, fordi de representerer de ansatte som jobber på gulvet, som ser forskjellen og hva det betyr å ha god grunnbemanning versus å lene seg på innleie.

Representanten fra Fremskrittspartiet nevnte pandemien. Pandemien er på mange måter et godt eksem-

pel på at det å lene seg på innleie er dårlig helseberedskap, for på det tidspunktet grensene ble stengt og vi ikke kunne få innleide fra andre land, sto faktisk helse-tjenesten overfor en større krise, fordi vi hadde lent oss på innleie fra utlandet istedenfor å ha bedre grunnbemanning.

Det er ikke bemanningsbyråene som skaper helsepersonell. De blir utdannet i det offentlige. Så melder private bemanningsbyråer seg på helsekonferanser, får tak i deltakerlister og begynner å ringe rundt for å rekruttere folk. Det er en useriøs bransje som skader helsevesenet vårt. Det er realiteten. Løsningen er likevel ikke bare å si at vi ikke skal ha bemanningsbransjen, punk-tum. Løsningen er f.eks. å satse på bemanningsenheter, bedre grunnbemanning og gode arbeidsvilkår. Det finnes i dag bemanningsenheter på flere sykehus flere steder, men de er for få, de er for små, og de finnes ikke overalt. Det må vi satse på.

Visom er imot bemanningsbransjen, er ikke imot at man skal ha vikarer, eller at man skal prøve å tette de hullene som finnes, tvert imot, men vi mener at det er det offentliges oppgave å gjøre det. Man kan ikke lene seg på kommersielle bemanningsbyråer som tjener enormt med penger på å rekruttere fast helsepersonell fra sykehusene våre, for så å selge dem tilbake til sykehusene og tjene penger på det. Det mener jeg at vi ikke har råd til, spesielt i en tid da både kommunehelsetjenesten og sykehusene har stramme budsjetter og sliter med å få tak i folk. Da må vi heller satse på god grunnbemanning og offentlige bemanningsenheter.

Mímir Kristjánsson (R) [18:18:30]: Det er litt underlig å høre på det stormløpet som kommer fra høyresiden i denne debatten, for det er, som representanten Kirsti Bergstø også var inne på tidligere, to veldig forskjellige utgaver av bemanningsbransjen vi møter i hvert eneste innlegg fra midten av midtstreken og ut til høyre i denne debatten.

På den ene siden er det en svært liten del av arbeidslivet, det er å sparke inn verdens største og – antar jeg – verdens mest åpne dør å si at faste hele stillinger er hovedregelen i norsk arbeidsliv, for sånn er det jo allerede. Det er ikke måte på hvor liten, uskyldig og ubetydelig denne bransjen er med én gang vi skal snakke om den bransjens utfordringer i norsk arbeidsliv, eller hvordan den truer fast ansatte, og at den bidrar til å fortrenge faste ansettelser.

På den andre siden er det ikke måte på hva vi i Norge ikke ville fått til uten bemanningsbransjen. Ifølge representanten Hoksrud ville vi ikke klart å bygge skoler, sykehus, veier eller jernbane uten bemanningsbransjen. Vi ville ikke klart å drive helsevesenet i bare noen få dager uten bemanningsbransjen. Vi vil dermed få mas-

searbeidsløyse i landet, små og mellomstore bedrifter må legges ned, nesten alle sammen, og ikke minst vil distriktene så å si gå til grunne. Skal denne lille bransjen, som er så unnselig og liten, virkelig stå for omtrent absolutt alt arbeid som foregår i Norge som er positivt? Det er i så fall en fornærmelse mot alle fast ansatte i dette landet. For hva er det de driver med, hvis det bare er den lille andelen av innleide som gjør absolutt alt viktig arbeid som fins?

Så blir vi stadig spurt om vi har snakket med noen, og det er her vi skiller lag, for gjentatte ganger får man høre at man har snakket med arbeidsgivere, man har snakket med bedrifter, og man har snakket med bemanningsbyråer. Så kommer representantene fra venstresiden opp, og vi har også snakket med noen, verdiskapere, folk som er der ute i virkeligheten, folk som er utenfor denne salen. Ja, vi har snakket med fagforeningene, vi har snakket med Fellesforbundet, som vil avvikle bemanningsbransjen i sin nåværende form, gå enda lenger enn regjeringen. Når vi snakker om hvordan man skal løse bemanningskrisen i helsevesenet, har vi valgt å høre på Fagforbundet, på Sykepleierforbundet, på dem som står for bemanningen, på dem som virkelig kjenner virkeligheten der ute, både i kommunene og på sykehusene.

Når vi er opptatt av dette, er det ikke minst fordi vi har snakket med mange av dem som jobber i bemanningsbransjen. Når byggeforeningen i Oslo har gjort undersøkelser blant dem som er ansatt i bemanningsbyråer, sier størsteparten av dem at de ønsker seg å jobbe fast i den bedriften som skal bygge. Det er grunnlaget, for vi velger å høre på alle disse verdiskaperne. Det er grunnlaget for at vi i dag legger til rette for at det skal bli mer fast arbeid og mindre innleie i det norske arbeidslivet.

Tuva Moflag (A) [18:21:41]: Flere av Høyres representanter peker på det store antallet som står utenfor arbeidslivet i dag. Ja, det er langt flere som står utenfor arbeidslivet enn antallet ledige stillinger vi har. De samme representantene peker på bemanningsselskapene som en løsning på dette. Jeg må derfor minne Høyres representanter om at de har styrt landet i åtte år – med dagens regelverk for bemanningsselskapene. Likevel mangler norske virksomheter over 70 000 arbeidstakere.

Det er et kompetansegap mellom det bedriftene har behov for, og den kompetansen de ledige har. Dette kompetansegapet snakker også Høyre om i mange ulike sammenhenger, men dette er et kompetansegap som regjeringen Solberg ikke klarte å tette. Kompetanse skal vi bygge og videreutvikle gjennom hele livet, i utdanningsinstitusjonene og på arbeidsplassene. Vi skal sikre rekruttering og kompetanse ved å gjøre arbeidsplassene

attraktive for ungdom som skal velge yrkesvei nå, og vi vet at arbeidsplassene investerer mer i de ansatte som er fast ansatt og jobber i virksomheten til vanlig.

Vi så en dobling av antallet unge uføre under den forrige regjeringen. Det er en trend vi må snu. Høyre-regjeringens politikk for arbeidsavklaringspengemottakere bidro også til at folk ble avklart som uføre selv om mer tid kunne ha hjulpet dem inn i arbeidslivet.

For Arbeiderpartiet er arbeid til alle jobb nummer én. Derfor vil vi se utdanning, arbeid og helse i en bredere sammenheng.

Det er helsehjelp og kvalifikasjoner som er det viktigste for å få flere i jobb. Det er det som er det viktigste for å sikre kvalifiserte arbeidstakere til de 70 000 ledige jobbene. Med den nye ungdomsgarantien er vi godt i gang dette arbeidet.

Erlend Larsen (H) [18:24:12]: De røde partiene på Stortinget kan vedta forbud mot innleie av arbeidsfolk til midlertidig arbeid, men Stortinget kan ikke forby sesongvariasjoner. Svært mange bransjer er styrt av sesonger. Landbruk og fiske er to eksempler, men også matindustrien blir styrt av de samme sesongene. Norske verft er avhengig av å kunne opp- eller nedbemanne dersom de skal være med på internasjonale anbud om å bygge skip. Reiselivsbransjen og kultursektoren er andre eksempler, noe vi ser nå i julebordsesongen.

Det er mange bedrifter der ute som må ta oppdrag når det finnes oppdrag. I perioder er det mange bransjer som må kunne bemanne opp eller ned på kort tid. Det må være mulig for næringslivet å leie inn arbeidskraft for å ta produksjonstoppene. Det forundrer meg at Senterpartiet er mot innleie. Landbruket er helt avhengig av innleie. I denne saken trumfer de røde partiene ideologi foran hensynet til norske bedrifter og arbeidsplasser.

Næringslivet er internasjonalt. Skal Norge få tilstrekkelig med skatteinntekter, må næringslivet ha forutsigbare og konkurransedyktige betingelser. Nekter vi næringslivet muligheten til å leie inn arbeidsfolk, må bedriftene enten la være å levere inn anbud på større jobber, noe som hindrer dem fra å vokse og skape sikre arbeidsplasser, eller så vil bedriftene kreve høyere betaling for de samme jobbene for å sikre økonomien til nedgangstider. Forslaget om å forby innleie kan med andre ord føre til prisstigning i enkelte bransjer, ikke minst innenfor byggebransjen. Vanlige folk trenger ikke økte priser på leiligheter.

Det kan se ut som om denne regjeringens hovedmål er å ramme næringslivet så hardt som mulig. Når de rammer næringslivet, rammer de også arbeidsplassene til folk. Da rammer de folks behov for en trygg arbeidsplass.

Veldig mange av oss har vært avhengig av bemanningsbyråer for å få en plass i arbeidslivet. Veiene inn er mangfoldige. Også folk med hull i cv-en eller folk som ikke har gjort det så bra på skolen, må få en mulighet til å vise arbeidsgivere at de duger. For mange av disse er arbeidsledighet det eneste alternativet til bemanningsbransjen. Når bemanningsbyråer som Manpower kan fortelle at så mange som 40 pst. av dem som leies ut, får tilbud om fast jobb hos bedriftene de er leid ut til, bør det være et godt eksempel på hvor viktig denne bransjen er som døråpner for mange mennesker.

Hovedregelen i norsk arbeidsliv skal være hele og faste stillinger. Det er heldigvis også tilfellet i Norge. Mange bedrifter melder at de ikke kommer til å ansette flere, men at de nye reglene vil føre til flere i midlertidige ansettelser, deltidsansettelser, permitteringer og nedbemanninger. Jeg tror ikke midlertidige ansettelser vil være noe tryggere eller bedre for arbeidsfolk. Det gjør i hvert fall ikke arbeidslivet mer seriøst enn at folk kan fortsette å være fast ansatt i et bemanningsbyrå.

Da Høyre var i regjering, ble det gjennomført en rekke innstramminger for bemanningsbransjen, innstramminger som tok bedre vare på arbeidsfolkene. Det ble ikke lenger lov å ha fast ansatte som gikk uten lønn mellom oppdragene, bemanningsbransjen måtte sikre dem lønn i venteperioden. Det ble også begrensede muligheter til å avtale tidsbegrenset innleie av ansatte. Regelendringene som ble gjort, tok hensyn til både arbeidsfolks rettigheter og næringslivets behov for å opp- og nedbemanne, slik at de kunne fortsette å levere tjenester på områder med store sesongvariasjoner.

Nils Kristen Sandtrøen (A) [18:27:25]: Det siste halvannet året har det gått framover med betydelig kraft i norsk arbeidsliv, og mange titalls tusen personer i Norge har fått økt økonomisk trygghet. Blant disse er Roger Halsnes på 48 år som jobber i industrien, det er Suliman Kara på 52 år fra Drammen, og det er Bjørn Roar Magnussen, som kun er til 23 år, men allikevel allerede har rukket å stå utenfor arbeidslivet i flere år – mye lenger enn han ønsket. Hvorfor er det sånn at det nå det siste halvannet året har blitt så mange flere som har blitt inkludert? Jo, det handler om de overordnede størrelsene i økonomien vår, som nå gjør det mulig for arbeidsgivere å gi sjansen til folk som tidligere har blitt støtt ut. Det er i stor grad drivkraften som nå virker positivt, og som denne regjeringen griper med begge hendene for å sørge for at disse personene, Roger, Suliman og Bjørn Roar, kan få faste ansettelser i stedet for å bli en kasteball med midlertidighet de neste årene.

Det er et paradoks at vi nå, det siste halvannet året, har bedre resultater enn noen gang på inkludering i norsk arbeidsliv. Og så skal det være bemanningsbran-

sjen som visstnok skal være saligheten for å få flere inn i arbeid. Da gjelder det å se på hva som var resultatene under Erna Solberg. Hvis det hadde vært like stor arbeidsdeltakelse i Norge i 2019, altså før koronaen startet, og før nedstengningstiltakene ble satt inn, skulle det vært 140 000 flere personer i arbeid hvis Solberg skulle vært på samme nivå som Støre. 140 000 – det er resultatene. Resultatene er det som teller, ikke mange krumspring og retorikk fra denne talerstolen.

Så lurte representanten Hoksrud på om det finnes en arbeidskraftreserve. Ja, det gjør det, det er akkurat det det gjør. Dette var Ida Wolden Bache og Hans Christian Holte innom på Arendalsuka da de presenterte utsiktene for norsk arbeidsliv. Det er jo den reserven som gjør at det blir så mye lettere å komme inn i arbeid og få lærlingkontrakter – når vi setter ut og bort den gammeldagse innleiestrategien, gjemmer den vekk, og lar faste ansettelser og lærlingstrategien skinne i det sosiale samfunnet vi skal ha.

Hva er det egentlig vi diskuterer i dag? Det vi egentlig har en debatt om i denne salen, er rett og slett: Hva er verdien av arbeidsinnsatsen til folk? Så enkelt er det. Vi har nå en sosial og demokratisk side som sier at verdien av dem som gjør praktisk arbeid i det norske samfunnet, skal opp, og de skal selvfølgelig belønnes med faste stillinger og sikre inntekter. Det er det som blir konsekvensen. Vi har de siste årene sett at mange har blitt utstøtt fordi de laveste lønningene har blitt for lave også i det norske samfunnet. De skal nå opp, og flere ungdommer skal med.

Henrik Asheim (H) [18:30:38]: Først til siste taler, som helt tilfeldig valgte å snakke om sysselsettingstallene i 2019 og ikke i oktober 2021, som var da Støre-regjeringen tiltrådte. Det var ikke slik at det var massiv arbeidsledighet og lav yrkesdeltakelse helt til Jonas Gahr Støre ble statsminister, og plutselig kom alle i jobb. Det er slik at Norge kom ut av en pandemi med den beste økonomiske situasjonen og de laveste dødstallene i hele Europa. Det kan man være raus nok til å anerkjenne.

Dette har vært en debatt hvor mange har litt ulike innfallsvinkler, og det tror jeg man skal ha forståelse for. Jeg er vel en av dem selv. Men det vi snakker om, er hvilket regelverk vi skal ha for å skaffe ekstra arbeidskraft i perioder hvor man trenger ekstra arbeidskraft, som er mer enn det man kan ha fast ansatt. I dag har man løst det gjennom det man kaller for bemanningsbyråer – rett og slett profesjonelle selskaper som har mennesker ansatt til fast lønn, hvis de har en slik avtale, og som får lønn mellom oppdrag. De skal ha de samme arbeidsvilkårene som dem de leies ut til, og så leies de ut og dekker opp det ekstra behovet som er i ulike deler av samfunnet på forskjellig tidspunkt. Nå strammes dette betydelig

inn. Vi kommer til å få se effektene gjennom året som går, hvordan dette faktisk slår ut.

Sannheten er at de store industribedriftene som har tariffavtale, sannsynligvis kommer til å bli enige med sine tillitsvalgte ganske raskt om å leie inn akkurat som før. De som kommer til å få utfordringene, er særlig de mindre bedriftene der de ansatte har valgt å ikke ha tariffavtale, f.eks. fordi de har en bedre pensjonsavtale med sine arbeidsgivere. Hva skal de da gjøre? Fra Høyres side mener vi at da er det bedre med de reguleringene vi har – at man benytter seg av selskaper man er fast ansatt i, har fast lønn i, og der man leies ut på gode vilkår.

Regjeringen ramser selv opp hva de mener at man i stedet bør gjøre. De mener at man i stedet bør permittere de ansatte i lengre perioder, at man i stedet bør bruke langt mer overtid, eller at man midlertidig kan ansette mennesker i stillinger man trenger for ekstra arbeidskraft. Er det bedre for de ansatte? Er det bedre for de ansatte å være permittert i flere måneder i jobben de har, til en langt lavere kompensasjon av lønnen, enn det å være fast ansatt i et annet selskap som faktisk leier dem ut til de ulike behovene som er?

Representanten Lundteigen stilte meg et slags spørsmål – om jeg var enig i at det koster mer å leie inn enn å ansette noen fast. Det er jo et faktum. Det er et faktum som også ble presisert i høringen vi hadde i komiteen, at det er dyrere. Det var et argument som ble brukt fra dem som er mot regelverket, for de sa at det er ikke slik at vi tjener penger på å leie inn, men vi trenger ekstra folk i perioder, og da er det en god måte for oss å skaffe arbeidskraften på.

Helt til slutt: Representanten Kristjánsson spurte om det virkelig er slik at en så liten sektor kan bety så mye. – Ja, for dem som trenger ekstra folk i perioder, betyr de faktisk så mye.

Presidenten [18:33:40]: Representanten André N. Skjelstad har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

André N. Skjelstad (V) [18:33:54]: Venstre kommer til å stemme for forslag nr. 5, fra Fremskrittspartiet. – Da har vi lagt det på bordet.

Kristjánsson er tydelig i sine innlegg. Han sier at dette er unnselig, smått og lite. Det er så smått at det ikke er til å bry seg om – de 75 000 som jobber innenfor denne sektoren. Forrige taler viste godt behovet, men for Rødt er dette mindreverdig, de som jobber der. Men de er jo like mye verdiskapere, de som jobber innenfor bemanningsbransjen.

Jeg lurte på hvilke aviser Nils Kristen Sandtrøen leser, om de avisene er fra 2019. Det kan i hvert fall ikke være dagens aviser, for det står ikke til troende. Jeg leser i hvert fall noe helt annet i avisene enn at ting står så

godt til. Men det er klart – Sandtrøen må gjerne lese aviser fra 2019.

Morten Stordalen (FrP) [18:35:07]: Som Henrik Asheim helt riktig sa, har det vi sier, litt forskjellig fortegn, og det er forskjellig hva vi er opptatt av i denne debatten. Siden jeg er Vestfold-representant, er jeg veldig opptatt av det jeg nevnte i mitt forrige innlegg. Jeg savner et svar fra regjeringspartiene og statsråden som kan gi meg en veldig god begrunnelse for hvorfor man plukker ut et geografisk avgrenset område – Vestfold, det tidligere fylket – der man ikke skal kunne leie inn i byggebransjen. Det eneste jeg hører regjeringspartiene si, er at det er bedre å ansette i bedrift. De bedriftene jeg snakket om, er små og mellomstore, de aller fleste. Under spesielle situasjoner med større oppdrag, større anbud i byggebransjen, har de ikke råd til å ansette, for de har normalt ikke så store oppdrag. Det har jeg ikke fått noe godt svar på, annet enn at man sier at man får heller ansette fast.

Det imponerer meg ikke at Arbeiderpartiets representanter nevner en fem-seks navn i salen i dag på noen som nå vil få jobb. Det er da ingenting kontra alle dem som nå jobber i disse byråene, er fast ansatt på heltid, med ordnede arbeidsvilkår, og som nå ikke skal få lov lenger. De bedriftene som har behov for å leie inn noen måneder, skal ikke få lov til det lenger fordi man tilfeldigvis holder til i Vestfold – og der skal det bygges. Det imponerer meg ikke om man finner noen fra nord, slik Trine Lise Sundnes var opptatt av, eller om Nils Kristen Sandtrøen nevner en tre-fire navn. Det er veldig bra at de får jobb. Det er vi alle enige om. Til dem som står på talerstolen og sier det er bedre å ansette fast: Kom og vis meg de bedriftene! Jeg tror alle her som har vært i denne komiteen, kjenner arbeidslivet og byggenæringen. Veidekke er en av de store. De vil klare det helt fint. Det er ikke slike det er flest av i Norge. Det er de små og mellomstore bedriftene.

Når det gjelder den bemanningsbransjen som man snakker om, som høres så fæl ut, tror jeg veldig mange av de menneskene som jobber der, er blant dem som har hull i cv-en, som står utenfor, som kanskje ikke har den riktige utdanningen, men som får tillit, mulighet til å komme til en bedrift og deretter bli fast ansatt. Det er jo hovedregelen. Jeg synes det er veldig spesielt å snakke om at man skal sørge for at folk får jobb, når man ute-stenger. Det er de som har lavest utdannelse, minst utdannelse, som har stått utenfor arbeidslivet, som næringslivet ikke har turt å satse på, noe man heller ikke kan gjøre senere, men som har fått lov til å prøve seg gjennom bemanningsbyrået, der de har fått erfaring og fått jobb. Det betyr at de borgerlige partiene har vært opp-

tatt av å gjøre den tilgangen lettere, sånn at folk kan prøve seg og næringslivet etter hvert tør å ansette.

Bård Hoksrud (FrP) [18:38:23]: Jeg tror alle i denne salen heier på alle som klarer å få seg fast jobb. Det er det vi ønsker i utgangspunktet at folk skal få – uansett. Men da er det noe som er veldig rart. Jeg må tilbake til offentlig sektor, og spesielt helsesektoren. Representanten Seher Aydar fra Rødt sier at de bruker 2 mrd. kr på innleie, og det koster mer penger med innleie enn det koster å ansette folk fast. Da tror ikke jeg at det er sånn at de som driver dette, egentlig ønsker at folk ikke skal ha fast jobb. Jeg tror de i utgangspunktet ønsker at folk skal kunne få fast jobb. Men det er noen utfordringer, for det er noen som lager noen regelverk og den type ting som gjør at det kan være litt trøblete å få det til.

Jeg ønsker at flest mulig skal ha fast jobb, og det må være målet. Men debatten her blir jo helt steinrar, for i mitt fylke er det ikke noe problem, der kan man ha innleide, men i nabofylket, hos Morten, der kan man ikke ha det. Helt naturlig, selvfølgelig? Nei, jeg synes det er helt unaturlig. Det er i stor grad akkurat det samme arbeidsmarkedet i begge fylkene.

Man er liksom så opptatt av at vi skal ha folk i fast jobb, og av offentlig sektor. Men det er offentlig sektor som er de verste, og partiene på venstresiden sitter og styrer de aller fleste kommunene. Det er kanskje derfor det er så vanskelig å få folk på arbeidsmarkedstiltak eller i vernede bedrifter osv. inn i kommunene, for det er nesten kul umulig. Det er ofte der mange av dem får en mulighet, enten fordi det er en privat aktør som vil ansette midlertidig, eller man kan komme inn i et bemanningsbyrå og få bedret kompetansen sin og få vise hva man duger til. Men det er man tydeligvis ikke så opptatt av.

Noen representanter sa at det kanskje var lenge siden jeg har vært ute i kommunene. Nei, det er ikke lenge siden, for jeg sitter fortsatt i kommunestyret. Men da vet jeg også at dette er et tema som vi diskuterer nesten kontinuerlig, og vi klarer ikke å få alle over på fast ansettelse. Vi må leie inn for å klare å levere de tjenestene vi skal. Da blir det litt rart, selv om man gjerne må ha et ønske og en visjon, å gjøre det vanskelig for bemanningsbyråene og gjøre det vanskelig for mange mennesker som sliter med å komme ut i arbeidslivet. Vi heier på dem som ønsker å få seg en jobb og ønsker å være i arbeidslivet, men som arbeidsgiver er man usikker på: Tør jeg å gå til en fast ansettelse? Men hvis man får mulighet til å prøve seg gjennom et bemanningsbyrå, ser man altså at over 40 pst. får jobb – fast jobb. Det heier jeg på. Jeg vil mye heller prøve å jobbe for at flere kan få fast jobb, men da må vi også bruke de mulighetene, og helsevesenet hadde gått ad undas hadde ikke vært for de private.

Presidenten: Presidenten får minna representanten om at sjølv om det er ein partikollega, omtalar me han som «representanten».

Per Olaf Lundteigen (Sp) [18:41:45]: Representanten Erlend Larsen fra Høyre snakket om sesongvariasjoner. Det er utrolig viktig. Det er klart at vi er nødt til å ta hensyn til sesongvariasjoner. Vi snakker om lønnsmot-takere for å dekke opp sesongvariasjoner. Svært få har snakket om sjølstendig næringsdrivende, som også dekker opp sesongvariasjoner. Med sesongvariasjoner må en bemanne opp og ned. En kan bruke bemanningsselskaper. En kan også bemanne midlertidig som arbeidsgiver sjøl. Det er en helt opplagt måte å gjøre det på, og innenfor jordbruket, som ble nevnt, blir det da å bemanne gjennom midlertidige ansettelser istedenfor gjennom bemanningsselskaper.

Når det gjelder geografiske unntak, som representanten Stordalen var inne på, har det sine klare svakheter. Det har vi beskrevet. Det er klare svakheter ved å ha geografiske forbud, for en får bestandig grenseproblematikk, og det har en ikke minst på grensa mellom Telemark og Vestfold. Det er noe som en må se på i den evalueringen som kommer innen 2024.

Tidligere har vi hatt en heftig diskusjon om arbeidsmiljøloven når det gjelder lovparagrafene om midlertidig ansettelse. Det har roet seg. Nå er det rimelig enighet om at en ikke skal endre adgangen til midlertidige ansettelser utover det som ligger i dagens lov. Nå er den store diskusjonen knyttet til bemanningsselskapene, og vi diskuterer nå to paragrafer, § 14-12 første ledd og 14-12 annet ledd. I 14-12 første ledd blir det innstramminger, i 14-12 annet ledd fortsetter det sånn som det har vært, med virksomheter som har fagforening med innstillingsrett, hvor en kan erstatte faste jobber med bemanningsfolk.

Representanten Asheim snakket om at mindre bedrifter rammes hardest. Vel, det får vi se. Vi får se om det er de mindre håndverksbedriftene som rammes hardest av det som nå skjer, eller om det er større bedrifter. Det som har kjennetegnet de mindre håndverksbedriftene, opp til la oss si ca. 20 ansatte, har vært at de har hatt fast ansatte, de har hatt lærlinger, de har hatt ting på stell, og de har taklet jobben godt, men på 2000-tallet har de blitt utsatt for konkurranse, ikke minst fra bemanningsselskaper, som har gjort at det har vært vanskelig for dem å drive med den forretningsmodellen videre. Vi håper nå at den forretningsmodellen skal styrkes. Hvis den svekkes, er det en svakhet i det som vi nå legger opp til.

For øvrig vil jeg si at det er to formål som Senterpartiet legger vekt på. Det er at et velorganisert arbeidsliv er en forutsetning for et trygt familieliv, og at et arbeidsliv som bygger samfunn, er det som vi skal fremme. Gjestearbeidere gjør det i liten grad.

Presidenten: Representanten Trine Lise Sundnes har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Trine Lise Sundnes (A) [18:45:01]: For første gang – og kanskje den eneste også – skal jeg være enig med representanten Hoksrud: Denne debatten er steinrar. Det er behov for å rette opp noe som kan være en misforståelse: Det er ikke flere som får jobb gjennom et bemanningsbyrå, enn det er som får jobb direkte i en bedrift. Og så én ting: Alle snakker her om faste ansettelser. Da har jeg lyst til å si: 4,5. Fire og en halv måned er det som er gjennomsnittlig ansettelsestid i et innleiebyrå.

Presidenten: Representanten Mimir Kristjánsson har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Mimir Kristjánsson (R) [18:45:45]: Det har i flere runder, særlig fra representanten Skjelstad, men også fra andre, vært antydning at de som ønsker å stramme inn på bemanningsbransjen, på en eller annen måte ser på dem som jobber i bemanningsbyråer, som mindreverdige. Det stemmer rett og slett ikke. Tvert imot, enten man er enig eller uenig, er jo intensjonen med disse forslagene at de skal få bedre vilkår, at de skal få faste jobber, og at de ikke skal bli behandlet som et b-lag i arbeidslivet, slik som er tilfellet i dag, særlig på veldig mange byggeplasser. Det vi vet, ut fra de undersøkelsene som f.eks. bygningsforeningen i Oslo har gjort blant dem som jobber i bemanningsbyråene, er at de ønsker seg fast jobb. Det som eventuelt er å behandle dem som mindreverdige, er å godta et system der man skal være på samme arbeidsplass, ha samme jobb, men ha ett lag som er fast ansatte på stedet og forholder seg til arbeidsgiver, og ett lag som gjør akkurat det samme, men som er innleid og må jobbe i bemanningsbyrå.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 24.

Votering

Etter at det var ringt til votering, sa

presidenten [18:54:44]: Stortinget går då til voting over sakene på dagens kart.

Votering i sakene nr. 1–13, debattert 12. desember 2022

Presidenten [18:54:47]: Sakene nr. 1–13 er andre gongs behandling av lovsaker og gjeld lovvedtaka 9 til og med 21.

Det ligg ikkje føre nokon forslag til merknad. Stortingets lovvedtak er dermed godtekne ved andre gongs behandling og vert å senda Kongen i samsvar med Grunnlova.

Votering i sak nr. 14, debattert 12. desember 2022

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2023, kapitler under Olje- og energidepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet og Klima- og miljødepartementet (rammeområdene 12 og 13) (Innst. 9 S (2022–2023), jf. Prop. 1 S (2022–2023) og Prop. 1 S Tillegg 2 (2022–2023))

Presidenten [18:55:18]: I denne saka er det sett fram i alt 59 forslag. Det er

- forslag nr. 1, frå Terje Halleland på vegner av Høgre, Framstegspartiet, Raudt, Venstre, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti
- forslaga nr. 2 og 3, frå Nikolai Astrup på vegner av Høgre, Venstre, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti
- forslag nr. 4, frå Terje Halleland på vegner av Framstegspartiet, Raudt, Venstre, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti
- forslaga nr. 5–7, frå Sofie Marhaug på vegner av Raudt, Venstre, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti
- forslaga nr. 8–21, frå Sofie Marhaug på vegner av Raudt, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne
- forslag nr. 22, frå Ola Elvestuen på vegner av Venstre, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti
- forslaga nr. 23–35, frå Sofie Marhaug på vegner av Raudt og Miljøpartiet Dei Grøne
- forslaga nr. 36–42, frå Ola Elvestuen på vegner av Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne
- forslag nr. 43, frå Sofie Marhaug på vegner av Raudt
- forslaga nr. 44–47, frå Ola Elvestuen på vegner av Venstre
- forslaga nr. 48–57, frå Kristoffer Robin Haug på vegner av Miljøpartiet Dei Grøne
- forslag nr. 58, frå Kjell Ingolf Ropstad på vegner av Kristeleg Folkeparti
- forslag nr. 59, frå Sofie Marhaug på vegner av Raudt, Venstre, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti

Forslag nr. 8, frå Raudt, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne, er identisk med eit forslag som det vart votert over under finansdebatten 1. desember, og vil difor ikkje verta teke opp til votering.

Forslag nr. 46 frå Venstre vart under debatten endra og lyder no:

«Stortinget ber regjeringen øremerke 0,8 mill. kroner til Maridalens venner innenfor rammen i kap. 1400 post 70.»

Det vert votert over forslag nr. 59, frå Raudt, Venstre, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at midlene Enova bes stille til disposisjon til energiltak i husholdninger og hos forbrukere er minimum 520 millioner kroner, for å kompensere for kutt i Husbankens bevilgning i Innst. 16 S (2022–2023) og for å følge opp Stortingets vedtak i behandlingen av Innst. 25 S (2022–2023).»

Votering:

Forslaget frå Raudt, Venstre, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti vart med 88 mot 12 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 18.56.53)

Presidenten [18:57:04]: Det vert votert over forslag nr. 58, frå Kristeleg Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å forsterke strømstøtten til husholdninger slik at den vil gi 100 pst. kompensasjon over 50 øre/kWt. Dette skal gjelde fra og med januar 2023 til og med desember 2023.»

Votering:

Forslaget frå Kristeleg Folkeparti vart med 99 mot 2 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 18.57.12)

Presidenten [18:57:34]: Det vert votert over forslaga nr. 50–52, 55 og 56, frå Miljøpartiet Dei Grøne.

Forslag nr. 50 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem forslag til lovendringer som slår fast at store punktutslipp av klimagasser i Norge forbys fra 2030.»

Forslag nr. 51 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i løpet av 2023 legge frem en plan for hvordan Norge kan bli arealnøytralt innen 2025.»

Forslag nr. 52 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fra og med statsbudsjettet for 2024 om å legge fram «Grønn bok» som en egen stortingsmelding sammen med budsjettet for å sikre en reell debatt om virkemidlene i klimapolitikken.»

Forslag nr. 55 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fra og med statsbudsjettet for 2024 foreslå å sette av minst én mrd. kroner til skogvern årlig.»

Forslag nr. 56 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i revidert nasjonalbudsjett for 2023 fremme forslag om å reetablere

ordningen med tilskudd til omstilling for beitebrukere som over lengre tid har slitt med rovdyrskader.»

V o t e r i n g :

Forslaga frå Miljøpartiet Dei Grøne vart med 98 mot 3 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 18.57.45)

Presidenten [18:57:51]: Det vert votert over forslag nr. 54, frå Miljøpartiet Dei Grøne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen, i revidert nasjonalbudsjett for 2023, foreslå en ordning der staten dekker halvparten av lønna til nye klima- og miljørådgivere som ansettes i kommunene i 2023.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Miljøpartiet Dei Grøne vart med 98 mot 2 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 18.57.59)

Presidenten [18:58:09]: Det vert votert over forslag nr. 57, frå Miljøpartiet Dei Grøne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå forvaltningen av statlige eiendommer som er egnet som hytter og feriesteder, og legge til rette for at flere av stedene kan gjøres tilgjengelige for allmennheten.» Raudt har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Miljøpartiet Dei Grøne vart med 95 mot 6 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 18.58.26)

Presidenten [18:58:33]: Det vert votert over forslaga nr. 48, 49 og 53, frå Miljøpartiet Dei Grøne.

Forslag nr. 48 lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å ikke godkjenne nye planer for utbygging og drift av nye petroleumsfelter på norsk sokkel.»

Forslag nr. 49 lyder:

«Stortinget ber regjeringen avvikle arbeidet med geologisk kartlegging av petroleumsressurser på sokkelen.»

Forslag nr. 53 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram en oppdatert versjon av «Klimaplan for 2021–2030» innen utgangen av 2023 som viser hvordan Norge skal nå sine nasjonale og internasjonale forpliktelser fram mot 2030 og 2050.»

Raudt har varsla støtte til forslaga.

V o t e r i n g :

Forslaga frå Miljøpartiet Dei Grøne vart med 94 mot 7 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 18.58.43)

Presidenten [18:58:48]: Det vert votert over forslaga nr. 44–47, frå Venstre.

Forslag nr. 44 lyder:

«Stortinget ber regjeringen øremerke 1,0 mill. kroner til Norsk Naturarvs arbeid innenfor rammen over kap. 1400 post 70.»

Forslag nr. 45 lyder:

«Stortinget ber regjeringen øremerke 0,7 mill. kroner til Nasjonalt senter for bærekraftig omstilling innenfor rammen over kap. 1400 post 70.»

Forslag nr. 46 lyder – i endra form:

«Stortinget ber regjeringen øremerke 0,8 mill. kroner til Maridalens venner innenfor rammen i kap. 1400 post 70.»

Forslag nr. 47 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre Norske parker økt støtte i statsbudsjettet for 2023.»

V o t e r i n g :

Forslaga frå Venstre vart med 97 mot 4 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 18.58.56)

Presidenten [18:59:02]: Det vert votert over forslag nr. 43, frå Raudt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre en tidsavgrenset støtte til energieffektiviseringstiltak i eksisterende yrkesbygg gjennom Enova.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Raudt vart med 96 mot 5 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 18.59.09)

Presidenten [18:59:16]: Det vert votert over forslaga nr. 38 og 42, frå Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne.

Forslag nr. 38 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om sikring av prosjektmidler til Urnes verdenarvsteder.»

Forslag nr. 42 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at ordningen med utvalgte kulturlandskap utvides til minst 100 utvalgte kulturlandskap innen 2025.»

V o t e r i n g:

Forslaga frå Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne vart med 94 mot 7 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 18.59.25)

Presidenten [18:59:32]: Det vert votert over forslaga nr. 37 og 39–41, frå Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne.

Forslag nr. 37 lyder:

«Stortinget ber regjeringen holde Stortinget orientert om framdriften i arbeidet med naturregnskap som ble varslet i Hurdalsplattformen, og redegjøre for dette senest i revidert nasjonalbudsjett for 2023.»

Forslag nr. 39 lyder:

«Stortinget ber regjeringen ta initiativ til en Naturkur 2030-rapport etter modell av Klimakur 2030. Rapporten skal inneholde fem forslag til kostnadsberegnete tiltak, virkemidler og mekanismer som viser hvordan man kan gjøre Norge arealnøytralt innen 2030.»

Forslag nr. 40 lyder:

«Stortinget ber regjeringen restaurere minst 15 pst. av forringede myrer og våtmarker innen 2030.»

Forslag nr. 41 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fastholde 31. desember 2025 som sluttdato for bruk av torv i hagejord, og snarest mulig forby åpning av nye torvuttak.»

Raudt har varsla støtte til forslaga.

V o t e r i n g:

Forslaga frå Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne vart med 90 mot 11 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 18.59.42)

Presidenten [18:59:48]: Det vert votert over forslag nr. 36, frå Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at karbonfangstprosjektet på Norcems sementfabrikk i Porsgrunn blir realisert.»

Raudt har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget frå Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne vart med 92 mot 9 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 18.59.58)

Presidenten [19:00:03]: Det vert votert over forslaga nr. 29, 30, 34 og 35, frå Raudt og Miljøpartiet Dei Grøne.

Forslag nr. 29 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om at alle norske kommuner skal ha en klima- og miljørådgiver.»

Forslag nr. 30 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i revidert budsjett for 2023 legge frem forslag om at staten skal dekke 25 pst. av kommunenes kostnader med å redusere sine utslipp.»

Forslag nr. 34 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem forslag til en forpliktende opptrappingsplan for Norges internasjonale klimafinansiering som sikrer at Norge dekker en rettferdig andel av utgifter til utslippskutt, klimatilpasning og tap og skade i utviklingsland som følge av klimaendringer.»

Forslag nr. 35 lyder:

«Stortinget ber regjeringen ta initiativ til en ny global finansieringsordning for å finansiere tiltak som skal beskytte og restaurere livet i havet.»

V o t e r i n g:

Forslaga frå Raudt og Miljøpartiet Dei Grøne vart med 95 mot 6 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 19.00.14)

Presidenten [19:00:21]: Det vert votert over forslaga nr. 23–28 og 31–33, frå Raudt og Miljøpartiet Dei Grøne.

Forslag nr. 23 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag som helt eller delvis kan forby kraftintensiv, kommersiell utvinning av kryptovaluta, senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2023.»

Forslag nr. 24 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide et naturregnskap som er forvaltningsrelevant på kommunenivå, senest innen utgangen av 2026.»

Forslag nr. 25 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre kommunene faktagrunnlag og systemer for å føre arealregnskap snarest mulig, senest innen utgangen av 2024.»

Forslag nr. 26 lyder:

«Stortinget ber regjeringen lage en strategi for å fjerne utslippsgapet fra opptak i skog og annen arealbruk, som blant annet inneholder tiltak for endret skogbruk og arealpolitikk og økt restaurering. Strategien må ligge til grunn for avgjørelser om arealbruk i forbindelse med Nasjonal transportplan.»

Forslag nr. 27 lyder:

«Stortinget ber regjeringen endre «Grønn bok» fra å være et resultatrapporteringssystem til et klimabudsjett som viser hvordan man skal nå klimamålet, hvor mye som kuttes, når det skal skje, hvem

som har ansvaret, og krav om at det skal rapporteres på tiltaket.»

Forslag nr. 28 lyder:

«Stortinget ber regjeringen ta initiativ til å reetablere Den naturlige skolesekken som en nasjonal skolesatsing.»

Forslag nr. 31 lyder:

«Stortinget ber regjeringen stille krav til kommunene om å rapportere planlagt nedbygging av myr, nedbygd myr og restaurert myr gjennom KOSTRA innen utgangen av 2023.»

Forslag nr. 32 lyder:

«Stortinget ber regjeringen senest i revidert nasjonalbudsjett for 2023 foreslå å etablere en tilskuddsordning for å støtte tiltak i regi av kommunene for å redusere utslipp av mikroplast.»

Forslag nr. 33 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at deponeringen av massene fra Borg havn skjer i et sikkert landdeponi.»

Votering:

Forslaga frå Raudt og Miljøpartiet Dei Grøne vart med 94 mot 7 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 19.00.31)

Presidenten [19:00:38]: Det vert votert over forslag nr. 22, frå Venstre, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til en ordning med differansekontrakter for hydrogen, senest innen revidert budsjett 2023.»

Votering:

Forslaget frå Venstre, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti vart med 92 mot 9 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 19.00.47)

Presidenten [19:00:53]: Det vert votert over forslaga nr. 9–21, frå Raudt, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne.

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen om ikke å tildele nye lisenser på norsk sokkel.»

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen om ikke å utvide konsesjonsrundene på norsk sokkel som hører inn under «tildeling i forhåndsdefinerte områder» (TFO-ordningen).»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen om at åpningsprosessen for dyphavsmineraler stanses i påvente av

økt kunnskap både om naturen og om tidslinje og mineralbehov.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber regjeringen stille krav om at en eventuell ny gasskontrakt med EU ikke fører til nye prosjekter i Barentshavet.»

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber regjeringen etablere et nasjonalt mål om reduksjon av 1 million tonn CO₂ ved hjelp av DAC innen 2030, senest i statsbudsjettet for 2024.»

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram en nedtrappingsplan for energibruk i eksisterende og nye bygg fra 2015 til 2030, med mål om 10 TWh i reduksjon ut over tiltak for økt produksjon av strøm og annen oppvarming.»

Forslag nr. 15 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i revidert budsjett for 2023 rapportere om fremdriften i arbeidet med å restaurere 15 pst. av de forringede økosystemene i Norge innen 2025.»

Forslag nr. 16 lyder:

«Stortinget ber regjeringen om at det prioriteres tilstrekkelige ressurser og gis politiske føringer for å få på plass en ambisiøs, tverrsektoriell handlingsplan for naturen. Denne handlingsplanen skal vise hvordan Norge skal oppfylle naturmål regjeringen har stilt seg bak, som bevaring av 30 pst. av hav og land, og en betydelig reduksjon av fotavtrykket fra produksjon og forbruk.»

Forslag nr. 17 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede og legge fram en sak i revidert nasjonalbudsjett for 2023 om å opprette ordningen «Natursats» etter modell av «Klimasats». Formålet med ordningen skal være å bistå og gi støtte til kommuner og fylkeskommuner for å redusere tap av natur og biologisk verdifulle arealer.»

Forslag nr. 18 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i løpet av første halvår 2023 legge frem en plan for hvordan målet om 10 pst. vern av den produktive skogen kan nås senest innen 2030.»

Forslag nr. 19 lyder:

«Stortinget ber regjeringen lage en plan for hvordan 30 pst. av Norges havområder kan vernes innen 2030.»

Forslag nr. 20 lyder:

«Stortinget ber regjeringen opprette Natursats, etter modell av Klimasats.»

Forslag nr. 21 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram et forslag til en ny handlingsplan for friluftsliv. Handlingspla-

nen skal bygge på eksisterende stortingsmelding om friluftsliv og skal utarbeides i nært samarbeid med friluftslivsorganisasjonene.»

V o t e r i n g :

Forslaga frå Raudt, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne vart med 89 mot 11 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 19.01.02)

Presidenten [19:01:07]: Det vert votert over forslaga nr. 5–7, frå Raudt, Venstre, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti.

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre krav om utredning av lokal CO₂-fangst og -lagring ved nye olje- og gassprosjekter på norsk sokkel.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen stille klimakrav til bedriftene som mottar CO₂-kompensasjon.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at midlene Enova stiller til disposisjon til energiltak i husholdninger og hos forbrukere er minimum 480 mill. kroner, ut over de 200 mill. kronene overført til Husbanken.»

V o t e r i n g :

Forslaga frå Raudt, Venstre, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti vart med 88 mot 13 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 19.01.17)

Presidenten [19:01:26]: Det vert votert over forslag nr. 4, frå Framstegspartiet, Raudt, Venstre, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen på egnede måte orientere Stortinget om hvordan den vil følge opp vedtakene fattet i forbindelse med behandlingen av Innst. 25 S (2022–2023), senest innen utgangen av januar 2023.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Framstegspartiet, Raudt, Venstre, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti vart med 75 mot 26 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 19.01.35)

Presidenten [19:01:41]: Det vert votert over forslag nr. 3, frå Høgre, Venstre, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen ferdigstille utredningen av virkemidler for kommersialisering av DAC og informere Stortinget senest i forslaget til statsbudsjett for 2024.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Høgre, Venstre, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti vart med 74 mot 26 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 19.01.49)

Presidenten [19:01:55]: Det vert votert over forslag nr. 2, frå Høgre, Venstre, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede lokal CO₂-fangst og -lagring fra gasskraftverk offshore som skal ha som hovedformål å produsere kraft til nye eller eksisterende olje- og gassprosjekter.»

Raudt har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Høgre, Venstre, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti vart med 67 mot 34 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 19.02.05)

Presidenten [19:02:11]: Det vert votert over forslag nr. 1, frå Høgre, Framstegspartiet, Raudt, Venstre, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen aktivt benytte IPCEI PV-samarbeidet for å sikre en sterk norsk posisjon i den europeiske verdikjeden for solcelleindustrien.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Høgre, Framstegspartiet, Raudt, Venstre, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti vart med 54 mot 47 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 19.02.20)

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k:

A.

Rammeområde 12

(Olje og energi)

I

På statsbudsjettet for 2023 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
		Utgifter		
954		Petoro AS		
	70	Tilskudd til administrasjon	372 300 000	
1800		Olje- og energidepartementet		
	1	Driftsutgifter	210 637 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 50, 71 og 72</i>	36 000 000	
	50	Overføring til andre forvaltningsorganer, <i>kan overføres</i>	5 000 000	
	70	Tilskudd til internasjonale organisasjoner mv.....	8 800 000	
	71	Norsk Oljemuseum	15 300 000	
	72	Tilskudd til petroleums- og energiformål, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	4 000 000	
1810		Oljedirektoratet		
	1	Driftsutgifter	329 000 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	105 000 000	
	23	Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet, <i>kan overføres</i>	65 400 000	
1820		Norges vassdrags- og energidirektorat		
	1	Driftsutgifter	724 500 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	75 500 000	
	22	Flom- og skredforebygging, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 45, 60 og 72</i>	255 500 000	
	23	Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet, <i>kan overføres</i>	67 600 000	
	25	Krise- og hastetiltak i forbindelse med flom- og skredhendelser	105 000 000	
	26	Reguleringsmyndigheten for energi	67 500 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres, kan nyttes under post 22</i>	25 000 000	
	60	Tilskudd til flom- og skredforebygging, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 22 og 72</i>	105 500 000	
	62	Tilbakeføring av produksjonsavgift fra landba-sert vindkraft	82 500 000	
	72	Tilskudd til flom- og skredforebygging, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 22 og 60</i>	6 000 000	
	73	Tilskudd til utjevning av overføringstariffer	20 000 000	

Kap.	Post Formål	Kroner	Kroner
	74 Tilskudd til museums- og kulturminnetiltak, kan overføres	7 000 000	
	75 Stønad til husholdninger for ekstraordinære strømuttergifter, overslagsbevilgning	44 700 000 000	
1850	Klima, industri og teknologi		
	50 Forskning og teknologiutvikling for fremtidens energisystem.....	993 500 000	
	70 Gassnova SF	97 500 000	
	71 Teknologisenter Mongstad	161 000 000	
	72 Langskip - fangst og lagring av CO ₂ , kan overføres	3 580 000 000	
	75 Norwegian Energy Partners	34 500 000	
2440	Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten		
	30 Investeringer	28 300 000 000	
	Totale utgifter		80 559 537 000
Inntekter			
4800	Olje- og energidepartementet		
	70 Garantiprovisjon, Gassco.....	1 700 000	
4810	Oljedirektoratet		
	1 Gebyrinntekter.....	29 400 000	
	2 Oppdrags- og samarbeidsinntekter	65 400 000	
4820	Norges vassdrags- og energidirektorat		
	1 Gebyrinntekter.....	42 000 000	
	2 Oppdrags- og samarbeidsinntekter	67 653 000	
	40 Flom- og skredforebygging	38 000 000	
5440	Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten		
	24 Driftsresultat:		
	1 Driftsinntekter	591 700 000 000	
	2 Driftsutgifter	-47 800 000 000	
	3 Lete- og feltutviklingsutgifter	-1 200 000 000	
	4 Avskrivninger.....	-27 000 000 000	
	5 Renter av statens kapital.....	-2 400 000 000	513 300 000 000
	30 Avskrivninger	27 000 000 000	
	80 Renter av statens kapital	2 400 000 000	
	Totale inntekter		542 944 153 000

II

Fullmakt til å overskride

Stortinget samtykker i at Kongen i 2023 kan overskride bevilgningen under kap. 2440/5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten med inntil 5 mrd. kroner ved utøvelse av statens forkjøpsrett ved overdragelser av andeler i utvinningstillatelser på norsk kontinentalsokkel.

III

Fullmakt til å utgiftsføre uten bevilgning

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2023 kan utgiftsføre uten bevilgning under kap. 954 Petoro AS, post 71 Erstatninger, erstatning til Norges Bank som omfatter netto rentetap og andre dokumenterte kostnader grunnet avvik i varslet og faktisk innbetaling av valuta fra SDØE til Norges Bank, jf. avtale om overføring og kjøp av valuta fra SDØE til Norges Bank.

IV

Forpliktelser under avsetningsinstruksen og øvrige driftsrelaterte forpliktelser

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2023 kan pådra staten forpliktelser ut over bevilgningene under kap. 2440/5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten, knyttet til:

1. løpende forretningsvirksomhet i interessentskapene, samt deltakelse i annen virksomhet som har tilknytning til leting og utvinning av petroleum.
2. avsetning av statens petroleum etter avsetningsinstruksen gitt Equinor ASA.

V

Utbyggingsrelaterte forpliktelser

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2023 kan pådra staten forpliktelser ut over bevilgningene under kap. 2440/5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten, hvor øvre grense for statens forholdsmessige andel for det enkelte prosjekt/fase utgjør inntil 5 mrd. kroner knyttet til deltakelse i:

1. utbyggingsprosjekter (planer for utbygging/anlegg og drift) på norsk kontinentalsokkel.
2. utviklingsprosjekter under Gassled eller andre interessentskap.

VI

Forpliktelser i fasen før plan for utbygging og drift og for anlegg og drift er behandlet

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2023 kan pådra staten forpliktelser ut over bevilgningene under kap. 2440/5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten knyttet til kontraktsmessige forpliktelser i fasen før plan for utbygging og drift er godkjent eller før tillatelse til anlegg og drift er gitt, herunder forpliktelser knyttet til en pre-interessentskapsfase.

VII

Overføring av eiendomsrett mot bruksrett

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2023 kan godkjenne overføring av eiendomsrett fra en rettighetshavergruppe hvor Petoro AS som forvalter av SDØE er en av rettighetshaverne, til en annen rettighetshavergruppe. Det forutsettes at Petoro AS som forvalter av SDØE er sikret tilstrekkelig bruksrett. Denne fullmakt vil gjelde for de prosjekter hvor Olje- og energidepartementet har fullmakt til å godkjenne plan for utbygging/anlegg og drift, samt ved mindre endringer for prosjekter hvor plan for utbygging/anlegg

og drift allerede er godkjent. Fullmakten gis under forutsetning av at overføring av eiendomsrett ikke har prinsipielle eller samfunnsmessige sider av betydning.

VIII

Overdragelse av andeler i utvinningstillatelser

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2023 kan godkjenne overdragelse (salg, kjøp eller bytte) av deltakerandeler for Petoro AS som forvalter av SDØE der det antas at ressursene i utvinningstillatelsen på tidspunkt for overdragelsen er mindre enn 3 millioner Sm³ oljeekvivalenter.

IX

Overdragelse og samordning av andeler i utvinningstillatelser

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2023 kan godkjenne at Petoro AS kan delta i:

1. overdragelse (salg, kjøp eller bytte) av deltakerandeler i interessentskap hvor en rettighetshaver velger å tre ut av interessentskapet og hvor SDØE berøres av overdragelsen.
2. forenklet samordning av utvinningstillatelser med SDØE-andeler.
3. ny/endret plan for utbygging og drift av forekomster innenfor et samordnet område med SDØE-deltakelse.
4. overdragelse av deltakerandeler for å oppnå fortsatt harmonisering av deltakerandeler i utvinningstillatelser som er samordnet, og hvor SDØE berøres av overdragelsen.

X

Overdragelse av andeler i rørledninger mv.

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2023 kan godkjenne nødvendige transaksjoner for overdragelse av andeler for Petoro AS som forvalter av SDØE for å innlemme rørledninger og transportrelaterte anlegg med SDØE-andel i Gassled eller andre interessentskap. Statens andel i Gassled eller andre interessentskap skal justeres for å gjenspeile innlemmelsen.

XI

Regnskapsføring av kontantinnkallinger mot mellomværendet med statskassen

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2023 kan gi Petoro AS fullmakt til å postere inn- og utbetalinger for Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (SDØE) mot mellomværendet med statskassen. Mellomværendet omfatter over-/underinnkalling av kontanter fra opera-

tørselskapene (differansen mellom kontantinnkalling og avregning fra operatør), arbeidskapital, avregning fra

operatør, merverdiavgift og mellomværende med betalingsformidler m.m.

XII

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2023 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 1810 post 23	kap. 4810 post 2
kap. 1820 post 23	kap. 4820 post 2
kap. 1820 post 45	kap. 4820 post 3

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

XIII

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2023 kan pådra staten forpliktelser ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye forpliktelser og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1800		Olje- og energidepartementet	
	21	Spesielle driftsutgifter	7 mill. kroner
1810		Oljedirektoratet	
	21	Spesielle driftsutgifter	10 mill. kroner
1820		Norges vassdrags- og energidirektorat	
	21	Spesielle driftsutgifter	10 mill. kroner
	22	Flom- og skredforebygging	150 mill. kroner
	25	Krise- og hastetiltak i forbindelse med flom- og skredhendelser	50 mill. kroner

XIV

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2023 kan gi tilsagn om tilskudd ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1800		Olje- og energidepartementet	
	72	Tilskudd til petroleums- og energiformål	6 mill. kroner
1820		Norges vassdrags- og energidirektorat	
	60	Tilskudd til flom- og skredforebygging	130 mill. kroner
	72	Tilskudd til flom- og skredforebygging	10 mill. kroner
1850		Klima, industri og teknologi	
	70	Gassnova SF	20 mill. kroner

XV

Utbyggingsprosjekter på norsk kontinentalsokkel

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2023 kan godkjenne prosjekter (planer for utbygging/anlegg og drift) på norsk kontinentalsokkel under følgende forutsetninger:

1. Prosjektet må ikke ha prinsipielle eller samfunnsmessige sider av betydning.
2. Øvre grense for de samlede investeringer per prosjekt utgjør 15 mrd. kroner.
3. Hvert enkelt prosjekt må vise akseptabel samfunnsøkonomisk lønnsomhet og være rimelig robust mot endringer i prisutviklingen for olje og naturgass.

B.

Rammeområde 13**(Miljø)**

I

På statsbudsjettet for 2023 bevilges under:

Kap.	Post Formål	Kroner	Kroner
Utgifter			
1400	Klima- og miljødepartementet		
	1 Driftsutgifter	304 294 000	
	21 Spesielle driftsutgifter	72 636 000	
	50 Helhetlig profilering, grønne løsninger	10 757 000	
	70 Frivillige klima- og miljøorganisasjoner samt klima- og miljøstiftelser	53 907 000	
	71 Internasjonale organisasjoner	91 334 000	
	74 Tilskudd til AMAP, <i>kan overføres</i>	5 447 000	
	76 Støtte til nasjonale og internasjonale miljøtiltak, <i>kan overføres</i>	99 013 000	
1410	Kunnskap om klima og miljø		
	21 Miljødata	398 462 000	
	23 Mareano, <i>kan overføres</i>	64 121 000	
	50 Grunnbevilgninger under Norges forskningsråd til miljøforskningsinstituttene	227 547 000	
	51 Forskningsprogrammer under Norges forskningsråd	393 720 000	
	53 Internasjonalt samarbeid om klima- og miljøkunnskap	7 532 000	
	70 Nasjonale oppgaver ved miljøforskningsinstituttene	43 613 000	
	72 Tilskudd til NORCE – Senter for biosikkerhet	5 602 000	
1411	Artsdatabanken		
	1 Driftsutgifter	38 693 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i>	10 938 000	
	70 Tilskudd til å styrke kunnskap om og formidling av naturmangfoldet, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	30 929 000	
1412	Meteorologiformål		
	50 Meteorologisk institutt	367 315 000	
	70 Internasjonale samarbeidsprosjekter	137 388 000	
1420	Miljødirektoratet		
	1 Driftsutgifter	767 880 000	
	21 Spesielle driftsutgifter	621 089 000	
	23 Oppdrags- og gebyrrelatert virksomhet, <i>kan overføres</i>	150 261 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	30	Statlige erverv, bevaring av viktige friluftslivsområder, <i>kan overføres</i>	21 309 000	
	31	Tiltak i verneområder og annen natur, inkludert restaureringstiltak, <i>kan overføres</i>	158 509 000	
	32	Statlige erverv, vern av naturområder, <i>kan overføres</i>	439 344 000	
	37	Skogplanting, videreføring av pilotprosjekt for stedegne treslag, <i>kan overføres</i>	5 120 000	
	39	Oppryddingstiltak, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 69 og 79</i>	12 483 000	
	60	Tilskudd til ivaretagelse av naturmangfold i kommuneplanlegging.....	3 026 000	
	61	Tilskudd til klimatiltak og klimatilpasning, <i>kan overføres</i>	296 528 000	
	62	Tilskudd til grønn skipsfart, <i>kan overføres</i>	40 523 000	
	63	Returordning for kasserte fritidsbåter.....	319 000	
	64	Skrantesykeprøver fra fallvilt.....	1 200 000	
	66	Tilskudd til kommuner for å bedre tilgangen til strandsonen langs Oslofjorden	3 000 000	
	69	Oppryddingstiltak, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 39 og 79</i>	138 762 000	
	72	Erstatning for beitedyr tatt av rovvilt, <i>overslagsbevilgning</i>	148 878 000	
	73	Tilskudd til rovvilttiltak, <i>kan overføres</i>	64 751 000	
	74	CO ₂ -kompensasjonsordning for industrien.....	4 710 000 000	
	75	Utbetaling for vrakpant og tilskudd til kjøretøy og fritidsbåter, <i>overslagsbevilgning</i>	528 000 000	
	76	Refusjonsordninger, <i>overslagsbevilgning</i>	267 500 000	
	77	Diverse organisasjoner og stiftelser m.m.	14 357 000	
	78	Friluftsmål, <i>kan overføres</i>	192 299 000	
	79	Oppryddingstiltak, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 39 og 69</i>	462 000	
	80	Tilskudd til tiltak for å ta vare på natur, <i>kan overføres</i>	127 364 000	
	81	Verdiskaping basert på naturarven, <i>kan overføres</i>	12 400 000	
	84	Internasjonalt samarbeid	5 971 000	
	85	Besøkssenter for natur og verdensarv, <i>kan overføres</i>	102 761 000	
1422		Miljøvennlig skipsfart		
	21	Spesielle driftsutgifter.....	8 486 000	
	70	Tilskudd til private, <i>kan nyttes under post 21</i>	33 962 000	
1423		Radioaktiv forurensning i det ytre miljø		
	1	Driftsutgifter	37 650 000	
1424		Senter mot marin forsøpling		
	1	Driftsutgifter	24 006 000	
	21	Spesielle driftsutgifter.....	1 026 000	
	71	Marin forsøpling, <i>kan overføres</i>	30 417 000	
1425		Fisketiltak		
	21	Spesielle driftsutgifter.....	300 000	
	70	Tilskudd til fiskeformål, <i>kan overføres</i>	17 165 000	
1428		Enova SF		
	50	Overføring til Klima- og energifondet.....	5 436 183 000	
	51	Midlertidig energitilskuddsordning til næringslivet ifm. høye strømpriser	1 200 000 000	
1471		Norsk Polarinstitutt		

Kap.	Post Formål	Kroner	Kroner
	1 Driftsutgifter	243 751 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	113 866 000	
	50 Stipend	561 000	
1472	Svalbards miljøvernfond		
	50 Overføringer til Svalbards miljøvernfond.....	13 000 000	
1474	Fram – Nordområdesenter for klima- og miljøforskning		
	1 Driftsutgifter, <i>kan nyttes under postene 50 og 70</i>	253 000	
	50 Tilskudd til statlige mottakere, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i>	25 020 000	
	70 Tilskudd til private mottakere, <i>kan overføres, kan nyttes under post 50</i>	29 001 000	
1481	Klimakvoter		
	1 Driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	2 649 000	
	22 Internasjonalt samarbeid om utslippsreduksjoner, <i>kan overføres</i>	85 000 000	
1482	Internasjonale klima- og utviklingstiltak		
	1 Driftsutgifter	101 540 000	
	73 Klima- og skogsatsingen, <i>kan overføres</i>	2 976 847 000	
	Totale utgifter		21 578 027 000
Inntekter			
4400	Klima- og miljødepartementet		
	2 Diverse inntekter	496 000	
	3 Refusjon fra Utenriksdepartementet	30 473 000	
4411	Artsdatabanken		
	2 Diverse inntekter	442 000	
4420	Miljødirektoratet		
	1 Oppdrag og andre diverse inntekter	10 269 000	
	4 Gebyrer, forurensningsområdet	56 895 000	
	6 Gebyrer, statsforvalterembetenes miljøvernavdelinger	37 595 000	
	7 Gebyrer, kvotesystemet	4 720 000	
	9 Internasjonale oppdrag	37 878 000	
	40 Salg av eiendom og festetomter i statlig sikrede friluftsområder	1 500 000	
	50 Overføringer fra andre statlige regnskaper	6 000 000	
4423	Radioaktiv forurensning i det ytre miljø		
	1 Gebyrer, radioaktiv forurensning.....	1 079 000	
4471	Norsk Polarinstitutt		
	1 Salgs- og utleieinntekter	7 018 000	
	3 Inntekter fra diverse tjenesteyting.....	68 808 000	
	21 Inntekter, Antarktis	15 372 000	
4481	Salg av klimakvoter		
	1 Salgsinntekter	2 594 562 000	
	Totale inntekter		2 873 107 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet i 2023 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 1400 post 1	kap. 4400 post 2
kap. 1420 post 1	kap. 4420 postene 1 og 50
kap. 1420 post 23	kap. 4420 postene 4, 06 og 09
kap. 1423 post 1	kap. 4423 post 1
kap. 1471 post 1	kap. 4471 postene 1 og 3
kap. 1471 post 21	kap. 4471 post 21
kap. 1472 post 50	kap. 5578 post 70

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

- overskride bevilgningen på kap. 1481 Klimakvoter, post 22 Internasjonalt samarbeid om utslippsreduksjoner, med et beløp som svarer til inntekter fra salg av klimakvoter under statens kvotekjøpsprogram som er regnskapsført på kap. 4481 Salg av klimakvoter, post 1 Salgsinntekter.

IV

Kjøp av klimakvoter

Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet i 2023 kan inngå avtaler om kjøp av klimakvoter innenfor en samlet ramme på 1 150 mill. kroner for gamle og nye forpliktelser under kap. 1481 Klimakvoter, post 22 Internasjonalt samarbeid om utslippsreduksjoner. I tillegg videreføres fullmakten om at Klima- og miljødepartementet kan gi tilsagn om 16 mill. kroner i kjernestøtte til Global Green Institute (GGGI) fra kvotekjøpsprogrammet fordelt på årene 2022 og 2023.

III

Fullmakt til overskridelser

Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet i 2023 kan:

- overskride bevilgningen på kap. 1481 Klimakvoter, post 1 Driftsutgifter, til dekning av honorar, transaksjonskostnader og utgifter til faglig bistand i forbindelse med salg av klimakvoter.

V

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet i 2023 kan gjøre bestillinger ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1411		Artsdatabanken	
	21	Spesielle driftsutgifter	12 mill. kroner
1420		Miljødirektoratet	
	31	Tiltak i verneområder og annen natur, inkludert restaureringstiltak	8 mill. kroner
	32	Statlige erverv, vern av naturområder	516,2 mill. kroner

VI

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet i 2023 kan gi tilsagn om tilskudd ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post Betegnelse	Samlet ramme
1411	Artsdatabanken	
	70 Tilskudd til å styrke kunnskap om og formidling av naturmangfoldet	10,6 mill. kroner
1420	Miljødirektoratet	
	30 Statlige erverv, bevaring av viktige friluftslivsområder	45 mill. kroner
	61 Tilskudd til klimatiltak og klimatilpasning	319,7 mill. kroner
	62 Tilskudd til grønn skipsfart	156,2 mill. kroner
	78 Friluftsmål	3 mill. kroner
	80 Tilskudd til tiltak for å ta vare på natur	8 mill. kroner
1424	Senter mot marin forsøpling	
	71 Marin forsøpling	15 mill. kroner
1428	Enova SF	
	50 Overføring til Klima- og energifondet	400 mill. kroner
1482	Internasjonale klima- og utviklingstiltak	
	73 Klima- og skogsatsingen	1 706 mill. kroner

VII

Fullmakt til å inngå forpliktelser

Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet i 2023 kan pådra forpliktelser for fremtidige år til å kjøpe inn materiell og til å gi tilsagn om tilskudd ut over gitte bevilgninger under kap. 1420 Miljødirektoratet, postene 39, 69 og 79 Oppryddingstiltak, men slik at samlet ramme for nye forpliktelser og gammelt ansvar ikke overstiger 17,5 mill. kroner.

VIII

Utbetaling av tilskudd

Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet i 2023 gis unntak fra bestemmelsene i stortingsvedtak av 8. november 1984 om utbetalinger av gitte bevilgninger på følgende måte:

1. Utbetalinger av tilskudd til utviklingsformål kan foretas én gang i året for FNs klima- og skogprogram, FNs kontor for narkotika og kriminalitet (UNODC), Verdensbankens Forest Carbon Partnership Facility, Forest Investment Program, Bio-Carbon Fund plus og Kreditanstalt für Wiederaufbau (KfW).
2. Utbetalinger av kjernebidrag til Global Green Growth Institute kan foretas i henhold til organisasjonens regelverk.
3. Utbetalinger av tilskudd til Det grønne klimafondet (GCF) og til fond forvaltet av FNs Multi Partner Trust Fund, Inter-American Development Bank (IDB) og

Perus nasjonale miljøfond Profonampe kan foretas i henhold til regelverket for det enkelte fond.

IX

Utbetalinger av tilskudd for fremtidige utslippsreduksjoner

Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet i 2023 gis unntak fra forutsetningene i stortingsvedtaket av 8. november 1984 om utbetalinger av gitte bevilgninger gjennom at tilskudd til Emergent Forest Financing Accelerator kan utbetales med det formål å betale for fremtidige verifiserte utslippsreduksjoner.

X

Utbetaling av tilskudd til offentlig-privat samarbeid

Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet i 2023 får unntak fra forutsetningene i stortingsvedtaket fra 8. november 1984 om at utbetaling av gitte bevilgninger kun skal skje ved behov, slik at det kan utbetales tilskudd til risikoreduksjon for investeringer i avskogingsfri og bærekraftig råvareproduksjon i tråd med kriteriene for kap. 1482 Internasjonale klima- og utviklingstiltak, post 73 Klima- og skogsatsingen.

XI

Utbetaling av renter på tilskudd

Stortinget samtykker i at opptjente renter på tilskudd som er utbetalt fra Norge under Klima- og skogsatsingen på kap. 1482 post 73, kan benyttes til tiltak

etter avtale mellom Klima- og miljødepartementet og den enkelte mottaker.

XII

Omgjøring av betingede lån til tilskudd

Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet i 2023 kan gi Enova SF fullmakt til å omgjøre betingede lån fra Klima- og energifondet til tilskudd etter forhåndsdefinerte og forutsigbare vilkår.

Presidenten [19:02:38]: Bak tilrådinga står Arbeidarpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Høgre, Framstegspartiet, Raudt, Venstre, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti har varsla at dei vil røysta imot.

Presidenten [19:03:13]: Under debatten har Terje Halleland sett fram eitt forslag på vegner av Framstegspartiet. Forslaget lyder:

«I statsbudsjettet for 2022 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
1820	75	Stønad til husholdninger for ekstraordinære strømudgifter, <i>overslagsbevilgning</i> , økes med fra kr 33 200 000 000 til kr 35 700 000 000»	2 500 000 000

Det vert votert alternativt mellom dette forslaget og tilrådinga frå komiteen til I kap. 1820 post 75.

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

I

I statsbudsjettet 2022 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
Utgifter			
<i>Klima- og miljødepartementet:</i>			
1400		Klima- og miljødepartementet	
	1	Driftsutgifter, reduseres med..... fra kr 294 481 000 til kr 291 481 000	3 000 000
	21	Spesielle driftsutgifter, økes med fra kr 81 923 000 til kr 86 523 000	4 600 000
	76	Støtte til nasjonale og internasjonale miljøtiltak, <i>kan overføres</i> , reduseres med..... fra kr 142 272 000 til kr 135 272 000	7 000 000
1410		Kunnskap om klima og miljø	
	70	Nasjonale oppgaver ved miljøforskningsinstituttene, økes med fra kr 40 756 000 til kr 41 156 000	400 000
1412		Meteorologiformål	
	50	Meteorologisk institutt, økes med fra kr 359 385 000 til kr 374 785 000	15 400 000

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 53 mot 47 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 19.02.47)

Votering i sak nr. 15, debattert 12. desember 2022

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2022 under Klima- og miljødepartementet, Endringer i statsbudsjettet 2022 under Nærings- og fiskeridepartementet, og Endringer i statsbudsjettet 2022 under Olje- og energidepartementet (Innst. 121 S (2022–2023), jf. Prop. 22 S (2022–2023), Prop. 26 S (2022–2023) kap. 2440 og 5440 og Prop. 27 S (2022–2023))

Kap.	Post	Formål	Kroner
	70	Internasjonale samarbeidsprosjekter, reduseres med.....	7 821 000
		fra kr 126 940 000 til kr 119 119 000	
1420		Miljødirektoratet	
	23	Oppdrags- og gebyrrelatert virksomhet, kan overføres, økes med	5 700 000
		fra kr 149 508 000 til kr 155 208 000	
	33	Statlige erverv, nytt landbasert vern, kan overføres, reduseres med.....	2 481 000
		fra kr 6 700 000 til kr 4 219 000	
	34	Statlige erverv, nasjonalparker, kan overføres, økes med	4 712 000
		fra kr 2 256 000 til kr 6 968 000	
	36	Statlige erverv, marint vern, kan overføres, reduseres med.....	1 231 000
		fra kr 1 231 000 til kr 0	
	37	Skogplanting, videreføring av pilotprosjekt for stedeagne treslag, kan overføres, reduseres med	5 120 000
		fra kr 5 120 000 til kr 0	
	61	Tilskudd til klimatiltak, og klimatilpasning, kan overføres, reduseres med.....	56 900 000
		fra kr 222 838 000 til kr 165 938 000	
	62	Tilskudd til grønn skipsfart, kan overføres, reduseres med	84 000 000
		fra kr 137 157 000 til kr 53 157 000	
	63	Returordning for kasserte fritidsbåter, reduseres med	600 000
		fra kr 700 000 til kr 100 000	
	69	Oppryddingstiltak, kan overføres, kan nyttes under postene 39 og 79, reduseres med.....	43 300 000
		fra kr 125 962 000 til kr 82 662 000	
	75	Utbetaling for vrakpant og tilskudd til kjøretøy og fritidsbåter, overslagsbevilgning, reduseres med.....	4 500 000
		fra kr 528 000 000 til kr 523 500 000	
	76	Refusjonsordninger, overslagsbevilgning, reduseres med.....	3 000 000
		fra kr 210 500 000 til kr 207 500 000	
	81	Naturarv og kulturlandskap, kan overføres, reduseres med.....	1 000 000
		fra kr 69 527 000 til kr 68 527 000	
1471		Norsk Polarinstitut	
	21	Spesielle driftsutgifter, kan overføres, økes med.....	5 000 000
		fra kr 116 564 000 til kr 121 564 000	
1481		Klimakvoter	
	1	Driftsutgifter, kan overføres, reduseres med.....	2 300 000
		fra kr 2 611 000 til kr 311 000	

Nærings- og fiskeridepartementet:

2440	Staten sitt direkte økonomiske engasjement i petroleumsverksemda	
30	Investeringar, blir auka med.....	1 000 000 000
		0
	frå kr 27 000 000 000 til kr 28 000 000 000	

Olje- og energidepartementet:

1800	Olje- og energidepartementet	
1	Driftsutgifter, blir redusert med.....	5 000 000
	frå kr 201 795 000 til kr 196 795 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overførast, kan nyttast under postane 50, 71 og 72</i> , blir auka med..... frå kr 38 700 000 til kr 43 700 000	5 000 000
	70	Tilskot til internasjonale organisasjonar mv., blir redusert med..... frå kr 7 500 000 til kr 6 800 000	700 000
1810		Oljedirektoratet	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overførast</i> , blir redusert med..... frå kr 131 500 000 til kr 101 500 000	30 000 000
	23	Oppdrags- og samarbeidsverksemd, <i>kan overførast</i> , blir redusert med..... frå kr 85 900 000 til kr 73 500 000	12 400 000
1820		Noregs vassdrags- og energidirektorat	
	22	Flaum- og skredførebygging, <i>kan overførast, kan nyttast under postane 45, 60 og 72</i> , blir redusert med..... frå kr 255 300 000 til kr 155 300 000	100 000 000
	23	Oppdrags- og samarbeidsverksemd, <i>kan overførast</i> , blir redusert med..... frå kr 76 300 000 til kr 60 500 000	15 800 000
	25	Krise- og hastetiltak i samband med flaum- og skredhendingar, blir redusert med..... frå kr 150 000 000 til kr 125 000 000	25 000 000
	26	Reguleringsmyndigheita for energi, blir redusert med..... frå kr 70 800 000 til kr 68 800 000	2 000 000
	45	Større utstyrsanskaffingar og vedlikehald, <i>kan overførast, kan nyttast under post 22</i> , blir auka med..... frå kr 24 500 000 til kr 25 600 000	1 100 000
	60	Tilskot til flaum- og skredførebygging, <i>kan overførast, kan nyttast under postane 22 og 72</i> , blir redusert med..... frå kr 110 000 000 til kr 10 000 000	100 000 000
	75	Stønad til hushald for ekstraordinære straumutgifter, <i>overslagsløyving</i> , blir redusert med..... frå kr 34 800 000 000 til kr 33 200 000 000	1 600 000 000
1840		CO ₂ -handtering	0
	72	Langskip – fangst og lagring av CO ₂ , <i>kan overførast</i> , blir redusert med..... frå kr 3 840 000 000 til kr 3 400 000 000	440 000 000
Inntekter			
Klima- og miljødepartementet:			
4420		Miljødirektoratet	
	06	Gebyrer, statsforvalterembetenes miljøvernavdelinger, økes med..... fra kr 37 595 000 til kr 43 295 000	5 700 000
	40	Salg av eiendom og festetomter i statlig sikrede friluftsområder, økes med..... fra kr 4 500 000 til kr 11 000 000	6 500 000
4481		Salg av klimakvoter	
	1	Salgsinntekter, økes med..... fra kr 2 155 921 000 til kr 2 215 710 000	59 789 000

Kap.	Post Formål	Kroner
<i>Nærings- og fiskeridepartementet:</i>		
5440	Staten sitt direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomhet	
24	Driftsresultat:	
	1 Driftsinntekter	662 900 000 000
<i>Olje- og energidepartementet:</i>		
4800	Olje- og energidepartementet	
	10 Refusjonar, blir redusert med.....	500 000
	frå kr 662 000 til kr 162 000	
	70 Garantiprovisjon, Gassco, blir auka med	500 000
	frå kr 1 500 000 til kr 2 000 000	
4810	Oljedirektoratet	
	1 Gebyrinntekter, blir redusert med	2 700 000
	frå kr 28 500 000 til kr 25 800 000	
	2 Oppdrags- og samarbeidsinntekter, blir redusert med.....	12 400 000
	frå kr 85 900 000 til kr 73 500 000	
4820	Noregs vassdrags- og energidirektorat	
	2 Oppdrags- og samarbeidsinntekter, blir redusert med.....	15 800 000
	frå kr 76 300 000 til kr 60 500 000	
	3 (NY) Sal av utstyr mv., blir løyvd med	1 100 000
5582	Sektoravgifter under Olje- og energidepartementet	
	70 Bidrag til kulturminnevern i regulerte vassdrag, blir auka med	48 000 000
	frå kr 30 000 000 til kr 78 000 000	

Klima- og miljødepartementet

II

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet i 2022 kan gjøre bestillinger ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post Betegnelse	Samlet ramme
1420	Miljødirektoratet	
	22 Statlige vannmiljøtiltak	11 mill. kroner
	32 Statlige erverv, fylkeswise verneplaner	1 mill. kroner
	34 Statlige erverv, nasjonalparker	4,9 mill. kroner

Klima- og miljødepartementet

III

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet i 2022 kan gi tilsagn om tilskudd ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post Betegnelse	Samlet ramme
1420	Miljødirektoratet	
	61 Tilskudd til klimatiltak og klimatilpasning	507,4 mill. kroner
	62 Tilskudd til grønn skipsfart	201 mill. kroner

Klima- og miljødepartementet

IV

Fullmakt til å inngå forpliktelser

Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet i 2022 kan pådra forpliktelser for fremtidige år til å kjøpe inn materiell og til å gi tilsagn om tilskudd ut over gitte bevilgninger under kap. 1420 Miljødirektoratet, postene 39, 69 og 79 Oppryddingstiltak, men slik at samlet ramme for nye forpliktelser og gammelt ansvar ikke overstiger 156,6 mill. kroner.

Nærings- og fiskeridepartementet

V

Tilføyning av stikkord

Stortinget samtykker i at:

1. stikkordet «kan overførast» skal tilføyast kap. 900 Nærings- og fiskeridepartementet, post 27 Etablering av støtteregister
2. stikkordet «kan overførast» skal tilføyast kap. 919 Ymse fiskeriføremål, post 60 Tilskot til kommunar og fylkeskommunar

3. stikkordet «kan overførast» skal tilføyast kap. 922 Romverksemd, post 71 Internasjonal romverksemd
4. stikkordet «kan overførast» skal tilføyast kap. 940 Internasjonaliseringstiltak, post 70 Eksportfremjetiltak
5. stikkordet «kan overførast» skal tilføyast kap. 2421 Innovasjon Noreg, post 77 Tilskot til verksemdar som har hatt inntektsfråfall i samband med krigen i Ukraina
6. stikkordet «kan overførast» skal tilføyast kap. 2460 Eksportfinansiering Noreg, post 25 Forvaltning av mellombels lånegarantiordning i samband med krigen i Ukraina
7. stikkordet «kan overførast» skal tilføyast kap. 2460 Eksportfinansiering Noreg, post 26 Forvaltning av mellombels lånegarantiordning i samband med høge straumprisar
8. stikkordet «kan overførast» skal tilføyast kap. 2460 Eksportfinansiering Noreg, post 27 Forvaltning av luftgarantiordninga
9. stikkordet «kan nyttast under post 21» skal tilføyast kap. 923 Havforskningsinstituttet, post 1 Driftsutgifter

Nærings- og fiskeridepartementet

VI

Tilsegnfullmakter

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2022 kan:

1. gi tilsegn om tilskot ut over gitte løyvingar, men slik at samla ramme for nye tilsegn og gammalt ansvar ikkje overstig følgjande beløp:

Kap.	Post Nemning	Samla ramme
2421	Innovasjon Noreg	
	71 Innovative næringsmiljø	75 mill. kroner
	75 Grøn plattform	585 mill. kroner
	76 Miljøteknologi	1 050 mill. kroner

2. gi tilsegn om tilskot til tapsavsetjing for norsk deltaking i InvestEU med inntil 1 822 mill. kroner under kap. 924 Internasjonalt samarbeid og utviklingsprogram, post 70 Tilskot, og fråvike stortingsvedtak av 8. november 1984 om utbetaling av tilskot før det er behov for å dekkje dei aktuelle utgiftene.

Fullmakter til å pådra forpliktingar ut over gitte løyvingar**Olje- og energidepartementet**

VII

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2022 kan pådra staten forpliktingar ut over gitte løyvingar, men slik at den samla ramma for nye forpliktingar og gammalt ansvar ikkje overstig følgjande beløp:

Kap.	Post Nemning	Samla ramme
1810	Oljedirektoratet	
	21 Spesielle driftsutgifter	125 mill. kroner

Kap.	Post Nemning	Samla ramme
1820	Noregs vassdrags- og energidirektorat 22 Flaum- og skredførebygging	250 mill. kroner

Olje- og energidepartementet

VIII

Tilsegnfullmakter

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2022 kan gi tilsegn ut over gitte løyvingar, men slik at den samla ramma for nye tilsegner og gammalt ansvar ikkje overstig følgande beløp:

Kap.	Post Nemning	Samla ramme
1820	Noregs vassdrags- og energidirektorat 60 Tilskot til flaum- og skredførebygging	230 mill. kroner

Votering:

Ved alternativ votering mellom tilrådinga frå komiteen og forslaget frå Framstegspartiet vart tilrådinga vedteken med 86 mot 13 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 19.03.33)

Presidenten [19:03:39]: Det vert så votert over resten av kapitla under I og resterande romertal.

Votering:

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.
(Voteringsutskrift kl. 19.03.33)

Votering i sak nr. 16, debattert 12. desember 2022

Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Guri Melby, Sveinung Rotevatn, Ingvild Wettrhus Thorsvik, Grunde Almeland og Alfred Jens Bjørlo om bedre personvern på sosiale medier (Innst. 100 S (2022–2023), jf. Dokument 8:167 S (2021–2022))

Presidenten [19:04:03]: Under debatten er det sett fram i alt ni forslag. Det er

- forslag nr. 1, frå Sveinung Stensland på vegner av Høgre, Sosialistisk Venstreparti og Venstre
- forslaga nr. 2–8, frå Andreas Sjalg Unneland på vegner av Sosialistisk Venstreparti og Venstre
- forslag nr. 9, frå Andreas Sjalg Unneland på vegner av Sosialistisk Venstreparti
- Det vert først votert over forslag nr. 9, frå Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at myndighetene fortsatt får mulighet til å kreve innsyn i kildekoder i pågående forhandlinger om frihandelsavtaler.»

Raudt, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne har varsla støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget frå Sosialistisk Venstreparti vart med 82 mot 19 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 19.04.24)

Presidenten [19:04:31]: Det vert votert over forslag nr. 8, frå Sosialistisk Venstreparti og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen etablere et eget algoritmetilsyn under Datatilsynet.»

Raudt og Miljøpartiet Dei Grøne har varsla støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget frå Sosialistisk Venstreparti og Venstre vart med 83 mot 18 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 19.04.41)

Presidenten [19:04:48]: Det vert votert over forslaga nr. 2–7, frå Sosialistisk Venstreparti og Venstre.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å innføre strengere krav til personvern og prinsipper for beskyttelse av data i forbindelse med offentlige anskaffelser av digitale verktøy og tjenester.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede, med sikte på å innføre, et forbud mot reklame som er basert på masseovervåking, sporing og profilering av enkeltpersoner.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen stille strengere krav til standardisering, kortfattethet og klarspråk i personvernerklæringer på sosiale medieplattformer som opererer i Norge.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å innføre en rett til å kunne bruke digitale tjenester uten å måtte godta at innsamlet data deles på tvers av plattformer eid av ett og samme selskap.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å innføre strengere krav til personvern i forbindelse med offentlige anskaffelser som involverer sosiale medieplattformer.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennom rundskriv eller retningslinjer gå inn for at offentlige annonsepenger ikke skal brukes på markedsføringsløsninger som misbruker persondata.»

Raudt og Miljøpartiet Dei Grøne har varslet støtte til forslaga.

V o t e r i n g :

Forslaga fra Sosialistisk Venstreparti og Venstre vart med 81 mot 20 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 19.04.58)

Presidenten [19:05:06]: Det vert votert over forslag nr. 1, frå Høgre, Sosialistisk Venstreparti og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å innføre et forbud mot at de store teknologiselskapene favoriserer sine egne produkter og tjenester framfor andre selskaper via sine sosiale medieplattformer.»

Raudt og Miljøpartiet Dei Grøne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Høgre, Sosialistisk Venstreparti og Venstre vart med 60 mot 40 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 19.05.17)

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

I

Stortinget ber regjeringen vurdere hvilket handlingsrom Norge har til å regulere digitale tjenester utover reguleringen i Digital Services Act og Digital Markets Act, med tanke på å vurdere konsekvenser ved et norsk forbud mot reklame som er basert på masseinnsamling av personopplysninger, sporing og profilering av enkeltpersoner på digitale plattformer. Vurderingen skal omfatte både innhenting, bruken og eventuelt salg/utlevering av personopplysningene.

II

Stortinget ber regjeringen utrede omfanget av og utfordringene rundt lagring av biometriske data fra norske forbrukere på sosiale medieplattformer.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Votering i sak nr. 17, debattert 12. desember 2022

Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Guri Melby, Sveinung Rotevatn, Grunde Almeland og Ingvild Wettrhus Thorsvik om utsettelse av ikrafttredelse av voldserstatningsloven (Innst. 92 S (2022–2023), jf. Dokument 8:29 S (2022–2023))

Presidenten [19:05:43]: Under debatten har Andreas Sjalg Unneland sett fram eitt forslag på vegner av Sosialistisk Venstreparti og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utsette ikrafttredelsen av lov om erstatning fra staten til voldsutsatte (voldserstatningsloven) til 1. januar 2024.»

Det vert votert alternativt mellom tilrådinga frå komiteen og forslaget frå Sosialistisk Venstreparti og Venstre.

Raudt, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

Dokument 8:29 S (2022–2023) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Guri Melby, Sveinung Rotevatn, Grunde Almeland og Ingvild Wettrhus Thorsvik om utsettelse av ikrafttredelse av voldserstatningsloven – vedtas ikke.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom tilrådinga frå komiteen og forslaget frå Sosialistisk Venstreparti og Venstre vart tilrådinga vedteken med 80 mot 21 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 19.06.14)

Votering i sak nr. 18, debattert 12. desember 2022

Innstilling fra justiskomiteen om Samtykke til godtakelse av forordning (EU) 2019/1896 om den europeiske grense- og kystvakten (videreutvikling av Schengenregelverket) (Innst. 98 S (2022–2023), jf. Prop. 108 S (2021–2022))

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

Stortinget samtykker i godtakelse av forordning (EU) 2019/1896 om den europeiske grense- og kystvakten (videreutvikling av Schengen-regelverket).

Presidenten [19:06:37]: Sosialistisk Venstreparti og Raudt har varsla at dei vil røysta imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 88 mot 12 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 19.06.45)

Votering i sak nr. 19, debattert 12. desember 2022

Innstilling fra justiskomiteen om Lov om informasjonstilgang m.m. for det uavhengige utvalget som skal evaluere myndighetenes håndtering av covid-19-pandemien samlet sett, og i tillegg evaluere omikronhåndteringen i perioden fra 1. november 2021 til mai 2022 (Koronautvalget), og endringer i voldserstatningsloven (ny forskriftshjemmel) (Innst. 91 L (2022–2023), jf. Prop. 12 L (2022–2023))

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande vedtak til

l o v

om informasjonstilgang m.m. for Koronautvalget, og endringer i voldserstatningsloven (ny forskriftshjemmel)

§ 1 Formålet med loven

Loven skal sikre at det uavhengige utvalget som skal evaluere myndighetenes håndtering av covid-19-pandemien samlet sett, og i tillegg omikronhåndteringen i perioden fra 1. november 2021 til mai 2022 (Koronautvalget), oppnevnt av Kongen i statsråd 29. april 2022, får tilgang til nødvendige opplysninger for å få utført sitt arbeid i henhold til mandatet, og å gi utvalget adgang til å behandle disse opplysningene.

§ 2 Opplysninger til utvalget

Enhver kan uten hinder av taushetsplikt gi Koronautvalget opplysninger som er nødvendige for utvalgets arbeid.

Utvalget kan ikke pålegge noen å gi opplysninger etter første ledd.

§ 3 Taushetsplikt

Medlemmene i Koronautvalget og enhver som utfører tjeneste eller arbeid for utvalget, har taushetsplikt etter forvaltningsloven §§ 13 til 13 g. Forvaltningsloven § 13 b første ledd nr. 6 gjelder ikke.

Når personer som nevnt i første ledd mottar opplysninger som er undergitt strengere regler om taushetsplikt enn det som følger av forvaltningsloven, skal de strengere reglene gjelde. Det samme gjelder etter at materialet har blitt avlevert til arkivdepot.

§ 4 Behandling av personopplysninger

Koronautvalget kan behandle personopplysninger som er nødvendige for formålet med utvalgets arbeid uten samtykke fra dem opplysningene gjelder, også personopplysninger som nevnt i personvernforordningen artikkel 9 og 10.

Retten til innsyn etter personvernforordningen artikkel 15 gjelder ikke dersom det vil kreve en uforholdsmessig stor innsats å gi innsyn.

Utvalget er behandlingsansvarlig fram til utvalget har avsluttet sitt arbeid. Arkivdepot er behandlingsansvarlig for materiale som avleveres til dem.

§ 5 Forbud mot bruk av opplysninger som bevis i senere straffesak eller sivil sak

Opplysninger som Koronautvalget har mottatt i medhold av § 2, kan ikke brukes som bevis i en senere straffesak eller sivil sak, eller som dokumentasjon i tilsynssaker som kan gi grunnlag for reaksjoner mot enkeltpersoner.

§ 6 Avlevering og kassasjon av dokumenter

Når Koronautvalget har avsluttet sitt arbeid, skal det gjennomføres arkivavgrensning av utvalgets dokumentmateriale. Materiale som omfattes av arkiveringsplikten eller bevaringsplikt etter reglene i arkivlova med forskrifter, skal avleveres til arkivdepot.

Materiale som ikke skal arkiveres eller bevares, skal kasseres.

§ 7 Klageinstans etter offentleglova

Ved klager på utvalgets avgjørelser etter offentleglova, er departementet klageinstans. Det samme gjelder for klager på avgjørelser etter offentleglova som gjelder utvalgets arkiv etter at arkivet er avlevert til arkivdepot.

§ 8 Lovens anvendelse på Svalbard og Jan Mayen

Loven gjelder på Svalbard og Jan Mayen.

§ 9 Ikrafttredelse og opphør

Loven trer i kraft straks.

§§ 2 og 4 oppheves når utvalget har avsluttet sitt arbeid.

§ 10 Endringer i annen lov

Fra den tiden loven trer i kraft, gjøres følgende endring i lov 17. juni 2022 nr. 57 om erstatning fra staten til voldsutsatte:

§ 11 nytt tredje ledd skal lyde:

Kongen kan gi forskrift om at det ikke skal løpe forsinkelsesrenter på statens regresskrav mens skadevolderen gjennomfører fengselsstraff eller forvaring, nærmere vilkår for når forsinkelsesrenter ikke skal løpe, og hvilke saksbehandlingsregler som skal gjelde.

Votering:

Tilrådinga frå komiteens vart samrøystes vedteken.

Presidenten [19:07:11]: Det vert votert over overskrifta til lova og lova i det heile.

Votering:

Overskrifta til lova og lova i det heile vart samrøystes vedtekne.

Presidenten [19:07:16]: Lovvedtaket vil verta sett opp til andre gongs behandling i eit seinare møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 20, debattert 12. desember 2022

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Endringer i utlendingsloven (visitasjon og undersøkelse i forbindelse med registrering av søknad om beskyttelse mv.) (Innst. 82 L (2022–2023), jf. Prop. 137 L (2021–2022))

Presidenten [19:07:33]: Under debatten har Lene Vågslid sett fram eitt forslag på vegner av Arbeidarpartiet og Senterpartiet. Forslaget lyder:

«I lov 15. mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her skal ny § 103 b siste ledd lyde: Kongen kan gi forskrift om gjennomføring og vilkår for visitasjon og undersøkelse av person eller gjenstander. Det kan herunder gis regler om undersøkelse av elektroniske enheter, blant annet om tilgangsbegrensning, behandling og sletting av opplysninger fra undersøkelsen, og klageordning.»

Høgre og Framstegspartiet har varsla støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget frå Arbeidarpartiet og Senterpartiet vart vedteke med 80 mot 21 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 19.07.51)

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande vedtak til

L o v

om endringer i utlendingsloven (visitasjon og undersøkelse i forbindelse med registrering av søknad om beskyttelse mv.)

I

I lov 15. mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her gjøres følgende endringer:

§ 93 første ledd skal lyde:

En søknad om beskyttelse etter § 28 skal fremsettes for politiet uten ugrunnet opphold. *Nasjonale ID-kort, pass eller annet reisedokument utlendingen er i besittelse av, skal innleveres sammen med søknaden eller så snart de kommer i utlendingens besittelse. Innleverte dokumenter kan beholdes til det er fattet endelig vedtak i saken om oppholdstillatelse eller utlendingen forlater riket.*

§ 103 første ledd bokstav a skal lyde:

a. ikke samarbeider om å klarlegge sin identitet i henhold til lovens § 21 eller § 83, oppgir uriktig identitet, eller skjuler eller tilbakeholder opplysninger av vesentlig betydning for en sak etter loven,

Ny § 103 b skal lyde:

§ 103 b *Visitasjon og undersøkelse i forbindelse med registrering av søknad om beskyttelse*

I forbindelse med registrering av en søknad om beskyttelse kan det rutinemessig foretas visitasjon av utlendingen og undersøkelse av gjenstander som utlendingen medbringer, med det formål å avdekke opplysninger om identitet, reiserute og andre opplysninger av betydning for søknaden, samt for å ivareta sikkerheten på registreringsstedet. Visitasjon eller undersøkelse skal ikke foretas dersom det er åpenbart unødvendig.

For slike formål som nevnt i første ledd kan det også foretas undersøkelse av elektroniske enheter og brukerkontoer på nettverksbaserte kommunikasjons- og lagringstjenester som slike enheter gir tilgang til, med mindre

- slik undersøkelse er åpenbart unødvendig
- utlendingen motsetter seg slik undersøkelse og undersøkelsen vil være uforholdsmessig, eller
- utlendingen har oppholdstillatelse.

Når det er konkrete holdepunkter for å anta at utlendingen skjuler eller tilbakeholder opplysninger nevnt i første ledd eller gjenstander som kan medføre fare for sikkerheten på registreringsstedet, kan det også foretas undersøkelse av utlendingens person. Undersøkelsen skal foretas så skånsomt og hensynsfullt som mulig, og på en minst mulig krenkende måte og av en person av samme kjønn som den undersøkelsen gjelder. Det er ikke adgang til kontroll av kroppens hulrom. Undersøkelse av mindreåriges person kan bare skje når det er strengt nødvendig.

Beslutning om visitasjon og undersøkelse kan tas av polititjenestemann på stedet, som også kan beslutte bruk av makt for visitasjon eller for undersøkelse etter første ledd av andre gjenstander enn elektroniske enheter. Dersom utlendingen motsetter seg undersøkelse av elektroniske enheter mv. etter annet ledd eller personundersøkelse etter tredje ledd, treffes beslutning om undersøkelse og om eventuell bruk av makt i disse tilfellene av politimesteren eller den politimesteren gir fullmakt. Straffeprosessloven § 199 a første og annet ledd om plikt til å medvirke til at politiet får tilgang til et datasystem og politiets adgang til å bruke tvang for å få tilgang til system som krever biometrisk autentisering, gjelder tilsvarende.

Ved personundersøkelse etter tredje ledd skal det snarest mulig settes opp en rapport om undersøkelsen. Dersom utlendingen på stedet eller innen én uke etter undersøkelsen krever at grunnlaget for undersøkelse etter tredje ledd forklares, skal det innen én uke deretter gis en skriftlig, kortfattet begrunnelse. En fremsatt klage eller krav om begrunnelse medfører ikke utsatt iverksettelse av undersøkelsen.

Beslutning om undersøkelse av elektroniske enheter, jf. annet ledd, eller av utlendingens person, jf. tredje ledd, kan påklages etter reglene i forvaltningsloven kapittel VI. Utlendingen skal gjøres kjent med denne retten.

Kongen kan gi forskrift om gjennomføring og vilkår for visitasjon, undersøkelse av elektroniske enheter, blant annet om tilgangsbegrensning og om behandling og sletting av opplysninger fra undersøkelsen, og om klageordning.

Ny § 103 c skal lyde:

§ 103 c Sekundærbruk i politiet av opplysninger fra undersøkelse av elektroniske enheter

Politiet kan bare bruke opplysninger som er innhentet gjennom undersøkelse av elektroniske enheter etter § 103 b annet ledd til politimessige formål (sekundærbruk) som går ut på å

- a. vurdere om utlendingen utgjør en trussel mot offentlig orden og sikkerhet

- b. forebygge og etterforske lovbrudd som kan straffes med fengsel i to år eller mer eller som straffes for ulovlig opphold etter utlendingsloven § 108 annet ledd bokstav a, jf. utlendingsloven § 55 annet ledd.

Kongen kan gi forskrift om sekundærbruk av opplysninger fra undersøkelse av elektroniske enheter, jf. § 103 b annet ledd.

§ 104 første ledd skal lyde:

Det kan tas beslag i reisedokumenter, billetter, elektroniske enheter, lagrede data eller annet materiale som kan bidra til å avklare eller dokumentere utlendingens identitet eller andre forhold av betydning for en sak etter loven når det er tvil om utlendingens identitet, eller det er konkrete holdepunkter for å anta at utlendingen skjuler eller tilbakeholder opplysninger av betydning for en sak etter loven.

Ny § 104 a skal lyde:

§ 104 a Beslag overfor asylsøkere

Det kan tas beslag i reisedokumenter, billetter, elektroniske enheter, lagrede data eller annet materiale som kan avdekke opplysninger om en asylsøkers identitet, reiserute og andre forhold av betydning for søknaden, samt materiale som må beslaglegges for å ivareta sikkerheten på det stedet hvor asylsøkeren registrerer seg eller innlosjeres. Det kan også tas beslag i slikt materiale dersom asylsøkeren motsetter seg at det foretas undersøkelse av gjenstander etter § 103 b.

Beslutning om beslag kan treffes av polititjenestemann. § 104 femte ledd annet og tredje punktum, samt sjette til niende ledd gjelder tilsvarende.

Kongen kan gi utfyllende regler i forskrift.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelser til forskjellig tid og kan fastsette overgangsbestemmelser.

Presidenten [19:08:08]: Som følge av voteringa over forslag nr. 1 fell I, Ny § 103 b siste ledd i tilrådinga bort.

Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Venstre, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti har varsla at dei vil røysta imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteens vart vedteken med 80 mot 21 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 19.08.24)

Presidenten [19:08:34]: Det vert votert over overskrifta til lova og lova i det heile.

Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Venstre, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti har varsla at dei vil røysta imot.

V o t e r i n g :

Overskrifta til lova og lova i det heile vart vedtekne med 79 mot 20 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 19.08.44)

Presidenten [19:07:16]: Lovvedtaket vil verta sett opp til andre gongs behandling i eit seinare møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 21, debattert 12. desember 2022

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Lov om informasjonstilgang m.m. for Ekstremismekommisjonen (Innst. 103 L (2022–2023), jf. Prop. 10 L (2022–2023))

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande vedtak til

L o v

om informasjonstilgang m.m. for Ekstremismekommisjonen

§ 1 Formålet med loven

Formålet med loven er å gi Ekstremismekommisjonen, oppnevnt av Kongen i statsråd 10. juni 2022, tilgang til opplysninger som er nødvendige for å få utført kommisjonens arbeid i henhold til mandatet, og å gi kommisjonen adgang til å behandle disse opplysningene.

§ 2 Lovens anvendelse på Svalbard og Jan Mayen

Loven gjelder på Svalbard og Jan Mayen.

§ 3 Adgang til å gi opplysninger til kommisjonen

Enhver kan uten hinder av taushetsplikt gi Ekstremismekommisjonen de opplysningene som er nødvendige for at kommisjonen skal kunne utføre sine oppgaver. Opplysninger som er framkommet ved kommunikasjonskontroll, kan bare utleveres dersom de inngår i en rapport eller analyse og de ikke inneholder individualiserende kjennetegn.

Informasjonstilgangen etter første ledd omfatter ikke opplysninger som er sperret etter politiregisterloven §§ 50 eller 51.

Kommisjonen kan ikke pålegge noen å gi opplysninger etter første ledd.

§ 4 Taushetsplikt

Medlemmene i Ekstremismekommisjonen og enhver som utfører tjeneste eller arbeid for kommisjonen, har taushetsplikt etter forvaltningsloven §§ 13 til 13 g. Forvaltningsloven § 13 b første ledd nr. 6 gjelder ikke.

Når personer som nevnt i første ledd mottar opplysninger som er undergitt strengere regler om taushetsplikt enn det som følger av forvaltningsloven, skal de strengere reglene gjelde. Det samme gjelder etter at materialet er avlevert til arkivdepot for de som er ansatt i eller som utfører arbeid eller tjeneste for arkivdepotet.

§ 5 Behandling av personopplysninger mv.

Ekstremismekommisjonen kan behandle personopplysninger som er nødvendige for formålet med kommisjonens arbeid uten samtykke fra dem opplysningene gjelder. Dette gjelder også personopplysninger som nevnt i personvernforordningen artikkel 9 og 10.

Retten til innsyn etter personvernforordningen artikkel 15 gjelder ikke så langt det vil kreve en uforholdsmessig stor innsats å gi innsyn.

Kommisjonen er behandlingsansvarlig fram til kommisjonen har avsluttet sitt arbeid. Arkivdepot er behandlingsansvarlig for materiale som avleveres dit.

§ 6 Forbud mot bruk av opplysninger som bevis i senere straffesak, sivil sak eller tilsynssak

Opplysninger som Ekstremismekommisjonen mottar i medhold av § 3, kan ikke brukes som bevis i en senere straffesak eller sivil sak eller som dokumentasjon i tilsynssaker som kan gi grunnlag for reaksjoner mot enkeltpersoner.

§ 7 Klageinstans etter offentleglova

Ved klager på Ekstremismekommisjonens avgjørelser etter offentleglova er departementet klageinstans. Det samme gjelder for klager på avgjørelser etter offentleglova som gjelder kommisjonens arkiv etter at arkivet er avlevert til arkivdepot.

§ 8 Avlevering og kassasjon av dokumenter

Når Ekstremismekommisjonen har avsluttet sitt arbeid, skal det gjennomføres arkivavgrensning av kommisjonens dokumentmateriale. Materiale som omfattes av arkiveringsplikten eller bevaringsplikt etter reglene i arkivlova med forskrifter, skal avleveres til arkivdepot. Materiale som ikke skal arkiveres eller bevares, skal kasseres.

§ 9 Ikrafttredelse og opphør

Loven trer i kraft straks.

§ 3 og § 5 første og andre ledd oppheves når Ekstremismekommisjonen har avsluttet sitt arbeid, og § 5 tredje ledd blir da første ledd.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Presidenten [19:09:13]: Det vert votert over overskrifta til lova og lova i det heile.

V o t e r i n g :

Overskrifta til lova og lova i det heile vart samrøystes vedtekne.

Presidenten [19:09:23]: Lovvedtaket vil verta sett opp til andre gongs behandling i eit seinare møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 22, debattert 12. desember 2022

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Endringer i folketrygdlova og enkelte andre lover (oppfølging av forslag i statsbudsjettet 2023) (Innst. 109 L (2022–2023), jf. Prop. 9 L (2022–2023))

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande vedtak til

l o v

om endringer i folketrygdlova og enkelte andre lover (oppfølging av forslag i statsbudsjettet 2023)

I

I lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse skal desse endringane gjerast:

I følgjande føresegnar blir «han» endra til «vedkommande»:

§ 8, § 15 tredje ledd første punktum, § 21 første ledd og § 22 første ledd.

§ 21 andre ledd skal lyde:

Fratrer et medlem tidligst tre år før aldersgrensen, får *vedkommende* alderspensjon såfremt summen av *tjenestetid* og *alder* er minst 85 år, eller *vedkommende* ved fratreden har fylt 67 år.

§ 21 A første ledd skal lyde:

Statens pensjonskasse kan bevilge straks løpende alderspensjon til arbeidstaker som i løpet av de siste ti årene har gått over fra stilling med lavere aldersgrense til stilling med høyere *aldersgrense*, når

a. *vedkommende* hadde hatt lavere aldersgrense i minst 15 år,

b. *den lavere aldersgrensen* er begrunnet i forhold som er omhandlet i *lov om aldersgrenser* for statsansatte m.fl. § 2 første ledd alternativ a, og

c. *vedkommende* ville hatt rett til alderspensjon i den tidligere *stillingen*.

§ 22 andre ledd skal lyde:

Den årlige alderspensjonen beregnes slik:

a. *Et medlem med 30 års tjenestetid eller mer får full alderspensjon*. Denne skal utgjøre 66 prosent av pensjonsgrunnlaget.

b. *Et medlem med kortere tjenestetid enn 30 år skal ha en avkortet alderspensjon, som utgjør så mange trettideler av full pensjon som vedkommende har tjenestear.*

§ 23 første ledd første og andre punktum skal lyde:

Et medlem som fratrer sin stilling med minst tre års tjenestetid, men uten rett til straks å få pensjon etter denne loven eller lov om avtalefestet pensjon for medlemmer av Statens pensjonskasse, har rett til oppsatt alderspensjon fra den aldersgrensen som gjelder for stillingen, men tidligst fra fylte 65 år. Den oppsatte alderspensjonen skal utgjøre så mange trettideler av full pensjon som vedkommende har tjenestear, men ikke mer enn full pensjon etter § 22.

§ 23 andre ledd skal lyde:

For den som blir opptatt som nytt medlem av Statens pensjonskasse etter 1. januar 1967, skal oppsatt alderspensjon utgjøre en så stor del av full pensjon som forholdet mellom opptjent tjenestetid og den *tjenestetiden* vedkommende ville hatt fra den dag han eller hun ble medlem av Pensjonskassen og fram til aldersgrensen, men ikke mer enn 40 år og ikke mindre enn 30 år.

§ 26 tredje ledd femte og sjette punktum skal lyde:

Dersom medlemmet ved endelig fratreden ikke har rett til straks å få pensjon for den siste *stillingen*, får han eller hun igjen sin opprinnelige pensjon inntil *vedkommende* når aldersgrensen i den siste *stillingen*. Fra da av blir *pensjonen* beregnet etter den samlede *tjenestetiden*.

§ 34 tredje ledd andre punktum skal lyde:

Dersom ekteskapet ble inngått før 1. januar 2010, gjelder dette likevel ikke for pensjon til enke etter mannlig medlem som ble medlem første gang før 1. oktober 1976, og heller ikke for annen gjenlevende ektefelle etter medlem med medlemskap før 1. oktober 1976 for tjenestetid opptjent etter 31. desember 1993.

II

I lov 26. juni 1953 nr. 11 om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv. skal desse endringane gjerast:

§ 1 andre ledd skal lyde:

Arbeidstaker med flere stillinger som omfattes av pensjonsordningen, skal være medlem *når stillingene* til sammen fyller vilkårene etter første ledd, bokstav b.

§ 2 andre ledd skal lyde:

Pensjonsordningen kan frita en arbeidstaker for medlemskap dersom *vedkommende* går inn under en annen tjenstepensjonsordning eller det foreligger andre særlige grunner for det.

§ 7 nr. 1 første ledd første og andre punktum skal lyde:

Et medlem får alderspensjon når han *eller hun* helt eller delvis fratrer sin stilling ved eller etter nådd aldersgrense. Fratrer medlemmet tidligst tre år før aldersgrensen, ytes alderspensjon såframt summen av tjenestetid og alder er minst 85 år, eller *vedkommende* ved fratreden har fylt 67 år.

§ 7 nr. 2 første ledd skal lyde:

Medlem som fratrer sin stilling etter minst tre års tjenestetid uten rett til straks å få pensjon etter denne loven eller etter *lov om avtalefestet pensjon* for arbeidstakere med rett til medlemskap i Pensjonsordning for apotekvirksomhet mv., har rett til oppsatt alderspensjon fra aldersgrensen, eller fra det tidspunkt *vedkommende* ved fylte 67 år blir tilstått alderspensjon fra folketrygden.

§ 7 nr. 2 andre ledd første punktum skal lyde:

Den oppsatte alderspensjon skal utgjøre en så stor del av full pensjon som forholdet mellom opptjent tjenestetid og den samlede *tjenestetiden* vedkommende ville ha fått om han *eller hun* hadde fortsatt i stillingen til aldersgrensen, *men* ikke mer enn 40 år og ikke mindre enn 30 år.

§ 9 fjerde ledd femte og sjette punktum skal lyde:

Dersom medlemmet ved endelig fratreden ikke har rett til straks å få pensjon for den siste *stillingen*, får han *eller hun* igjen sin opprinnelige pensjon inntil *vedkommende* når aldersgrensen i den siste *stillingen*. Fra da av blir pensjonen beregnet etter den samlede *tjenestetiden*.

§ 17 tredje ledd andre punktum skal lyde:

Dersom ekteskapet ble inngått før 1. januar 2010, gjelder dette likevel ikke for pensjon til enke etter mannlig medlem som ble medlem første gang før 1. oktober 1976, og heller ikke for annen gjenlevende ektefelle etter medlem med medlemskap før 1. oktober 1976 for tjenestetid opptjent etter 31. desember 1993.

§ 29 nr. 1 første ledd skal lyde:

Medlemmet og i tilfelle hans *eller hennes* arbeidsgiver skal betale pensjonspremie til pensjonsordningen så lenge medlemmet er i tjeneste som nevnt i § 1, jfr. § 2, herunder også ved midlertidig *avbrudd* i tjenesten. For arbeidstakere betales *likevel* premie under *avbrudd* i tjenesten bare når full lønn betales.

§ 36 andre ledd første punktum skal lyde:

Den som ikke har slik tjenestetid som nevnt i foregående ledd, får godskrevet som pensjongivende *to* år av tidligere tjenestetid for hvert år *vedkommende* er i arbeid som omfattes av pensjonsordningen etter lovens ikrafttreden.

III

I lov 22. juni 1962 nr. 12 om pensjonsordning for sykepleiere skal disse endringane gjerast:

§ 8 tredje ledd første og andre punktum skal lyde:

Når et medlem er gått over fra en stilling med høyere til en stilling med lavere innskottsgrunnlag, eller når grunnlaget for hans *eller hennes* stilling er blitt satt ned uten at dette skyldes en alminnelig lønnsregulering, får medlemmet pensjon beregnet etter det høyere *grunnlaget* for så mange tjenesteår som han *eller hun* hadde da *vedkommende* fratrådte den høyere *stillingen* eller da grunnlaget for stillingen ble satt ned. I tillegg hertil får medlemmet pensjon beregnet etter det lavere *grunnlaget* for så mange tjenesteår som han *eller hun* har hatt etter at *vedkommende* gikk over i den lavere *stillingen* eller etter at grunnlaget for stillingen ble satt ned, *men* ikke for flere tjenesteår enn at den samlede *tjenestetiden* kommer opp i 30 år.

§ 9 første ledd skal lyde:

Det årlige beløp av en alderspensjon beregnes slik:

- Har medlemmet en pensjongivende tjenestetid på 30 år eller mer, får *vedkommende* full alderspensjon. Denne skal være 66 pst. av pensjonsgrunnlaget.
- Har medlemmet en pensjongivende tjenestetid på mindre enn 30 år, skal *vedkommende* ha en avkortet *alderspensjon*, som utgjør så mange trettideler av full pensjon som *vedkommende* har tjenesteår.

§ 10 andre ledd skal lyde:

For den som blir opptatt som nytt medlem av pensjonsordningen etter 1. januar 1967, skal oppsatt alderspensjon som nevnt i første ledd utgjøre en så stor del av full pensjon som forholdet mellom opptjent tjenestetid og den *tjenestetiden* vedkommende ville hatt fra den dag han *eller hun* ble medlem av pensjonsordningen og fram til aldersgrensen, *men* ikke mer enn 40 år og ikke mindre enn 30 år.

§ 20 første ledd andre punktum skal lyde:

Dersom ekteskapet ble inngått før 1. januar 2010, gjelder dette likevel ikke for pensjon til enke etter mannlig medlem som ble medlem første gang før 1. oktober 1976, og heller ikke for annen gjenlevende ektefelle etter medlem med medlemskap før 1. oktober 1976 for tjenestetid opptjent etter 31. desember 1993.

§ 29 andre ledd skal lyde:

Et medlem regnes for å ha betalt innskott til pensjonsordningen når *vedkommende* har fått sin lønn med fradrag av pliktig innskott.

§ 36 første ledd første punktum skal lyde:

Enhver arbeidsgiver plikter å sende pensjonsordningen meldinger og innberetninger om de arbeidstakere *arbeidsgiveren* har i sin *tjeneste*, og som omfattes av denne lov.

IV

I lov 14. desember 1973 nr. 61 om statsgaranti for lønnskrav ved konkurs m.v. skal § 1 sjette ledd lyde:

Garantien omfatter i tillegg rimelige omkostninger arbeidstaker eller en arbeidstakerorganisasjon har i forbindelse med konkursbegjæringen. Kravene dekkes i den utstrekning de er massefordringer etter dekningsloven § 9-2 *andre ledd nr. 1*, og boet selv ikke har midler til å dekke dem.

V

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd skal disse endringane gjerast:

§ 3-25 andre ledd fjerde punktum skal lyde:

Fra og med 1. januar 2023 fases barnetillegget gradvis ut slik at fullt tillegg utgjør 67 prosent av tillegget etter andre punktum i 2023 og 33 prosent av tillegget etter andre punktum i 2024.

§ 4-4 første ledd skal lyde:

For å få rett til dagpenger må medlemmet

- a. i de siste tolv avsluttede kalendermånedene før det søkes om stønad ha hatt *utbetalt* en brutto arbeidsinntekt som minst svarer til 1,5 ganger grunnbeløpet på søknadstidspunktet, eller
- b. i løpet av de siste 36 avsluttede kalendermånedene før det søkes om stønad ha hatt *utbetalt* en brutto arbeidsinntekt som minst svarer til 3 ganger grunnbeløpet på søknadstidspunktet.

§ 4-5 tredje leddet blir oppheva. Noverande fjerde ledd blir tredje ledd.

§ 4-11 andre ledd første og andre punktum skal lyde:

Dagpengegrunnlaget fastsettes ut fra medlemmets *utbetalte* arbeidsinntekt de siste tolv avsluttede kalendermånedene før han eller hun søker om stønad, eller får fastsatt nytt dagpengegrunnlag etter bestemmelsene i § 4-16 første ledd, andre og tredje punktum. Dersom det gir et høyere grunnlag, fastsettes dagpengegrunnlaget i stedet ut fra *den gjennomsnittlige arbeidsinntekten som er utbetalt* i de siste 36 avsluttede kalendermånedene før søknadstidspunktet.

§ 4-12 andre ledd tredje punktum blir oppheva. Noverande andre ledd fjerde punktum blir tredje punktum.

§ 4-12 tredje ledd skal lyde:

Dagpenger inklusive barnetillegg, *men eksklusive ferietillegg*, kan ikke utgjøre mer enn 90 prosent av medlemmets dagpengegrunnlag.

§ 4-14 skal lyde:

§ 4-14 *Ferietillegg*

Det gis et ferietillegg til medlemmer som har mottatt dagpenger i mer enn åtte uker i løpet av et kalenderår.

Ferietillegget skal utgjøre 9,5 prosent av de utbetalte dagpengene i kalenderåret.

Departementet kan gi forskrift om beregning og utbetaling av ferietillegget.

§ 4-16 andre ledd blir oppheva. Noverande tredje ledd blir andre ledd.

§ 8-17 første ledd bokstav d og e skal lyde:

- d. under nødvendig kontrollundersøkelse som krever minst 24 timers fravær, se § 8-4 *andre ledd* bokstav e,
- e. når arbeidstakeren er donor, se § 8-4 *andre ledd* bokstav i.

§ 8-49 tredje ledd nytt tredje punktum skal lyde:

Dersom et medlem har mottatt dagpenger eller sykepenger på grunnlag av dagpenger etter denne paragrafen i mer enn åtte uker i et kalenderår, ytes det et ferietillegg på 9,5 prosent til sykepengene.

Ny § 10-7 a skal lyde:

§ 10-7 a *Stønad til briller til barn*

Det kan gis stønad til briller til et medlem under 18 år som har behov for synskorrigerings. Det er ikke et vilkår for rett til stønad at behovet for synskorrigerings skyldes sykdom, skade eller lyte.

Departementet gir forskrift om stønad etter denne paragrafen.

§ 20-20 tredje ledd tredje punktum skal lyde:

Garantitillegg tas ut i samme grad som alderspensjon og reguleres i takt med *et gjennomsnitt av lønns- og prisvekst*, se § 20-18 andre ledd.

VI

I lov 19. februar 2010 nr. 5 om statstilskott til arbeidstakere som tar ut avtalefestet pensjon i privat sektor skal disse endringane gjerast:

§ 7 fjerde ledd andre punktum skal lyde:

Pensjonen, unntatt det faste tillegget etter tredje ledd, reguleres i samsvar med lønnsveksten *som gjelder for folketrygden, jf. folketrygdloven § 20-18 første ledd*, og fratrekkes deretter 0,75 prosent.

§ 7 fjerde ledd tredje punktum blir oppheva. Noverande fjerde ledd fjerde punktum blir tredje punktum.

VII

I lov 25. juni 2010 nr. 28 om avtalefestet pensjon for medlemmer av Statens pensjonskasse skal disse endringane gjerast:

§ 4 tredje punktum skal lyde:

Pensjonen, *unntatt AFP-tillegg*, reguleres i samsvar med et gjennomsnitt av lønns- og prisvekst.

§ 4 femte punktum skal lyde:

Ved første reguleringstidspunkt etter pensjonsuttak i månedene juni til april *reguleres pensjonen, unntatt AFP-tillegg og forsørgingstillegg, med en faktor som består av lønnsvekst og av gjennomsnittlig lønns- og prisvekst*, vektet ut fra når i denne perioden pensjonen ble tatt ut.

§ 4 sjette punktum blir oppheva.

VIII

1. Lova tek til å gjelde 1. januar 2023.
2. Endringa i folketrygdlova § 20-20 under del V og endringane under del VI og VII tek til å gjelde straks og får verknad frå 1. april 2022.
3. Departementet kan gi forskrift om overgangsreglar.

Presidenten [19:09:34]: Det vert først votert over V §§ 4-4 første ledd, 4-11 andre ledd første og andre punktum og 4-14 og 8-49 tredje ledd nytt tredje punktum.

Høgre og Framstegspartiet har varsla at dei vil røysta imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 66 mot 34 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 19.09.56)

Presidenten [19:09:32]: Det vert så votert over resten av paragrafane under V og dei andre romartala i tilrådinga med alle tilhøyrande paragrafar.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Presidenten [19:10:16]: Det vert votert over overskrifta til lova og lova i det heile.

V o t e r i n g :

Overskrifta til lova og lova i det heile vart samrøystes vedtekne.

Presidenten [19:10:23]: Lovvedtaket vil verta sett opp til andre gongs behandling i eit seinare møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 23, debattert 12. desember 2022

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Endringer i folketrygdloven (kapittel 8 og 9) og arbeidsmiljøloven (Innst. 106 L (2022–2023), jf. Prop. 7 L (2022–2023))

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande vedtak til

L o v

om endringer i folketrygdloven (kapittel 8 og 9) og arbeidsmiljøloven

I

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd gjøres følgende endringer:

§ 8-18 tredje ledd tredje punktum skal lyde:

Retten til sykepenger faller bort dersom arbeidsgiveren skal betale sykepenger på grunnlag av legeerklæring (§ 8-7), og legeerklæringen ikke er sendt til arbeidsgiveren innen 14 dager etter at arbeidsgiveren kan kreve slik erklæring, *såfremt det har vært mulig for arbeidstakeren å sende legeerklæringen*.

§ 8-41 andre ledd bokstav a skal lyde:

a. Sykepenges grunnlaget fastsettes ut fra den aktuelle månedsinntekten, se §§ 8-28 til 8-30.

§ 8-43 andre ledd skal lyde:

Sykepenges grunnlaget fastsettes etter de bestemmelsene som gjelder for et medlem som har inntekt både som arbeidstaker og som selvstendig næringsdrivende, se § 8-41. *Inntekt som arbeidstaker og frilanser fastsettes ut fra den aktuelle månedsinntekten etter § 8-41*

andre ledd bokstav a.inntekt som selvstendig næringsdrivende fastsettes ut fra den pensjonsgivende årsinntekten etter § 8-41 andre ledd bokstav b.

§ 8-49 første ledd første punktum skal lyde:

Til et medlem som mottar dagpenger under arbeidsløshet, eller som opptjener ventetid etter § 4-9, ytes det sykepenger *etter bestemmelsene i kapitlet her fra* og med den dag medlemmet blir arbeidsufør.

§ 9-5 tredje ledd skal lyde:

Retten til omsorgspenger gjelder til og med det kalenderåret barnet fyller 12 år. Dersom barnet er kronisk *eller langvarig* sykt eller funksjonshemmet, og *vilkårene for utvidet rett til omsorgspenger etter § 9-6 andre ledd er oppfylt*, gjelder retten til og med det året barnet fyller 18 år.

§ 9-6 skal lyde:

§ 9-6. *Antall dager med omsorgspenger*

Omsorgspenger etter § 9-5 første ledd ytes til den enkelte arbeidstaker i opptil 10 stønadsdager for hvert kalenderår. Har vedkommende omsorgen for mer enn to barn, ytes det omsorgspenger i opptil 15 stønadsdager. Når arbeidstakeren er alene om omsorgen, økes antallet stønadsdager til henholdsvis 20 og 30.

Dersom en arbeidstaker har kronisk *eller langvarig* syke eller funksjonshemmede barn og dette fører til en markert høyere risiko for fravær fra arbeidet *for å ta seg av barnet*, ytes det omsorgspenger etter reglene i første ledd med tillegg av 10 stønadsdager for hvert kronisk *eller langvarig* sykt eller funksjonshemmet barn. Når arbeidstakeren er alene om omsorgen, doubles antall stønadsdager.

Arbeidstakeren regnes for å *være alene om omsorgen* for et barn også hvis den andre av barnets foreldre i lang tid ikke kan ha tilsyn med barnet fordi han eller hun er funksjonshemmet, *er innlagt i helseinstitusjon, er i fengsel, avtjener verneplikt e.l.*

For at arbeidstakeren skal få utvidet rett til omsorgspenger etter andre ledd, må Arbeids- og velferdsetaten ha godtatt at barnet er kronisk *eller langvarig* sykt eller funksjonshemmet, og at dette fører til markert høyere risiko for fravær fra arbeidet *for å ta seg av barnet*.

Når den ene av foreldrene er alene om omsorgen, kan stønadsdagene *etter første og andre ledd* fordeles mellom foreldrene *etter avtale*.

Når en av foreldrene er alene om omsorgen, kan opptil 10 av stønadsdagene overføres til ektefelle, eller til samboer når samboerforholdet har vart i minst 12 måneder.

Reglene i denne paragrafen gjelder tilsvarende for frilansere og selvstendig næringsdrivende, men slik at

det ytes omsorgspenger etter utløpet av ventetiden, se § 9-9 første ledd.

Arbeidsgiver kan gi rett til omsorgspenger for kortere perioder enn hele dager. Arbeidsgiver har plikt til å drøfte med de tillitsvalgte om det skal gis slik rett til å ta ut omsorgspenger for del av dag.

Departementet kan gi forskrifter om gjennomføringen av bestemmelsene i denne paragrafen.

§ 9-7 fjerde ledd skal lyde:

For at arbeidstakeren, frilanseren eller den selvstendige næringsdrivende skal få rett til omsorgspenger fra trygden må barnets eller barnepasserens sykdom dokumenteres med *egenmelding de første tre stønadsdagene, og deretter med legeerklæring.*

§ 9-8 fjerde ledd skal lyde:

Omsorgspenger til en arbeidstaker som bare har omsorg for et kronisk *eller langvarig* sykt eller funksjonshemmet barn over 12 år, refunderes fullt ut.

§ 9-8 nytt femte ledd skal lyde:

Når en arbeidstaker skifter arbeidsgiver, kan den nye arbeidsgiveren kreve at arbeidstakeren legger fram erklæring fra tidligere arbeidsgiver om hvor mange dager arbeidstakeren har fått omsorgspenger i det kalenderåret ansettelsen finner sted.

§ 9-9 første ledd skal lyde:

Trygden yter omsorgspenger dersom arbeidstakeren har vært i arbeid eller i en likestilt situasjon (§ 9-2 jf. § 8-2) i til sammen minst fire uker umiddelbart før fraværet, men ikke har rett til omsorgspenger fra en arbeidsgiver. Til frilansere og selvstendig næringsdrivende ytes det ikke omsorgspenger fra trygden de ti første fraværsdagene (ventetid). Dersom frilanseren eller den selvstendige næringsdrivende bare har omsorg for et kronisk *eller langvarig* sykt eller funksjonshemmet barn over 12 år, ytes omsorgspenger fra og med 1. fraværsdag.

§ 9-13 skal lyde:

§ 9-13. *Pleiepenger for pleie av en nærstående i livets slutfase*

Til medlem som i hjemmet pleier en nærstående i livets slutfase, ytes det pleiepenger i opptil 60 dager for hver pasient. *Det kan ytes pleiepenger til inntil to personer samtidig for pleie av samme person.*

§ 9-14 skal lyde:

§ 9-14. *Opplæringspenger til et medlem som tar seg av et funksjonshemmet eller langvarig sykt barn*

Til et medlem som trenger nødvendig opplæring for å ta seg av og behandle et barn med en funksjonshemming eller en langvarig sykdom, ytes det opplæringspen-

ger dersom medlemmet gjennomgår opplæring ved en godkjent helseinstitusjon eller deltar på foreldrekurs ved et offentlig spesialpedagogisk kompetansesenter.

Stønaden kan gis selv om barnet har fylt 18 år.

§ 9-16 fjerde ledd skal lyde:

For å få rett til pleiepenger etter § 9-13 må det legges fram legeerklæring fra den helseinstitusjonen eller den legen som har behandlet pasienten. *Samme legeerklæring kan benyttes av flere pleiepengemottakere.*

II

I lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. skal § 12-9 sjette ledd andre punktum lyde:

Det samme gjelder hvis det er to om omsorgen, men en av dem er langvarig avskåret fra tilsynet med barnet på grunn av nedsatt funksjonsevne, innleggelse i helseinstitusjon som langtidspasient, *er i fengsel, avtjener verneplikt* eller tilsvarende forhold.

III

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Presidenten [19:10:42]: Det vert votert over overskrifta til lova og lova i det heile.

V o t e r i n g :

Overskrifta til lova og lova i det heile vart samrøystes vedtekne.

Presidenten [19:10:42]: Lovvedtaket vil verta sett opp til andre gongs behandling i eit seinare møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 24, debattert 12. desember 2022

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Endringer i arbeidsmiljøloven m.m. (inn- og utleie fra bemanningsforetak) (Innst. 108 L (2022–2023), jf. Prop. 13 L (2021–2022))

Presidenten [19:11:05]: Under debatten er det sett fram i alt sju forslag. Det er

- forslaga nr. 1–3, frå Kirsti Bergstø på vegner av Sosialistisk Venstreparti og Raudt
- forslaga nr. 4 og 5, frå Gisle Meininger Saudland på vegner av Framstegspartiet
- forslaga nr. 6 og 7, frå Anna Molberg på vegner av Høgre

Det vert votert over forslaga nr. 1 og 3, frå Sosialistisk Venstreparti og Raudt.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om forbud mot innleie av arbeidskraft fra private virksomheter som ikke er produksjonsbedrifter.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en plan for å avvikle bemanningsbransjen.»

V o t e r i n g :

Forslaga frå Sosialistisk Venstreparti og Raudt vart med 88 mot 13 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 19.11.25)

Presidenten [19:11:28]: Det vert votert over forslag nr. 2, frå Sosialistisk Venstreparti og Raudt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen styrke den offentlige arbeidsformidlingen.»

Miljøpartiet Dei Grøne har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Sosialistisk Venstreparti og Raudt vart med 86 mot 15 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 19.11.43)

Presidenten [19:11:42]: Det vert votert over forslag nr. 4, frå Framstegspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere en kvotebegrensning for antall innleide i den enkelte virksomhet.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Framstegspartiet vart med 86 mot 15 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 19.11.59)

Presidenten [19:12:08]: Det vert votert over forslag nr. 5, frå Framstegspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for overgangsregler når det gjelder innleie fra innleiebedrifter, med en tilstrekkelig lang overgangsperiode og fleksibel karakter, slik at næringer og bedrifter berørt av skjerpelsene har en mulighet til omstilling.»

Høgre, Venstre, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Framstegspartiet vart med 58 mot 43 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 19.12.17)

Presidenten [19:12:24]: Det vert votert over forslag nr. 6, frå Høgre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at unntaksregler for helsepersonell også gjelder andre yrkesgrupper innen helse- og omsorgsektoren som er nødvendige for å reelt sikre forsvarlig drift av helse- og omsorgstjenesten.»

Framstegspartiet, Venstre, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Høgre vart med 59 mot 42 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 19.12.34)

Presidenten [19:12:42]: Det vert votert over forslag nr. 7, frå Høgre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme med forslag til unntak fra innleiereglene som ivaretar behovet for arbeidskraft i kultur- og arrangementsbransjen som arrangerer tidsbegrensede prosjekter.»

Framstegspartiet, Venstre, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Høgre vart med 58 mot 43 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 19.12.52)

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande vedtak til

I o v

om endringer i arbeidsmiljøloven m.m. (inn- og utleie fra bemanningsforetak)

I

I lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. gjøres følgende endringer:

§ 14-12 første ledd skal lyde:

(1) Innleie av arbeidstaker fra virksomhet som har til formål å drive utleie, er tillatt i samme utstrekning som det kan avtales midlertidig ansettelse etter § 14-9 andre ledd bokstav b til e.

§ 14-12 fjerde ledd skal lyde:

(4) *Arbeidstaker som har vært sammenhengende innleid etter denne paragraf i mer enn tre år, har rett til fast ansettelse hos innleier slik at reglene om oppsigelse av arbeidsforhold kommer til anvendelse. Ved beregningen skal det ikke gjøres fradrag for arbeidstakers fravær.*

§ 14-12 nytt femte ledd skal lyde:

(5) Ved vurderingen av om en oppdragsavtale mellom to virksomheter innebærer innleie, skal det særlig legges vekt på om oppdragsgiver har ledelsen av arbeidet og ansvar for resultatet. Andre relevante forhold er blant annet om det i hovedsak skal leveres arbeidskraft, om arbeidet skjer i nær tilknytning til oppdragsgivers virksomhet, om arbeidet dekker et vedvarende arbeidskraftbehov hos oppdragsgiver og om arbeidet skjer innenfor oppdragsgivers kjerne- eller hovedaktivitet.

§ 14-12 nåværende femte ledd blir sjettede ledd.

§ 14-12 nytt sjuende ledd skal lyde:

(7) Departementet kan i forskrift gi regler om tidsbegrenset innleie av helsepersonell for å sikre forsvarlig drift av helse- og omsorgstjenesten, og om tidsbegrenset innleie av spesialkompetanse, som avviker fra bestemmelsen i første ledd.

§ 14-13 nytt femte ledd skal lyde:

(5) § 14-12 femte ledd gjelder tilsvarende.

§ 18-6 første ledd skal lyde:

(1) Arbeidstilsynet gir de pålegg og treffer de enkeltvedtak ellers som er nødvendig for gjennomføringen av bestemmelsene i og i medhold av § 1-7, kapittel 2, § 2 A-6, kapittel 3 til kapittel 11, samt § 14-1 a, § 14-1 b andre ledd, §§ 14-5 til 14-8, § 14-9 andre ledd andre punktum, § 14-12 første, *andre*, tredje, *sjette og sjuende* ledd, § 14-12 a første ledd, § 14-12 b første ledd, § 14-15 andre og sjettede ledd og §§ 15-2, 15-15, 18-5 og 18-8. Dette gjelder likevel ikke § 10-2 andre til fjerde ledd og § 10-6 tiende ledd.

II

I lov 10. desember 2004 nr. 76 om arbeidsmarkeds-tjenester gjøres følgende endringer:

§ 25 andre ledd skal lyde:

Med utleie av arbeidstakere menes leie av arbeidstakere fra en arbeidsgiver (utleier) til en oppdragsgiver (innleier) der de innleide er underlagt oppdragsgivers ledelse. *Ved vurderingen av om det foreligger utleie, gjelder arbeidsmiljøloven § 14-12 femte ledd tilsvarende.*

§ 27 andre ledd skal lyde:

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om melding, rapportering, tilsyn, *organisering, drift og godkjenning* av utleievirksomheten. Departementet kan i forskrift fastsette vilkår for innleie av arbeidstaker fra utleievirksomhet og for tilsyn med slik innleie. *Arbeidstilsynet kan gi de pålegg og treffe de enkeltvedtak ellers som er nødvendige for gjennomføringen av bestem-*

melser gitt i medhold av første og andre punktum. Arbeidsmiljøloven kapittel 18 får tilsvarende anvendelse.

III

I lov 16. juni 2017 nr. 67 om statens ansatte mv. gjøres følgende endring:

§ 11 første ledd skal lyde:

(1) Innleie av arbeidstaker fra virksomhet som har til formål å drive utleie (bemanningsforetak), er tillatt i samme utstrekning som det kan avtales midlertidig ansettelse etter § 9 første ledd *bokstav b*.

IV

1. Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.
2. Kongen kan gi overgangsbestemmelser.

Presidenten [19:13:06]: Det vert først votert over I § 14-12 første ledd.

Høgre, Framstegspartiet, Venstre, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti har varsla at dei vil røysta imot.

V o t e r i n g:

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 58 mot 43 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 19.13.22)

Presidenten [19:13:09]: Det vert så votert over I § 14-12 fjerde ledd.

Bak tilrådinga står Arbeidarpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Raudt.

Høgre og Venstre har varsla subsidiær støtte til tilrådinga.

V o t e r i n g:

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 86 mot 15 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 19.14.10)

Presidenten [19:14:23]: Det vert så votert over I § 14-12 nytt sjuande ledd.

Sosialistisk Venstreparti og Raudt har varsla at dei vil røysta imot.

V o t e r i n g:

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 88 mot 13 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 19.14.30)

Presidenten [19:14:31]: Det vert så votert over II § 27 andre ledd.

Bak tilrådinga står Arbeidarpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Raudt.

Kristeleg Folkeparti har varsla støtte til tilrådinga.

V o t e r i n g:

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 62 mot 39 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 19.14.53)

Presidenten [19:14:59]: Det vert så votert over III § 11 første ledd.

Høgre, Framstegspartiet, Venstre, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti har varsla at dei vil røysta imot.

V o t e r i n g:

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 58 mot 43 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 19.15.14)

Presidenten [19:15:20]: Det vert så votert over resten av paragrafane under I som det ikkje er votert over, II § 25 andre ledd og IV.

Høgre, Framstegspartiet, Venstre, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti har varsla at dei vil røysta imot.

V o t e r i n g:

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 58 mot 43 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 19.15.39)

Presidenten [19:15:46]: Det vert votert over overskrifta til lova og lova i det heile.

Høgre, Framstegspartiet, Venstre, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti har varsla at dei vil røysta imot.

V o t e r i n g:

Overskrifta til lova og lova i det heile vart vedtekne med 58 mot 43 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 19.15.57)

Presidenten [19:16:06]: Lovvedtaket vil verta sett opp til andre gongs behandling i eit seinare møte i Stortinget.

Sak nr. 25 [19:16:14]

Referat

1. (130) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Terje Halleland og Marius Arion Nilsen om konkurransedyktige strømpriser i Norge (Dokument 8:62 S (2022–2023))
2. (131) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kristoffer Robin Haug, Lan Marie Nguyen Berg og Rasmus Hansson om et arealnøytralt Norge der man stanser naturtapet og starter gjenoppbyggingen av en rik, robust og mangfoldig natur (Dokument 8:64 S (2022–2023))
Samr.: Nr. 1 og 2 vert sende energi- og miljøkomiteen.
3. (132) Nasjonal kontroll og digital motstandskraft for å ivareta nasjonal sikkerhet. Så åpen som mulig, så sikkert som nødvendig (Meld. St. 9 (2022–2023))
Samr.: Vert send justiskomiteen.
4. (133) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Helge André Njåstad, Erlend Wiborg, Sylvi Listhaug og Himanshu Gulati om å endre inndelingsloven slik at det ikke blir unødig byråkratisk og dyrt å opprette Haram kommune (Dokument 8:65 L (2022–2023))
Samr.: Vert sendt kommunal- og forvaltningskomiteen.
5. (134) Representantforslag fra stortingsrepresentant Ingrid Fiskaa om forbod mot eksport av varer og tenester som kan brukast til overvaking av opposisjonelle i Iran (Dokument 8:63 S (2022–2023))
Samr.: Vert sendt utanriks- og forsvarskomiteen.

Presidenten [19:16:36]: Dermed er dagens kartferdig behandla.

Ber nokon om ordet før møtet vert heva? – Det er ikkje sett, og møtet er heva.

Møtet slutt kl. 19.17.

